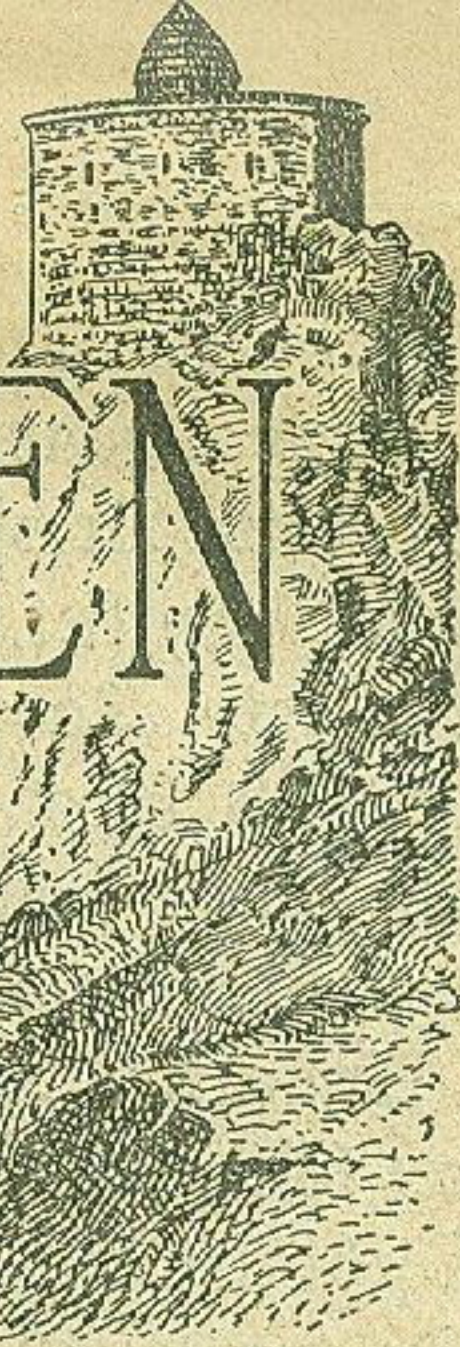


# ARMENIERVENNEN



Nr. 1-2

Januar-Februar 1923

3. Aarg.

## Europa og Tyrkiet.

I Anledning af Toynebes nye Bog.

Var der noget som syntes sikkert, da Verdenskrigen sluttede, da var det, at Tyrkiets Slagsmagt som Magt og som betydende Modstand mod det sejrende Vestens Vilje var brudt for steds.

Paa de slagtes Glæde, hvor Tyrkiet havde stillet sig, uden Tvang eller Trussel, maatte det dese deres Skæbne, at gøres uskadeligt. Bittert havde dets Nederlag kostet, hundrede Tusinde unge, engelske og franske, havde faaet deres Livslys slukket af tyrkiske Rugler. Den forgæves Kamp om Dardanellerne havde givet England en tung Bæring om, hvad en stærk Gjende dér betyder. Alt maatte bidrage til at bryde dette farlige Magtcentrum. Men desuden havde Tyrkiets Magthavere i denne Krig vovet det yderste for at sejre eller dø. Den fortvivlede Beslutning at gaa i Krig mod England, Frankrig og Rusland, den indre voldelige Politikk overfor de arabiske Rigs- og Trosvæbner og ud over alt andet den al Barmhjertighed trodsende Udaad mod de vaabenløse armeniske og syriske Kristne, var det sidste blodige Ba-banque-Spil for eller imod politisk Fremtid for den tyrkiske Race.

Der var sikkert kun én Mening i alt det Europa og Amerika, der stod udenfor selve den høje Politiks Heksegrunde — Tyrkiets Time var forbi.

Det er blevet anderledes.

Nu 4 Aar efter Freden, 4 Aar efter at England og Frankrig hav-

de sat deres Hæle paa den tyrkiske Gjende, er han fri, stærk og giftig igen. Han trodser „Europa“ — slutter Forbund med selve det røde Rusland og staar som en Tæller, for ikke at sige „Rævner“ i Magtspillet.

Det er ikke vor Mening her at udrede de hemmelige og aabenlyse Kræfter, der har voldet dette. Det vil siden blive oplyst klarere, end det nu er muligt.

Det er en anden Glæde af denne oprørende Tildragelse, som „Armeniervennen“ vil sige sine Læsere lidt om.

Der er et bekendt kynisk Udsagn af Frederik den Store: Først gør jeg, hvad jeg vil og siden lader jeg mine Jurister bevise, at jeg havde Ret til at gøre det.

Denne udødelige Lyst hos Mennesker til baade at handle lavt og samtidig bevise for Verden og sig selv, at man har handlet ret, fornægter sig heller ikke i denne Sag.

Der var ikke en sund Sjæl blandt Mennesker i Europas Lande, selv Tyrkiets Vaabenfæller, som ikke med Forsærdelse og Afsty lttede til Efterretningen om de tyrkiske Skændigheder mod de uheldige Armeniere. Trods Verdenskrigens Barm og alle de Lidelser, der dengang tyngede over Folk og Lande, Armeniens Jammer skar gennem alle andre Emerteraab med sin mørke, grusomme Dødsflage.

Ingen Følgesamvittighed var rolig. Bøger og Skrifter fra Regeringer og Djenvidner var bristefulde

af Anklager mod et Rigsstyre, hvis Umenneskelighed og Skamløshed overgik al Forestilling.

I Frankrig, i Italien, i England og Amerika udpegedes med hele Krigshadets Vælde Tyskland som medskyldig — blot det at kunne gaa Arm i Arm med disse Menneskestændere som Tyrkerne, maatte rejse en Mur af Skam om dette tyske Folk — ja selve den tyske Regering bluedes, og medens det kæmpede en skjult og asmægtig Kamp mod den tyrkiske Regerings onde Billie, søgte det ved Fortielse at sløre Sandheden for sit eget Folk.

Ingen vilde, ingen kunde tænke andet, end at i denne sædelige Storm maatte tyrkisk Fremtid drubne.

Det skulde blive anderledes.

Disse samme Nationers Førere, der før skreg deres Anathema over Tyrkiet, ser nu Djebliktets Gjordel ved at læle for og bevare dette Rige.

Stemningen skal omfarves, Høben, alle vi smaa, have en ny Opfattelse og et aandeligt Felttog er nu i Gang for at naa dette.

Tyrkiets „Vre“ skal gennæjres og dets Bøddelgerning mod værgeløse og uskyldige omvurderes, de hundrede Tusinder af myrdede skal begraves, forsvinde!

Og se, i alle Lande melder der sig villige Penne! Binden har stiftet og Politikens Bejrhaver med den; de lumpnes Skare er udødelig!

Da Frankrig, „det milde Frankrig“, hvis Sejr blev hilst af de mange fortrykte som en Baardag over Verden, Frankrig, i hvis Rækker mange Tusinde unge Armenie-



re forblødte i Tro til dets Væge og Løfter, gaar i Spidsen.

I dets Presse er Tonen skiftet overfor Tyrkiet, dets „Ret til Livet“, dets Tapperhed, dets Riddersind berømmes, den enfoldig, brave Tyrk sammenstilles med den listige Græker, den gridse og sledse Armenier. Tonen er kendet, Ordene billige — og de betaler sig i Djeblikket.

De tyrkiske Magthaveres Udsendinge, den i „Folkernes Forbund“ som Røver betegnede Kemal Paschas Guldmægtige, skulde have mærket Europas, Kristenhedens Harm og Afstj; i Stedet for behandles de fint, Kabinetternes Døre springer op for dem og de modtages af de højeste Herrer, medens de myrdedes Slægtninge, Armenierne, maa vente tungt og længe og nøjes med tomme Ord og Skuldertræk, hvis de indlades.

Gennem Frankrigs „Selstab“ gaar der en sød Duft af tyrkiske Cigaretter, Rosenolie, østerlandsk Sausurus og Guld — Minareternes, Harems Houriernes og Kaffehusets Døsigheds Digter, den gamle Fortryller Pierre Loti spiller for og med kildrende Bellijst lytter „det omvendte Frankrig“. — Tyrkiet er „en vogue“, som det hedder — Armenien — er besværligt og ledeligt — det er jo en Dødslynd paa fransk Grund.

Ens „Kreditorer“ er som bekendt altid fedelige.

I det franske Svæjts fejtes af Herrer og Damer de sortøjede, slanke tyrkiske Bener og Pascha'er, de er Genèves og Lausannes Løver, som Bolschevikerne i Fjor var omsværmende af Damerne i Genua. Sindens Løn! Kvinders fjantede og usunde Nyfgenhed. Og rundt om i store og smaa Folkesamfund lytter man høfligt og med nysgerig Opmærksomhed til, hvad Tyrkiet siger — det er jo en Magt igen og helt spændende at høre, hvad den anden Part, den anklagede, siger — det bør man jo, Retfærdighed kræver det ligefrem!

Som om Tyrken ikke var hørt, hørt og dømt, dengang Hjerternes Sandhed og ikke smudsig Selviskhed havde Ordet!

Men alt dette er ikke det mest alvorlige, ikke det, der her har tounget os Pennen i Haanden.

Fransk Mands smaa Luner virker kun som en Balsmelodi, som en ny Parfume — ikke altid god — det gaar forbi.

Langt alvorligere, fremtidssvangerere er den tungere, undersøgende Kritik, som fra anden Side føres frem — til Forklaring — og til Forsvar for Tyrkiet.

Det faar én til at tænke paa, hvordan adskillige i Grækervennernes Skare for 100 Aar siden endte som Tyrkervenner. Deres Ideal hjemmefra blegnede i Nærhedens skarpe Lys og af en Slags indre Forbitrelse og Tomhed blev de Ven med den, de drog ud for at fælde.

I Efteraaret er der i England udkommet en større Bog: „The Western Question in Turkey and Greece“.

Den handler først og fremmest om det blodige Dpgør mellem Tyrker og Græker i Lilleasien og Europas Stilling til det — men i sit hele Anlæg rækker Bogen videre, det er et Forsøg paa at forklare hele Ulykken i Orienten gennem vestlige Ideers Indbrud, og Folketæthed der, og i sin Dmtale heraf kommer Forfatteren ind paa Grusomhederne i Krigsførelsen, denne gensidige, lige oprørende græske og tyrkiske Villie til hinandens Udryddelse.

Bogen er skrevet af Arnold Toynbee, en Mand, hvis Navn har god Klang i Armeniervennernes Kredse.

Han er af Stilling Professor i Angræsk ved Londons Universitet, han var under Verdenskrigen ledende Sekretær for Lord James Bryce, da dennes „Blaabog“ om de armeniske Myrderier udarbejdedes, og selv har han udgivet en Bog: „Tyrkernes blodige Tyranni“, som han i sit sidste Bærk tager en vis Afstand fra. — Den er om Armenierrædslerne.

Toynbee er en saa helstøbt, saa kundskabsrig og ven Personlighed, at man med stort Udbytte og megen Beundring læser hans kloge og redelige Indlæg i et saa stort og frygteligt Spørgsmaal, hvor ens eget Sind har været saa stærkt indblandet.

Det, Toynbee her vil sige, er, at hele den grusulde, mørke Farve, som Krig antager i de tyrkiske Lan, de, ikke alene skyldes tyrkisk Armenieskellighed, men lige saa meget

Modstandernes. I Krigen i Lilleasien er det urimeligt ensidigt at harnes mod den ene, begge bærer sig lige ryggesløst ad. Det er, siger Toynbee, ikke Sindelaget, der gør den enes Boldshandlinger vildere og grusommere end den andens, det er kun svigtende Evne til at udfolde sin onde Villie, som hindrer den anden i at gøre endnu frygteligere Handlinger.

Toynbee, Ven af Grækenland, lærd i græsk Historie og Kultur, er kommen ned som Medlem af en Undersøgelseskommission, som Ententemagterne udsendte for at faa Klarhed over Krigsførelsens Art og lindre Ulykterne.

Toynbee kommer ned paa Krigsskuepladsen med Miletet fyldt af Beretningerne fra Armeniens Rædselstid, de ligger paa alle, der er trængt ind deri, som en ætsende Smerte, som en Skam, der er svær at bære for et Mædmenneske.

Og hvad ser han! Han ser, at de kristne, Grækerne, baade Soldater og sammenrottede Bander, begaar Utaal af Forbrydelser mod de tyrkiske Bønder — de plyndrer, de brænder og dræber.

Han hører og bevidner ogsaa, at tyrkiske Soldater og Bander gør lignende, ja endnu skrækkeligere Forbrydelser mod de græske By- og Landsfolk. Man sammenligne blot de raa Uordner, Overfald, Plyndringer og enkeltvise Mord, Grækerne begaar, da de i 1919 gør Vandgang i Smyrna, med Kemal Paschas Ddelæggelse af Byen og Slagtning af Tusinder, da han i September 1922 naar frem.

Det synes Toynbee klart, at her hersker en Slags nedartet Bændetta (Blodhavnstank), at der her ruger en fælles Mord- og Ddelægelseslyst, som maa imødegaaes ad andre Veje, end blot ved at rive Magten fra én af de skyldige og sætte den anden „Forbryder“ i hans Sted; og stadig læfter Forfatteren Sideblik til de i hans Sind uudflettelige armeniske Rædsler, og en forsonende Tølelse stiger frem. — Som Tyrkerne har handlet med Armenierne, vilde disse have handlet med Tyrkerne, slutter han — om de havde kunnet.

Det er, som om Toynbees Sind har faaet mere Fred ved denne Erkendelse.



Men Tornbee tager fejl.

Det er sandt, der er endnu i disse hel- og halvorientale Folks Sind en Grusomhed, en vild Vdelæggeslyst, som blusser op, naar Stormen kommer over dem, der ligner de alle hverandre.

Marhundreders Ufrihed under raa, lunefulde Tyranner, netop den Ulykke, at de aandelig mørkeste, de mest uudviklede havde Magten, de tyrkiske Nomadehøvdinger, med Nomadens Ringagt for al Orden og Opbygning, saa det gode i Folkesindene ikke kunde udvikles, ikke føle sig trykt, har holdt fri Menneskelighed i Stampe; der gik Marhundreder under Tyrkervælden, hvor Balget for de besejrede kun var mellem at bøje sig og krympe sin Menneskeværdighed at udvandre eller at gaa ud i Bjergene og leve som fri, men som fredløs og Røver, hvor netop al Grumhed groede frodigt — og netop saadanne Mennesker, der ofte formeredes til smaa Slamsund, blev siden Jørere under Kampen mod Undertrykkerne, man tænke paa „den sorte Georg“ i Serbien, paa Klefterne i Grækenland, Hajdukter og Pandurer i Bosnien, de, der tog Skoven til Woeder, „sjuma ti mati“, som det hed paa serbisk.

Hvordan man end vil dømme Styrelse og Tilstande i de frigjorte Stater, i Serbien, i Bulgarien, i Grækenland, én Ting blev opnaaet, man fæstnede alles Lighed for Loven, man opdroges saa smaat til Lov og Retsværn for alle.

I ingen af de frigjorte Stater er der slet Volds handlinger, der kan nævnes ved Siden af det, der hændte paa tyrkisk Grund Gang paa Gang — og der har i dem alle været Vejlighed og ogsaa Magt dertil — de muhammedanske Mændetal, der er forblevne, har ingen skellig Grund haft til Klage, andet end Magttabet, de kristnes Overstyre, der for mange er saa utaaleligt, at de udvandrer.

Men i Tyrkiet er der slet Volds handling paa Volds handling, vel egentlig ikke, fordi det tyrkiske Folk er grummere, deri kan visse Dag i hvert Folk derude vistnok maale sig med hverandre, selv om Tyrkiet i sine halvilde Nomadehorder har en blodtørstig Reserve, som er

let at slippe løs til Udaad, men fordi tyrkisk Styre er retsløst, fordi det tyrkiske Folk gennem hele sin Historie har vænnet sig til, at de ikke-muhammedanske Medborgere, var at anse for en undertvingen, lige taalt „Hjerd“ — Kana — der skulde lyde og yde for at leve og slet ingen Krav havde at stille. Og et endnu, fordi tyrkisk Styrelse er dybt overbevist om, at man har Ret til at dræbe Sønnen for Fadervens Brøde, ja udrydde hundrede uskyldige, hvis én iblandt dem mistænkes for en Forbrydelse, og man ikke ved hvem. Og endelig fordi Tyrkiet tror paa Retten til at holde Slaver.

Derfor har enhver Bevægelse mod bedre Raar og retslig Sigestilling været en Udæstelse, en Fornærmelse mod tyrkisk Følelse, ingen Løfter er blevne holdte, naar de omjæder blev aftvingne, og Maalet maatte derfor være fuldkommen politisk Udskillelse, Jorlig var umuligt, thi man forstod ikke hinandens Retsidé.

Jorstellen paa tyrkisk Styre og et hvilket som helst nok saa usfelt europæisk, er den, at i Tyrkiet stillede Statene sig selv paa et retsløst Standpunkt, fornægtede alles Lige ret for Loven, holdt paa Fælles ansvar for Familier, for Stammer, for hele Folk, medens i alle de kristne Stater, der voksede op paa fribleven Grund, kunde nok Had og retsløs Følelse leve i Folkesindet, men det bluedes dog for og standfædes af den fælles Stats Myndighed, et nyt, sædeligt Begreb arbejdede sig frem.

Tyrkiet kunde ikke engang frelses fra denne dødelige Brist ved det ungtyrkiske Forsøg i 1908 paa at grunde en Retsstat, den hele historiske Mand i Riget taalte det ikke — og en forfærdelig Ironi blev det, at denne ungtyrkiske Regering, som Armenierne gav al deres Styrelse for at hjælpe frem, vendte sig som sataniske Mordere mod disse Jorbundsfæller, da de ved blot at aande og leve stod i Vejen for de tyrkiske Magtphantasier.

Ingen, ikke den lavest staaende europæiske Stat, kunde som Stat befale og iværksætte et Morderi, en menneskelig Rædsel som den Talaat og Enver Pascha lod udføre mod deres armeniske Landsmænd i

1915, thi en saadan Stat vilde i samme Stund have opgivet sig selv.

Lad det saa være nok saa sandt, at græske Soldater og lumpne Bandidter af græsk Nation har handlet usfelt i Lilleasien og lad det være sandt, at armeniske Hænderbænder i Kurdestan og i deres eget Hærgede, blodige Vand paa grim Bis har druffet Trøst i Brand og Mord paa deres Mordere. — Mon nogen, der ved, hvordan Armeniens smaa blev myrdede, kan undre sig derover? — Det ændrer ikke Hovedsagen her, at Tornbee har Uret, naar han vil bevise overfor Verden og sig selv, at der ingen Bæsforskel er paa Tyrkiet og dets kristne Gjender.

Tyrkiet som Magt var og er en Modsigelse til alt, hvad selv de ringeste Europæere har lært at stræbe mod af Ret og Menneskelighed, og det vil aldrig blive andet — hvem der saa styrer og hvad saa Styret kalder sig.

Uge Meyer Benedictsen.

## Fra Grækenland.

I Grækenland er der blevet dannet en Række fascistiske „Organisationer for Folkets Frelse“, der har til Formaal at gøre Ende paa den partipolitiske Strid, som i første Række er Skyld i Grækenlands Ulykke. Medlemmerne af de nye Organisationer er for Størstedelen demobiliserede Officerer og Soldater.

I medens oversvuldes de græske Havnebyer stadig af græske Flygtninge fra Tyrkiet. I Grækenland er der nu ialt over en Million emigrerede eller bortdrevne Flygtninge fra Konstantinopel og Lilleasien. Og saa venter endda i Samsum og Trebisonde 35,000 og i Smyrien omkring 25,000 paa at komme bort. I Sortehavsbyerne truer Tyrkerne de saaledes tilbageblevne Grækere med Deportation (og det ved man, hvad betyder) og i Smyrien ønsker Franskmændene snarest at saa rommet de Tusinder, som har søgt deres Tilflugt der.

Den græske Regering erklærede først, at det var umuligt at skaffe Plads til flere Flygtninge i selve Grækenland, men den græske Hjel-



pe-Minister Doxiadis har nu sendt en Dampet til Trebisonde, hvor den skal hente 5000, som skal føres til

græske Havne. Den hygiejniske Tilstand mellem de uhyggelige Slingtninge er forfærdelig.

## En Hilsen.

Af Inga Nalbandian.



Arharonian sidder i min Stue; under „Fredskonferencen“ i Lausanne — man kan vel snart aabenlyst sætte Ordet i Gaasøjne, thi det er hver Dag flere og flere af de indviiede, der mener, at Lovtrækningen i Lausanne munder ud i en Krig i Stedet for en Fred — kommer han nu og da til Genève, til Møder i vor Liga eller til private Konferencer og Besøg.

Om Arharonian, Cévres-Traktatens Underskriver, Republikken Armeniens Delegations-Formand i Paris og Delegeret ved noget allerede saa forældet som Versailles-Traktaten, har jeg allerede fortalt i „Armeniervennen“'s Spalter; Bladet har før gjort Bekendtskab med ham; nu vil jeg, han skal gøre Bekendtskab med Bladet og breder derfor diverse Numre af det ud omkring ham paa Bordet.

„Navnet glæder mit Hjerte,“ siger han, „hvad skulde vi gøre uden de smaa Vandes Venstab for vor Sag! Ingen mistænker dem for personlige Interesser; de har aldrig optraadt som Købmænd paa Torvet, aldrig forsøgt at slaa Mønt af vore Ulykker, kun at læge vore

Slar. Hvordan skal vi engang takke dem? Hr. Benedictsen kender jeg jo fra Paris, da den internationale Liga stiftedes i 1920; jeg husker endnu hans Tale, da han talte om Danmark Sympati for vor Sag. Og nu har Danmark et Blad, „Armeniervennen“! Han vender Bladet. „Hvem redigerer det? Hr. Ulrichsen? Meget godt! Og dér er et Navn, jeg kender, Frk. Jeppe i Aleppo. Og De har fortalt mig om den udmærkede Hr. Bockelund, som i mange Aar har været Foreningens Kasserer, men nu har trukket sig tilbage, og om Hr. Pastor Boges udmærkede Skildringer

i Bladet af Armeniens Historie.... ja, vi har meget at sige danske Armeniervenner Tak for. Hvad vil De nu, jeg skal fortælle til Bladet?“

„Fortæl først lidt som Svar paa det Spørgsmaal, der altid møder én i Europa: Hvorfor myrder Tyrkerne Armenierne? Lad Bladets Læsere først faa et klart Indtryk af den politiske Konflikts Historie, dernæst af Midlerne til at løse den.“

„Konflikten er aarhundredgammel,“ siger Arharonian og lægger sig tilbage i Stolen, mens hans Dine synes at søge langt ud over Etiens Rum, over Genserspens Bjerge, over til Armeniens mægtige Højslette og til Ararats Fod, hvor han er født. „Konflikten er saa gammel som Tyrkiets Historie, og ingen Afgrund er dybere. Konflikten er en Frihedskamp, vor Kamp for at aflaste et aarhundredgammelt Nag, et Nag, vi ikke længere kan bære. Kampen, som raser mellem Tyrkiet og Armenien, er opstaaet nøjagtigt af de samme Grunde, som førte til Balkanfolkernes Frigørelse. Vi er et Folk af gammel Kultur, men underkastet en forældet Regering, hvis politiske System tilhører en anden Tidsalder og er dikteret

af barbariske Instinkter. Vi, hvis Historie gaar 25 Aarhundreder tilbage i Tiden, vi repræsenterer i Hjertet af Lilleasien Besten med dens Civilisation og dens Religion. Deri ligger Konflikten og dens dybe Aarsager, og deraf den største folkepsykologiske Tragedie, Historien kender. Den er født af vore Lidelser, født af Forsølgelserne og af usludigt Blod, som Aarhundreder igennem har rødet vore Floders Bandede; den er født af Jlden af vore brændende Landsbyer, af vore stændede Klostre, vore ødelagte Kirker. Som lille Barn har jeg set min Landsby omringet af tyrkiske Horder og jævnet med Jorden, Kvinderne slæbt bort, Mændene hugget ned. Af et saadant Syn fødes en armenisk Drengs, et helt Folks Frihedskamp.

I dette Djeblit, ved De, gør Tyrkerne alt for at faa Europa til at tro, at vi før i Tiden levede roligt og trygt indenfor Tyrkiets Grænser. Roligt og trygt! Ja, ganske vist kunde vi dyrke vore Marker (hvordan havde det mon ellers set ud i Lilleasien, hvor vort Folk fra Tidernes Morgen har været det agerdyrkende Element!) Og ganske vist kunde vi opdrætte vort Kvæg og bebo vore Huse og Landsbyer og drive vore Haandværk — men Tyrken havde Ret til at tage vor Afgrøde og vort Kvæg, bemægtige sig vore Boliger og Redskaber, vore Jorvaad og Frugter, bortføre vore Husstruer og Døtre! I hvilket Omfang har han ikke benyttet denne selvtagne Ret! Frigørelsestanken var endnu ikke født i vort underkuede Folk; den nationale Selvbevidsthed var endnu ikke vaagnet, der var for mørkt, derinde i Lilleasiens Indre, vi var for affkaarne fra Omverdenen, taalmodigt bar vore Forsædre Naget, stadig med Dinen vendt mod Vest, hvorfra vi gennem alle Tider har ventet paa, at Hjælpen skulde komme.

De omsider kom Pastet fra Frihedens, Bestens, Verden ogsaa til de armeniske Byer, dernæst til dets Bjerge og Landsbyer. Mange unge Mænd drog bort med Slægtens opsparede Skillinge, eller blot med deres dygtige Hænder, deres nøjsomme Sind, deres Intelligens, deres stærke og udegenererede Hjerner drog de til Europas Byer, til dets



Universiteter og Værestifter; Frugten blev en national Genfødsel, en Bevidsthed om egen Ret, om Evne til at afkaste Mæget og overstride Fængselsmurene. I de Martier fødtes den armeniske Ungdoms Had til tyrkisk Barbari, dens Rædsel for et fortsat Liv i Undertrykkelse og Tortur; fra de Martier regner vi vor Revolutions Begyndelse; vore Komitéer, vore Blade, vor aandelige Selvstændighed blev en Rendsgerning, men ogsaa Kampen, Modstanden, og, til Slut, vor Deltagelse i den store Verdenskrig.

At vi med Begejstring sluttede os til de Allieredes Rækker skyldes ogsaa vor dybe Skuffelse af den ottomaniske Konstitutions Resultater i 1908. Dengang troede vi paa vor Frihedsdrøms Opfyldelse ad denne Vej. Virkeligheden bragte os dog hurtigt tilbage til de gamle Forhold; ydermere myrdedes Mæret efter 30,000 Armeniere i Adana og Omegn, uden Medvirken af det gamle régime, uden Ordre af den dengang magtesløse Abdul Hamid.

Intet undertrykt Folk har nogeninde optraadt lojalere end Armenierne overfor Tyrkerne ved Verdenskrigens Udbrud. Dette Forhold er altfor lidt kendt; det er druknet i Krigen; bring det gennem „Armeniervennen“ til Deres Landsmænds Kundskab. Der afholdtes i Erzerum en Kongres af de armeniske Førere. Vi skulde dér tage Stilling til Krigen, besvare Tyrkernes Anmodning om at gøre fælles Sag med dem. Til Trods for, at vi kun af en Krig kunde vente vor Frigørelse, enedes vi om at fraråde Tyrkiet at indtræde i Krigen. Da dette var forgæves, blev vort enstemmige Svar paa deres Anmodning om Alliance (udover den tvungne Børnepligt) et Afslag, aabent og utilløret. Dette blev for Talaat Pacha og hans Kolleger et stærkt kommenteret Paaskud til at iværksætte Udryddelses-Systemet imod os; over en Trediedel af hele vor Befolkning udslettedes ved Massemyrderierne og de frygtelige Deportationer i 1915.

Vor eneste Lindring i denne umaadelige og uoprettelige Ulykke var Tanken paa vor Frigørelse, den, de Allierede tillagde os, da vi i

alle Krigenes Aar og i Titusindvis kæmpede paa deres Fronter i Rusland, i Palæstina, i Syrien, i Frankrig, og ofrede et stort Procentantal af vor overlevende Ungdom paa Balpladserne for den Sag, der for os betød Jolkens Selvbestemmelsesret og vort gamle Martyrfolks Frigørelse.

Saa oprettedes, ved Sévres-Traktaten, det uafhængige Armenien. Men Magterne gjorde kun Skridtet halvt; de undlod at bestynde den nye Stat, at sikre dens Beliggenhed midt mellem fjendtlige Hære af Bolcheviker, Tartarer og røde Tyrker. De undlod at sende os Vaaben, at give os Forsvarsmidler eller Hær, vi som dog i 8 Maanedes, med Resterne af vore frivillige, havde standset Bolchevikerens Fremtrængning. Efter at vor Ungdom havde forblødt sig paa alle de Allieredes Fronter, blev Tyrkiet i Længden for haardt mod vore egne Grænser, indenfor hvilke der desuden rasede Hungersnød og Epidemier. Tyrkerne overskammede vore Grænser; frygtelige Massakrer paafulgte. Alle vore Anstrengelser havde været forgæves... forgæves.

Saa kom vi her til Lausanne-Konferencen for at kræve vort aarhundredgamle Fædreland frigjort; ja, intet andet end vort Fædrelands Jord, det, der var vort i ni Aarhundreder før tyrkiske Hovslag havde lydt paa Lilleasiens Jord.

De ved, vi havde Haab til det sidste — og at vi, trods Nederlaget, har Haab endnu! De Allieredes Forrædderi var os et frygteligt Slag. Aldrig har større, politisk Haan genlydt i den europæiske Politiks Historie, end det Smæld, hvormed Riza Bey d. 5te Januar lukkede Døren efter sig, da han forlod Konference-Salen, afbrydende Englands — ganske vist altfor sene — Indlæg for vor Sag. Og nu? Nu er der atter ingen anden Vej ud af Ulykken for os, end Tyrkiets Undergang. Den er nær, den har længe været nær, alle ved det, Tyrkiet ogsaa. Men hvor nær? Hvor længe endnu vil Europa vedligeholde den syge Mands Liv? „Ud af Tyrkiet“ er Løsenet nu for enhver Armenier indenfor tyrkisk Omraade — Konstantinopel iberegnet. Og det ser ud til, ved De, at den

nye Krig maa gaa sin Gang, før end vor Time kommer....

Dette er, hvad jeg i Dag kan fortælle „Armeniervennen“ — men jeg haaber paa, at der vil blive mere og lysere at melde, næste Gang. De beder mig tale.“

„Vi kan vel ikke fortælle Bladet lidt om Resultatet af Deres Rejse til Rom forleden og Deres Møde med Mussolini?“

Han smiler. „Endnu ikke. Vøfter er endnu ikke Handlinger; vi er blevet skuffet saa tit. Men jeg tror, de snart vil blive det....“

Han har en Etund gaaet op og ned i Stuen, mens han talte; nu staar han henne mellem Binduerne og bøjer sig ned over et Bæld af brogede Smykkespirer, hvis Duft følger imod ham. Og han, der er Digter og Børnevæn, kærtegner Blomsterne med sit Blik, idet han siger:

„Men eet endnu maa De sige „Armeniervennen“ og dens Læsere og Deres andre Landsmænd: „Hjælp os, bliv ved at hjælpe os med at redde Børnene, bliv ved at hjælpe os med at værne de mange Tusind forældreløse, bliv ved at hjælpe os med at redde vore unge Kvinder ud af de tyrkiske Husse! Vi ved, hvilket fortjenstfuldt Arbejde, Danmarks Repræsentant i dette Arbejde udfører! Vi ved det! Sig dem, der læser dette, at de Penge, der gives til dette Formaal, udfører et enestaaende, et vælsignelsesrigt Arbejde!“

Han ser sig om med et dybt Suk:

„Og saa vil Armenien en Dag blive tryk og frodig og skøn — tryk og frodig og skøn som denne Etue, der blomstrer af friske Spirer og af groende Børn. Saaadan vil Armenien blive. Det vil kræve endnu lang Tids haardt Arbejde, endnu en Tids Skuffelser, endnu Slavn og Nød for Titusinder af vore Landsfingtige. Men naar Dagen kommer, vil vore Dine taknemligt søge de Lande, der ikke svigtede os; dér staar Danmark blandt de forreste; dette lille Blad „Armeniervennen“ — han gemmer det i sin Bryllomme — „er en lille Etue i den ranke Frihedstotte, der en Dag vil rejse paa Armeniens Jord.“

Hils Bladet! Hils dets Medarbejdere, dets Læsere!“



## Lausanne-Konferencens Sprængning.

Da Armenierne blev forraadt. — Koncessioner og Petroleumskilder.

**T**ovtræfningen i Lausanne sluttede paa dramatisk Maade, da Tyrkerne afbrød Forhandlingerne, fordi Lord Curzon ikke mere vilde lade sig holde for Nar. De tyrkiske Nationalisters Overmod gik saa vidt, at de gav Ordre til Kommandanten i Smyrna om at rette Kanonerne mod de Allieredes Skibe i Havnen, hvis de ikke straks forlod tyrkisk Eoterritorium.

Konferencens Sprængning er i første Række et Vidnesbyrd om det Fremmedhad og den Chauvinisme, der besjæler Kemalisterne paa akkurat samme Maade som Ungtyrkerne under Verdenskrigen. Frankrig, hvis Politik for udenforstaaende nærmest saa ud til at gaa ud paa at tælles Tyrkerne ved næsten betingelsesløst at acceptere alle Kemalists fordringer, maatte nu sande, at Orientalerne, der kun er vant til at forstaa Magten og den sejge Forhandling, hvor man kun med tilspindelende Sorg lader sig fravriste selv de „Indrømmelser“, der ikke er Indrømmelser, tolkede den franske Politik som et Tegn paa Svaghed, og der er derfor ingen Tvivl om, at Konferencens Sprængning maa betragtes som en Sejr for England og engelsk Politik.

I Virkeligheden havde Tyrkerne naaet langt længere end de kunde have gjort sig Haab om. Den Central-Magt, hvis Nederlag var størst og mest afgørende, og hvis Rolle havde været mest skæbnesvanger for de Allierede, for saa vidt som det var Dardanellernes Spærring, der traal Ententens Sejr ud igennem Nar, havde opnaaet at frigøre sig fuldstændig for Sévres-Traktaten og forhandlede nu paa lige Fod med de sejrige Entente-Magter. Tyrkiet havde opnaaet at faa Herredømmet tilbage over det Konstantinopel, som man ved Verdenskrigens Slutning betragtede som definitivt tabt for Galomaaen, og over det græske Smyrna, som Grækerne havde ofret saa meget for. Grækerne var tvunget tilbage fra det Ost-Trakien, hvorfra

de kunde true det tyrkiske Herredømme ved Bosporus, og alle de guldne Løfter til Armenierne var annullerede. Der taltes ikke mere om et frit Armenien, heller ikke om et Hjemsted for det uheldige Folk, høist om en vis kommunal Selvstændighed i en eller anden tyrkisk Provins. Samtidig var Tyrkiet næsten rensket for Kristne — Titusinder af Grækere var flygtede fra Sortehavskysten — og der lovedes det genfødte tyrkiske Imperium al økonomisk Hjælp og Støtte.

De to Punkter, paa hvilke Tyrkerne stillede Forlangender, der ikke kunde accepteres af England, var med Hensyn til Mosul og Kapitulationerne. Mosul — den arabiske Hovedstad i Nord-Mesopotamien — forlangte Tyrkerne, vistnok væsentlig af strategiske Grunde. Kapitulationerne havde de Allierede forlængst ladet falde i deres tidligere Form, men de ønskede og maatte kræve en vis Klarstilling for deres Undersaatter. Erfaringen viser alt for tydeligt, at tyrkiske Domstole ikke har Evne og Villie til at gøre Ret og Skel, og deres Domme, der i første Række er uddannede paa Basis af Koranen, kan ikke paadømme Sager om fremmedes Rettigheder og Pligter. En vis Beskyttelse vil endnu i lang Tid være absolut nødvendig, og uden den vil Europæere overhovedet ikke kunne virke i Galomaaens Lande.

Armenierne var som sagt forlængst overladt til deres egen Skæbne. De Allierede erklærede allerede en af de første Dage i Januar, at de ikke vilde forlange Joner-Planen gennemført. De vilde kun henstille til Tyrkerne at tilsiire Armenierne en vis Selvstændighed i kommunale Anliggender indenfor et vist lille Omraade. Den anden tyrkiske Delegerede greb, da de Allierede udtalte, at de beklagede de kristne Ottomaneres Skæbne, ind og hævdede, at det udelukkende var de allierede Magter, der var Skyld i Armeniernes Ulykke. Han gentog, at det armeniske Spørgsmaal ikke eksis-

terede for Tyrkiet og forlod derefter demonstrativt Salen.

De Allierede forfattede en Protokol, i hvilken de protesterede mod den Udtalelse, at de var Skyld i Ulykkerne, men de fastholdt ikke deres Krav for Armenierne, og næste Dag erklærede Ismet Pacha, at han ganske stod paa sin Delegeredes Side, omend han beklagede hans Bortgang fra Mødet. Fru Malbandian fortæller, at da det var flet og Armeniernes Haab brudt sammen, kunde deres Leder Mharonian kun gentage de samme trostesløse Ord: „Der er intet at gøre. Alt er forbi.“

Til Trods for den Stemning, der synes at være i engelske Kredse for at stramme Betingelserne, naar Tyrkerne faar summet sig og ønsker Forhandlingerne genoptagne — for der er vel næppe Tvivl om, at de opdager, at langt det fornuftigste, de kan gøre, er at søge at redde det meget, de opnaaede i Lausanne — bliver det vel desværre nok Afstalerne fra Svejts, der bliver Grundlaget for de første Mars Orient-Situation. Selv i franske tyrkervenlige Kredse er der dog en vis Skuffelse over den tyrkiske Handlemaade, og den er ikke blevet mindre ved de forskellige tyrkiske Udtalelser om det formaalstjenlige i at forhandle direkte med England.

I Grækenland er der ligesom lidt mere Fortrosthed til Fremtiden, og den reorganiserede Hær staar klar ved Trakiens Grænse. I Jugoslavien og Rumænien synes den Opfattelse at vinde Raaderum, at man bør undersøge, om ikke det er paa Tide at stoppe en tyrkisk Nationalisme, der kan blive skæbnesvanger for Balkanfolkene.

— Lausanne-Konferencen vil blive husket som et Vidnesbyrd om den Demoralisation, der fulgte i Krigens Spor. Tyrkiske Underhandlere har faaet Lov at bluffe Vesteuropas Statsmænd paa samme Maade som deres Vorgængere i Konstantinopel i August—September 1914. Der har været drøftet Petroleumsinteresser og Koncessioner, og fra alle Sider har man været paa Post for at værne de store internationale Kapitalist-Interesser. De kristne Folkelag og deres Skæbne var der kun liden Interesse for. Hverken i Paris eller London er



man, naar alt kommer til alt, vil-  
lig til at ofre en Soldats Liv for  
at redde Armeniens eller Grækerne.  
Man forstaar maaske denne Be-  
tragning, naar man husker, hvad  
de to Folk har ofret under Mars  
frygtelige Krig. Men hvorfor var  
saa Europas førende Statsmænd  
saa stærke i deres Løfter, hvorfor  
bad de deres Forbundsfaeller og  
Venner holde ud, hvorfor gentog  
de ved enhver Lejlighed, at nu var  
Frihedens Time slaet, nu var det  
for bestandig ude med det tyrkiske  
Mag. Hvorfor prædikede de ikke Un-  
derkastelse, hvorfor indrømmede de  
ikke i Tide deres Afmagt.

H. F. U.

## De, der bliver —

En armenisk-tyrkisk Venskabs-  
Forening.

I Konstantinopel er der stiftet en  
„Forening for tyrkisk-armenisk Ven-  
skab“. Ved et Møde fornylig i den  
armeniske Klub i Pera blev der  
læst et Brev fra Mustafa Kemal,  
Svar paa en Hilsen til ham  
fra Venskabsforeningen. Mellem  
de særlig indbudte var Konstantino-  
pels Overpræsident, Peras Guver-  
nør og Politidirektøren.

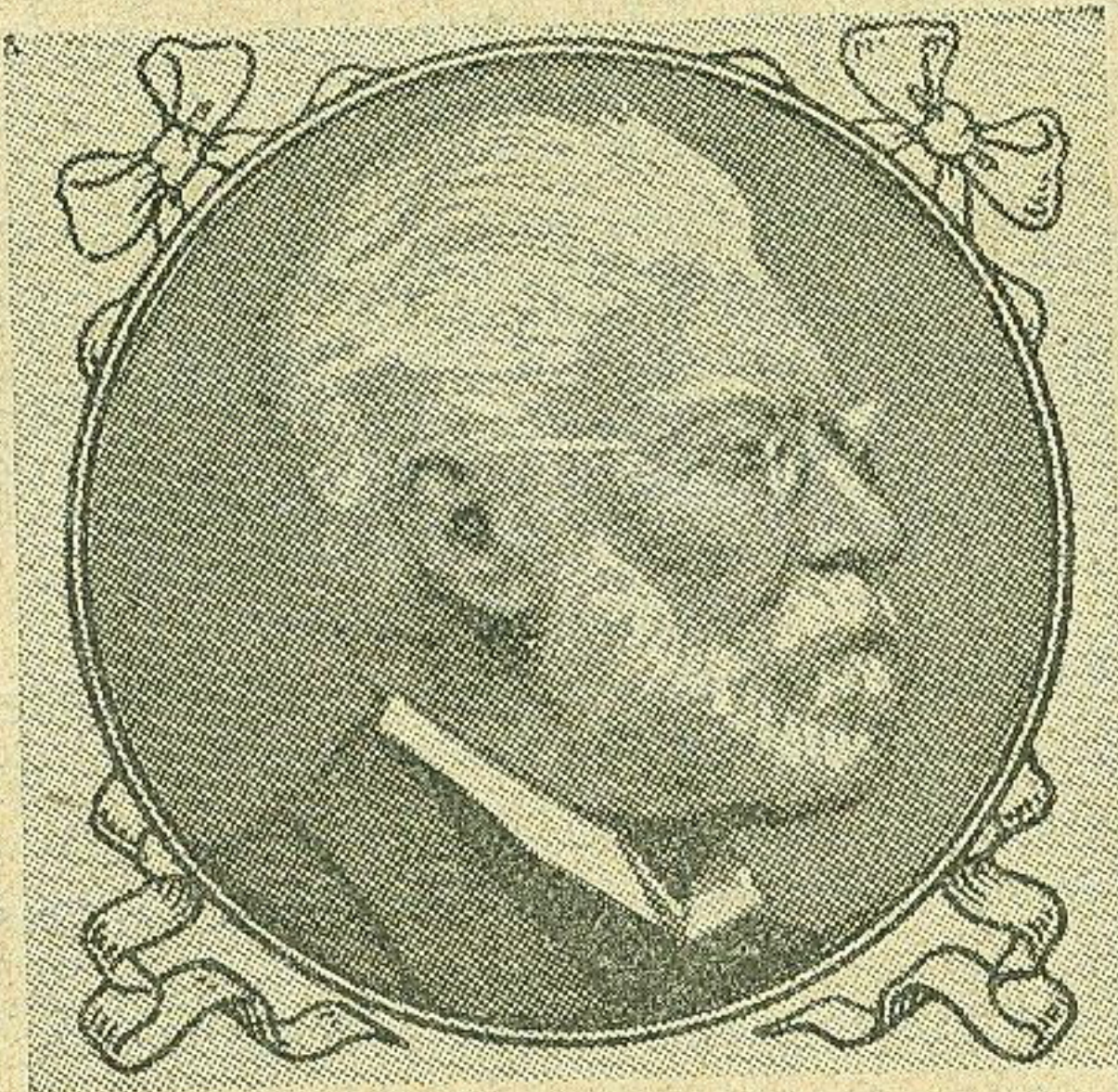
Det er Foreningens Formaal at  
kaste et Slør over „Fortidens“ Be-  
givenheder (Massakrerne i de sid-  
ste Aar!) og virke for et godt For-  
hold mellem de to Nationer.

Bortset fra den lille Kreds af  
Armeniere, der har kastet National-  
bevidstheden overbord for at opnaa  
Guld og Vre ved at krybe for de  
tyrkiske Magthavere, er der næppe  
nogen Armenier, der stoler paa de  
Løfter, der gives Armenierne af de  
tyrkiske Kemalister. Hele Arrange-  
mentet smager alt for meget af et  
officielt Apparat, der skal stille  
Blaar i Djene paa udenforstaaen-  
de. For Djebillet taales eller støt-  
tes Foreningen dog øjensynlig af  
de Armeniere, der maa blive inden-  
for Tyrkiets Grænser og som gaar  
selv til store Udnyggelser for at af-  
vende det Uvej, der naar som helst  
kan trække sammen over deres Ho-  
veder.



## Godsejer Johs. Hage.

26. Maj 1842 — 14. Januar 1923.



Gamle Godsejer Johs. Hage,  
Nivaagaard, De danske Armenier-  
venners mangeaarige Etkyrelsesmed-  
lem og lang Tid Komiteens For-  
mand, er efter flere Mars Svagelig-  
hed afgaaet ved Døden. I Dags-  
pressen er det allerede indgaaende  
fildret, hvad Johs. Hage har be-  
tydet for Landet som for sin Egn.  
Elsket og agtet var han som saa,  
en fuldblods Idealist og dog en  
praktisk Mand, der Gang paa Gang  
havde sat Spor ved sin Virksomhed  
i Stat og Kommune og som ved

sin Død paany viste det offervillige  
Borgerfjnd, vi alle højer os for.  
Offentligheden vil til sene Tider  
takke ham, fordi han skænkede den  
sin store, herlige Malerisamling, og  
paa Egnen, blandt Arbejderne og  
Fisserne, vil man Slægtled igennem  
mindes hans enestaaende Godhed,  
der Gang paa Gang gav sig de  
smukkeste Udslag.

Vor Formand skrev i Anledning  
af Johs. Hages 80 Mars Fødsels-  
dag sidste Foraar her i „Armenier-  
vennen“ om det Arbejde, han i sin  
Tid lagde i Komiteen „De danske  
Armeniervenner“. Denne Artikel  
blev Komiteens sidste Hilsen til Hæ-  
dersmanden Hage paa Nivaagaard.  
Men Johs. Hages Minde vil leve  
ogsaa i den Kreds, der er fyldt  
i og om Komiteen „De danske Ar-  
meniervenner“.

## „De danske Armeniervenner“.

Komiteen „De danske Armenierven-  
ner“ har i den sidste Tid suppleret sig  
med endnu to af Armeniens bedste  
Venner i Danmark, med Forretnings-  
fører i R. F. U. K. Fru Ester Broch,

## Misak.

Et Livsbillede fra Armenien.

(Fortsat.)

Af Karen Jeppe.

Især var der en Mand saadan  
lidt oppe i Trediveerne, der hver  
Morgen og Aften gik til Messe,  
og som gerne havde lidt til ham  
i Kommen. Han undlod heller al-  
drig at snakke med ham, saa Mi-  
sael havde hver Dag i det mindste  
noget at glæde sig til. Og det gjorde  
han. Den Mand varmede hans  
lille Barnehjerte, der ellers kunde  
have det koldt og uhyggeligt nok  
med den onde Tante uden nogen,  
der ellers stod ham nær.

Ja, det var godt nok, saa længe  
det var Sommer.

Ikke for det, Sommeren havde  
ogsaa sine Plager. Misael blev ikke  
holdt ordentlig ren. Utøjet krøb  
op ad hans lille Kjøle af blaat  
Bomuldstøj, det eneste, han havde  
paa. Etøvet og Snøvet, der hviro-

lede omkring overalt, satte sig i Dj-  
nene, saa de blev betændte og til  
Tider gjorde meget ondt. Ja, og  
saa Hovedet; der var ikke blot Utøj  
i Haaret, der kom ogsaa Skurv, og  
det fløede og var meget ubehage-  
ligt.

Men man kan vænne sig til man-  
ge Ting. Og Misael havde væn-  
net sig til at tage alle disse Ube-  
hageligheder med Taalmodighed og  
til at le og lege alligevel.

Slaa kom Vinteren, og det var  
meget for koldt i den tynde Kjøle  
uden noget rigtigt at tage over  
sig om Natten. Misael frøs for-  
ferdeligt, saa han sad der helt stiv  
og knapt kunde saa Haanden rakt  
frem. Det var ogsaa bleven vent  
galt med Maven. Han blev mag-  
rere og magrere, og den Dag var



der allerede har ydet sin Indsats i Arbejdet for Armenierne Sag ved at samle en Kreds af interesserede københavnske Damer til en Arbejds-Kreds, og Grosserer Christen Daell, der har taget Initiativet til en storstilet Propaganda med det Formaal at skaffe Hjælp til de sultende armeniske Kvinder og Børn.



Grosserer Daell har rundhaandet selv besluttet at bestille Agitationen, som han blandt andet vil fremme ved Hjælp af et Armenien-Mærke, han efter Aftale med Komitéen har ladet fremstille

## „De danske Armeniervenner“.

Til Arbejdet for Armenierne modtages med Tak Bidrag af Komitéen:

Forfatter **Åge Meyer Benedictsen**,  
Holbergsgade 4, København K.  
Komitéens Formand.

Grosserer **V. Bockelund**,  
Højbropl. 21, København K.

Fru **Ester Broch**,  
K. F. U. K., København K.

Grosserer **Christen Daell**,  
Nørregade 12, København K.

Frøken **Karen Glæsel**,  
Fredensborg.

Frøken **Karen Jeppe**,  
Aleppo, Syrien.

Stiftsprovst **H. Lützhøft**,  
Odense.

Prokurist **Johs. Malmstrøm**,  
Slotsholmsg. 16, København K.  
Komitéens Kasserer.

Dr. phil. **C. J. Scharling**,  
Tostrup Præstegaard, Merløse.

Forfatterinde Frk. **Ingeborg Maria Sick**,  
Pileallé 19 B, København F.

Overretssagfører **H. F. Ulrichsen**,  
Sundholmsvej 5, København S.  
Komitéens Sekretær.

i et meget stort Antal. Det smukke Agitationsmærke, der leveres i hele eller halve Ark med 40, henholdsvis 20 Stykker til 10 eller 5 Kr., slaar, som vore Læsere vil se, enkelt og smukt til Lyd for det danske Arbejde for de ulykkelige armeniske Flygtninge, Resterne af Deportationstrogenes Skarer.

Med de nye Medlemmer bestaar Komitéen efter Godsejer Hages Død af 11 Medlemmer, af hvilke jo dog Frk. Jeppe sidder helt nede i Aleppo.

\*

Ved Johs. Hages Bisættelse var Komitéen repræsenteret af Frk. Inge-

borg Maria Sick. Ved Baaren var der henlagt en smuk Blomsterdekoration med signerede Baand fra „De danske Armeniervenner“.

### Armeniervennen

udgaar 6 Gange aarlig og koster 2 Kr. 35 Øre aarlig, kan bestilles ved Indsendelse af Beløbet til Bladets Kontor: Armeniervennen, København.

Udgivet af »De danske Armeniervenner« under Redaktion af Overretssagfører H. F. Ulrichsen, Sundholmsvej 5, København S, Tlf. C. 9453.

Trykt i Odder Bogtrykkeri.

ikke fjern, da han ikke kunde staa op mere, og maatte puttes ned mellem de mange andre, der laa der nede under Gravstenene.

Men endnu laa han dog oven paa Jorden, og Hovagim, saadan hed Manden, kom hver Dag hen til ham.

Han saa jo nok, at det ikke kunde hjælpe stort med den Mad, han bragte ham. Miffael kunde snart ikke spise mere. Han laa kun og klynkede.

Det havde aldrig været rart at komme i Nærheden af ham paa Grund af Utojet; men nu var der kommet et Onde til, og det var Eanken. Han kunde ikke mere gaa affides, men blev liggende der paa den kolde Sten med den tynde Kjole helt gennemtrængt af Væde og Snavs.

Saadan havde Hovagim forladt ham om Morgenen, og han kunde ikke faa sine Tanker fra ham, imens han gik og masede med Stenene.

Hovagim var nemlig, ligesom sine Brødre, Maurer og havde sammen

med dem overtaget en Bygning ikke langt fra Kirken.

Han var gerne noget faamælt; men i Dag var han saa stille, at det undrede Brødrene. De syntes, han var lige som aandsfraværende. Og det var han virkelig. Tankerne kom og gik, alt imens han helt mekanisk lagde Stenene tilrette paa Muren.

Altid saa han for sig det lille, dødsyge Barn, og naar Jørestillingen blev rigtig levende hos ham, flød Taarerne ham op i Øjnene, og han maatte vende sig bort, for at de andre ikke skulde mærke noget.

Saa var der ogsaa et Ord af Evangeliet, han havde hørt oplæst i Kirken, der blev ved at lyde i hans Øren: „Hvo som annammer et saadant Barn i mit Navn, han annammer mig.“ Jo, det maatte være rigtigt. Hans Tilbøjelighed og hans kristelige Samvittighed stemte godt overens.

Men var der ikke praktiske Bamseligheder? Hvad vilde Familien sige til det?

Hovagim havde jo selv ingen Kone, men maatte overgive Barnet til sin Broders Kone, og hun, Etakkel, vilde hun kunne slutte sig til det fremmede Barn og holde af det?

Ja, hvis det havde været et smukt, sundt Barn, saa havde hun vel lyst til det med Glæde. Det havde jo tit nok været paa Tale derhjemme, at de skulde tage et Barn til sig, andet Raad var der vist ikke for den onde Skæbne, der hvilede over hans Broders Ægteskab.

Det var jo nu allerede nogle Aar, siden Hovagim havde givet sin yngre Broder, Hagob, en Hustru.

Den ældste Broder havde allerede giftet sig til Gladerens Døvetid og var med sin Hustru flyttet ind i et særskilt Værelse i den fælles Gaard. Han førte sin egen Husholdning, men vedblev stadig at arbejde i Kompagniskab med Brødrene, der efterhaanden voksede til og stilsfærdigt og selvfølgerigt gled ind i Arbejdet alle fire.

(Fortsættes.)



Lidt efter vinkede de ad mig. Jeg bad dem blive ved at tale, som om jeg ikke eksisterede. Men det var pludselig et lille Stykke Armenien — denne slingrende, røgfyldte Kupé.

Noget efter kom mine Kolleger gennem Korridoren. „Hvad i Alverden er det! Er *Aharonian* i Toget?“

*Aharonian* lo. „Vist er han det! Hvornaar skulde jeg ellers faa Tid at tale med *Garò*? Jeg tog til Genève med Nattoget og tager tilbage til Lausanne nu; nu har vi talt sammen i Nat! Og nu tager jeg ham med mig. Vi kan ikke undvære ham længere.“

*Pasdermadjian* saa paa mig med sine dybe Øjne, som var saa forunderlig tillidindgydende. Vi talte sammen om døde, fælles Venner i Konstantinopel, dræbte Mænd, hans Arbejdsfæller og Kammerater. Hvert Øjeblik lød det: Ogsaa *han!* ogsaa *han*. . . .

Og saa strøg han sig over det sorte, buskede Haar og lukkede Øjnene saa træt, et Øjeblik. Men kun et Øjeblik, ingen maatte se, hvor syg han var allerede da. Og da han aabnede dem, og jeg spurgte om hans Planer, sagde han med et uendelig blidt Lys i Øjnene: „Mit Ønske for mig selv — om de nu ved Konferencen viser os Retfærdighed — er kun eet: at bygge mig et lille Hus paa Bredden af Van-Søen — De ved nok, den er 5 Gange saa stor som Genfersøen, vi her kører langs med — og leve der i Fred og Hvile en Tid, alene med min Søn.“ Og han føjede til: „Det er dog den største Lykke: at eje et Barn. Jeg har jo kun eet. Men jeg vil leve og se ham gift — og Himlen bør unde mig mindst femten Børnebørn!“

Saa holdt Toget i Lausanne. Og vi stod ud. Og *Garò* gik sin ranke Gang — med Anstrengelse, og med den gule Ansigtfarve, som ingen maatte vide betød Døden . . . for han vilde leve og opleve Sejren, og saa bygge sig et lille Hus ved Van-Søen — i Fred og ene med sin Søn. . . .

\* \* \*

#### Langfredag.

I Dag jordedes *Garò* her i Genève. Nej, han jordedes kun her for en Tid; det eneste Ønske, han udtalte, inden han for 8 Dage siden mistede

Mælet, var, at han en Gang maatte komme til at hvile i Armeniens Jord.

I et trøstesløst, hvidkalket lille Rum, ikke en Gang et tarveligt Kapel, nærmere et Slags Skur, ved Indgangen til en af Genève's iøvrigt saa smukke Kirkegaarde, stod i Eftermiddag en tæt sluttet Skare Armeniere, høje og lave, smaa og store, Mænd og Kvinder — og trængtes om *Garò*'s blomstersmykkede, aabne Baare. Han laa der saa stille og smuk. Nu havde han fundet Hvile.

Ved hans Hovedgarde stod den gamle, armeniske Præst, nu Biskop i Paris, *Vramchabuh Kibarian*, i sin sorte, spidse Vartabed-Hue, og forrettede Dødsmissen og talte derefter til de efterlevende. Og ved Faderens Side stod Sønnen, den sekstenaars Dreng, ligesaa bleg som den Døde selv.

Den hele Scene var det mest tragiske Symbol paa Armeniens Skæbne, dets skibbrudne Stilling i Verdensstormen, dets Hjemløshed, dets Trofasthed. Om noget Folk paa Jordan klynger sig til sin nationale Kirke, da er det Armenien; og her stod de . . . en Skare landflygtige, og maatte bringe en af deres store Døde det sidste Farvel i et elendigt, hvidkalket Skur — langt fra deres egne, skønne, nu udplyndrede Kirker; langt fra deres ældgamle Klostres Fred. Atter én, der maatte dø Døden under fremmed Himmel.

Fremmed er jeg paa fremmed Jord  
og bange for dér at dø!  
Jeg lever her i det fremmede Land,  
men min Drøm er at gense min Hjemstavns Jord  
og dens rislende, rindende Vand.

— Ude ved Graven talte 3 Mini-  
stre foruden den gamle Biskop. Rundt  
om Baaren, der nu var lukket og  
kun dækket af det armeniske Flag,  
hvis stærke Farver straaledede i For-  
aarssolen, stod *Garò*'s Venner og hul-  
kede, medens *Khatissian*, maaske hans  
ældste og næreste Ven, Republikkens  
sidste Ministerpræsident, sluttede sin  
lange, dybt bevægede Tale til den  
Døde, og takkede de tilstedeværende  
svejtsiske Autoriteter, fordi den  
gæstfri, svejtsiske Jord, der saa ofte  
under hans farefulde Liv havde ydet  
ham Gæstfrihed, nu vilde aabne sig  
for ham i Døden og give ham den  
sidste Hvile, indtil han en Gang vil  
kunne føres til den evige Søvn i sit  
Fædrelands Jord.

\* \* \*

I den lille, forfaldne Villa, i det store, uordentlige, indholdsrige Redaktionsværelse, sidder jeg igen i Aften, og Vennen, *Pasdermadjian*'s Ven og Arbejdsfælle, *Ruben Der Minassian*, fortæller mig om *Garò*. Jeg havde paa Vejen fra Graven bedt en af Vennerne fra Paris derom; han var kommet med Nattoget derfra. „Jeg kan ikke,“ sagde han halvkvalt. „Jeg kan ikke. Bed *Ruben* gøre det.“

Og *Ruben* fortæller. Det er, som han udløser sin Sorg over Vennen derved. Han fortæller af Trang, af Tak, af Længsel efter ham, der nu har forladt dem for bestandig.

Pladsen tillader kun at faa enkelte Smaatræk med. Men jeg synes, at det der bedst belyser *Garò*'s sjælfule Fysiognomi, er hans, „*Terroristen*“s varme, bløde Hjerte; han, der planlagde og altid med største Livsfare udførte det ene politiske Attentat frygteligere end det andet, han havde det kærligste Sind, det blødeste Barnehjerte. Da Mordet paa *Galizin*, den russiske *namestnik*, var besluttet og alt forberedt, strandede Attentatet i det afgørende Øjeblik paa, at Guvernøren havde sin Hustru og sine Børn med i Vognen. *Garò* gav Kontra-Ordre; Bomben kastedes ikke. Et Revolver-skud affyredes og saarede *Galizin* let. Hans Hustru kastede sig i det samme over ham og dækkede ham med sit Legeme. Igen ophørte Angrebet. Et Par Dolkestød mod Tyrannen var alt, hvad der nu kunde udføres uden at risikere at udgyde uskyldigt Blod.

Og *Garò*'s Beskedenhed, hans ægte armeniske Nøjsomhed og Fordringsløshed, der fulgte ham gennem alle Tilværelsens Omskiftelser; naar Fængselsophold havde svækket hans Helbred, søgte han aldrig Rekreation, men kastede sig ind i nyt Arbejde; naar han, deporteret fra Rusland udvistes fra Frankrig og søgte til Amerika, ernærede han — der paa det Tidspunkt var Dr. i Kemi, etc. — sig som Gadesælger i samme By, Washington, hvor han senere virkede som højt skattet Minister for Armenien, arbejdende for Mandat-Spørgsmaalets Løsning. Som nær Ven af *Venizelos* samarbejdede han energisk med ham under Versailles-Konferencen.

Endnu noget andet er der at fortælle om *Garò*; ingen har vidst det hidtil, men det kan godt siges nu,



han er død. Det var Garò, der planlagde og tilrettelagde Mordet paa Talaat Pacha ifjor i Berlin.

„Jeg tror, ingen anden kunde gjort det,“ siger Ruben tankefuldt. Det er ikke Eks-Ministeren, der taler. Det er Vennen, der taler med Stolthed om sin døde Kammerat.

Jeg maa tænke paa Aharonians Ord den Dag i Kupéen:

„Vi kan ikke undvære ham længere.“

Nu maa de undvære ham. Han udaandede under Foraarets første, straalende Indtog i Genève. Han jor dedes i Dag — og laa dér saa stille og smuk.

Verden er en Ridder uden Frygt og Dadel fattigere.

*Inga Nalbandian.*

## Et Aar i Folkenes Forbunds Tjeneste.

Det var den første Marts 1922, at jeg, efter at have afgivet en indledende Rapport til Folkenes Forbund, fik den første Pengesum, 200 £, stillet til min Raadighed og saaledes kunde begynde det aktive Arbejde for Udfrielsen af de armeniske Kvinder og Børn her i Distriktet.

Ved Udgangen af det første Aar falder det da naturligt at se tilbage, undersøge Resultaterne og overveje, om man er paa den rette Vej fremad.

Som det var at vente, har Væksten været langsom. Opgavens Vanskeligheder er jo i sig selv uhyre, og de er blevne kunstigt forøgede. Men der er nu visse Tegn, der tyder paa, at jeg i Fremtiden kan regne med Understøttelse fra en Kant, hvor jeg før kun mødte Modstand.

Ialt har jeg i dette første Aar i Optagelseshjemmet modtaget 225 Personer, Kvinder, Børn og unge Mennesker mellem 14 og 18 Aar, og det glædelige er, at det store Flertal er komne fra selve Tyrkiet. Derinde er de jo udsatte for at gaa til Grunde, saa mine Øjne er stadigt rettede mod Tyrkiet og mod enhver Mulighed for at redde nogle af dem derfra. Her i den franske Besættelseszone haster det ikke saa stærkt, der er ingen Fare for deres Liv, og dem, jeg ikke naar frem til i Aar, kan jeg maaske faa Tag i næste Aar.

I Juli og August lykkedes det mig i 4—5 Uger at holde en Station aaben i Djerabulus, lige paa den tyrkiske Grænse, og den bragte mig i det korte Tidsrum henved 50 Personer, mest unge Piger og rene Børn.

Desværre maatte den lukkes, just

som dens Frugter var ved at modnes, saadan gaar det jo saa tit med ens Foretagender her til Lands. Nu øjner jeg atter en Mulighed for et lignende Fremstød; maaske kan der komme noget godt ud af det. I hvert Fald har jeg faaet Forbindelse med en fremragende Personlighed i det Indre af Landet.

Naturligvis er 225 Mennesker jo kun et ringe Tal i Forhold til de Tusinder, der venter paa Befrielse; men siger vi ikke, naar vi ser den første Svale stryge igennem Luften, at nu er Foraaret ikke langt borte. Andet og mere er disse 225 heller ikke, end netop den første Svale. Deres Nærværelse er en Stadfæstelse af, at de usynlige Propaganda-Korn gror derude paa de vide Stepper; for de fleste af dem fortæller, at de fik Mod til at flygte og begive sig paa den lange, farlige Vej, fordi de hørte noget, hørte, at nogen ventede dem i Aleppo, saa de ikke skulde blive forladte og ensomme, naar de vandt frem. De fortæller ogsaa, at uventet mødte de paa Vejen hjælpende Hænder, saa det ikke blev saa svært at finde hjem.

Og bortset fra de to sidste Vintermaaneder, da Vejene var meget ufremkommelige, har Tallet paa dem, der kom hver Maaned, stadig været voksende. 30. Juni havde vi 45, 31. August 92, 31. Oktober 115, 31. December 194, og nu, da Vaaren er kommet, og Vejene er i forholdsvis god Stand, nu begynder Indvandringen igen. Saa haaber vi jo paa bedre Kaar i dette Aar, baade hvad Pengemidler og anden Hjælp angaar.

Betragter vi den anden Side af Sagen, den at gøre disse Mennesker uafhængige af os igen, saa er det gaaret bedre, end man egentlig havde turdet vente.

Inden 1. Marts havde 115 af de 225 forladt os, 44 var overgivne til Slægtninge eller til deres Slægts Venner, og 54 var blevne selvforsørgende.

Om de faa, der har forladt os paa en mindre heldig Maade, har jeg skrevet i min sidste Beretning. Deres Tal er siden da ikke væsentlig forøget, den voksende Erfaring gør jo sit til, at man lettere undgaar Misgreb.

Vore Industrier, Snedkeri, Garveri og Skomageri, har trods deres Lidened og mangelfulde Udstyrelse gjort en værdifuld Indsats i Arbejdet, idet de Unge ved deres Hjælp hurtigt lærer saa meget af deres Haandværk, at de derved kan tjene Livets Ophold; men vi har at kæmpe mod svære Forhold, da Arbejdsløsheden her i Aleppo har naaet en ligefrem foruroligende Grad. Paa Grund af den store Indvandring hertil fra Tyrkiet, er her en overvældende Overproduktion af alle Artikler, saa det er ikke let at se, hvordan vi i Længden skal holde os oven Vand.

Imidlertid er vi stadig om os, og det lykkes os jo trods alle Vanskeligheder at finde en Plads, saa til én og saa til en anden. Godt og vel hundrede har vi stadig i Huset; men gennemgaaende gaar der en ud for enhver, der kommer ind.

Paa Kvindesiden hjælper Systuen jo godt til. En Del blev i Stand til at sørge for sig selv 1. Marts, flere følger efter til 1. April. To blev forlovede sidste Søndag, og et Par andre staar lige paa Falderebet. Det er jo den Løsning paa Spørgsmaalet, som vi foretrækker frem for alle andre. Først naar den unge Kvinde er bleven en Armeniers Hustru, Moder til armeniske Børn, har hun fundet sin endelige Plads i Livet.

Opsøgelse af Slægtninge er et af de vigtigste Led i vor Virksomhed, og paa det Punkt vinder vi lidt efter lidt Erfaring, kommer i Forbindelse med flere og flere armeniske Centre og Enkeltmennesker. Der er ikke Tvivl om, at vi ved de forbedrede Metoder kan naa betydelig bedre Resultater paa det Omraade.



Alting maa læres, og for saa vidt er det jo godt at begynde smaat, saa Grundvolden kan blive rigtigt lagt, og vi kan faa gode Arbejds-metoder indøvede, inden Læsset bliver altfor overvældende tungt at slæbe paa.

I det forløbne Aar har Arbejdets Udvikling holdt Skridt med vore Pengemidler, det har kunnet overkommes og udføres paa en i det Hele tilfredsstillende Maade. Maatte der blive ved med at være en gradvis, naturlig Vækst og Udvikling paa alle Omraader, saa det kan blive til Velsignelse for dem, for hvis Skyld vi gør det, for de levende begravede, kristne Fanger rundt om i de muhammedanske Huse.

Maatte vi blive i Stand til at hjælpe dem til Frihed og derefter til at finde og fylde en Plads indenfor deres eget Folks Rækker.

Aleppo, d. 14. Marts 1923.

*Karen Jeppe.*

## En Anmeldelse.

### Din Broders Blod raaber til Himlen.

I etskvejtsisk Dagblad finder vi nedenstaaende Anmeldelse af den franske Oversættelse af Fru *Inga Nalbandians* Armenien-Bøger, der er udkommet i Paris og Genève og oversat af Hollatz-Bretagne under Fælles-Titlen: *Le sang de ton frère crié.*

Det er en Bog om Armenien. Maaske nogle Læsere vil sige: Mere om Armenien! Ja, om Armenien, igen om Armenien, fordi Armenien er den store Skamplet paa Nutidens Civilisation, fordi det armeniske Folks Ulykke er Kristenhedens Interdikt, og det maa skal være saadan, at den offentlige Mening tilsidst forstaar det og gribes af det, indtil Retfærdigheden sejrer.

I Sandhed, Armeniens Skæbne er sælsom og betagende. Et lille kristent Folk, som i Aarhundreder har levet under Islams Aag og som haardnakket har gjort Modstand mod at opsluges af sine Beherskere. Mens Halvmaanen ellers overalt i det Hjørne af Verden har sejret, er der en lille kristen Nation,

uden Kræfter og uden Beskyttere, der har holdt den i Skak. Det burde vække og røre alle Verdens Kristne, i hvert Fald alle dem, for hvilke Kristi Sag er hellig. Og dog kender jeg dem, der er grebet af nogle Hottentotters Skæbne og som ikke engang gider høre efter, naar man taler til dem om Armenierne. Nogle Hedningers Ulykke optager dem, det gamle kristne Folks Skæbne trækker de paa Skuldrene af med træt Resignation.

Og dette lille Folk, som ikke vil underkaste sig Islam, blev af Herskerne viet til Undergang. Tyrkerne forstod, at Armenierne aldrig blev Tyrkere og de foretrak at tilintetgøre dem. Fra 1895 røver, myrder og deporterer de systematisk og uden Barmhjærtighed Armeniere, man brænder og drukner, man indespærrer unge Piger i Harem'erne og man opdrager Smaabørn, man har skaanet for Døden, til at forbande deres Folk. Spørgsmaalet er ikke, om denne Politik er formaals-tjenlig for Tyrkerne. Det laa ogsaa i Tysklands Interesse at udnytte Belgien. I den Slags Tilfælde maa det dog være Ofrenes og ikke Bødlernes Sag, der skal tales. Men det som lige netop var ved at begynde i Belgien og som allerede vakte Harme Verden over, det har Tyrkerne øvet i samfulde 35 Aar i Lille-Asien, de sidste Aar i uhørte Dimensioner. Burde ikke alle ædelmodige Sjæle, alle Svages Forsvarere, al Ridderlighed rejse sig? Men Pressen tier stille, og hvis man taler til Politikere, som revsede Tyskerne for deres Overgreb, taler de med al Hensyntagen om Tyrkerne, og de slutter som Regel med de Ord, jeg har hørt de Tusinde Gange: „Armenierne er for Resten ikke interessante“.

De, der gentager denne Frase, forstaar ikke hvormeget ondt, de derved gør. Med let Hjærte berøver de det ulykkelige Folk den Medfølelse Verden over, det ikke kan undvære, de finder en Undskyldning for deres Egoisme og deres Ligegyldighed overfor et af Historiens største Dramaer. Hvor maa Tyrkerne ikke velsigne disse Armeniernes værste Fjender!

Jeg for min Part finder, at ethvert undertrykt Folk, hvor det end bor, er „interessant“. Det er en af Kristi Grundsætninger, jeg her følger. Men disse Ligegyldighedens Riddere kunde hidtil sige, at de havde deres Mening

fra andre og de havde ikke nem Lejlighed til at trænge til Bunds i Problemerne. *Det kan de ikke mere sige.* Lad dem læse Fru Nalbandians Bog og de vil faa noget at tænke paa. Fru Nalbandian er en talentfuld dansk Skribent, Enke efter en armenisk Professor. Hun har levet i Konstantinopel blandt Armeniere af alle Klasser, har hørt deres Beretninger og vundet deres Tiltro. Og opofrende har hun med Lidenskab viet sig til Kampen for at forsvare sit Folk og skaffe det Retfærdighed. I Bogen, der er skrevet med beundringsværdig Kunst, giver hun os et Billede af Armeniernes Liv og Skikke, af Folkets Poesi og Sjæl. Det er smaa Noveller, Breve og Brudstykker af en Sygeplejerskes Dagbog. Alt foregaar i Krigens første Aar, snart i Konstantinopel, snart i Anatolien. Hun viser os gode Tyrkere — skamfulde og afmægtige —, listige og grusomme Pachaer, Gendarmer tilfals for den højstbydende, Udyr, der af lysten Grusomhed piner og torterer den armeniske Befolknings Elite, Læger og Sagførere, saavel som Bønder og Tjenestefolk.

Der er Dele af Bogen, der viser os den rene Idyl, andre er fulde af Spænding og atter andre giver os et Billede af selve Helvedes Kvaler. For tyve Aar siden havde Jan Maclarens Bøger deres Succes, da de viste os de skotske Bjærgboeres Liv og Færden, som vi syntes vi altid havde kendt og som vi ikke mere kan glemme. Der er det samme Trylleri ved Fru Nalbandians Bøger; hun har opdaget Armenierne for os! Men hvor er det hjærteskærende og hvilken Rædsel hviler der ikke over det ulykkelige Land, i hvilket hun indfører os. Jeg har næsten maattet samle Mod for at fortsætte Læsningen af Bogen. Ved hvert Kapitel spurgte jeg mig skælvende hvilke Rædsler, jeg nu skulde erfare, og jeg maatte kæmpe mod den Fejghed, som det er ikke at ville vide for at beholde sin Fred. Og alligevel, alle disse Grusomheder er skildret med Diskretion og værdig Blufærdighed. Man gyser, naar man forestiller sig, hvad en Zola eller en Mirbeau vilde have faaet ud af dette Emne. Her er intet af alt dette. Selv et Barn kunde læse denne Bog, hvis ikke det var forbryderisk at indvie et ungt glad Væsen i dette Sorgens Liv.



Læs denne Bog. I den lærer De, bedre end paa anden Maade, det armeniske Spørgsmaal at kende. Og hvis De ikke efter Læsningen slutter Dem af Deres fulde Overbevisning til Armeniervennernes Kreds, forstaar jeg Dem ikke. Bogen er af litterær Værdi og enhver bør være stolt af at eje den. Giv den til Sognebiblioteket. Kort sagt *Udbred den*.

Et andet Dagblad i Genève har sammenlignet Fru Nalbandians Digterværk med Onkel Toms Hytte, denne Bog som gav det afgørende Stød til Slaveriets Uretfærdighed. Var det blot saadan og kunde det døende Armeniens Skrig endelig ryste Verdens Samvittighed op af sin Dvale.

## En ny Lausanne-Konference.

Den begynder ca. 20. April.

Tyrkerne faar deres Vilje. Alt tyder i hvert Fald paa, at den storpolitiske Vind stadig giver de tyrkiske Nationalister Medbør.

De Allierede har i Svar paa de tyrkiske Modforslag til Fredstraktaten foreslaet, at Lausanne-Konferencen genoptages. Angora er blevet enig herom med Paris og London, og Tyrkerne har foreslaet, at Konferencen aabnes den 20. April.

Reelt betyder den nye Konference nye Indrømmelser til Tyrkerne. De Allierede har i hvert Fald i Principet allerede indrømmet Tyrkerne væsentlige Ændringer i Bestemmelserne angaaende Kapitulationerne.

Venner af de Kristne i Levanten og Orienten maa med Bekymring imødesee Resultatet af den nye Konference, der end mere end den forrige staar i Halvmaanens Tegn.

Det forlyder, at Afghanistan vil betragte den engelsk-afghanske Traktat som bortfaldet, hvis ikke Tyrkerne faar gennemført en for dem tilfredsstillende Fred.

I Angora er Forholdene iøvrigt kaotiske. Den nye tyrkiske Grundlov er et Vidunder af Inkonsekvens, og Tyrkernes Mangel paa Evne til at bruge en Forfatning viser sig paa den tydeligste Maade. Det ser ud til, at der skal være Valg midt under

de nye Freds-Forhandlinger, og det endelige Resultat af den anden Lausanne-Konference vil derfor være noget usikkert. Man maa i hvert Fald regne med, at der efterhaanden i Angora er dannet en Chauvinist-Gruppe, hvis Fordringer er mere end overdrevne.

De politiske Mord er begyndt at florere i Angora nøjagtig som i Konstantinopel i Aarene før Verdenskrigen. Den Deputerede for Trebisonde, *Ali Chukri*, som havde kritiseret Kemalisterne, blev for en fjorten Dages Tid siden myrdet af *Osman Agha*, en af Kemals Blodhunde, der havde indbudt Chukri til Fest hos sig.

Osman Agha, der var en af Lederne af Ugerningerne mod den kristne Befolkning i Lilleasien, specielt mod Grækerne i Smyrnas Omegn, er allerede ramt af Gengældelsen. Han blev efter en haard Kamp fældet, og hans Lig er til Skræk og Advarsel udstillet foran det moderne Tyrkiske „Parlamentsbygning“ i Angora.

H. F. U.

## Tyrkisk Presse.

I et af The Near Easts sidste Numre finder vi en redaktionel Notits, af hvilken vi citerer:

„De tyrkiste Nationalister hævder, at de er forskellige fra de Tyrkere, der før regerede det ottomanske Rige, og er misfornøjede med, at de ikke straks er anerkendt som de europæiske Nationers Ligemænd. Selv om de Allierede vilde acceptere alt, hvad Angora siger, er de tyrkiske Aviser i Konstantinopel det bedste Bevis paa Hulheden i deres Fordringer. Intet kan skade et nyt Tyrki mere end det, Pressen møder op med.

Man skulde tro, de ny tyrkiske Ledere var for gode til at støtte det barnagtige Vaas, den tyrkiske Presse serverer sine Læserer om alle politiske og økonomiske Spørgsmaal.“

Den tyrkiske Propaganda, der gaar over Europa og som ogsaa sætter sine Spor i danske Blade, stammer naturligvis i første Række fra den Presse, der saa smukt er karakteriseret i det engelske strengt neutrale og ingenlunde græsk inspirerede Orient-Tidskrift.

## Indgaaede Bidrag.

(Beløbene er angivne i Kroner).

### December 1922.

Bortlodning af en Dukke 100 — Salg af Postkort 20 — Frk. H. Forchhammer 50 — Frk. Astrid Hansen, Ryslinge 10 — Pastorinde Jantzen 5 — Dagny 6 — Frk. Anna Hjort 2 — Fru C. Klein, Faaborg, 5 — V. v./d. V. 10 — Frk. Signe Veel, Brede: Solgte Haandarbejder 211,40 — Frk. H. Forchhammer 120 — Enkefru Petra Sams, Vallekilde 5 — Ved Sognepræst J. C. Lange, Vorming, 22 — Fru Rosenvinge, Odense: Salg af Kort 31,25 — Frk. Sick 15 — S. Br. 10 — „Søster“ Helene Nielsen, Hobro, 10 — Fru Cathrine Andersen, Otterup, 5.

### Januar 1923.

Spr. A. Haugaard, Kjerte pr. Aarup: 30 Kr. i Guld = Kr. 37,50 — H. 10 — Sognepræst A. Hansen, Hvalsø: Andel i Julekollekt fra Hvalsø og Særløse Menigheder 40 — Frk. K. Glæsel, Fredensborg, 15 — Kresten Krestensen, Hjørslev, Otterup, 10 — A. Pedersen, Aarhus, 10 — Ved de samvirkende Menighedsplejer 4 — Frk. A. Johansen 5 — Frk. Nødskou 1 — Aarhuskredsen 510 — Ved Thyra Kromann: En Armenierven i Malling 25 — Ved Grosserer Christen Daell: Fru Direktør Carl Nielsen 50 — Direktør Wellendorf 100 — Pastor Fog, Birkerød, 10.

### Februar 1923.

M. A. 5 — Odensekredsen 116,25 — Ved St. Mathæus Menighedsforenings Møde: a) ved Pastor Mundt 76 — b) ved Frk. Sick 25 — Ved Stiftsprovst Lützhöft: Sognepr. Schougaard 50 — Odensekredsen 12 — J. K. 5 — K. & S., Nyborg, 100 — Ved Sognepræst Winther, Korsør: Indsamling i Korsør og Taarnborg Kirker 70 — Ved Frk. H. Forchhammer: a) Postkort 100, b) Fru K. Svelmøe-Thomsen 10, c) Fru L. Forchhammer Traustedt 10, d) Ingeniør K. V. Haar 10, e) Frk. A. Hviid 5.

### Marts 1923.

P. S. 2 — Frk. Jenny Jensen, Vasen, Lemvig: Varebetaling 123 — Ved Pastor Just Christensen: Indsamlet gennem Ugebladet „Kirken“ 40 — Ved „De Ferslewske Blade“ 17.

#### Indgaaet ved Agitationen:

Frk. Signe Veel, Brede pr. Lyngby, 15 — Frk. Jørgensen, Lyngby, 5 — Proprietær Knud Jessen, Ullemose pr. V. Skerninge, 100 — Frk. Sine Eriksen, Næsbyhoved, Broby pr. Odense, 5 — Kontorassistent J. S. Fleischer, Refshalevej, Maribo, 11 — Dyrslæge Fisker, Vamdrup, 5 —



S. Eriksen, Odder, 5 — E. og F. Fabricius, Tarm, 10 — Stationsforstander P. Christensen, Nærum, 5 — J. Fenger, S. V. Nykøbing S., 5 — Carl Eriksen, Helleby pr. Nakskov, 10 — Murersvend F. J. Enevoldsen, Storelinde, Karise, 2 — Ch. Engberg, Frederikssunde pr. Gedser, 20 — N. P. Fenger, Ikast, 10 — V. Goltermann, Kalundborg, 10 — Fru K. M. Garde, Vonsild, 10 — Gdr. C. Engberg, Nyrup pr. Tølløse, 10 — K. Flejsborg, Egemosegaard pr. Køge, 10 — Ledvogter H. P. Enevoldsen, Bred St., 5 — A. Godtfredsen, Søllested, 5 — Lærer L. G. Fosholm, Gothersgade 43<sup>1</sup>, Fredericia, 5 — Sergent Chr. Fisker, Brohus, Langaa, 10 — Erik Eriksen Blaakær, Filskov, 5 — G. Elleskov, Kapt. Andersensgade 17, Horsens, 5 — Isenkræmmer Marius Petersen, Ringsted, 10 — Fru Poula Herreborg, Maglekildevej 14, Kbh. F., 300 — Grosserer P. M. Daell, Nørregade 12, Kbh. K., 1000 — M. Foged, Ny Ryomgaard pr. Ryomgaard, 10 — Fr. Dalskov, Bandholm, Maribo, 3 — Frands Esbensen, Skaverupgaard, Klarskov, 5 — A. Gliese, Brigitsgård, Fejø, 15 — Niels Flytkjær, Lervang ved Ringkøbing, 10 — M. P. Geertsen Egeskov, 10 — Cementstøber P. Frandsen, Lind, Herning, 5 — Murerm. Alb. Nielsen, Lind, Herning, 5 — L. J. Frandsen, Ny Sig pr. Herning, 10 — Frk. I. M. Sick, Pileallé 19 B, Kbh. F., 5 — J. Eriksen, „Haabet“, Fredensborg, 10 — Vald. N. Hansen, Ringsted, 5 — Gartner Faurschou, „Mira Mare“, Svendborg, 3 — Frk. Johanne Gertz, Laurberg pr. Langaa, 5 — Bankkasserer Martin Dam, Aakirkeby, 10 — E. Eriksen, Svaneke, 10 — Frk. Clara Jensen, Hornslet, 5 — Murermester J. S. Ernstsén, Nimtofte, 10 — Niels og Anton Gamborg, Vognsild, Østrup, 20 — Fru Agnes Vincent, Kronprinsessegade 10, Kbh. K., 100 — Alex Vincent, Kronprinsessegade 10, Kbh., 10 — Landpost Flink, Fangel, Odense, 2 — Simon Andersen, Vrønding pr. Horsens, 2 — N. Jakobsen, Vrønding pr. Horsens, 2 — Slagterm. Nielsen, Vrønding pr. Horsens, 2 — N. P. Nielsen, Vrønding pr. Horsens, 2 — Kristen Jørgensen, Vrønding pr. Horsens, 1 — Kristian Hansen, Vrønding pr. Horsens, 1 — Vilh. Kjær, Vrønding pr. Horsens, 1 — Peter Bak, Vrønding pr. Horsens, 1 — Otto Sindberg, Vrønding pr. Horsens, 1 — Jakob Hansen, Vrønding pr. Horsens, 1 — Kresten Tisgaard, Vrønding pr. Horsens, 2 — H. Kayser, Vrønding pr. Horsens, 2 — A. Hansen, Vrønding, 2 — K. Lindhavn, Vrønding, 1 — Søren Dam, Vrønding pr. Horsens, 2 — Krohns Bogtrykkeri, Knippelsbrogade 4, Kbh. C., 200 — Landpostbud Kr. Eriksen, Rude pr. Sandved, 5 — J. Emiliussen, Katterød v. Faaborg,

10 — Sognepræst Glahn og Frue, Kongsted pr. Rønnede, 10 — V. Engellsen, Ørslykke, Horslunde, 5 — Laura og R. Gliese, Fejø, 5 — Konditor Johs. Zeeberg, Varde, 25 — Forpagter P. Esbjerg, Bukkeruplund, Glamsbjerg, 5 — Fr. Martha Eskildsen, Mariagergaard, Mariager, 5 — Chr. P. Frandsen, Esbøl pr. Sdr. Vium, 5 — Th. Frandsen, Svenstrup, Hammel, 10 — Overportør J. F. Dahl, Karup, 5 — P. Gjerman, Skp. Clemensgade 20<sup>1</sup>, Aalborg, 11 — S. Ellemoses Enke, Saarbæk pr. Assedrup, 10 — Gdr. Elmefeldt, Kyndeløse pr. Roskilde, 10 — Fru Thea Espersen, Klemmenschær ved Rønne, 5 — Lærerinde T. Engell, Møllegade 55, Rønne, 5 — F. Erlandsen, Vesterø Havn, Læsø, 5 — Frk. Anna Frederiksen, Skærbæk Forskole pr. Taulov, 10 — Urmager N. R. Falk, Lohals, 5 — Ludv. Kofoed, St. Magleby, Amager, 10 — Frk. Margr. Espersen, Birkede, Viby, Sjælland, 10 — Frk. Magda Jakobsen, Jersie Skole, Lille Skensved, 2 — S. Faurholt, Storgaarden ved Haslev, 6 — C. Frederiksen, Stendyssegaard, Lyngve ved Slangstrup, 10 — Frk. Thea Jørgensen, Anderød pr. Kokkedal, 5 — Alfr. Geertsen, Nøbbølle, Søllested, 5 — Gartner Eriksen, Marienborg, Stege, 5 — Jens Eriksen, Boulstrup ved Odder, 5 — Chr. Frederiksen, Maglemos, Maribo, 10 — Smedemester Anton Ejlersen, Termostrup pr. Mørke, 5 — Peter Eriksen, Almstedskov pr. Fynskov, 5 — C. Gradmaech, Sabros Vej, Nenna, Helsingør, 10 — Frk. Petra Frederiksen, Bloustrød Asyl, Lillerød, 5 — Peter Erbo, Allerup Mark, Højby St., 5 — M. Gjording, Allerup pr. Tjæreborg, 25 — Arkitekt A. Wittmaack, Prinsessegade 29, Kbh. C., 5 — Arkitekt V. Hvalsøe, Prinsessegade 29, Kbh. C., 5 — Engelmann, Naarup ved Assens, 1 — Lærer Læssøe Eiler, Holsted, 10 — Gregersen, Bryndum Mejeri pr. Guldager, 10 — Frk. Ulrikke Eriksen, Fredericiavej 31, Kolding, 10 — Frk. Kristine Gabrielsen, Kristrup, Randers, 5 — H. Ekkelund, Plejehjemmet, Ry St., 2 — Povl Madsen Ejlersen, Smerup pr. Hvidbjerg, 10 — A. Foldager, Outrup, Nykøbing Mors, 1 — Frk. Karen Elmelund, Bøjden ved Faaborg, 10 — Frk. Margr. Dahlgaard, Fruerbod, Fabjerg, Lemvig, 10 — Fru Lektor Grønbech, Rønne, 10 — Aage Bruun, Søskov, Vejle, 3 — S. Dalskov Katterup, Jyderup, 5 — K. Engelhardt, Dragerup Skov, Holbæk, 10 — A. Egholm, Skagen, 10 — Marie Eriksen, Sæbehuset, Ingstrup, 8 — Gdr. P. Gabrielsen, Haugborup, 2 — Enkefru Christine Frederiksen, Kapellanstræde 10, Faaborg, 10 — L. P. Frandsen, Øsemagle, Lille Skensved, 5 — Fru Neergaard, Ballerup, 20 — P. Everts, Stenalt, Ørsted, 2 — H. J. Frederiksen, Ilsled, Bramminge, 5

— Frk. Karen Frederiksen, Ilsled, Bramminge, 5 — Mine Frederiksen, Ilsted, Bramminge, 5 — Café National, Vesterbrogade 2 E, Kbh., 25 — Lærerinde Frk. Karen Dyger, Asnæs, Sjælland, 50 — Fabrikant André Duzaine Hansen, N. Frihavns-gade 52, Kbh. Ø., 10 — Bang Knudsen, Esbjerg, 10 — Frk. Johanne Frimann Danielsen, Fæmø, Fejø, 5 — P. Guldager, Søby pr. Ærøskøbing, 5 — Fodermester J. Fralem, Kjærstrup pr. Holeby, 10 — Dyrlæge Esbensen, Søllested, Nakskov, 10 — T. Grundtvig, Marienlyst, Vordingborg, 5 — F. Frederiksen, Kroen, Strib, 5 — K. Frederiksen, Gejlgaard, Vejen, 2 — Lærerinde M. Horn, Søby pr. Svendborg, 10 — Frk. Ellen Fibiger, Landet pr. Svendborg, 10 — Gdr. Chr. Frederiksen, Bækagergaard, Kværkeby, 10 — Gdr. Lars Andersen, Haugbird, Ringsted, 10 — Forpagter E. Fabricius, Egelundsgaard, Frederikssund, 5 — K. Faurholt, Palsgaard, Juelsminde, 5 — Hans Chr. Gregersen, Klink, Hejnsvig, Grindsted, 3 — P. Finne, Helligpeder pr. Hasle, Bornholm, 5 — Frk. Ane Gram, Jernvedlund, Gredstedbro, 5 — N. M. Graff, Vardevej 21, Esbjerg, 5 — Toldforvalter V. Frederiksen, Jernbanegade 19<sup>3</sup>, Roskilde, 5 — Gartner M. Dahl, Haarlev St., Køge, 5 — Enkefru M. Eriksen, Tødsø ved Nykøbing, 5 — Frk. Kathrine Tomsgaard, Styvel pr. Hvidbjerg, 5 — Mine Hjortshøj, Nakkebølle Sanatorium, Pejrup, 40,50 — Brygger Frederiksen, Sønderby pr. Borre, 20 — Frk. Else Estrup, Præstegaarden, Farsø, 16 — Frk. Emilie Kinch, Ringsted, 20 — Mrkt. V. P. 5 — Frk. Kathrine Grønne, Grønbjerg, Ringkøbing, 15 — Fru Anna Dam, Nykøbing M., 10 — A. P. Petersen Geltzer, Alfarvad pr. Præstbro St., 5 — Anders Raaby, Dalbyover, Havndal, 5 — Fyrmester K. Grumsen, Romsø, Kerteminde, 10 — H. P. Grønager, Polleup pr. Stege, 5 — Fisker Niels Frederiksen, Lund pr. Rødvig, 5 — Severin Eriksen, Fannerup, Kolind, 16 — A/S Lagermann junr., Sortedamsgade 3, Kbh. N., 200 — G. Just Pedersen, Karen Brahesvej 2, Odense, 5 — Pastor A. V. Storm, Citadelskirken, Kbh., 55 — Lods Frederiksen, Stege, 5 — A. Dahl, Bøgø, 5 — J. P. Frederiksen, Stenagergaard, Keldstrup, Slagelse, 10 — Morten Eriksen, Bækkevej, Riis Skov, 10 — Lars Grønborg, Stavvad pr. Manna, 5 — M. Eskildsen, Løkken, 5 — Karen Grønborg, Mejeriet Saltum, Nr. Saltum, 35 — Thøger Th. Grønborg, Mejeriet Saltum, Nr. Saltum, 5 — Mrkt. G. C., Ærø, 5 — Frk. Marie Sørensen, Keldstrup, Slagelse, 10 — Gdr. Jørgen Nielsen, Keldstrup Mark, Slagelse, 10 — A. Frederiksen, Skærbæk Skole pr. Taulov, 5 — Frk. Johanne Frederiksen, Haagerup Holde-



plads, Ringe, 5 — Jens Chr. Dahl, Vadum pr. Skive, 72 — Overtrømpeter H. Fulling, Randers, 10 — Frk. Hansine Dahl, Rær, Thisted, 10 — Fra et Møde i Ryslinge afholdt ved Forfatter Åge Meyer Benedicsten 411 — Lars Frederiksen, Knudslund pr. Ringsted, 2 — Indsamlet i Dalby ved Johan P. Frederiksen, Dalby, Gjørlev, 142 — Mrkt. K. A., Varde, 10 — Statsautoriseret Revisor Henry Riis-Magnussen, Raadhusplads 2<sup>2</sup>, Københ. K., 10 — Mægler M. P. Allerup, Middelfart, 10 — Lærerinde K. Hansen, V. Skerninge, Fyn, 10 — Søren Ernst Semb, Hvidbjerg St., 10 — H. Iversen, Svejbjerg, Herning, 10 — S. J. J. Due, Urlev, Braaskov, 5 — Axel Adolpsen, Skovgaardshuset, Hasle, 5 — Fru Damsted, Fuglevig pr. Bred, 10 — Frk. C. Degner, Hirtshals, Hjørring, 20 — Chr. Danielsen, Askø, Søllested, 10 — Assistent T. Foss, Hesselø, Nykøbing Sjælland, 5 — Fyrmester Jensen, Hesselø, Nykøbing Sj., 50 — M. Danielsen, Esig pr. Rønne, 1 — Pastor J. M. Roesen, Kolding: Indsamlet i Kolding 43,60 — Proprietær Knud Jessen, Ullemose, V. Skerninge, 16 — V. Demant, Vesterbrogade 22, Kbh. B., 15 — Frk. Signe Veel, Brede pr. Lyngby, 20 — Frk. Marie Frandsen, „Højbo“, Vinderup, Jellinge, 10 — Frk. Valborg Guldborg, Annexgaarden, Vesterby, Longelse, 10 — W. Graff, Ebeltoft, 10 — Frk. Jensine Eskild-

sen, Volling, Skive, 57,50 — Frk. Marie Spejlberg, Østerkær, Brønderslev, 25 — Frk. Dagmar Frederiksen, Marstal, 63,50 — K. Balk-Møller, Strandparksvej 11, Hellerup, 100 — Funch, Lindesgaard, pr. Tejn ved Allinge, 5 — Hagbard Gram, Askov 2 — Marius Frøsig, Holsted, 7 — Fru M. Amorsen, Boldesøger, Esbjerg, 10 — Hsm. J. Frydenlund, Ringe, Skamby, 5 — J. Amtoft, Døstrup, St. ved Hobro, 5 — K. M. Danielsen, Vemmetofte Strand, Faxe, 7 — Frk. Karen David, Budsmark ved Borre, 5 — Chr. Carlsen, St. Ebbstrup, Døjringe, 43,10 — Emanuel Møller, Kr. Høyrups Allé 21, Hellerup, 100 — Frk. Sofie Danielsen, Brent, Asminderup, 10 — Jørgen H. Albertsen, Lille Søbygaard, pr. Ærøskøbing, 10 — Prokurist H. Willestofte, Nygade 4, Kbh. K., 5 — Frk. Ager-snap, Durup, 5 — Gross. Knud Wolff, N. Hemmingsensgade 4, Kbh. K., 25 — P. Dammer, Stormgade 38, Esbjerg, 5 — En Rekonvalescent i Aarhus, 25 — Lærerinde E. Amorsen, Tømmerby Skole, pr. Bramminge, 30 — Chr. Damgaards Enke, Hyrup, pr. Stovby, 71 — Chr. Dreyer, Hougaard, pr. Løgstør, 10 — Wm. Gundel, Hans Brogesgade 35<sup>1</sup>, Aarhus, 5 — Julie Albrechtsen, Rude, Sjæll., 10 — Fra en Mand i V. Skerninge, 10 — Trikotagehandler S. Engell, Gartnergade 3, Kbh. N., 5 — Gross. Sv. Aa. Balk-Møller, Vodroffsvej 13, Kbh.

V., 25 — Direktør Henry Adler, Vodroffsvej 39, Kbh. V., 50 — Gdr. P. Davidsen, Asminderup, pr. Vipperød, 10 — Aage Steffansen, Dalgaardsminde, Søndermarken, Viborg, 5 — Fyrmester Agerskov, Fornæs, Grenaa, 4 — Enkefru Christensen, Rørmosehus, Aarup, 20 — Frk. Kirstine Færggaard, Hedegaardene, pr. Bedsted, 5 — M. C. Dinesen, Haarby ved Assens, 5 — Murermester Ernstsen, Nimtofte, 10 — A. V. Stabl, Gieses Boghandel, Østergade 17, Kbh. K., 5 — Harry Jacobsen, Gieses Boghandel, Østergade 17, Kbh. K., 5 — Lærerinde Frk. Karen Dyger, Aastofte, Asnæs, 43,75.

Bidrag modtages fremdeles med Tak.

Prokurist **Johs. Malmstrøm**,

Kasserer,

Slotsholmsgade 16, København K.  
Telefon C. 10948.

## Danske Armenier-venners Damekreds.

Til Støtte for Frk. Karen Jeppes Arbejde i Aleppo for armeniske Kvinder og Børn har Forretningsfører i K. F. U. K. Fru *Esther Broch* dannet en Slags Hjelpekreds, der allerede bestaar af 54 Damer, som samles en Gang om Maanedens i K. F. U. K.s hyggelige Dagligstuer.

Ved det første Møde i Januar talte „Danske Armeniervenners“ Formand, Hr.

## Misak.

### Et Livsbillede fra Armenien.

(Fortsat.)

Af Karen Jeppe.

Saa var det jo Hovagims Tur til at gifte sig; men han, der i enhver Henseende var den betydeligste af Brødrene, synes ikke, det kunde gaa.

Faderen, der allerede længe havde været affældig, døde, og Hovagim havde nu 3 yngre Brødre og 2 Søstre at tage sig af.

„Det kan jeg ikke, naar jeg ogsaa selv har Familie“, syntes han, og uden mange Ord betydede han Hagob, at det var paa Tiden, han blev forlovet.

Det havde Hagob nu syntes længe, men tale om det kunde han dog ikke, naar Hovagim ikke selv var forlovet og ikke nævnede noget om det. Han kunde da heller ikke saadan uden videre tage mod det Offer, Broderen bragte ham, saa han afslog det og mente, at det jo slet igen Havde.

Søstrene skulde giftes, og der var foreløbig Udgifter nok for Familien.

Dog Hovagim vidste nok, hvad de Udflugter betød. Han lagde Raad op sammen med sin Moder og et Par andre ældre Kvinder, og Enden paa Samtalen blev, at de bestemte sig for Chanum af Slægten Tatarenk.

Det var en af Byens bedste og rigeste Familier, men Familien Biredjiklian var heller ikke at foragte, saa det gik vel nok i Orden. Og det gjorde det.

Kvinderne indledede Forhandlingerne og saa paa Chanum, som de for Resten kendte nok godt fra Bade og Bryllupper, og som den Gang var et rent Barn. Da der var opnaaet Enighed, kom Præsten med et Par Mænd af Familien og friede formelt

til Chanum. Hun modtog et Smykke af Hagobs Moder, der var Tegnet paa, at hun var trolovet. Hagob selv undgik fra nu af omhyggelig at gaa igennem den Gade, som Chanum boede i, for at han ikke skulde faa hende at se, hvad der vilde være meget anstødeligt.

2—3 Gange om Aaret til de store Fester sørgede Hovagim for, at Hagob fik nogle Penge paa Haanden, som han kunde købe Smykker for til Chanum. Ellers for Resten modtog Hovagim som Familiens Overhoved alt det, de fortjente, og anvendte det til fælles Bedste; men disse Smykker, som Hagob købte til Chanum, og som efter den Tids Pengeforhold repræsenterede en anselig Sum, var hans Privatejendom.

Det var endda ikke saa let at faa det til at gaa, for Søstrene blev gifte i de Aar, og de skulde have et ordentligt Udstyr. Dog Hovagim var en god Husholder, han fik det til at slaa til i alle Ender og Kanter.

Da Søstrene var vel fra Haanden,



Åge Meyer Benedictsens, om Armeniens historiske og politiske Udvikling, og senere har Danmarks Repræsentant i Folkenes Forbund, Frk. *Henni Forchhammer*, fortalt om Frk. Karen Jeppe og hendes Stilling i Folkenes Forbund, hvor hun ikke alene repræsenterer Arbejdet for armeniske Kvinder, men ogsaa Danmark, hvilket maa være en Grund mere for os Danske til at støtte hendes Arbejde.

I og for sig behøver man ikke at søge efter Grunde til Hjælpen, de melder sig paatrængende og uafviselige. De store Kristenfølgelser burde kalde en stor Hjælpeaktion frem, og det maa tillige være en Kvindesag, hvorom *alle* Kvinder kan samles. Hvem andre end netop først og fremmest Kvinder skal demonstrere mod Samfundets og de krigsførende Nationers Færd, naar Kvinderne bliver behandlet som en Handelsvare.

„Danske Armeniervenners Damekreds“ mødte da ogsaa stor Sympati og Redebønhed, da den den 24. Marts arrangerede en Aftenunderholdning, hvorved man haabede at skaffe en lille Sum ind, og kgl. Skuespiller *Jerndorff* stillede, som saa ofte før, sig og sin Kunst til Raadighed for Armeniens Sag.

En Kvartet af Beethoven indledede Aftenen — spillet af udmærkede Kunstnere: Fru *Sigrid Lorenz*, Hr. *Kai von Müllen*, Hr. *Karl Bretton Meyer* og Hr. *Ludolf Nielsen* — en fin musikalsk Nydelse. Hr. *Jerndorff* mindede med nogle faa Ord og smukke Digte af *Inga Naibandian* om Armenien og Formaalet for Aftenunderholdningen og slog derved den rette Tone

an. Med stor Glæde og Bifald fulgte Publikum i den fyldte Sal den fine gamle Kunstner gennem Welhavens Digte og maaske allermost gennem H. C. Andersens Eventyr, som han oplæste henrivende fint og fornøjeligt.

Til Slut sang den unge, nydelige og lovende Sangerinde Fru *Mary Alice Therp*, og saaledes formede Aftenen sig fra først til sidst som overordentlig velykket, saa Damekredsen nu kan aflevere De danske Armeniervenners Kasserer en Sum af 1075 Kr. til Arbejdet for de armeniske Kvinder og Børn.

— h —

## Arbejdet herhjemme.

### Et Armenier-Møde i Ryslinge.

Komiteén „De danske Armeniervenner“s Formand, Hr. *Åge Meyer Benedictsens*, talte i Slutningen af Marts Armeniernes Sag ved et Møde i Ryslinge. Der var en stor Forsamling — omkring 500 Mennesker — der dybt interesseret lyttede til Hr. *Benedictsens* indtrængende Ord. Ved Mødet indkom 411 Kr. til Komiteéns Arbejde.

### I Eliaskirken

talte den 12. April Pastor *Willesen* fra Agri (hvis lille Skrift om Armenien, vi tidligere har omtalt) og Pastor *Skovgaard Petersen* om Armeniernes sørgelige Skæbne. Kirken var fyldt til sidste Plads af interesserede

Tilhørere. Pastor *Skovgaard Petersen* understregede, at han paa sine Rejser i Syrien havde set, hvor vanskeligt Kristne kan eksistere under tyrkisk Herredømme. Mødet sluttede med Bøn for Armenien og for de Danske, der virker i Østen blandt Resterne af det armeniske Folk.

### Vor store Indsamling.

Som man vil se af Bidraglisten begynder vor store Agitation nu at virke. Hver Dag indsendes der Bidrag og købes der Armeniemærker. Blandt de største Givere (med 1000 Kr.) er Grosserer *P. M. Daell*, Broder til Grosserer Chr. Daell, der foruden et stort Arbejde og Støtte til Agitationens Gennemførelse hos Venner og Forbindelser har indsamlet betydelige Beløb — Fru *Poula Herreborg*, *Krohns Bogtrykkeri* og *A/S Lagermann junr.*

## Armeniervennen

udgaar 6 Gange aarlig og koster 2 Kr. 35 Øre aarlig. Bladet kan bestilles ved **Indsendelse af Beløbet** under Adresse: Armeniervennen, København.

Udgivet af „De danske Armeniervenner“ under Redaktion af Overretssagfører *H. F. Ulrichsen*, Sundholmsvej 5, København S, Tlf. C. 9453.

Trykt i Carl Bryrup's Bogtrykkeri, Kbhvn. K.

sagde han til Moderen, at saa kunde de vel hente Chanum til Efteraaret. Hun var nu da ogsaa 14 Aar gammel, saa der var jo ikke noget i Vejen fra den Kant.

Det blev et stort Bryllup. Hovagim sparede ikke noget. Det gjaldt jo Familiens Ære. Han gik omkring som Familiefader og fulgte siden Hagob til Brudekamret.

Det var Familiens Stadsstue, der nu om Natten tjente det unge Par til Soveværelse. Om Dagen blev det atlaskbetrukne Sengetøj taget bort. Det laa pænt sammenfoldet i Vægskaftet og blev vist frem for besøgende, saa Stadsstuen mistede de jo ikke for det. Tværtimod, nu var der først rigtig kommet Glans over den.

Og Chanum var saa fin og nydelig i den guldstukne Dragt med den lange, tunge Guldkæde om Halsen. Hun var saa smuk af Ansigtet; men det saa Brødrene ikke noget til, ej heller hørte de hendes Stemme. Tilsløret og stum gik hun iblandt dem, som Skik var. Det vilde have været

uhørt, om hun havde talt med nogen af dem, undtagen med Hagob naturligvis, naar de var alene. Svigermoderen svarede hun ved Tegn, naar hun sagde noget til hende.

Saadan gik hun et Aar, indtil hun fødte sit første Barn.

Det var en Dreng, og Glæden var stor i Familien.

Hovagim tog Barnet i Favn som om det havde været hans eget. Det kunde han godt gøre for alle Menneskers Øjne, han var jo Familiefaderen. Hagob derimod maatte kærtegne sit Barn hemmeligt og turde ikke vise andre sin Glæde. Det hørte sig ikke til. Heller ikke Chanum maatte lade nogen mærke, at Barnet var hendes. Det tilhørte dem alle, men mest Svigermoderen. Hun havde Ansvaret for det og var den, der tog sig af det. Chanum var ret egentlig kun sit Barns Amme. Dog saadan var det Sæd og Skik, ingen tænkte paa, at det kunde være anderledes, og at der derved blev gjort Moderen Uret.

De var alle glade; men Glæden

varede ikke længe. Da Barnet var et halvt Aar gammelt, døde det.

Imidlertid tog de ikke den Ting saa tragisk, som man maaske kunde vente. Det er Livets Gang i Orienten, at minst Halvdelen af de smaa Børn dør i den spæde Alder; det regner man med. Husets nærmeste Venner kom for at trøste, og de sagde allesammen: „Maatte Forældrene blive i Live!“

Det blev de, og et Aarstid efter havde de igen et Barn. Det var ganske vist *kun* en Pige, men hvad, „det er ogsaa Guds Gave,“ sagde Hovagim, og saa var de lige saa glade for hende. Dog ogsaa hun døde i den spæde Alder.

Denne Gang var Sagen alvorligere. Bedstemoderen græd, og Husets Veninder blev siddende længere hos hende end første Gang. De følte, at de nu maatte græde med, og det gjorde de. De behøvede blot paa, hvordan det havde været, da de begravede deres egne smaa Børn, saa kom Taarerne af sig selv.

(Fortsættes).



en ganske ubeskrivelig Glæde, naar de fandt et eller andet af deres tabte Børn her i vort Hjem. Man savner Ord for de Følelser, der kommer til Udtryk ved et saadant Møde, naar en ensom, nedbøjet Kvinde igen faar et Fremtidshaab og faar nogen at leve for.

Jeg vil nu fortælle lidt om de tre af Familierne paa Billedet og om deres Oplevelser. Der er mange, mange af den Slags herude.

Nr. 1 og 11, Saruhi og Mariam er fra en Landsby ved Charput.

Saruhis Mand var ved Krigens Begyndelse Soldat i den tyrkiske Hær, men han tilhørte en Arbejdskolonne, der havde Garnison i Nærheden, saa han kom hjem og laa om Natten.

En Morgen var Landsbyen omringet af tyrkiske Soldater, de samlede alle de armeniske Mænd, tog dem med sig og dræbte dem et Stykke uden for Landsbyen.

Samme Dag kom en af Landsbyens Tyrker til Saruhis Hus, slæbte hende tillige med alle hendes Ejendele til sit Hus og gav hende til sin Søn, der dengang endnu var en ren Dreng. Siden ødte han hendes Gods ved Hazardspil.

Mariam var den Gang knapt et Aar gammel og Saruhi var frugtsommeligt, en Maaned efter fødte hun en lille Dreng, men han døde snart, og hun mener, at Familien dræbte ham.

Saruhi vilde nu ikke føde Tyrken Børn for ikke at blive bundet til ham. Hver Gang hun saa paa den lille Mariam, saa lovede hun sig selv, at ske, hvad der vilde, hun skulde ikke blive en Muhamedaners Hustru. Og endskønt Manden slog og mishandlede hende frygteligt efter hver Abort, sørgede hun for, at intet Barn blev fuldbaaret. Snart var hendes Indre i en saadan Forfatning, at hun overhovedet ikke mere kunde føde Børn.

Paa den Maade henslæbte hun Livet indtil dette Efteraar, da Tyrkerne sendte Armenierne ud af Landet. En af hendes Søstre var efter mange Omskiftelser kommet tilbage til Landsbyen, og de lagde nu Planer om at komme afsted sammen. Men hvordan det nu gik eller ikke gik, Sagen kom hendes Mand for Øre, en Dag kom han hjem i vildt Raseri, bebrej-

dede hende, at hun vilde flygte fra ham og bibragte hende flere Saar med en Kniv. Det lykkedes hende tilsidst at vriste Kniven fra ham, men Haandens Sener blev skaarne over.

Manden flygtede nu, for selv om de tyrkiske Myndigheder ikke gjorde noget videre ved saadan en Sag, saa var det dog bekvemmest at være usynlig for en Tid. Saruhis Søster fik hende indlagt paa et Hospital, og en Dag fik ogsaa den lille Mariam Lov til at besøge hende; Saarene var endnu langtfra lægte, saa ingen tænkte sig, at hun kunde flygte. Men den Nat forlod hun Hospitalet og kom sammen med Mariam i en Vogn til Aleppo under svære Lidelser, som de ulægte Saar forvoldte hende paa de daarlige Veje.

Hos os kom hun jo i god Pleje, hun er nu nogenlunde rask og et meget nyttigt Medlem af Husstanden, fra Morgen til Aften har hun Naalen i Haanden og lapper og stopper om vor store Familie. Glad og fri som en lille Fugl smutter Mariam om i Huset, hende fik Saruhi reddet uskadt ud af Mørket, men hun betalte det rigtignok med sin egen Førlighed.

Nr. 2 og 4, Lucia og hendes Datter Raket er fra Diarbekr.

De havde været paa Deportationsvejen 3 Dage og var ikke langt fra Mardin, da en Flok Kurder overfaldt Karavanen og røvede Armeniernes Gods og en hel Mængde af deres Børn, blandt dem Raket.

Den lille Stakkel var kommet paa et meget daarligt Sted, Kurden var ond imod hende, hun maatte samle og slæbe uhyre Bundter af Tidsler, der tjente dem til Brændsel, fik mange Hug og saa lidt Brød, at hun nok var gaaet til Grunde, hvis hun ikke var bleven befriet.

Imidlertid blev Karavanen drevet videre, til den naaede et Sted, der var som bestrøet med Lig af dræbte Kvinder og Børn, i hele Bunker laa de oven paa hinanden. Der gjorde Gendarmerne sig istand til at berede dem den samme Skæbne. I sidste Øjeblik ankom nogle Arabere fra Mardin og tog nogle af de smukkeste Kvinder med sig, blandt dem Lucia.

Lucia havde faaet en god Mand, der gerne vilde gøre hende glad, og da hun sørgede over Tabet af sin

lille Pige, drog han ud for at søge efter Barnet. Han strejfede omkring i Landsbyerne, hvor han havde mange Bekendte, og tilsidst kom han paa Sporet.

Raket gik som sædvanlig og samlede Tidsler, da en fremmed Mand nærmede sig til hende og begyndte at tale med hende. Først var hun bange for ham, men han fortalte hende saa meget om hendes Moder, at hun blev vis paa, at hun var hos ham, ligesom han paa sin Side blev klar over, at hun var den rette. Saa gik han til Kurdens Hus og købslog om hende.

Kurden vilde imidlertid ikke sælge, og Manden lod saa, som om han ikke interesserede sig mere for den Sag. Men ude paa Markerne traf han igen Raket og spurgte hende, hvor hun laa om Natten. „Lige inden for Døren“, lød Svaret. „Det er godt. Ved Midnat kommer jeg og banker paa, vær saa rede!“

Det var med urolige Tanker, at den lille Raket den Aften krøb under de Laser, der tjente hende til Sengetøj, og hun passede godt paa ikke at falde i Søvn. Da alt var blevet stille i Huset, og alle sov, hørte hun en sagte Banken, lydløst aabnede hun Døren og smuttede ud, der stod den fremmede med sin Hest. At springe i Saddelen og faa Raket op foran sig var et Øjeblik Sag, afsted gik det i strakt Galop til Mardin, hvor Moderen jublende glad sluttede Barnet i sine Arme.

Raket blev nu skjult hos en Nabo-familie, og virkelig varede det ikke mange Timer, førend Kurden holdt i Gaarden og krævede hende udleveret. Hun var imidlertid ikke til at finde, han kunde ikke bevise, at Araberen havde røvet hende, og nogen egentlig Besiddelsesret havde han jo ikke, saa efter megen Strid og mange onde Ord drog han af igen med uforrettet Sag; men det varede længe, forinden Raket turde vove sig ud paa Gaden.

Moder og Datter havde det godt. Manden var velhavende og bragte dem alt, hvad de behøvede. Om Aftenen beskæftigede han sig meget med Raket og lærte hende at læse og skrive arabisk, siden blev hun sendt i en arabisk Skole. Hun var som hans Datter, og hun blev den eneste, han fik ikke egne Børn.



Tit gav Araberen dem Penge, for at de kunde købe sig, hvad de ønskede; men dem gemte Lucia omhyggeligt. „Vi skal jo da ikke altid blive hos Araberen“, sagde hun til Rakel, „de Penge kan hjælpe os paa Flugten“. Al Mandens Venlighed havde intet nyttet, Lucia vilde tilbage til sit Folk og sin Kirke, saa snart Lejlighed gaves, hun kunde fremfor alt ikke udholde den Tanke, at Rakel skulde blive blandt de Fremmede.

Araberen kunde vel ikke andet end føle denne Higen, han blev aldrig helt tryk i Samlivet med hende og tillod hende ikke at omgaas andre Armenierinder, kun med sin Kusine, der ligeledes var gift med en Araber, havde hun Samkvem. De to smedede saa Flugt-Planer sammen.

Katarine, det var Kusinens Navn, blev ikke saa strengt bevogtet, hun havde nemlig Børn med Araberen, saa han følte sig sikker paa hende. Hun var imidlertid fuldt ud tilsinds at forlade sine Børn, deres Fader var for hende stadig hendes Folks Fjende, derfor elskede hun hverken ham eller Børnene. Hun traf Aftale med en Karavanfører, og en Dag lod hun Lucia vide, at nu var alt beredt.

Lucia bad sin Mand om Lov til at gaa i Bad sammen med Katarine, og det tillod han hende. De gik ikke i Bad, men lige til Karavanførens Hus, og den samme Aften kom de over Grænsen til det franske Territorium.

Der tog de ind i en Landsby, hvis Befolkning halvt om halvt levede af at huse den Slags Flygtninge; de var ganske nær ved Grænsen, og Rakel saa endnu en Gang sin Plejefader, da han ledsaget af Gendarmen red forbi ovre paa den tyrkiske Side. Han var ude for at lede efter dem men over Grænsen kunde han jo ikke komme. Efter et Par Dages Forløb drog de videre og naaede gennem Ørkenerne til Aleppo, inden det endnu var blevet rigtig Vinter.

Nr. 15 og 7, Mariam og Beatrice, er fra Aintab.

De var aldrig adskilte, den Araber, der gjorde Mariam til sin Hustru, tog ogsaa Barnet til sig, og behandlede dem begge godt.

Og alligevel — en Dag var de borte. De havde ikke skyet de mange Dages Rejse fra Sindjar til Aleppo

for at komme hjem til deres egne.

Manden fulgte dem øjeblikkelig, og de havde knapt været 3 Uger hos os, førend han havde fundet deres Spor og bad og tryglede dem om at vende tilbage til ham. Da Mariam ikke vilde, drog han tilbage til Sindjar og kom igen med sine smaa Børn.

Det var en oprivende Scene, Manden græd, de Smaa græd, Beatrice græd, men Mariam blev ved sit, hun vilde ikke være en Muhamedaners Hustru.

Saa tog han sine Børn og gik med dem tilbage gennem Ørkenerne.

Hvor megen Ulykke fører ikke enhver Forbrydelse med sig og mest for de Uskyldige.

Det var djævelsk at ødelægge de armeniske Hjem, at rive Familiens Medlemmer fra hverandre og at tvinge disse Kvinder til at være fremmede Mænd til Vilje.

Vi glæder os over, at de vinder Friheden igen, at de bliver udløste af et Forhold, der fra den første Dag til den sidste var hadefuldt for dem, saa hadefuldt, at adskillige dræbte deres egne Børn, fødte eller ufødte, som de nu bedst kunde faa Ram paa

dem. I disse Dage er der ogsaa kommet en, der har dræbt Manden og saaledes genvundet Friheden. Det er en ulidelig Tanke, at de skal tvinges til at leve i saadanne Forhold, og med Rette fører det Navn af hvid Slavehandel; for om de end er aldrig saa lovformeligt gifte med Manden efter Muhamedansk Ret, saa er det dog for deres Bevidsthed Prostitution og intet andet.

Men kan det ikke ogsaa gøre en ondt for Manden og især for de smaa Børn.

Det Hele minder saa forunderligt om „Agnete og Havmanden“.

Man maa give Agnete Ret, skønt hun havde nu da selv valgt Havmanden, det har disse Kvinder ikke, han røvede dem under en Stormflod og reddede dem maaske fra at drukne.

Ret har de selvfølgelig, absolut, naar de for enhver Pris vil ud af Fangenskab og hjem til det Sted, hvor Klokkerne ringer. Men et lille Suk har man dog ogsaa tilovers for Havmanden og hans moderløse Smaa.

Det er Forbrydelsens beske Frugter, og ak, hvornaar vil Forbryderne blive uskadeliggjorte?

Karen Jeppe.

## Mens vi venter.

Af

Inga Nalbandian.

„Vi berømmer Eder og bringer Eder vor Tak fordi I, da I forstod vore Sønners og Døtres Lidelser, ikke tøvede med at udstrække en barmhjertig Haand —“.

(Kevork V. Catholicos over alle Armeniere).

Mens vi venter!

At staa med bøjet Hoved og lade de politiske Storme rase hen over os, saalænge vi klart ser, at deres Haglvejr knuser alt, hvad vi saa længe haabede paa for Armenierne — det er den haarde Nødvendighed, som denne Vinter har lært os. Men at lade det arbejde hvileløst inde i vort Hoved og inde i vort Hjerte, *mens vi venter*, det er det eneste, der er Haab i, det eneste der kan holde os oppe, os og dem, indtil Uvejret har raset ud og det klarer i Øst.

Det maa aabent ses i Øjnene: politisk set er der stadig ikke den allerminste Vind i Sejlene paa Armeniens sønderslaaede og synkende Skib. Det

ligger og hugger paa Skærene, Farvandet omkring det er Dødvande, ingen hører dets Nødsignaler, ingen uden den internationale Liga af Armeniervenner og saa de faa Komitéer og de talrige Enkeltpersoner i Amerika, Svejts og Skandinavien, som har Øje for dets Nød og Hjerte for at støtte de Hjelpearbejder, hvori ogsaa vi, Danmark, og vor Komité, *De danske Armeniervenner*, har vor efter Forholdene mere og mere ærefulde Del.

Politisk set er Armeniens elvte Time inde; Landet er midt i det skæbnesvangre Interregnum, som kan ende med fuldkommen Udslættelse, dersom Europas Højforrædderi overfor den lille tapre, saa blodigt lem-



læstede Allierede skal blive *status quo*, og dersom Frankrig fortsætter sin Logren foran Kemalisms kynisk smilende, blottede, hvide Tandrækker.

Den internationale Liga af Armeniervenner fik fra først til sidst under hele Lausanne-Konferencen at føle, hvad det er at løbe Panden mod en Mur ikke af Fordomme men af det endnu haabløser, af Afmagt, fremkommen ved, at Samfundene og Regeringerne har solgt deres Sjæl. Nogle ordrette Udtalelser af Stormagternes Første-Delegerede, af Lord Curzon og Sir Horace Armboldt, af Ministrene Bompard og Barrère og af Italiens varmhjertede Repræsentant Mr. Montagna saavel som af Amerikas „observers“, kan bedre end andet illustrere Ligaens atter og atter fornyede, atter og atter tilbageviste Fremstød.

„Vi indrømmer vor Afmagt i det armeniske Spørgsmaal“.

„Man forlanger af os, at vi skal helbrede det uhelbredelige“.

„Vi befinder os ikke her for at stille Betingelser, men for at underkaste os dem“.

„Tyrken bøjer sig kun for væbnet Magt — og vi har ingen saadan at byde ham“.

„Det er umuligt at begynde Kri-gen igen“.

„Man kan ikke begynde en Krig for Armeniens Skyld“.

„Vi erkender alle vore Løfter og alle vore indgaaede Forpligtelser, men vi er ude af Stand til at opfylde dem!“

„Der er intet at gøre andet end Overgivelse“.

„Vi maa for enhver Pris naa til at faa Freden sluttet!“

„Selvfølgelig — det er Armenien, der er blevet ofret!“

— Ja, „selvfølgelig“. Og med ovennævnte Fallit endte for det armeniske Spørgsmaals Vedkommende den første Halvdel af Lausanne-Konferencens Regnestykke, og paa dens anden Halvdel figurerer Spørgsmaalet overhovedet ikke. Det eneste aabne Problem vedrørende Armenien er Sovjet-Ruslands Forslag gennem *Tchitcherins* Mund til den internationale filarmeniske Liga, om en „Foyer“ for et større Antal af de Overlevende, i Sydrusland. Enkelte Medlemmer af Ligaen har personligt forhandlet — og forhandlet yderst forsigtigt — med Tchit-

cherin om dette farlige Spørgsmaal. Resultatet heraf skal senere blive belyst her i Bladet.

Hvad da, imens vi venter? For naturligvis venter vi. Vi kan ikke miste ogsaa det sidste: *Haabet*; enhver Armenier giver os i saa Henseende det vidunderligste Eksempel. Vi venter paa dette, at Ret *maa* blive Ret; vi venter paa Miraklet fra Himlen, den Historiens Himmel, der før har ladet Miraklets Manna falde. Vi synes, Slaget fra Nemesis' Haand maa ramme det Europa, der svigtede over hele Lini-en, da Finans-Interesserne kom forrest i Handelen. Og vi synes, vi allerede mærker Suset i Luften af Nemesis' Vinger. Frankrigs Overladen Armenien til Undergang og dets Sættens Tyrkiet i Højsædet er efter de sidste politiske Solemærker ved at faa sin Straf. Dets Orient-Prestige og dets Aktier baade paa Tyrkiets og Syriens Marked synes kompromitteret. Den vil ramme Frankrigs Stolthed og Frankrigs Pengekasse haardt, *Chester-Planen* med dens nye, store amerikanske Jernbane-Koncessioner gennem de anatolske Territorier, som Frankrig i Følge hemmelige Overenskomster af 1914 mente at have Krav paa.

— Og hvad kan vi da gøre, mens vi venter?

Vi kan hjælpe de Overlevende til at holde Ventetiden ud. Vi kan give de Fædrelandsløse et Pust fra vort eget Fædrelands Overflod af Tryghed og Velvære. Vi kan støtte de Foretagender, de Tilflugtsteder, de Flygtningelejre og Børnehjem, som Amerika og Svejts har skabt, og vi her i Danmark kan støtte den østligste af alle Fronter, vor Landsmandinde Karen Jeppes Vagtpost og tapre Kamp i Landet derovre, hvor nu alle andre europæiske og amerikanske Røster har hørt op at lyde. Danmarks Stemme lyder endnu derovre. Kom til mig, alle I unge Kvinder og Børn, som sukker i Voldsmænds Hus og Favn eller under hans haarde Pisk og hans Muselmands-Tro.

Jeg kan her fra Svejts, hvor vi har de mange hjemløse for Øje, de mange Børn foran vor Dør, med deres skønne, vemodige Sange og deres mørke, længselsfulde Øjne, vidne, at deres Hjerter er hos dem derovre, *der endnu ikke er hjulpede*, de forsvundne Søskende, de unge Børn, der ikke var Plads til,

d. v. s. Penge til, herovre paa Europas fredlyste Jord.

Skal jeg blade i den blodige Bog, skal jeg vise et Par af de smertefortrukne Ansigter her fra Stedet . . . ét af dem der venter — maaske paa *Danmarks Hjælp*? Maaske lever de, de venter paa, i Karen Jeppes Distrikt . . . umuligt er det langtfra. Her lever en stakkels Kvinde, eengang var hun en Mor. Hendes Mand, flink og velhavende, blev myrdet i 1915, hendes trettenaars Datter under Deportationerne slæbt bort af en Tyrk. Tilbage var 2 Smaadrenge. Den ældste forsvandt for hende i Forfølgelsesernes og Børnemyrderiernes Haandgemæng. Det lykkedes hende at frelse den mindste ud af det blodige Helvede; Døgn efter Døgn dels vandrede hun med ham, dels levede de skjult om Dagen. For hver Dag udtømte Sult og Tørst Barnets Kræfter. I den brændende Sol drak den lille tilsidst sin egen Urin . . . Moderen gav ham Græs at spise; hun havde ikke andet. Han var saa udmattet, at hun maatte bære ham, til Trods for, at hendes ene Arm var ramt af et Øksehug. En Morgen sagde Barnet: „Mor . . . jeg dør . . . jeg er sulten, ikke syg, giv mig Græs . . .“ Den Dag døde den lille Dreng — og Moderen *begravede ham med sine egne Hænder* — i den haarde Jord. Dette er *Virkelighed*, Læsere. Kvinden er her i Svejts. „Jeg kunde ikke græde“ føjede hun til, da hun sløvt fortalte os sin Historie. Men om hendes Datter kunde befris gennem Karen Jeppes Arbejde? eller om hendes forsvundne Søn kunde findes? —

\* \* \*

Den ifjor afdøde, store Svejtsers-Filantrop og fremfor alt Armenierven *Leopold Favre* fik d. 14. Marts 1918 overrakt en haandskreven »*Gontag*« fra den armeniske Nations Overhoved, den gamle Catholicos *Kevorg V* i Etchmiadzin.

En Bog, der i denne Maaned er udkommet og omdelt til Armeniens Venner i Svejts, et Mindeskrift over Leopold Favre, indeholdende Brevene fra hans 5 Rejser i Armenien, Talerne ved hans Jordefærd i Genève og den samlede Armenierpresses Artikler i Anledning af hans Død, slutter med at bringe en fransk Oversættelse af



denne Bulle, der saaledes for første Gang er kendt offentlig, efter at Mr. Favre (og ingen af os der kendte ham, forbavses derover) i de forløbne 4 Aar havde holdt Bullens Tilværelse næsten hemmelig og ikke villet op-hænge den i sin Bolig.

Den lyder i Oversættelse saaledes — og jeg beder alle, der i denne for Armenien afgørende sidste Krise yder sin Skærv til Folkets Frelse mens det venter, om at føle den gamle Catholicos' Tak rettet til sit eget Hjerte.

„Fra

*Kevork V.*, Jesu Christi Tjener og efter Guds uransagelige Vilje øverste Erkebiskop og Catholicos over alle Armeniere, øverste Patriark over den apostoliske, nationale Moderkirke med Sæde i den hellige Kathedral i Etchmiadzin.

Til

Léopold Favre, den højtærede Menneskeven, Præsident for den svejtsiske Hjælpekomité for Armenien, i Genève.

Glæde i Herren, saaledes som vi anraabe den i vore daglige Bønner, og Hilsen fra vort ærkebiskoppe-lige Sæde i Etchmiadzin i Armenien.

»Salige ere de Barmhjertige, thi dem skal ene vederfares Barmhjertighed«.

Vi ved, at I er én af disse Barmhjertige, I værdige Borger af det frie Svejts; thi idet I har fulgt den barmhjertige Samaritans Eksempel og med Hjertet fyldt af Medlidenhed mod vore Brødre, der blev nedhugget under de Ugudeliges Slag, sparede I ingen Møje og ingen Smerte for Aar efter Aar at gyde Balsam over deres Saar og at lindre de Lidelser, som har overvældet Armeniens Jord gennem saa mange Aar og især i Løbet af denne Krig, som har ødelagt Verden og som en Flod, der styrter sig ned fra de stolte Bjerge, har kvalt mit Folk og ødelagt Frugterne af dets aandelige Liv.

Vi berømmer Eder og bringer Eder vor Tak fordi I, da I forstod vore Brødres og Søstres Lidelser, ikke tøvede med at udstrække en barmhjertig Haand fra Bjergenes Højder som om det var fra Him-melens Hvælv, en Haand mod vore mishandlede Sønner, for at opsamle deres forældreløse Børn i Favnen

af de Børnehjem og Asylere, som skylder deres Tilværelse de Gaver, Eders Komité indsamlede, barmhjertigt skænkede af Eders ædle Fædreland. De af vore Børn, som har overlevet Slagene af deres uforsonlige Forfølgere, vender nu og bestandig deres Bønner for eder og for alle dem, som omgiver Eder, til Ham, fra hvem al god Gave kommer.

Vi bringer Eder vor Tak for Eders ophøjede Handlinger og fordi I ikke har ophørt med i Skrift og Tale at vække baade Eders Landsmænd og Mennesker i andre Nationer til Forstaaelse af Armeniens Ret til Retfærdighed og til Befrielse fra Tyrkernes Aag, og fordi I har vedblevet atter og atter at tale om mit Folks Trængsler og om vore Fjenders grusomme Forfølgelser, og at forberede den offentlige Mening i Eders Fædreland til Gunst for en retfærdig Løsning af det armeniske Spørgsmaal.

Det er os da en dyrebar og glædelig Pligt at udtrykke for Eder og hele det svejtsiske Folk vor og vore Aandsbrødres dybe og uendelige Taknemlighed, som en ydmyg Takkeskærv for al den Møje, I har udstaaet og for alle de Hverv, I har udfyldt til Gunst for vore Børn i deres Ulykkes Dage.

Vi beder Gud være Eders og Eders Medarbejderes Hjælper, saaledes at han tillader Eder, som sit udvalgte Redskab, at fuldende Eders Menneskekærlighedens Værk og altid vedblive at være Enkernes og de Faderløses Støtte.

Hilsen med Gud! Frelserens Fred forblive i Eder, i den Korsfæstedes Navn!

Lev i Gud! Han styrke og og hjælpe Eder ved sin hellige Aand! Hans Fred og vor Velsignelse følge Eder! Amen“.

*Kevork V.*

Catholicos over alle Armeniere.

Danmark har gjort en ny Kraftanstrengelse, ved en Indsamling i stor Stil, for at gøre Redningsarbejdet Danmark og den menneskelige Broderskabsfølelse værdigt. Jeg kan kun atter paa dette Sted vidne: ingen Øre og ingen Krone er givet forgæves, Tusinder og Tusinder venter paa vor

Hjælp; vi, der laa udenfor Krigens Eksplosionsfelt maa ikke trættes og ikke sløves over for dem, hvis hjemsogte Fædreland sprængtes i Luften; *hjælp dem at vente*, indtil Stumperne samles og det gamle Armenien staar frem af Asken.

Støt vort danske Arbejde derovre, nu mens Tiden er, Vejene aabne, ingen ny Krig udbrudt og Haabet endnu ikke dødt.

Det kan vi gøre, mens vi venter — og mens *de* venter. Alle maa være med at række en Haand til Arbejdet for at ikke Jødefolkets Skæbne skal ramme Jordens ældste, kristne Folk.

Genève, Maj.

*Inga Nalbandian.*

## De danske Armeniervenner.

Komitéen „De danske Armeniervenner“, der oprindeligt blev nedsat for at indsamle Bidrag til de overlevende efter Massakrerne i 1895—96, har nu igennem en Aarrække arbejdet for Armeniens Sag og søgt at vække Interesse herhjemme i Danmark for det ulykkelige Folk. „De danske Armeniervenner“ repræsenterer Danmark i den internationale Liga af Armeniervenner, og i dens Styrelse sidder Folk, der kender Armenierne og deres Forhold saa godt som nogen.

„De danske Armeniervenner“s Styrelse har nu for ligesom at skabe en bredere Basis for det stadig videre Arbejde, besluttet at fæstne Rammerne for sin Virksomhed, og der blev derfor den 8. Maj afholdt et Møde, paa hvilket man konstituerede „De danske Armeniervenner“ som Forening og vedtog Love. For at komme paa en let Maade over dette at skaffe Medlemmer har vi ganske simpelt givet alle „Armeniervennen“s Abonnenter — som vi forudsætter sympatiserer med „De danske Armeniervenner“s Formaal — Medlemsret uden yderligere Kontingent.

Vi haaber, at vore Læsere vil paa-skønne det Skridt, vi har foretaget, og tilføjer, idet vi iøvrigt henviser til Lovene nedenfor, at Styrelsen vil fortsætte i samme Spor som hidtil, forhaabentlig til Gavn for den Sag, i hvis Tjeneste vi arbejder.



## Love for „De danske Armeniervenner“:

### § 1.

„De danske Armeniervenner“ har til Formaal at støtte nødlidende Armeniere og slaa til Lyd for Armeniens Sag hjemme og ude.

### § 2.

„De danske Armeniervenner“ udgiver „Armeniervennen“. Medlemmer af Foreningen er dette Blads Abonnenter, medmindre de udtrykkelig fremsætter Ønske i modsat Retning. Kvitteringen for Modtagelsen af Abonnementsafgiften gælder som Legitimation for Medlemsretten. Hvis Styrelsen nægter en Abonnent Medlemsret, kan Vedkommende indanke Sagen for den førstkommende Generalforsamling.

### § 3.

Generalforsamlingen har den højeste Myndighed i alle Foreningens Anliggender. Den ordentlige Generalforsamling afholdes hver Aar i Maj Maaned. Den konstituerende Generalforsamling den 8. Maj 1923 anses for den første ordentlige Generalforsamling. Overordentlig Generalforsamling kan indkaldes af Styrelsen, naar den finder det fornødent, og skal indkaldes, naar mindst Tredjedelen af Medlemmerne indgiver skriftlig Begæring derom, i dette Tilfælde senest til Maanedsdagen efter Begæringens Modtagelse.

Den ordentlige Generalforsamling indkaldes ved Meddelelse i „Armeniervennen“ med mindst 14 Dages Varsel. Overordentlige Generalforsamlinger bekendtgøres, saafremt der ikke indenfor det angivne Tidsrum udkommer noget Nummer af „Armeniervennen“, med samme Varsel i „Berlingske Tidende“.

### § 4.

Paa den ordentlige Generalforsamling aflægger Styrelsen Beretning og revideret Regnskab for det forløbne Kalenderaar, ligesom der foretages Valg af Styrelsesmedlemmer og af 2 Revisorer.

### § 5.

Styrelsen bestaar af mindst 5, højst 15 Medlemmer, hvoraf 2 afgaar aarligt efter Tur (de første Gange i Henhold til Lodtrækning). Den har, hvis den ikke er fuldtallig, Ret til at sup-

plere sig indtil den følgende Generalforsamling.

### § 6.

Styrelsen, der leder Foreningens Arbejde og forvalter Foreningens Formue, vælger selv sin Formand, eventuelt Næstformand, Kasserer og Sekretær og fastsætter sin Forretningsorden.

### § 7.

Til Foreningens Opløsning, Ændringer i Lovene og Optagelse af Æresmedlemmer kræves  $\frac{3}{4}$  af de afgivne Stemmer paa to efter hinanden følgende ordentlige eller overordentlige Generalforsamlinger.

Saaledes vedtagne paa den konstituerende Generalforsamling Tirsdag den 8. Maj 1923.

## Indgaaede Bidrag.

(Beløbene er angivne i Kroner).

### April—Maj 1923.

Indgaaet ved Agitationen:

Fr. Margrethe Christoffersen, Fejø, 5. Fru Marie Poulsen Hansesodde, Katterød St., 5. „Uden Mærke“, Laasby ved Galten, 5. Fru Anna Grønbek, Kallundborg, 10. Sinding, Linne pr. Skive, 50. Indsamling i Linne pr. Skive, 25. Fru D. Thrane, Rude Møllegaard, Rude, Sjælland, 10. Kommuneseekretær Thomsen, Ballerup, 10. P. Petersen, Stenlille ved Tølløse, 8. Frk. Ellen Nordahl, Zinnsgade 7<sup>2</sup>, Kbh. Ø., 2. Oberstløjtnant Hammershøj, Madvigsgade 13, Kbh. V., 15. Grosserer Johs. Thornam, Gl. Mønt, 12, Kbh. K., 25. Cand. theol. Olaf Kejser, Jonstrup pr. Ballerup, 15. Lærer N. Attermann Ulsted, 15. Fru Møller, Frederiksborggade 30<sup>4</sup>, Kbh. K., 5. C. S. Lange, Kompagnistræde 34, Kbh. K., 5. Gdr. Jakobsen, Bomme, Munkebjergby, 5. Chr. Agergaard, Flønder, Bækmarksbro, 10. H. Friis, Oure, Oure St., 10. Fr. Marie Andersen, Liengaard, Aalestrup, 10. Plejerske Sofie Frederiksen, Aandsvageanstalten, Ribe, 41. Fru Provstinde A. Gulstad, Lyng pr. Sorø, 5. Laur. Vermant, Oure, pr. Oure St., 15. Fru Jakobsen, Bomme, Munkebjergby, 5. R. Dohn, Robstrup M., Grenaa, 5. Frk. Brønnum, Gammeltotsgade, Kbh. K., 5. Grosserer Herman H. Hülse, Gl. Strand 46, 10. Østerbros Dampvæveri, Øresundsgade 6, Kbh., 100. Mrkt. F. R. T. 100. Axel Küster, Knippelsbrogade 2, Kbh., 25. Hasselbalch & Co., Kejsergade 2, Kbh., 200. Boghandler Einar Harch, Fiolstræde 33, Kbh., 20. Valdemar Rix, Raadhustræde 6, Kbh., 20. Grosserer H. Danielsen, Holbergsgade 6, Kbh. K., 25. Apotheker Helveg-Mikkelsen, St. Kongensgade 25, Kbh., 50. Grosserer Ferd. Gress, Ny Østergade 23,

Kbh., 50. A/S. Hellebæk Fabrikker, Købmagergade 60, Kbh., 100. A/S. I. C. Modeweg & Søn, Østergade 17, Kbh., 100. A/S. Mogensen & Dessau, Odense, 100. Mrkt. Math. 21. K. 6. V., 10. A/S. C. Olesen, Højbroplads 4, Kbh., 100. Forfatteren Åge Meyer Benedictsen, Holbergsgade 4<sup>3</sup>, Kbh., 10. Chr. Fritze, Bastrupsvej 10, Varde, 5. Husmand I. P. Greve, Horne Mark pr. Faaborg, 5. Alsted, Kappelgaard, Tørring St., 10. Overretssagfører C. Dalberg, Nikolaj Plads 26, Kbh., 10. Købmand Jørgen Andersen, Maaløv, 20. N. M. Erlandsen, Bangsbo, Læsø, 10. Frk. I. Hjort, Dauruplund, Fredensborg, 10. Frk. Karen Glæsel, Fredensborg, 10. Fr. Ida Andersen, Vestergade 81, Aarhus, 10. Firma Chr. Nielsen & Co.s Trikotagefabrik, Odense, 100. Firma Holger Petersen, Købmagergade 44, Kbh. K., 200. Kr. Dengsøe, Tindbæk, Bjerringbro, 5. Frk. Betty Olsen, Nansensgade 42<sup>4</sup>, Kbh. K., 5. Mærkesalg i Ballerup ved Fru Ivara Nyholm, 200. A. Albrektsen, Toftegaard, Pederstrup, Ringe, 2. Fr. Ingeborg Davidsen, Heinsvig, Grindsted, 10. A/S. Nordisk Fjerfabrik, Frihavnen, Kbh. Ø., 100. Direktør Jacob Møller, D. f. Vatfabrikker, Guldborgvej 10, Kbh. F., 50. Direktør V. Hansen, c/o N. S. Kejser, Akt., Vimmelskiftet 47, Kbh. K., 100. Aktieselskabet N. S. Kejser, Vimmelskiftet 47, Kbh. K., 100. Direktør C. Aasted, Halse, Vimmelskiftet 47, Kbh. K., 50. Tapetserer Severin Aasted, St. Kongensgade 5, Kbh. K., 20. Godskontrollør F. Hansen, Oehlsenschlägersgade 71, Kbh. B., 10. Smed ved D. S. B. Eriksen, Saxogade 6, Kbh. B., 5. Jens Frandsen, Onsager pr. Lejre, 50. Fra Beboerne paa Reersø ved M. Amtkjær, 92. Amalie, Sønderbro 81, Horsens, 2. I. Kristiani, Præst ved Vartov, N. Søgade 49<sup>4</sup>, Kbh. K., 5. K. B. J. Dons, Gejsing Skole, Lunderskov, 10. Pastor Frode Beyer, H. C. Ørstedesvej 11 A<sup>2</sup>, Kbh. V., 5. Stiftsprovst Hoffmeyer, Pileallé 1, Kbh. F., 10. Pastor Axel Ohlman, Rosendalsgade 15, Kbh. Ø., 10. Pastor Alfred Bindslev, Chr. d. 9. Gade 3<sup>2</sup>, Kbh. K., 10. Fr. Adele Webel, Arnum, Sønderjylland, 10. Pastor I. Skovgaard Petersen, Strandagervej 20, Hellerup, 50. Fra Asserballe Menighed 1. Paaskedag, ved Pastor J. Eriksen, 60. Mrkt. M. R., 5. A/S. Valby Strømpfabrik, Valby, 50. Fabrikant Th. Wistrup, Grejsdalen, Vejle, 100. Grosserer Joh. L. Torp, Købmagergade 47, Kbh. K., 10. Grosserer E. Kanitz, Frederiksborggade 17, Kbh. K., 20. J. L. Duvald, Løsning St., 5. Karen Marie Ahle, „Solbakken“, Kibæk St., 12. Sognepræst Anton Skettrup, St. Jacobs-gade 15<sup>2</sup>, Kbh. Ø., 20. Pastor L. Jørgensen, Enghaveplads 20<sup>1</sup>, Kbh. B., 10. Andreas Arntzen, Brendstrup pr. Gramby, 10. Axel Møller, Købmagergade 53, Kbh. K., 10. Pastor Davidsen, H. C. Ørstedesvej 28 C., Kbh. V., 10. Brødrene Bøggild, Holstebro, 50. Lærer A. Eriksen, Nr. Saltum Skole, 5. Pastor R. M. Huusom, Vesterbrogade 41, Kbh. B., 20. Fru Mariane Ahnholm, Sigridsvej 1 A, Hellerup, 5. Vognmand Herman Møller, Gl. Kongevej 9, Kbh. B., 10. Dr. Strandbygaard, Ringkøbing, 10. Fru



Olga Schmiegelow, Stavangergade 6, Kbh. Ø., 10. Fru Julie Hvenegaard Larsen, Sikkebjerg, Marslev, 10. Fru K. Dinesen, Testrupgaard pr. Haslev, 10. Cornelius Petersen & Co., Frederiksberggade 2, Kbh., 25. Fabrikant Gregers Winkel, Studiestræde 7, Kbh., 105. Henrik Filtenborg, Kompagnistræde, Kbh., 20. Grosserer Hans Christensen, Citygade 20, Kbh., 200. A/S. Andreas Erichsen & Co., Farvergade 17, Kbh., 20. M. Damgaard, „Sølyst“, Erritsø pr. Fredericia, 5. Landpost Jens Hansen, Fejø, 10. Landpost Hans Degn, Fejø, 20. Charles Nielsen, Bjørnsonsvej 47, Valby, 10. Provst Refsdorph, Hellerup, 10. Fuldmægtig Dybholm, Strandboulevard 62, Kbh. Ø., 10. Bodelsen og Schrøder, „Det hvide Hus“, Odder, 17. Grosserer P. K. Breum, Købmagergade 53, Kbh. K., 20. Direktør Faber, Tekstilfabrikken, Silkeborg, 20. Frk. Anna P. Krarup, Allégade 37, Kbh. F., 5. Fru Pastorinde H. Agersted, Gerlev, Frederikssund, 38. A. Munk, Kong Georgsvej 49, Kbh. F., 5. Fredskirkens Ungdomsforening, Howitzvej, Kbh. F., 18.35. J. Hansen, Veddelev, Roskilde, 10. Sogneraadformand J. P. Dahl, Hallund, 31. Snedkermester Iv. Gimlinge & Frue, Ribegade 11, Kbh. Ø., 25. Sognepræst Anton Skettrup, St. Jakobsgade 15<sup>2</sup>, Kbh. Ø., 20. Fru Marie Reimann, Vridsløselille pr. Taastrup, 2. Mrkt. Hans Viggo, 5. Pastor V. Bech, Ryde, Dursø, Maribo, 2. Stud. art. Carli Ulbæk Christensen, Amaliegade, Horsens, 5. Fr. Maren Bech, Nymark St., 10. Indsamlet ved Lærer P. Demstrup, Ølsted pr. Hinnerup, 28.25. Chr. P. Nielsen, Brolund pr. Brænderup, 5. Julius Andersen, Forlev, Slagelse, 2. A. Boden & E. Strange, Stege, 15. Nattevagterne paa Sindssygehospitalet i Middelfart, 8. Dyr læge Chr. Christensen, Glamsbjerg, 10. Pastor R. M. Huusom, Vesterbrogade 41<sup>2</sup>, Kbh. B., 20. Fr. Timmy Holm, Fiskerstræde 1, Rønne, 5. Lieutn., Proprietær W. Bang, Rolykkegaard, Købelev, 20. Herling Christensen, Nyvangshuse, Holbæk, 5. E. Pehl, Rønne, 10. Stationsmester S. P. Christensen, Hvorupgaard, 1. Johannes Poulsen, Thorsted pr. Horsens, 10. Pens. Lærer C. N. Andersen, Jellinge, 5. Ole Andersen, Haunstrup, Herning, 100. Marie Andersen, Sletten Skole, Humlebæk, 10. Stabssergent Th. Bertelsen, Øerne, Helsingør, 2. Postassistent V. Birch, Korsør, 2. Lars Andersen, Lille Stokkebjerg, Jyderup, 5. Pastor H. Ehrhardt, Mølleallé 5<sup>2</sup>, Valby, 5. H. Eriksen, Lendeborg, Forlev, 10. Bmd. J. Christensen, Rørby, Kallundborg, 5. Parcelist Niels Petersen, V. Lumbgaard, Nykøbing, Sjælland, 10. Mrkt. H. L., 10. Fr. Timmy Holm, Fiskerstræde 1, Rønne, 5. G. Beck, Nykær St., Rønne, 5. J.L. Duvald, Løsning, Horsens, 20.18. Peter Sørensen, Hjembæk, Saugstrup, 10. Førstelærer Hans Birkelund, Nimtofte, 5. Lærer Juul Kristensen, Borregaard, Hornum, 5. Fr. Ruth Eriksen, „Bakkely“, Nr. Snede, 5. C. Andersen, Vestergade, Grindsted, 5. I. I. Vojstrup, Nr. Broby, 10. Alf. Bjelkholm, Dalgasgade 1<sup>2</sup>, Aalborg, 20. Tømmer Peter Christensen, „Hytten“, Vipperød, 10. Fru Anna Christensen, „Skolen“, Humble, 5.

Pens. Lærer A. Christensen, Asferg., Faarup, 5. Fr. Ane Birkelund, Stautrup, Aarhus, 3. P.L. Petersen, Margrethelunds Mølle, Vig, 5. P. Mogaard, Hesselager v. Nyborg, 10. E. Bielefeldt, „Irene“, Skanderborg, 5. A. B., Gedser, 4. Fr. Line Hansen Søndergaard, Yderby Odden, Nykøbing Sj., 10. Fr. Anna Petersen, Valdemarsminde, Fuglebjerg, 10. Karleby Plejehjem, Karleby, 10. Frk. Adele Dahl, Arnum, Gramby, 15. Fru Mathilde Christensen, Idestrup, Sdr. Ørslev, 5. R. Bjerregaard, Idestrup, Sdr. Ørslev, 5. D. Beck, Østedgaard, Pjedsted, 10. Fr. Jensine Christensen, N. Sejerslev, Højer, 20. Laurits Christensen, Hovedgaard, 10. Ernst Bendtzen, Solderup, Jepsing, 5. Fr. Josefine Pedersen, Jukkerup, Mørkøv, 5. Gmd. Chr. Petersen, Strynø, 10. Mikkel Thomsen, Harre, Roslev, 5. A. H. Juul, Hammelev, Sdr. J., 10. Skomager S. Andersen, Hvornum, Hobro, 3. Fr. Margrethe Andersen, Hellebæk, 1. Laurits Christensen, Ginnerup, Hurup, 1. Bødker Martin Christensen, Hundeleve, Gjølstrop, 5. M. Andersen, Alume, Græsted, 5. Jens Chr. Larsen, Alume, Græsted, 5. Postbud L. Kristensen, Alume, Græsted, 5. Chr. Bendtsen, Asaa Felled, Asaa, 3. Hansine Kristensen, Rude, 3. Jens Andersen, Lund, Højslev, 2. Lars Bendtsen, Faarevejle, 15. Grd. J. P. Andersen, St. Spjellerup, Karise, 5. Fr. Nanny Hansen, Grønsundsvej 41, Nykøbing F., 5.20. Helga Andersen, Søhusene, Hørve, 20. Fru Højskolef. Maarsø, Ask Højskole, Mallings, 25. Dyr læge Andersen, Hornslet, 10. A. Kaysen, Stubbesø, Ebeltoft, 15. Karl Kristensen, Hvideling, Faarup, 5. Rasmus Basse, Stenvad Hede, Stenvad, 5. Marinus J. Bjerg, Ballerum, Thisted, 5. J. P. Bjerregaard, Hammerum, 10. Parcelist A. P. Andersen, Brandbjerg, Sejerø, 5. A. R. Bentsen, Majbølle, Guldborg, 10. Peter Jensen Bilde, Ø. Tversted, Aalbæk, 10. Johanne Christensen, Voldbjerg Mark, Hee, 0.50. Tjenestekarl H. P. Hansen, Strandhavegaard, Lejbølle, 3. Elever fra Jonstrup Seminarium, Ballerup, ved Olaf Kejser, 15.25. Sognepræst Leth, Hensing, Rudme, 20. Provst H. Larsen, Stenstrup, Mørkøv, 15. Frk. Chr. Hansen, Visby, 20. Prokurist Kai Thune, Sortedamsgade 7, Kbh. N., 20. Landpost Jørgen Bendtzen, Karleby F., 5. Frk. Marie Bille, Nysted, 5. Bartholm, Holsted, 4. Fhv. Kommunalærerinde F. S. Riis, Ry, 20. Frk. M. Stouby, Ry, 10. Svend Christensen, Harboøre, Lemvig, 3. Fr. Marie Andersen, Gammelvej 7, Hostruphuse, Hobro, 5. Chr. G. Andersen, Gammelvej 7, Hostruphuse, Hobro, 2. R. Andersen, Hverrehus, Gjedsted, 10. H. Bentzen & M. Nielsen, Hedensted, Vejle, 10. I. C. Christensen, Hemmet, 10. Th. Christensen, Grevgaard, Hvidbjerg, 10. Seldegaarden, Ørslev, 10. Chr. Andersens Enke, Nr. Sejerslev, Højer, 20. Fru Lektor Bloch, Ribe, 5. Birgitte Andersen, Tollestrup, Hobro, 5. Fr. Timmy Holm, Fiskerstræde 1, Rønne, 10. H. Mathiesen, Lyngbyvej 4<sup>2</sup>, Str., 5. Frk. M. Brasch, Nivaa-gaard, Nivaa, 10.30. Fru Boline Andersen, Bakkegaard, Glumsø, 10. Erik Nielsens Enke, Holeby, 8. „Uden Mærke“, Havnsø,

2. Fra en syg Mand paa „Philadelfia“, 1. L. Hansen-Zederhoff, Endelave, Horsens, 1. Vinther-Nielsen, Endelave, Horsens, 1. Abraham Hansen, Endelave, Horsens, 5. P. Hansen, Endelave, Horsens, 2. Niels Madsen, Endelave, Horsens, 2. Jens Jensen, Endelave, Horsens, 2. Carl Andersen, Endelave, Horsens, 5. Peder Lassen, Endelave, Horsens, 2. Julius Jensen, Endelave, Horsens, 2. Johan Jensen, Endelave, Horsens, 2. K. O. Knudsen, Endelave, Horsens, 2. Anders Hansen, Endelave, Horsens, 4. Sine Nielsen, Endelave, Horsens, 1. M. Larsen, Endelave, Horsens, 4. Niels Hansen, Endelave, Horsens, 4. Martin Nielsen, Endelave, Horsens, 1. N. Sørensen, Endelave, Horsens, 1. J. Hansen, Endelave, Horsens, 1. H. Hansen, Endelave, Horsens, 1. Holm Jensen, Endelave, Horsens, 1. S. S. Grotkjær, Søvind, 1 Dollar. Ludvig Jørgensen, Endelave, Horsens, 2. Herm. J. Jensen, Endelave, Horsens, 2. Jens Christensen, Endelave, Horsens, 1. F. P. Eskildsen, Endelave, Horsens, 2. Bmd. Søren Rasmussen, Endelave, Horsens, 2. Fr. Mariane Jensen, Endelave, Horsens, 10. E. Munck, Endelave, Horsens, 2. Fr. Maria Hansen, Endelave, Horsens, 10. Alfred Hansen, Endelave, Horsens, 1. Thomas Sørensen, Endelave, Horsens, 1. P. Petersen, Endelave, Horsens, 1. Kr. J. Rasmussen, Endelave, Horsens, 3. Lars Chr. Jensen, Endelave, Horsens, 2. M. Christiansen, Endelave, Horsens, 5. O. Jørgensen, Endelave, Horsens, 1. F. Petersen, Endelave, Horsens, 1. Aage Petersen, Endelave, Horsens, 1. Th. Thomsen, Endelave, Horsens, 5. Fr. Karen Christensen, Endelave, Horsens, 1. Oluf Olesen, Endelave, Horsens, 1. Fuldmægtig Julsø, Gerdasvej 7, Valby, 10. Boghandler Edmund Jacobsen, Holbergsgade 13, Kbh. K., 25. Enkefru Inger Christensen, Krogstrup, Hornum, 5. Enkefru Bartels, Tarm, 4. Fra 33 Venner i Hauen, Tarm, ved Fru Sine Bjerre, 36.75. Landpost Karl Kristensen, Asdal, Hjørring. 3. Fru Kristine Christensen, Knebel Bro, Knebel, 5. P. Andersen, Fur, 5. A. P. Andersen, Fur, 2. Fr. Maren Andersen, Fur, 2. Jørgen Berthelsen, Brejninghoved, Børkop, 5. Sygeplejerske K. Birkemose, Haarby, 4. Jens Chr. Christensen, Lyngby, Østjyll., 10. Frk. Nanna Andersen, Ny Havnegade 41, Horsens, 5. Fr. Karen Bille, Nøddebo Skole, Fredensborg, 25. Fr. Marie Andersen, „Ellinorsminde“, Hørve, 5. Frk. Dagmar Rützeck, Kong Georgsvej 32, Kbh. F., 10. A. Hartvigsen, Hellerup, 15. Fru C. A. Christensen, Ravnsbjerggaard, Fredensborg, 5. Gross. V. Bockelund, Ved Stranden, Kbh. K., 10. Bjergsteen, Gl. Kalkbrænderivej, Kbh. Ø., 2. Elise Andersen, Gærum, Frederikshavn, 1. Chr. Andersen, Gærum, Frederikshavn, 1. Pens. Landpost P. Bjørslev, Ølgod, 5. J. Andersen, Halskovvej 24, Korsør, 20. Inger Marie Kjeldsen & Olga Kristensen, Ingstrup, 5. Holger Betz, Lindegaard, Karleby F., 5. H. Berthelsen, Dragerup, Holbæk, 5. Fru K. Christensen, Sdr. Boulevard 80<sup>3</sup>, Kbh. B., 5. Fru Davidsen, Vinkelvej 3<sup>2</sup>, Kbh. V., 25. Fru B. Pedersen, Mølleplads, Aalborg, 5.



Kr. Kristen, Ø. Kjølens, Løgstrup, Viborg, 5.	Dahl Nikolajsen, Sømandshj., Esbjerg, 10.	10. „Uden Mærke“, 15. Pens. Lærer A. F.
J. Dissing, „ „ „ 4.	Kristine Aggersberg, „ „ 2.	Brendstrup, Bagsværd, 5. Th. Christiansen,
Emil Jensen „ „ „ 1.	Bakken H. Jepsen, „ „ 2.	Kagerup, 5. Marie Hansen, Spaanildshus,
Søren Kristensen, „ „ 2.	Fritz Rasmussen, „ „ 2.	Hillerød, 5. Tømrer P. Andersen, St. Strands-
P. C. Hendriksen, „ „ 0.50.	Niels Hansen, „ „ 2.	lodde, Gilleleje, 10. Bøgebjerg, Martofte,
Villum Hansen, „ „ 1.	Lauritz Olsen, „ „ 2.	10. C. Hansen, Gl. Lægebolig, Strøby,
Hendrik Hendriksen, „ „ 1.	Herman Olsen, „ „ 1.	10. Fru Eline Ibsen, Ll. Næstved, 5. Alfr.
Magnus Sørensen, „ „ 1.	Carl Christensen, „ „ 2.	C. Schrøder, Nybrogade 26, Kbh., 5. Fru
Niels Hansen, „ „ 1.	Johannes Jensen, „ „ 2.	Gertrud Møller, Villa Landlyst, Farum, 5.
Jens Monsten, „ „ 1.	A. Lindquist, „ „ 3.	Vejmand Hans Hansen Nebb, Boeslunde,
Niels Rasmussen, „ „ 1.	Chr. Winberg, „ „ 3.	5. Rentier R.N.Kjøng, Lundby, 5. E. Bar-
Niels Hansen, „ „ 1.	S. Jensen, „ „ 2.	fod, Alsted, Ringsted, 5. H. Hansen, „Bak-
Søren Stiesing, „ „ 1.	Anders Nielsen, „ „ 2.	kely“, Omø, 10. Fr. Biehl, Augustenborg,
Jens Nørgaard Nielsen, „ „ 0.50.	Peder Heide, „ „ 2.	40. Andr. Chr. Andersen, Myrup, Lou, 20.
Johannes Sørensen, „ „ 4.	S. Pedersen, „ „ 2.	C. Christoffersen, Errindlev Fæled, Rødby, 5.
Johannes Kristensen, „ „ 4.	Martin Beck, Lyngsaa, Sæby, 50. Agnethe	Bødker Karl Hansen, Trustrup, 5. Martin
Poul Kristensen, „ „ 2.	Andersen, Strandgade 13 <sup>1</sup> , Holbæk, 5.	Andersen, Rønde, 10. Mrkt. Christensen,
Kristen Klausen, „ „ 0.50.	Mærkesalg ved Andreas Sørensen, Visby,	10. Nic. Andersen, Højerup, Storehedinge,
Niels Monsten, „ „ 0.50.	Sdr. Jyll., 33.95. Lærerinde K.K.Bek, Skalle-	10. Sofus Andersen, Vestergade 45, Vejle,
Laust Givart, „ „ 1.	balle Skole, Tommerup, 5.50. Emil S. Bad-	10. Bjørnsmøller, Klemensker, 5. H. Jør-
Karl Lunsgaard, „ „ 2.	kel, Sjelstofte, Rødby, 4. Karen Pedersen,	gensen, Kapelstræde 31, Rønne, 5. Ewald
H. C. Hansen, „ „ 1.	Birkebo, Kregome, 10.20. Dr. Funch, Hørs-	Christensen, Røde Mølle, Daugaard, 5.
Nielsine Kristensen, „ „ 1.	holm, 10. Lærerinde Frk. Carstensen, Real-	Partikulier Jørgen Andersen Lund, Horsens,
N. P. Bistrup, „ „ 1.	skolen, Gentofte, 10. Fru Jutta Bojsen	4. G. Bodmin, Posthusvej 12, Hellerup, 5.
Niels Nielsen, Kølseng., Løgstrup, Viborg, 1.	Møller, Østersøgade 108, Kbh. Ø., 10. En-	Gross. Carl O. Rasmussen, Svanemøllevej 71,
Otto Kristensen, „ „ 1.	kefru Maren Vestergaard, Gjølstrop, 10.	Hellerup, 10. Kirstine Kristensen, Lille-
Peder Kjelsen, „ „ 5.	Sognepræst H. Langhoff, Jelstrup, Gjøl-	gade 42, Grenaa, 1. Alle Bha., Haderup,
N. Lundsgaard, Lundsg., „ „ 5.	strup, 10. Fr. Thyra Kromann, Lægeboli-	3. Marie Andersen, Nyportstræde 43, Køge,
Kr. Stising, „ „ 1.	gen, Mallings, 10. C. B. Valeur, Kbh., 10.	4. Fru Lucia Jørgensen Guldborg, Kbh., 4.
Lærer Østergaard, Varde, „ „ 2.	Jensen, Løvstræde 4, Kbh., 4.50. H. Elle-	Læge Kr. Bagger, Femø, 10.10. C. F. C. Bly-
Peder Hansen, „ „ 0.50.	gaard, Aastrup, Pejrup, 10. Sidsel Bille-	itgen, Bjerresø, Hestehave, Storrekint, 10.
Jens Melgaard, „ „ 1.	skov, Smerup, Hvidbjerg, 25. A. Bless,	Sognepræst H. Helveg, Ousted, Lejre, 10.
Jens Olsen, „ „ 0.25.	Kertemind, 10. J. L. Frost, Farsø, 10. Ind-	Toldforvalter Bohn, Ærøskøbing, 10. Lær-
Holger Jensen, „ „ 1.	samlet i Bjerregaard ved K. B. Ottosen,	er J. P. Andersen, V. Egede, Haslev, 5.
Søren Melgaard, „ „ 1.	Bjerregaard, Ringkøbing, 10. Fru Hinds-	Landpostbud P. Olsen, Grønnegade 33,
Jens Jensen, „ „ 4.	holm, Rendebækgaard, Vig, 10. Central-	Stubbekøbing, 20. Slagter H. C. Hansen,
Ane Kirstine Jensen, „ „ 1.	bestyrer Christensen, St. Mørkede, Halkær,	Bogø, 5. Gdr. Albr. Jensen, Gislinge, 5.
Peder Nørgaard, „ „ 4.	2. Kontorchef V.P. Møller, Svinget 5, Kbh.,	Hmd. Viggo Hansen, Taagerup, Thureby,
Pastor Pedersen, „ „ 3.	10. Jens Møller, Svinget 5, Kbh., 5. „Uden	15. Hmd. P. Christiansen, Vemmedrup,
Niels Stigsing, „ „ 1.	Mærke“, Sorø, 2. Fra Esbjerg ved C. Ernst	Bjevskov, 5. Overlærer E. Mengel-Chri-
C. Ernst Bauer, Sømandshjem., Esbjerg, 5.	Bauer, Jyllandsgade 46, Esbjerg, 10. N.	stensen, Frederikssund, 5. Fru Stationsfor-
Chr. Høj Sørensen, „ „ 1.	Juel Andreasen, Fredens Allé, Fruens Bøge,	stander M. Ohrt, Hyllinge, 10.20. Vogn-
Hans Jørgen Hejde, „ „ 1.	5. P. Andersen, Fur, 7. Skomager K. Gre-	mand Jens Andersen, Ørslev, Slagelse, 5.
Martin A. Sørensen, „ „ 1.	gersen, Grindsted, 10. L. P. Pedersen,	Frk. C. Hansen, Slagteriudsalget, Skelskør,
Chr. Torbensen, „ „ 2.	Vadsby, Hedehusene, 11. Isenkræmmer	10. Gdr. Chr. Christiansen, Toftegaard,
Marinus Kristensen, „ „ 1.	Brønnum, Holbergsgade 8, Kbh., 20. Land-	Hømb, 2. L. P. Hansens Enke, Slg. 17,
Margrethe Enevoldsen, „ „ 2.	post Chr. Dreyer, Dunkær, Ærø, 5. Fyr-	Aakirkeby, 3. Hanny Ipsen, „Solbakke“,
Marie Lützen, „ „ 2.	assistent H. M. Hansen, Christiansø, Svaneke,	Aarsballe, 10. E. Sonne Lunsen, Nexø, 10.
Elisabeth Nielsen, „ „ 2.	5. N. Rasmussen, Maarupgaard, Ørsted, 5.	A. Christensen, Kristrupholt, Dronninge-
Niels H. Enevoldsen, „ „ 5.	Landpost Christiansen, Grønbæk, Silkeborg,	lund, 5. Overlærer J. Ørum, Hals, 10. Fr.
Jens H. Petersen, „ „ 3.	5. J. H. Buchhardt, Stensballe, Horsens, 1.	Bang, Flauenskjold, 5. E. C. Ifversen, Ser-
Svend Jørgensen, „ „ 3.	Sofie Andersen, Saallerup, 48.50. Gaard-	ritslev, Brønderslev, 10. Johan Olsen, Hvo-
Simon Aae, „ „ 5.	ejerske Kristine Hansen, Vanløse, Merløse,	rum, 5. Grd. P. J. Bælum, Smidie, Bælum,
Kristen Madsen, „ „ 3.	10. H. Christoffersen, Trendelev, Viemose,	5. Kathrine Bundsgaard, Bælum, 5. Niels
Ove Poulsen, „ „ 5.	10. Frands Hansen, Tejn, 5. Skomager	Bak, Højvang, Havndal, 5. Marie Bonde
Jens Jensen, „ „ 1.	H. Rosenkilde, Ravnkilde, Arden, 5. Fru	1/0 L. Kristensen, Langballegaard, Maarslet,
Marie Christensen, „ „ 2.	Ipsen, Ribe, 20. N. Christensen, Pontoppi-	10. Sognefoged Just Andersen, Bjerger, Braa-
Jens Chr. Hejde, „ „ 10.	dansgade 8 <sup>2</sup> , Aarhus, 5. Lærer P. Billeskov,	skov, 3. Syerske Anna Andersen, Hunborg,
Alfred Hansen, „ „ 5.	Bækmarksbro, 7.* Frk. Gyldenbjerg, Ibs.	Sjørring, 3. Skovfoged Knud Hansen, Vit-
Enevold Enevoldsen, „ „ 5.	Skole, Mørkøv, 5. Gæstgiver Carl Hansen,	tinge, Nr. Broby, 5. Fodermester P. M.
Johannes Kloster, „ „ 5.	Stubbekøbing, 5. H. Hansen, Dragsbæk-	Hansen, Tryggelev, 10. Frk. A.M. Larsen,
Mogens Muff, „ „ 5.	vej 24, Thisted, 5. Johanne Carlsen, Post-	Tryggelev, 20. Rs. Clausen, Lindelse, 5.
Chr. Enevold Sørensen, „ „ 5.	huset, Rude, 5. Bestyrer J. Christiansen,	Augusta Bak, Grynnerup, Durup, 10. Sofie
Otto Christensen, „ „ 5.	Stokkebjerg, Jyderup, 5. Kolportør P. An-	Sørensen, Frisvad, Varde, 15. C. Moltrup
Niels Olsen, „ „ 5.	dersen, Fur, 2. Anton Nielsen Andersen,	& Hustru, Frisvad, Varde, 15. Postbud A.
Søren Christensen, „ „ 2.	Sejerslev Mølle, Nykøbing, Mors, 10. Rode-	Strøm, Vinderup, 10. Gudrun Rasmussen,
Anders Nielsen, „ „ 5.	mester I. B. J. Bjørke, Ingøllsallé 7, Kbh.,	„Korsholm“, Hinnerup, 10. Christian An-
Iver Aae, „ „ 5.	10. Marie Hagerup, Diakonissestiftelsen,	dersen, Tommestrup, Storehedinge, 5. Plej-
Andreas Mogensberg, „ „ 4.	Kbh., 5. Kathrine Pedersen, Bogø, 5. Fru	erske Gilla Andersen, Oringe Hosp., Vor-
Iver Madsen, „ „ 3.	og Frk. Rohde, Strandboulevarden 102,	dingborg, 5. Katrine Hald, „Kilden“, Fre-
A. Hansen Sørensen, „ „ 3.	Kbh., 10. Tandlæge Vestergaard, Køge, 20.	derikshavn, 25. Christine Hagelund, Ask-
Chr. Lodberg, „ „ 2.	Fru Plantør Olsen, „Skrænten“, Gjerrild,	vad, Jyderup, 5. A.K. Andersen, Stubberup,



Assens, 10. Axel Hartmann, Østre Allé 62, Nykøbing F., 25. Ole Christensen, Holsted, 5. P. Bilde O. Tversted, Aalbæk, 25. Mette Hansen, Østerlars, Gudhjem, 5. Bager J. Hansen, Nykøbing S., 2. Hans Bråms, Budsted Mark, Støvring, 2. Kontorchef Baliet, Rømersgade 33, Kbh., 10. Mrkt. M. J., 10. N. Lykke, Rimerslund, Hedensted, 5. Inspektør A. J. Klingstrup, Tølløse, 5. Partikulier J. Kristensen, Kragevig, Ruds Vedby, 5. Grd. Sander Jacobsen, St. Merløse, 10. Marie Jacobsen, Skolegade, Rørbæk, Sakskøbing, 10. E. Bøttiger, Jernbanevej, Vordingborg, 10. Johanne Christensen, Centralen, Vemmetofte, Karise, 5. Fru Marie Corfitz, „Pomana“, Langgade 24, Nykøbing F., 5.30. Villamine Hansen, Bukkedal, Anede, 5. Frk. Jensine Bak, Svendborg, 2. Banearbejder Andersen, Studsgaard, 5. Karen M. Andersen, Kirkehuset, Stakroge, 5. Cecilie Kristensen, Kirkehuset, Stakroge, 5. Frk. S. Riis, Ry, 50. Lektor L. Kristiansen, Ribe, 10. Niels Moesgaard Andersen, Ottersbøl, Skærbæk, 2. Andrea Clausen, Brede, Bredebro, 35. Helen Ibsen, Hadsund, 20. Frk. M. Hansen, Torvet, Nexø, 5. Peder Andersen, Bollehus, Ravnstrup, 32. Peter Andersen, Alderdomshjemmet, Ibsg. 12, Viborg, 5. Lærerinde Ane Christensen, Skamby, 10. Chr. Jakobi Hansen, Hornelund, Tistrup, 10. J. Elin Harder, Taarupgaard, Auning, 5. N. Andersen, Bjødstrup, Rønne, 10. Fotograf Andersen, Rønne, 2. A. Albrechtsen, Fattiggården, Skjødso, Løgten, 10. Kbmd. H. Andersen, Astrup, Ballen, Malling, 5. Hertha & P.E. Haarsløv, Papirhandelen, Hobro, 10. Kbmd. N. E. Terndrup, Brovst, 10. Politibetjent Hansen, Nibe, 5. Fru Postm. Andersen, Asaa, 10. Rasmus Andersen, Svinding, Randers, 5. Mrkt. „fra Bogense“, 15. Holger Hansen, Frederiksmind, Vejen, 5. W. Bundsgaard, Erritsø, Fredericia, 10. Fru H. Christensen, Messen, Fredericia, 10. Pens. Overbtj. Chr. Jacobsen, Aalborg, 5. Landpost Chr. Hansen, Humble, 2. Emma Hansen, Østerli BølsHAVN, Svaneke, 1. A. Harild, Bodilsker, Nexø, 5. K. Andersen, Sct. Jørgens Kloster, Svendborg, 16. Amtslandinspektør A. Jacobsen, Toftlund, 10. Gmd. Joh. Andersen, Strynø, 2. A. P. Andersen, Aastrup, Pejrup, 5. M. Christensen, Gjeding Mejeri, Mundelstrup, 5. Lars Andersen, Sortebro, Svendborg, 5. Hans Hansen, Heden, Allested, 5. M. Christensens Enke, Bøjden, Faaborg, 5. Ovpkm. T. K. Brokmose, Horsens, 2. Anna Bøgelund, Slangerup, 10. O. Rademacher, Kongensgade 27, Nyborg, 5. H. Christensen, Elektricitetsværket, Marslev, 10. M. Hansen, Landbobanken, Køge, 5. Martha Bonnem, Flakkebjerg, 10. Olga Hansen, Bangskovgaard, Tranderup, Skelskør, 5. Postm. Graae Sponneck, Herlufmagle, 10. A. Nielsen, Svensgaard, Lohals, 5. Maskinass. O. Dybdal Christensen, Sanatoriet, Præstø, 5. Mariane Hansen, Egebjerg Mark, Braade, 10. E. Heffmann, Dianalund, 5. Landpostbud Th. Frederiksen, Kagerup, 10. C. Brødsgaard, Vallø, 10. Husejer Jens Hansen, Godthaab, Jyderup, 10. I. Jacobsen, Kildegaard, Saltofte, Stenlille, 10. S. Christensen, „Omega“, Pilevej, Nyborg,

5.20. Chr. N. Bruhn, Hundige, Taastrup, 2. Hans Christiansen, „Bakkely“, Udby, Jerslev, 8.15. Niels Andersen, Græse, Frederikssund, 5. Lucius Nielsen, Bogtrykkeri, Aarhus, 10. Hmd. Chr. Hansen, Havremark, Vedde, 3. Fr. Hansen, Aasevang, Asnæs, 3. Fru Astrid Christensen, Villa „Laboremus“, Skanderborg, 5. Fru H. Broch, Fredericiavej 20, Kolding, 25. Bager C. Andersen, Glostrup, Braade, 5. Marie Risegaard, Lautholm, Faarevejle, 10. Fru Forst. Knudsen, Optagelseshj., Ærøskøbing, 5. Frk. Laurine Hansen, Voderup Mark, Ærøskøbing, 25. Agnete Hansen, Kruusesvej 16, Korsør, 5. H. C. Hansen, Vogterhus 28, Jyderup, 10. Fuldm. Th. Julsø, Anker Heegaardsg. 4, Kbh., 10.10. Frk. Andersen, Nyklostergade, Maribo, 20. Peder Andersen, Jegindø, Hvidbjerg, 5. Louise Hansen, Lysebjerg, Jyderup, 5. Smed Andersen, Visby, Bedsted, 35.50. Frk. D. Andersen, Dyr lægeboligen, Bedsted, 2. Anker Hansen, Kragenæs, 15. Restauratør H. P. Andersen, Fanefjord Skov, Askeby, 2. Hsm. Chr. Hansen, Thorslunde, Holeby, 5. Skomg. C. J. Christensen, Radsted, Sakskøbing, 15. K.M. Andersen, Brødstrup, 2. Chr. & Hans Hansen, Sterning, Svenstrup, 8. Amalie Bøtkær, Hvilsted, Skanderborg, 5. Jens Hansen, Hjarup, Kolding, 5. Kbmd. Hans Have, Kolding, 10. N. Petersen Klejs, Gramrode, 2. Hans Christiansen, Hyrup M., Stouby, 3. Martha Hansen, Trunderup Dong., Kværndrup, 5. Kirstine Bækhoj, Højskolen, Ollerup, 5. Grd. H. C. Hansen, Turup Mark, Turup, 10. L. Hansen, Andelsslageriet, Hjørring, 20. Sofus Gissel, Grenaa, 10. Cementstøber N. Hansen, Nørregade, Brønderslev, 10. Chr. Christensen, Rodhusminde, Pandrup, 5. Stationsforstander M. Buch, Brøns, Skærbæk, 10. Telefonbest. C. Andreassen, V. Vedsted, Ribe, 5. J. P. Hansen, Gravsgade 158, Ribe, 10. Marinus Hansen, Ribe Mark, Ribe, 5. J. S. P. Hansen, Sønderø, Holme, Odense, 1. Assistent Christensen, Auning, 20. Fru Haurbach, Ryomgaard, 2. Realskolebestyrer Christensen, Vamdrup, 10. Andreas Christensen Diernisse, Faaborg, 5. Gandrup Hall, Emb, Vraa, 1. A. Bøgvad, Skolegade 3, Aalborg, 10. Kristian Andersen, Nr. Vinge, Onsild, 5. Portør M. Clausen, Bedsted, 2. Landpost J. C. N. Bredam, Bækmarksbro, 10. R. Andersen, Sct. Jørgensgade 211, Odense, 5. Fru A. D. Christensen, Ll. Pederstræde 23, Viborg, 5. Fru E. Balslev, Ø. Jølby, Erslev, Mors, 25. I. Boesen, Mejeriet Søkilde, Ry, 5. Landpost H. Hansen, Askov, Mørkøv, 41.50. Jens Peter Hansen, Pevlne, Mørkøv, 5. Mathias Andersen, Tingslemark, Nykøbing S., 8. Dagmar & Jørgen Vig, Vig, 10. Frederiksberg Bogtrykkeri og Protokolfabr., Falkoneralle 11, F., 10. Th. J. Palmer, Nygaardsvvej 14<sup>1</sup>, Str., 5. Uden Mærke 5. Mrkt. „Baba“ 5. Laurits Klag, „Bøgely“, Bogø, 3. A. Hansen, Sakskøbing, 5. A. P. Ankensen, „Largo Boy“, Boldesager, Esbjerg, 5. Mads Andersen, Hundstrup, V. Skerning, 5. Ingrid Bock, Hvedholm, Faaborg, 10. Sigrud Hansen, Lindved Central, Vejle, 10. E. Borch, Hobrovej 26, Randers,

5. Marie Albrechtsen, Hobrovej 26, Randers, 7. Karen Hansen, Sparekassen, Adelg. 62, Middelfart, 10.25. A. M. Hansen, Kongevej 22, Viby, Jylland, 10. Frk. H. Blunch, Torvet, Ebeltoft, 5. Tømrer H. Hansen, St. Snøde, 5. Gdr. Christian Bang, Karup, Assens, 5. P. K. Christensen, Ring, Auning, 10. Cathrine Vestergaard, Villa „Carmen“, Fjerritslev, 10. C. M. B. Sandsgaard, Gjøl, Aabybro, 10. Chr. L. Andreassen, Bogtrykkeriet, Sæby, 5. B. Brockmann, Hejbergsgade 21, Aarhus, 5. Førstelærer Harstoft-Jørgensen, Hvis, Ulsted, 5. Lokomotivfører H. Hansen, Stefansg. 38, Horsens, 10. Chr. Bach, Ll. Vestergaard, Sparkjær, 5. L. Jacobsen, Aarup Møllegaard, Snedsted, 25. J. P. Hansen, Tempelhusene, Vipperød, 10. H. P. Hansen, Voxtrup, Græsted, 2. Karl Hansen, Vedskølle, Vallø, 1.75. L. Christiansen, Tureby, 2. H. Hansen, St. Ebberup, Døjringe, 1. P. Hansen, Gødstrup, Ølstrup, 3. Gdr. M. Andersen, Vinding, Roskilde, 10. Gdr. P. Hansen, Røgerup, Skibby, 5. Rigmor Andersen, Snekkersten, 21. Hmd. Søren Hansen, Rosilde, Lamdrup, 10. Hans Hansen, Lystagertorp, Fuglebjerg, 10. Realskolelærer C. Boe-Bojsen, Asnæs, 10. Lærerinde A. M. Hansen Rode, Haslev, 10. Bagerm. O. Rasmussen, Rødby, 10. Fru Wilhelmine Bjerre, Aaboulevard 11, Horsens, 10. Fr. Else K. Andersen, Grundtvigs Højskole, 3. Møllersv. Chr. Hansen, Høng Mølle, 20. A. Bræstrup, Adelgade 28, Nykøbing S., 10. P. Jensen, Sibslon, Storehedinge, 10. Fru I. Maarsøe, Ask Højskole, Malling, 25. Vognmand Jacobsen, Hou, 3. Chr. A. Bruun, Støvring Hede, Støvring, 5. I. C. Jacobsen, „Bakken“, Løgstør, 5. P. Bertelsen, Gl. Brovst, Brovst, 1. Helga Bonke, Dyreborg, Faaborg, 15. Hansen, Madsegade 78, Rønne, 2. Enkefru Marie Christensen Hyllholt, Rørholt, 5. Hans Chr. Hansen, Næsbyhoved, Broby, Odense, 5. Maskinarb. P. A. Isaksen, Fiskergade 67<sup>5</sup>, Aarhus, 10. Karen Clausen, Sygehusvej, Skanderborg, 10. Jens Marinus Andersen, Grønnerup, Fandrup, 10. Landpost P. Poulsen, Guldager, 5. Fru Ane Hansen Malle, Tistrup, 74. J. Jacobsen, Uhre, Brande, 5. Sognepræst L. Gunner Boss, Mejrup, Holstebro, 5. J. Fr. Andersen, Vipperød, 2. Bagerm. C. Hansen, Knabstrup, 5. Mathilde Hansen, Frederiksholm, Swebølle, 20. Kr. Kristensen, Skovlunde Mark, Vinderup, 2. Sine Iversen, Adr. J. J. Jensen. Urup, Eg, 2. Tømrer H. Hansen. Hammelev, Grenaa, 2. Johanne Toftdal, Vang, Thisted, 5. Fru Dr. Lundt, Skive, 10. Gdr. N. Hansen, Gjesing, Auning, 4. Anna Cortzen, Riis Skov, 3. R. Hansen, Gravlev, Hyllested, 5. M. Hansen, Havnegade, Nexø, 5. F. L. Hansen, Kohaven, Rudkøbing, 10. O. Hansen, Fredebo, Haagerup, 3. A. C. Hansen, Baaring, Asperup, 5. Marie Haargaard, Vinding, Vejle, 5. Kr. Hansen, Lundum, 5. Helga Pedersen, Agerbæk, 10. Fru N. Chr. Hansen, Overgade 38, Odense, 5. A. Andersen, Vesterbro 129, Odense, 5. I. L. Gjerulf, Nordvestvej 6, Vejle, 10. Formand J. Hansen, Haarby, Assens, 1. Gdr. Karl Hansen, Bodebjerg, Glamsbjerg,



25. Knud L. Hansen, Tommerup Mae, Knarreborg, 5. Karen Jensen, Skaarup, Flemløse, 5. Indsamlet i Præsteby ved Niels P. Christensen, Præsteby, Nr. Nebel, 23. Førstelærer H. P. Hansen, Ørslev Skole, Vordingborg, 2. Lærer Hansen, Pederstrup, Lou, 5. Smedem. Hansen, Rødby Mark, Rødby, 4. A. Christensen, Rengegaard, Storehedinge, 10. Gdr. Joh. Hansen, Nørregaard, Stege, 5. Parcl. Carl Hansen, Frejlev, 2. Gdr. H. P. Hansen, Kildedal, Nysted, 10. Sognef. H. Andersen, St. Lyngby, Skævinge, 5. M. Jacobsen, Anstaltens Avlsgaard, Saksøbing, 5. Sognef. L. Clausen, Koppegaard, Eskildstrup, 10. H. P. Jacobsen, Kinnemose, Ullerslev, 3. Eigil Aagaard, Tidemannsalle 4, Korsør, 7,35. Hay, Oluf Baggersgade 24, Odense, 3. Skotøjsarbejder Jens Hansen, Havdrup, 2. Parcl. L. P. Pedersen, Vadsby, Hedehusene, 10. Frederik Christensen, Nejst Mark, Tylstrup, 10. Træskomg. Lars P. Christensen, Bregentved, Haslev, 5. Ejnar Hansen, Vraaby Skole, Haarlev, 10. C. M. Petersen, Egebjergvej, Nykøbing S., 5. C. C. Bugge, Kr. Helsing, Gørlev, 5. Jensine Andersen, Vollerslev, Østervang, 5. Niels Christensen, Vollerslev, Østervang, 5. Murer V. Hansen, Haarslev, Sandved, 5. I. Bonnesen, Sorø, 20. Afb. Jens Christensen, Sønderby, Skibby, 10. Kontorass. Laura Andersen, Skuldelev, Skibby, 5. Jens Bonnut, Vrensted, 5. Ane Christensen, Thune Hede, Hedehusene, 5. K. Anthonson, Langø, Helsing, 10. Signe Hansen, Gilleleje, 10. Gdr. H. Hansen, Bistrup, Næstved, 5. Telegrafist Chr. Hansen, Næstved, 5. Slagterm. H. Hansen, Toxværd, Olstrup, 5. Enkefru H. C. Andersen, Paurup, Ullerslev, 5. Fru Ulla Paulsen, Hans Brogesgade 18, Aarhus, 5. Fru Lund, Gammeltoftsg. 18, K., 5. Frk. Ingebjørg Olafsson, Skindergade 26, K., 10. Parcl. Hansen, Karlstrup, Taastrup, 3,50. V. Christensen, Harmonien, Nakskov, 3. Slagter Fr. Hansen, Haslev, 12. Gmd. P. Christensen, Tranderup, Ærøskøbing, 5. Else Hansen, Østrehuse, Lohals, 5. I. P. Henriksens Enke, Enghavehus, Asnæs, 10. M. Hansen, Balslevgaard, Høkerup, Braade, 5. Fru Elisabeth Gjernin, Præstegaarden, Grevinge, 5. M. Geertsen, Korsør, 20. Hartvig Hansen, Allindelille, Merløse, 5. C. Christensen, Dronningstræde, Marstal, 15. G. Herløv, Eskebjerg, 5. H. P. Hansen, Ubberup, Ølsted, 5. Gdr. Chr. Hansen, Karensminde, Marslev, 10. Fyrbøder A. Andersen, Orebo Teglv., Vedde, 5. Chauffør Kr. Jensen, Orebo, Vedde, 5. Lærerinde V. Hansen, Esbønderup, Esrom, 10. Vognmand Niels Hansen, Kjøl, 5. Frk. K. Hansen, Gamborg, Strandgade, Kaulunde, 14. Ingeborg Christensen, Rønde, 5. O. Buemann, Rønde, 10. Margrethe Bojlesen, Lønborg, Tarm, 5. Kirstine Hebbelstrup, Barrit, 5. Enkefru Kirstine Andersen, Ørsnæs, Sebbesund, 10. Tømrer Ole P. Hansen, Bennebo, Mørkøv, 10. Mads Hansen, Hverrestrup, Simsted, 5. A. L. Bugge, Kastbjerg Havndal, 5. Stationsm. A. P. Christensen, Sunds, 10. Lærer L. B. Blom, Bjært, 10. P. Christensen, Aagade 63 o. G., Aarhus, 5. Fru D.

Christensen, Rødme, Stenstrup, 5. J. Ellrup, Nørsgaard, Helligsø, Gjettrup, 1,50. S. Andreassen, „Bredblik“, Aarhus, 30. Sofie Hansen, Ørsted, Rørmosehus, 2. Chr. Hansen, Rønes Skov, Kauslunde, 5. Th. Hansen, „Møliebakken“, Svaneke, 2. Fru Dagnie Halvorsen, Faaborg, 5,20. Jens Bøgh, Sahl, Bjerringbro, 5. H. Chr. Andreasen, Nebbelunde Mølle, Rødby, 10. Malerm. Chr. J. Berthelsen, Vordingborg, 5. Gmd. A. Andreasen, Alslev, Karise, 10. Ledv. Niels Andersen, Vesterskov, Fakse, 5. Anton Hansen Sejerø, Kallundborg, 5. „Uden Mærke“ 3. Frkn. E. & M. Andersen, Viborggade 12<sup>1</sup>, Ø, 10. Frk. Nielsen, Viborggade 14, Ø, 5. Aa, M. B. 10. Forligsmægler Christensen, V. Nordlunde, Nakskov, 5. A. Ibsen, Sierslev, Storehedinge, 5. Sygeplejerske Anna Hansen, „De gamles Hjem“, Vejle, 23,15. Skomager Chr. Moegaard-Hansen, St. Fuglede, 2. Carla Barnøe, Villa „Stenten“, Odder, 3. Anthon Hansen, Kærhøj, Nexø, 8. J. Hansen, Tolderlundsvej 20, Odense, 2. Skomg. C. H. Hansen, Sandby, Veterslev, 2. Bager Hansen, Vejlbj, Røjle, 10. Skomg. Joh. Christensen, Langebæk, 4. Laurits Hansen, „Bakkely“, Stenstrup, Højby, Sj., 5. Gdr. Vilh. Hansen, Aagaard, Heininge, Slagelse, 5. Fhv. Skovfoged J. Hansen, Storskov, Fuglebjerg, 5. Maren & Chr. Hansen, Øasminde, Mern, 5. Fr. M. Rasmussen, Østergade 7, Middelfart, 10. O. P. Jensen, Ruds Vedby, 5. Lærer Regnar Andersen, Taaderup, Skellebjerg, 50. Landpost M. Jensen, Nyrup, 5. Ellen Halberg, Gasværket, Korsør, 5. Sten Christensen, Svejlbæk, Silkeborg, 3. Overportør Jensen, Svejlbæk, Silkeborg, 2. N. B. Jacobsen, Frederiksberg Alle, Jerne, Esbjerg, 20. C. H. Folmer, Tranderup, Ærøskøbing, 10. Gdr. J. A. Hansen, Bouse, Præstø, 10. Marie Hansen, „Mariendal“, Grejsdal, 10. A. Clausen, Sundby, Guldborg, 3. Karen Rohde, Tindinge Bakke, Ruds Vedby, 27. Karl Bolander, Storhøj, Tolne, 2. A. & P. Hansen, Grønsundsvej 52, Nykøbing F., 5. Laurine Hansen, Voderup Mark, Ærøskøbing, 43,50. Ellen Andersen, Rolpestedet, Marstal, 10. Tømrer Chr. Andersen, Ydby, Hurup, 20. Niels Chr. Hansen, Vennebjerg, Lønstrup, 5. Laurits P. Laursen, Kejlstrup, Ejstrupholm, 10. Johanne Hansen, Frederiksgade 62, Horsens, 10. Kuskenes Fagforening, Løkkegade 5, Aalborg, 25. Fru M. Hassing, Pontoppidansgade 26, Aarhus, 10. Fyrbøder R. Hansen, Valdemarksgade 4, Esbjerg, 10. Anders Christensen, Fjemb Hede, Præstbro, 5. S. Bojesen, Ringstedgades Forl. 1, Næstved, 10. Ove Jacobsen, Hjøllund, Arnborg, Herning, 10. Th. Andersen, Hellerup, Ravnstrup, 5. Tømrer Niels P. Hansen, Jordløse Tomt, Svebølle, 5. N. P. Hansen, Flækkendeled, Dalmoose, 7. Skrædderm. Carl Christensen, Maribo, 3. Chr. Hansen, Snebjerg Asyl, Herning, 22. J. C. Hedemann, Hov Skole, Mariager, 10. Niels Andersen, Lemvig, 5. Anders Christensen, Rygaarde, Allingaebro, 5. Martin Greve, Todbjerg, Hjortshøj, 5. Sognefoged H. J. Hansen, Handrup, Ebeltoft, 5. Anna Andersen, Alkestrup Skole, Tølløse, 5.

Mrkt. „I“ 10. Jens Lund, Starup, 10. Mrkt. „O. B.“ 10. Johannes Huus, Nakskov, 20. V. Rix Wolsted, Holbæk, 5. Frk. A. Ortved, St. Josefs Hosp., Griffenfeldts-gade 44, 10. J. Christensen, Vestergaard, Vorsaa, Agersted, 10. Syerske Emilie Christensen, Valløby, Vallø, 10. M. Christiansen, Urmager, Asnæs, 5. Tjener A. Hansen, Giese-gaard, Kværkeby, 8. Tømrerm. N. P. Andersen, Gerskov, Roskilde, 10. Gdr. Peter Henriksen, Flemtofte, Fuglebjerg, 50. Bertha Christensen, Nørremark, Marstal, 5. O. Nielsen, Omø, 10. V. Møller, Omø, 25. N. Hansen, Omø, 50. Mrkt. x, Omø, 2. Landpost Søren Hansen, Havrebjerg, 10. Mekaniker Chr. Christensen, Anlæget, Høbro, 5. Jynny Jacobsen, Glud, Horsens, 2. Johanne Christensen, Trikotageforr., Rask Mølle, 5. Anna Christensen, Tolne, 5. P. H. Nielsen, Fredericiagade 56, Vejle, 15. C. Christensen, Dusebergvej 23, Struer, 5. Chr. Laursen, Skolegade 16, Holstebro, 10. Politifuldm. Nielsen-Dahl, Nr. Sundby, 10. Skomg. Chr. Jacobsen, Onsild, 5. Postbud L. A. Christensen, Gudhjem, 10. Kogejomfru Anna Hansen, Svinningehus, Svinninge, 5. Smed Hansen, Blegstræde 6, Holbæk, 7,50. Pastor em. M. Th. Kramp, Solvej 2, F., 20. Frk. Köhler, Amagerbro-gade 22, C., 10. Svend Aage Hansen, Klostergade 1, Helsingør, 5. Gmd. Ferd. Hansen, St. Ladager, Ll. Skensved, 20. Th. Larsen, Frederiksbergalle 11 A<sup>4</sup> tv., V., 5. A. Eilersgaard, Kastelvej 27, Aalborg, 5. Tømrer I. V. Hansen, Horreby, Karleby F., 5. Chr. Bonde, Søby, Trustrup, 5. Sognepræst Brasen, Humble, 5. Chr. Jacobsen, Lønborg, Tarm, 5. Urmager H. A. Hansen, Gredstedbro, 5. Kathrine Buthrup, Debel, Outrup, 5. Marie Hansen, Spandelgaard, Arnum, 5. Stationsforstander C. Arboe, Vilbjerg, 10. Banearb. J. Kristensen, Hverrestrup, Simsted, 2. Hans J. Christensen, Tinglev, 3. Arning Bager, Egelund, Aakirkeby, 5. Gdr. Chr. Rasmussen, Flojstrup, Beder, 5. Georg Hansen, Andkjær, Børkop, 10. Anna Hansen, Nørregade 40<sup>1</sup>, Esbjerg, 5. H. B. Hansen, Kongensstræde 72<sup>1</sup>, Fredericia, 10. Stella Hansen, Skovlykke, Mejlskov, 5. Henrik Henriksen, Lervedal, Addit, 5. Marie Hansen, Skrøbelev, 8. Gartner J. Nielsen, Dræby, 3. Asta Hansen, Hyllested, Dalmoose, 5. Hmd. Fr. Hansen, Stokholte, Fjenneslev, 24. A. Qwist, Christiansdals Kloster, Sorø, 2. Fra Damer paa Christiansdals Kloster, Sorø, 8. Skrædder Jens Andersen, Løkken, 10. Jens Christensen, Staum, Tranbjerg, 5. Murer Jens Thorsted Christensen, Sundby, V. Vildsund, 5. Hmd. Niels Hansen, Nielstrup, Rønnede, 35. Tømrer Holger Andersen, Skibbinge, Præstø, 5. Lærer Regnar Andersen, Taaderup Skole, Skellebjerg, 10,75. A. Buch, Tombøl Skole, Felsted, 5. Sognepræst Melby, Græse, Frederikssund, 5. A. N. Andersen, Sejerslev Mølle, Nykøbing M., 11. Kort- og Mærkesalg i Holmens K. F. U. K. ved Frk. E. Bochelund 12,65. Chr. Sørensen, Maglegaard, Tjæreby, 5. Lærer N. C. Arentoft, Ørslev, Sdr. Bjerre, 20. Frands Hansen, Vaadager, Pederstrup, 5. Skomager M. Hansen, Stensved, 5. L. Hansen, Haarlev,



10. Indsamlet ved Fisker Jens Brunn, Rønland, Harboøre, 32. Fisker M. Clausen, Aarhusene, Øksendrup, 5. Emil Carlsen, Skovhadstrup, Hvalsø, 32. Fru Johanne Stoltz. Ø. Farimagsgade 69, Ø., 10. Gmd. L. P. Hansen, Lou, Høng, 10. L. Hansen, Sandby, 10. Johanne Hansen, Pederstrup, Lou, 5. Anton Hansen, Eskemose, Frejlev, 2. Gdr. Chr. Hyltofte, Rødby, 10. H. J. Hansen, Dømmestrup, Fangel, 5. Mine Bredmose, Aargab, Ringkøbing, 2. Kristine Hansen, Karlebjerggaard, Lindelse, 2. Chr. Byrresen, Braulstrup, Støvring, 3. N. Hansen, Pandrup, 3. Martin Kristensen, Faulum, 5. Skrædder Chr. Christensen, Ø. Brønderslev, 5. Chr. K. Brix, Aggb. Thorup, Aggersund, 10. Karl Andersen, Taaning, Skanderborg, 5. Eli Christiansen, Estrup Mark, Brørup, 10, 20. Indsamlet ved et Møde ved Mathias Kristiansen, Brejning, Spjald, 30. Marie Lynggaard, Hansen, Alsted, Nykøbing M., 5. Enkefru E. Bertelsen, Holsteinsgade 51<sup>a</sup>, Ø., 5. Martin Hansen, Strandgade 25, C., 5. Bagerm. Laurits Christensen, Viborg, 25. M. Hansen, Helsinge, 5. Jørgen Have, Vejringe, Stubbekøbing, 6. Mejeribest. Kristensen, Tillitze, Nakskov, 5. Margr. Buhl, Modehandlerinde, Kolding, 100. Landpost J. C. N. Breddam, Bækmarksbro, 10. Laura & Mine Kristiansen, Yderby Odden, Nykøbing S., 5. Christine Træholm, Nissum, Durup, 4. Jacobine Clemmensen, Lundø, Højslev, 5. Fru H. Busk, Remstrupvej 8, Silkeborg, 5. Marie Jacobsen, Aabybro, 5. Bager Hansen, Flauenskjold, 5. Edvard Hansen, Saltofte, Assens, 5. Fru A. Hansen, „Peters-

minde“, Bastrupvej, Vamdrup, 10. Skrædder Chr. Hansen, „Hullebakken“, Svaneke, 5. Bmd. Chr. Hansen, „Akselholm“, Jyderup, 5. Hansen, Fuglevad, ved Frk. S. Weel, Lyngby, 5. Mærkesalg ved Lærer Jacobsen, Udby, Lundby, 17. Fru Andreasen, Torne-mark, Sandved, 2. Niels Chr. Hansen, Faurbyvej, Fakse Ladepl., 5. K. Baarstrøm, Ø. Jølby, Erslev, Mors, 10. Hellmers, Rødby, 10. P. D. Madsen, Nørregade 3, Kerteminde, 10. Karen Steffensen, Hostrup Højskole, Haderslev. 10. Husejer L. Hansen, Græsted, 10. Bager Jens Christensens Enke, Tranderup, Ærøskøbing, 10. Ane Christensen, Nyrup, 5. Hansine Jacobsen, Stenmagle, Nyrup, 15. Hansine Hansen, Karleby, F., 10. Jens Christensen, Bundgaard, Snedsted, 5. Marie Birkemose, Bøjden, Faaborg, 5. Skomager Akselbjerg, Nordenbro, 5. Nielsen, Solgaard, Dybvadbro, 15. Th. Nielsen, Bøgebjerg, Dybvadbro, 5. P. Gottfredsen, Palæet 99, Kolding, 5. Hans Hansens Enke, Skovkrogen, Haarby, 5. Martin Hansen, Seggelund, Christiansfeldt, 12. Fru Rasmine Bach, Hald Folkekuranstalt, Pav. 10, Bækkelund, 5. Væver Jens Hansen, „Aldersro“, Bredstrup, Grenaa, 5. Inger Hansen, Baunagergaard, Hedehusene, 5. M. Andersen, Lyngby, Trustrup, 5. Kristine Kristensen, Dybheden, Volstrup, Sæby, 5. Fra flere Givere ved Elna Hansen, Rerslev Mark, Hedehusene, 13. R. Sand, Brun, Jensine & Andrea Wultze, Havnegade 30, Lemvig, 37. Lærerinde M. Christensen, Vorning, Onsild, 2. Husejer Johan Christensen, Strøby, 3. Enkefru M. Olsen, Mosede, Taastrup, 5. Fru Pastor-

inde Troensegaard-Hansen, Graasten, 5. P. Hansen, Ørenæs, Hamletsig, Helsingør, 5. Valborg Hjort, 5. Frkn. Stralbøcker, Jægersborgalle 19, Charlottenlund, 5. Frk. E. Rasmussen, Skydebanegade 13 A<sup>2</sup>, B., 10. Fra Venner i Bjergsted ved Peter Jensen, Bjergsted, Jyderup, 63. C. Hansen, Havbogade 22, Sønderborg, 5. Ole Han-Hyllested, Dalmose, 5. N. Christensen, Vestergade 37, Rødby, 5. Beslagsmed Jens Giversen-Nielsen, Karise, 100. Jens Nielsen, Ellemosegaard, Fakse, 5. Fru Pastorinde Eller, Nr. Vium, Herborg, 5. Fhv. Købm. Chr. Bidstrup, Sandvig, 5. Margrethe Hansen, Hovbækgaard, Tønning, 5. Enkefru P. Bang, Skolegade 12, Nr. Sundby, 5. Carl C. Christensen, Sørig Sindal, 42. P. M. Haarup, Vivild, Allingaabro, 20. P. Ladegaard-Andersen, Herslev, Fredericia, 5. K. Dudam, Søndergaard, Brædstrup, 10. M. Brøndum, Kastbjerg, Havndal, 5. A. Henriksen, Socialdem. Vælgerforening, Hvalpsund, 5. Katrine Rasmussen, Istebjerg, Kallundborg, 2. Enkefru S. Hartmann, Solvej 61, Nykøbing F., 30. G. Herløw, Eskebjerg, 10. Katrine Andersen, Grønne-gade 10, Sæby, 20. Fra Indre Missions Venner i St. Snøde, ved Skom. E. Andersen, 60. Fr. Hansen, Møllevejsgaard, Kvisle-mark, Sandved, 10. Karen Hansen, Vester-skov, Pederstrup, 10. Ole Bondesen, Faurholm Mark, Hillerød, 10. Frk. Larsen, Druebro, Tureby, 5. Frk. Hansen, Druebro, Tureby, 5. Hr. Madsen, Druebro, Tureby, 10. Hr. Olsen, Taagerup, Tureby, 10. Fru Petersen, Nøddegaard, Tureby, 10. Fru Christensen, Nygaard, Tureby, 10.

## Misak.

### Et Livsbillede fra Armenien.

(Fortsat.)

Af Karen Jeppe.

Men Chanum blev tungsindig, og Hagob gjorde hende det ikke lettere; for han syntes ligesom det var hendes Skyld.

Det mærkede Hovagim, og en Dag, da Familien var samlet, stillede han Begivenheden paa sin rette Plads: „Herren gav, Herren tog, Herrens Navn være lovet.“

Hovagim var saadan en flittig Kirkegænger, og deroppe i Kirken blev der hver Søndag læst et Stykke af Bibelen uden Udlægning eller andre overflødige Ord. Det blev bare læst op. Men Hovagim gemte Ordene i sit Hjerte og tænkte over dem Ugen igennem, saa derfor vidste han altid, hvad der skulde siges og gøres, og nu, da han havde talt, var det saadan for alle de andre, og man snakkede ikke mere om den Ting.

Men da Chanum havde sit tredie Barn paa Skødet, da frygtede hun fra den første Dag af, at det skulde dø, og det samme gjorde alle de andre. De var saa forsigtige med det Barn og tilkaldte en klog Kone, saa snart de saa mindste Tegn til Ildebefindede, ja, undertiden flere kloge Koner, og paa den Maade varede det jo ikke længe, før de fik taget Livet af det.

Nu var gode Raad dyre. Der maatte være noget i Vejen med den Familie, egentlig var det slet ikke utænkeligt, at der var „onde Øjne“ eller anden Trolddom med i Spillet.

Enhver gav gode Raad. Man kunde jo f. Eks. lade en Zigeuner hente, der kunde efterspore Trolddommen, eller tage med Chanum til en hellig Kilde

eller gøre et Løfte til en Helgen. Og alle Raadene blev illustrerede med Fortællinger om andre, der havde været i lignende Ulykke og var blevne hjulpede ved saadanne Midler.

Hovagim syntes dog ikke, det kunde være til nogen rigtig Nytte, og saa blev det ikke til noget. Derimod var der et andet Forslag, der blev fremsat fra flere Sider som noget af det virksomste, man kunde gøre, det modsatte han sig ikke, for det syntes han, der kunde være Mening i. Det var, at man kunde tage et forældreløst Barn til sig. Det var forsøgt af mange med udmærket Resultat, naar de enten ingen Børn fik selv, eller de, de havde, døde fra dem, og da selve deres Huspræst en Dag havde anbefalet det, var Hovagim stærkt stemt for det. Det var de andre ogsaa; men naturligvis vilde de helst have et sundt Barn, som de vidste, hvor kom fra.

Mikael vilde de vist ikke blive begejstrede for; men Hovagim syntes, at denne lille Dreng var nu netop *hans* Næste. Jo mere han tænkte



Peder Andersen, Hørsekærgaard, Sejro, Kallundborg, 20. Landpost J. C. M. Bred-dam, Bækmarksbro, 11. Fra Samfundet i Hellerø, ved Kr. Ilkjær, Hellerø, Hvidbjerg, 67. Murer Chr. Nielsen, Raarum, 5. A. Lunde, Vesterled, Ejby, 5. Vilh. Hansen, Ravnse, Nr. Alslev, 6. Mrkt. „S. K.“, 5. Lærer P. Hansen, Krungerup Skole, Saksøbing, 10. Fra en lille Vennekreds i Hvidbjerg, ved Jens Jensen, 80. P. Hansen, Søndergade 110, Frederikshavn, 3. J. P. Bang, Nibe, 15. D. Jacobsen, Menstrup, Hyllinge, 20. H. Henningsen, Taareby, Søllested, 10. Arkitekt G. Andersen, Ringstedgade, Næstved, 5. E. Malling-Pedersen, Adder, 5. Fru M. Helvard, Strib, 10. Johanne Christoffersen, Kvissel, Frederikshavn, 50. Anders Chr. Andersen, Lienggaard, Aalestrup, 10. Chr. E. Dilling, Solrød, Havdrup, 5.

Iøvrigt indgaaet:

X i H., 20. C. J., 10. C. T. S., 10. Ved Fru Esther Broch: 1075. Ved Signe Veel, Brede: Solgte Broderier 197. Ved G. Himmelstrup, Aarhus: Solgte Haandarbejder, 2000. Ved Pastor Johnsen, Præstholm: Købm. Poulsen, Hou, 10. Ved Frk. H. Forchhammer: Solgte Postkort, 365. Ved Fru Nyegaard, Laurbjerg: Solgte Haandarbejder, 137,20. Ved Stiftsprovst Lützhøft, Odense: Frk. V., 10. Uden Mærke, 1. Sognepræst Kjærskov, 10. Ved en Indsamling, 20. Frk. J., 20. Uden Mærke, 2. Ved Spr. Bartholdy Møller, Brabrand: Fru K. 25. Provst P. Joh. Viltøft, Hunseby, 100. Ved Gross. Fog: Kristeligt Hjælpeforbund (til det politiske Arbejde) 100. Ved Stiftsprovst Lützhøft: Gennem Fyens Stifts-

tidende, 156. Lærer A. Petersen. Lyngby, 25. Ved O. R. Sagf. C. Swendsen: Fra Fru Laura Olsens Bo, 5202,43. Fru Anne Mik-kelsen, Odder, 5. Frk. I. M. Sick, 100. Ved K. Jessen, Ullemose: a) Propr. French, 5, b) Propr. Kromann, 5. S. S. Grotkjær, Søvind, 1 Dollar = 5,28. Frk. H. Forchhammer, 30. Ved samme: a) E. Høier, 10. b) K. V. & G. Haar, 5. c) J. & A. Forchhammer, 5. d) Solgte Postkort, 80. E. Rosen-vinge, Odense: Solgte Haandarbejder, 320. Revisor A. Berthelsen, Kbhvn., 2. Ved Spr. A. Gjerulff, Sdr. Næraa: Aarsbidrag fra Kredsen i Fraugde Sogn, 30. Ved Fru Broch: „Tak for dagligt Brød“, 20.

Ialt Kr. 21.975,39.

Bidrag modtages fremdeles med Tak.

Prokurist **Johs. Malmstrøm**,  
Kasserer,  
Slotsholmsgade 16, København K.  
Telefon C. 10948.

## Noter.

Frk. *Jeppe* vil nu til Sommer komme til Europa. Hun aflægger antagelig Besøg hos Armeniervennerne i Svejs og ferierer derefter en lille Tid her i Landet. Der er Mulighed for, at hun ved et offentligt Møde vil fortælle sine Venner i Danmark om Arbejdet i Aleppo.

En af Armeniernes gode Venner i Danmark, Fru Højskoleforstander *Vedde*, Hadsten, er fornylig afgaaet ved Døden. Ogsaa i de sidste Timer beskæftigede Fru Veddes

Tanker sig med Armenierne og deres sørgelige Skæbne, og hendes Mand havde derfor den smukke Tanke at bede de mange Venner sende et Bidrag til „De danske Armeniervenner“ i Stedet for en Krans. Den Sum, der indkom paa denne Maade, vil blive opført i næste Nummers Bidragliste.

\* \*

Paa Grund af den store Stofmængde (den lange Bidragliste) udgaar dette Nummer af „Armeniervennen“ ekstraordinært som 12-sidet.

\* \*

Forfatterinden Frk. *Ingeborg Marie Sick* talte om Armeniernes Sag i Gauerlund Præstegaards Have. Det smukke og varmt-følte Foredrag paahørtes med stor Interesse af de ca. 600 Mennesker, der var til Stede. Der indkom ved Bidrag, Lodtrækning og Salg af Haandarbejder 568 Kr.

\* \*

I en Del af Oplaget af „Armeniervennen“'s sidste Nummer havde Bogtrykkeriet ved en Fejltagelse anbragt Siderne forkert, saaledes at Side 11 var anbragt paa Side 15's Plads og omvendt. Vi beder vore Læsere undskylde det lille Uheld.

## Armeniervennen

udgaar 6 Gange aarlig og koster 2 Kr. 35 Øre aarlig. Bladet kan bestilles ved **Indsendelse af Beløbet** under Adresse: Armeniervennen, København.

Udgivet af „De danske Armeniervenner“ under Redaktion af Overretssagfører *H. F. Ulrichsen*. Boldhusgade 6, København K., Tlf. C. 13602.

Trykt i Carl Bryrups Bogtrykkeri, Kbhvn. K.

over det, jo fastere satte den Overbevisning sig i hans Sind, at det var Gud selv, der havde vist ham Mikael, og havde knyttet den Forjættelse dertil, at hvis Hovagim tog ham til sig, saa skulde Gud nok hæve den Forbandelse, der aabenbart hvilede over Slægten, og give dem egne Børn.

Da Hovagim var naaet til dette Punkt i sin Tankegang, var det allerede over Middag, og nu kom Angsten op i ham for, at Barnet kunde være død, mens han betænkte sig, og Familiens Ulykke saaledes være bleven uhelbredelig. Altsaa lagde han pludselig Murskeen fra sig og sagde til de andre, at han havde noget at besørge, de skulde blot blive ved med Arbejdet.

Han gik lige op til Kirken med det faste Fortsæt at hente Mikael. Drengen sad eller laa imidlertid ikke paa sin sædvanlige Plads i Porten, og Hovagims Hjerte stod ligesom stille et Øjeblik. Maaske var han død. Han spurgte de andre Tiggere om ham. „Ja, det kunde saamænd gerne

være, at det var forbi med ham, han havde vist ikke langt igen“. Dog Hovagim opgav ikke saa let sit Forehavende. Han maatte finde ham, det var ham nu, som om det var ham en Livssag.

Efter lang Søgen fik han endelig Øje paa Mikael, der laa sammenkrøbet i en lun Krog og lod sig gennemvarme af Vintersolen. Den er i Mesopotamien altid en betydelig Varmekilde. Naar den gaar lavest, staar den lige saa højt, som hos i Oktober.

„Han er død“, tænkte Hovagim med Skræk; for Mikael laa ganske stille med lukkede Øjne; men hvor blev han glad, da Barnet pludselig aabnede Øjnene og saa paa ham. Trods Utøjet og Stanken tog han den lille, udtærede Skikkelse paa Skødet. Det var ham, som om det var en stor Skat, han havde fundet. Barnet følte rent instinktivt den inderlige Varme, der udgik fra ham, en lille, haard, snavset Arm listede sig omkring hans Hals, og det skurvede Barnehoved gemte sig ved hans Bryst.

Da slog Hovagim uden et Ord Kapten om ham og bar ham hjem.

Hjemme i Stuen sad Moderen ved Vinduet og syede. De havde ganske vist ingen Glasvinduer, saa naar det blev rigtig koldt, lukkede de Træskodderne for og fik kun Lys igennem et lille, bitte Vindue oppe under Loftet; men i Dag skinnede Solen saa dejligt og fyldte hele Stuen med sin velgørende Varme.

Moderen saa Hovagim komme og undrede sig ikke lidt over, hvad det kunde være, han bragte. Hun spurgte imidlertid ikke, han kom ind og satte sig, uden at hun endnu kunde se, hvad det var, han kom med.

„Ja, Moder“, begyndte han lidt efter langsomt og betænksomt, „jeg har saa bragt os et Barn, for at den Ulykke kan blive taget fra vort Hus“.

„Det har Du vist Ret i, min Søn, der er vel ikke andet for os at gøre. Naar vi nu blot ikke maatte faa for mange Besværligheder med det“.

(Fortsættes).



en ganske ubeskrivelig Glæde, naar de fandt et eller andet af deres tabte Børn her i vort Hjem. Man savner Ord for de Følelser, der kommer til Udtryk ved et saadant Møde, naar en ensom, nedbøjet Kvinde igen faar et Fremtidshaab og faar nogen at leve for.

Jeg vil nu fortælle lidt om de tre af Familierne paa Billedet og om deres Oplevelser. Der er mange, mange af den Slags herude.

Nr. 1 og 11, Saruhi og Mariam er fra en Landsby ved Charput.

Saruhis Mand var ved Krigens Begyndelse Soldat i den tyrkiske Hær, men han tilhørte en Arbejdskolonne, der havde Garnison i Nærheden, saa han kom hjem og laa om Natten.

En Morgen var Landsbyen omringet af tyrkiske Soldater, de samlede alle de armeniske Mænd, tog dem med sig og dræbte dem et Stykke uden for Landsbyen.

Samme Dag kom en af Landsbyens Tyrker til Saruhis Hus, slæbte hende tillige med alle hendes Ejendele til sit Hus og gav hende til sin Søn, der dengang endnu var en ren Dreng. Siden ødte han hendes Gods ved Hazardspil.

Mariam var den Gang knapt et Aar gammel og Saruhi var frugtsommeligt, en Maaned efter fødte hun en lille Dreng, men han døde snart, og hun mener, at Familien dræbte ham.

Saruhi vilde nu ikke føde Tyrken Børn for ikke at blive bundet til ham. Hver Gang hun saa paa den lille Mariam, saa lovede hun sig selv, at ske, hvad der vilde, hun skulde ikke blive en Muhamedaners Hustru. Og endskønt Manden slog og mishandlede hende frygteligt efter hver Abort, sørgede hun for, at intet Barn blev fuldbaaret. Snart var hendes Indre i en saadan Forfatning, at hun overhovedet ikke mere kunde føde Børn.

Paa den Maade henslæbte hun Livet indtil dette Efteraar, da Tyrkerne sendte Armenierne ud af Landet. En af hendes Søstre var efter mange Omskiftelser kommet tilbage til Landsbyen, og de lagde nu Planer om at komme afsted sammen. Men hvordan det nu gik eller ikke gik, Sagen kom hendes Mand for Øre, en Dag kom han hjem i vildt Raseri, bebrej-

dede hende, at hun vilde flygte fra ham og bibragte hende flere Saar med en Kniv. Det lykkedes hende tilsidst at vriste Kniven fra ham, men Haandens Sener blev skaarne over.

Manden flygtede nu, for selv om de tyrkiske Myndigheder ikke gjorde noget videre ved saadan en Sag, saa var det dog bekvemmest at være usynlig for en Tid. Saruhis Søster fik hende indlagt paa et Hospital, og en Dag fik ogsaa den lille Mariam Lov til at besøge hende; Saarene var endnu langtfra lægte, saa ingen tænkte sig, at hun kunde flygte. Men den Nat forlod hun Hospitalet og kom sammen med Mariam i en Vogn til Aleppo under svære Lidelser, som de ulægte Saar forvoldte hende paa de daarlige Veje.

Hos os kom hun jo i god Pleje, hun er nu nogenlunde rask og et meget nyttigt Medlem af Husstanden, fra Morgen til Aften har hun Naalen i Haanden og lapper og stopper om vor store Familie. Glad og fri som en lille Fugl smutter Mariam om i Huset, hende fik Saruhi reddet uskadt ud af Mørket, men hun betalte det rigtignok med sin egen Førlighed.

Nr. 2 og 4, Lucia og hendes Datter Raket er fra Diarbekr.

De havde været paa Deportationsvejen 3 Dage og var ikke langt fra Mardin, da en Flok Kurder overfaldt Karavanen og røvede Armeniernes Gods og en hel Mængde af deres Børn, blandt dem Raket.

Den lille Stakkel var kommet paa et meget daarligt Sted, Kurden var ond imod hende, hun maatte samle og slæbe uhyre Bundter af Tidsler, der tjente dem til Brændsel, fik mange Hug og saa lidt Brød, at hun nok var gaaet til Grunde, hvis hun ikke var bleven befriet.

Imidlertid blev Karavanen drevet videre, til den naaede et Sted, der var som bestrøet med Lig af dræbte Kvinder og Børn, i hele Bunker laa de oven paa hinanden. Der gjorde Gendarmerne sig istand til at berede dem den samme Skæbne. I sidste Øjeblik ankom nogle Arabere fra Mardin og tog nogle af de smukkeste Kvinder med sig, blandt dem Lucia.

Lucia havde faaet en god Mand, der gerne vilde gøre hende glad, og da hun sørgede over Tabet af sin

lille Pige, drog han ud for at søge efter Barnet. Han strejfede omkring i Landsbyerne, hvor han havde mange Bekendte, og tilsidst kom han paa Sporet.

Raket gik som sædvanlig og samlede Tidsler, da en fremmed Mand nærmede sig til hende og begyndte at tale med hende. Først var hun bange for ham, men han fortalte hende saa meget om hendes Moder, at hun blev vis paa, at hun var hos ham, ligesom han paa sin Side blev klar over, at hun var den rette. Saa gik han til Kurdens Hus og købslog om hende.

Kurden vilde imidlertid ikke sælge, og Manden lod saa, som om han ikke interesserede sig mere for den Sag. Men ude paa Markerne traf han igen Raket og spurgte hende, hvor hun laa om Natten. „Lige inden for Døren“, lød Svaret. „Det er godt. Ved Midnat kommer jeg og banker paa, vær saa rede!“

Det var med urolige Tanker, at den lille Raket den Aften krøb under de Laser, der tjente hende til Sengetøj, og hun passede godt paa ikke at falde i Søvn. Da alt var blevet stille i Huset, og alle sov, hørte hun en sagte Banken, lydløst aabnede hun Døren og smuttede ud, der stod den fremmede med sin Hest. At springe i Saddelen og faa Raket op foran sig var et Øjeblik Sag, afsted gik det i strakt Galop til Mardin, hvor Moderen jublende glad sluttede Barnet i sine Arme.

Raket blev nu skjult hos en Nabo-familie, og virkelig varede det ikke mange Timer, førend Kurden holdt i Gaarden og krævede hende udleveret. Hun var imidlertid ikke til at finde, han kunde ikke bevise, at Araberen havde røvet hende, og nogen egentlig Besiddelsesret havde han jo ikke, saa efter megen Strid og mange onde Ord drog han af igen med uforrettet Sag; men det varede længe, forinden Raket turde vove sig ud paa Gaden.

Moder og Datter havde det godt. Manden var velhavende og bragte dem alt, hvad de behøvede. Om Aftenen beskæftigede han sig meget med Raket og lærte hende at læse og skrive arabisk, siden blev hun sendt i en arabisk Skole. Hun var som hans Datter, og hun blev den eneste, han fik ikke egne Børn.



Tit gav Araberen dem Penge, for at de kunde købe sig, hvad de ønskede; men dem gemte Lucia omhyggeligt. „Vi skal jo da ikke altid blive hos Araberen“, sagde hun til Rakel, „de Penge kan hjælpe os paa Flugten“. Al Mandens Venlighed havde intet nyttet, Lucia vilde tilbage til sit Folk og sin Kirke, saa snart Lejlighed gaves, hun kunde fremfor alt ikke udholde den Tanke, at Rakel skulde blive blandt de Fremmede.

Araberen kunde vel ikke andet end føle denne Higen, han blev aldrig helt tryk i Samlivet med hende og tillod hende ikke at omgaas andre Armenierinder, kun med sin Kusine, der ligeledes var gift med en Araber, havde hun Samkvem. De to smedede saa Flugt-Planer sammen.

Katarine, det var Kusinens Navn, blev ikke saa strengt bevogtet, hun havde nemlig Børn med Araberen, saa han følte sig sikker paa hende. Hun var imidlertid fuldt ud tilsinds at forlade sine Børn, deres Fader var for hende stadig hendes Folks Fjende, derfor elskede hun hverken ham eller Børnene. Hun traf Aftale med en Karavanfører, og en Dag lod hun Lucia vide, at nu var alt beredt.

Lucia bad sin Mand om Lov til at gaa i Bad sammen med Katarine, og det tillod han hende. De gik ikke i Bad, men lige til Karavanførers Hus, og den samme Aften kom de over Grænsen til det franske Territorium.

Der tog de ind i en Landsby, hvis Befolkning halvt om halvt levede af at huse den Slags Flygtninge; de var ganske nær ved Grænsen, og Rakel saa endnu en Gang sin Plejefader, da han ledsaget af Gendarmen red forbi ovre paa den tyrkiske Side. Han var ude for at lede efter dem men over Grænsen kunde han jo ikke komme. Efter et Par Dages Forløb drog de videre og naaede gennem Ørkenerne til Aleppo, inden det endnu var blevet rigtig Vinter.

Nr. 15 og 7, Mariam og Beatrice, er fra Aintab.

De var aldrig adskilte, den Araber, der gjorde Mariam til sin Hustru, tog ogsaa Barnet til sig, og behandlede dem begge godt.

Og alligevel — en Dag var de borte. De havde ikke skyet de mange Dages Rejse fra Sindjar til Aleppo

for at komme hjem til deres egne.

Manden fulgte dem øjeblikkelig, og de havde knapt været 3 Uger hos os, førend han havde fundet deres Spor og bad og tryglede dem om at vende tilbage til ham. Da Mariam ikke vilde, drog han tilbage til Sindjar og kom igen med sine smaa Børn.

Det var en oprivende Scene, Manden græd, de Smaa græd, Beatrice græd, men Mariam blev ved sit, hun vilde ikke være en Muhamedaners Hustru.

Saa tog han sine Børn og gik med dem tilbage gennem Ørkenerne.

Hvor megen Ulykke fører ikke enhver Forbrydelse med sig og mest for de Uskyldige.

Det var djævelsk at ødelægge de armeniske Hjem, at rive Familiens Medlemmer fra hverandre og at tvinge disse Kvinder til at være fremmede Mænd til Vilje.

Vi glæder os over, at de vinder Friheden igen, at de bliver udløste af et Forhold, der fra den første Dag til den sidste var hadefuldt for dem, saa hadefuldt, at adskillige dræbte deres egne Børn, fødte eller ufødte, som de nu bedst kunde faa Ram paa

dem. I disse Dage er der ogsaa kommet en, der har dræbt Manden og saaledes genvundet Friheden. Det er en ulidelig Tanke, at de skal tvinges til at leve i saadanne Forhold, og med Rette fører det Navn af hvid Slavehandel; for om de end er aldrig saa lovformeligt gifte med Manden efter Muhamedansk Ret, saa er det dog for deres Bevidsthed Prostitution og intet andet.

Men kan det ikke ogsaa gøre en ondt for Manden og især for de smaa Børn.

Det Hele minder saa forunderligt om „Agnete og Havmanden“.

Man maa give Agnete Ret, skønt hun havde nu da selv valgt Havmanden, det har disse Kvinder ikke, han røvede dem under en Stormflod og reddede dem maaske fra at drukne.

Ret har de selvfølgelig, absolut, naar de for enhver Pris vil ud af Fangenskab og hjem til det Sted, hvor Klokkerne ringer. Men et lille Suk har man dog ogsaa tilovers for Havmanden og hans moderløse Smaa.

Det er Forbrydelsens beske Frugter, og ak, hvornaar vil Forbryderne blive uskadeliggjorte?

Karen Jeppe.

## Mens vi venter.

Af

Inga Nalbandian.

„Vi berømmer Eder og bringer Eder vor Tak fordi I, da I forstod vore Sønners og Døtres Lidelser, ikke tøvede med at udstrække en barmhjertig Haand —“.

(Kevork V. Catholicos over alle Armeniere).

Mens vi venter!

At staa med bøjet Hoved og lade de politiske Storme rase hen over os, saalænge vi klart ser, at deres Haglvejr knuser alt, hvad vi saa længe haabede paa for Armenierne — det er den haarde Nødvendighed, som denne Vinter har lært os. Men at lade det arbejde hvileløst inde i vort Hoved og inde i vort Hjerte, *mens vi venter*, det er det eneste, der er Haab i, det eneste der kan holde os oppe, os og dem, indtil Uvejret har raset ud og det klarer i Øst.

Det maa aabent ses i Øjnene: politisk set er der stadig ikke den allerminste Vind i Sejlene paa Armeniens sønderslaaede og synkende Skib. Det

ligger og hugger paa Skærene, Farvandet omkring det er Dødvande, ingen hører dets Nødsignaler, ingen uden den internationale Liga af Armeniervenner og saa de faa Komitéer og de talrige Enkeltpersoner i Amerika, Svejts og Skandinavien, som har Øje for dets Nød og Hjerte for at støtte de Hjelpearbejder, hvori ogsaa vi, Danmark, og vor Komité, *De danske Armeniervenner*, har vor efter Forholdene mere og mere ærefulde Del.

Politisk set er Armeniens elvte Time inde; Landet er midt i det skæbnesvangre Interregnum, som kan ende med fuldkommen Udslættelse, dersom Europas Højforrædderi overfor den lille tapre, saa blodigt lem-



læstede Allierede skal blive *status quo*, og dersom Frankrig fortsætter sin Logren foran Kemalisms kynisk smilende, blottede, hvide Tandrækker.

Den internationale Liga af Armeniervenner fik fra først til sidst under hele Lausanne-Konferencen at føle, hvad det er at løbe Panden mod en Mur ikke af Fordomme men af det endnu haabløse, af Afmagt, fremkommen ved, at Samfundene og Regeringerne har solgt deres Sjæl. Nogle ordrette Udtalelser af Stormagternes Første-Delegerede, af Lord Curzon og Sir Horace Armboldt, af Ministrene Bompard og Barrère og af Italiens varmhjertede Repræsentant Mr. Montagna saavel som af Amerikas „observers“, kan bedre end andet illustrere Ligaens atter og atter fornyede, atter og atter tilbageviste Fremstød.

„Vi indrømmer vor Afmagt i det armeniske Spørgsmaal“.

„Man forlanger af os, at vi skal helbrede det uhelbredelige“.

„Vi befinder os ikke her for at stille Betingelser, men for at underkaste os dem“.

„Tyrken bøjer sig kun for væbnet Magt — og vi har ingen saadan at byde ham“.

„Det er umuligt at begynde Kri-gen igen“.

„Man kan ikke begynde en Krig for Armeniens Skyld“.

„Vi erkender alle vore Løfter og alle vore indgaaede Forpligtelser, men vi er ude af Stand til at opfylde dem!“

„Der er intet at gøre andet end Overgivelse“.

„Vi maa for enhver Pris naa til at faa Freden sluttet!“

„Selvfølgelig — det er Armenien, der er blevet ofret!“

— Ja, „selvfølgelig“. Og med ovennævnte Fallit endte for det armeniske Spørgsmaals Vedkommende den første Halvdel af Lausanne-Konferencens Regnestykke, og paa dens anden Halvdel figurerer Spørgsmaalet overhovedet ikke. Det eneste aabne Problem vedrørende Armenien er Sovjet-Ruslands Forslag gennem *Tchitcherins* Mund til den internationale filarmeniske Liga, om en „Foyer“ for et større Antal af de Overlevende, i Sydrusland. Enkelte Medlemmer af Ligaen har personligt forhandlet — og forhandlet yderst forsigtigt — med Tchit-

cherin om dette farlige Spørgsmaal. Resultatet heraf skal senere blive belyst her i Bladet.

Hvad da, imens vi venter? For naturligvis venter vi. Vi kan ikke miste ogsaa det sidste: *Haabet*; enhver Armenier giver os i saa Henseende det vidunderligste Eksempel. Vi venter paa dette, at Ret *maa* blive Ret; vi venter paa Miraklet fra Himlen, den Historiens Himmel, der før har ladet Miraklets Manna falde. Vi synes, Slaget fra Nemesis' Haand maa ramme det Europa, der svigtede over hele Linien, da Finans-Interesserne kom forrest i Handelen. Og vi synes, vi allerede mærker Suset i Luften af Nemesis' Vinger. Frankrigs Overladen Armenien til Undergang og dets Sættens Tyrkiet i Højsædet er efter de sidste politiske Solemærker ved at faa sin Straf. Dets Orient-Prestige og dets Aktier baade paa Tyrkiets og Syriens Marked synes kompromitteret. Den vil ramme Frankrigs Stolthed og Frankrigs Pengekasse haardt, *Chester-Planen* med dens nye, store amerikanske Jernbane-Koncessioner gennem de anatolske Territorier, som Frankrig i Følge hemmelige Overenskomster af 1914 mente at have Krav paa.

— Og hvad kan vi da gøre, mens vi venter?

Vi kan hjælpe de Overlevende til at holde Ventetiden ud. Vi kan give de Fædrelandsløse et Pust fra vort eget Fædrelands Overflod af Tryghed og Velvære. Vi kan støtte de Foretagender, de Tilflugtsteder, de Flygtningelejre og Børnehjem, som Amerika og Svejts har skabt, og vi her i Danmark kan støtte den østligste af alle Fronter, vor Landsmandinde Karen Jeppes Vagtpost og tapre Kamp i Landet derovre, hvor nu alle andre europæiske og amerikanske Røster har hørt op at lyde. Danmarks Stemme lyder endnu derovre. Kom til mig, alle I unge Kvinder og Børn, som sukker i Voldsmænds Hus og Favn eller under hans haarde Pisk og hans Muselmands-Tro.

Jeg kan her fra Svejts, hvor vi har de mange hjemløse for Øje, de mange Børn foran vor Dør, med deres skønne, vemodige Sange og deres mørke, længselsfulde Øjne, vidne, at deres Hjerter er hos dem derovre, *der endnu ikke er hjulpede*, de forsvundne Søskende, de unge Børn, der ikke var Plads til,

d. v. s. Penge til, herovre paa Europas fredlyste Jord.

Skal jeg blade i den blodige Bog, skal jeg vise et Par af de smertefortrukne Ansigter her fra Stedet . . . ét af dem der venter — maaske paa *Danmarks Hjælp*? Maaske lever de, de venter paa, i Karen Jeppes Distrikt . . . umuligt er det langtfra. Her lever en stakkels Kvinde, eengang var hun en Mor. Hendes Mand, flink og velhavende, blev myrdet i 1915, hendes trettenaars Datter under Deportationerne slæbt bort af en Tyrk. Tilbage var 2 Smaadrenge. Den ældste forsvandt for hende i Forfølgelsesernes og Børnemyrderiernes Haandgemæng. Det lykkedes hende at frelse den mindste ud af det blodige Helvede; Døgn efter Døgn dels vandrede hun med ham, dels levede de skjult om Dagen. For hver Dag udtømte Sult og Tørst Barnets Kræfter. I den brændende Sol drak den lille tilsidst sin egen Urin . . . Moderen gav ham Græs at spise; hun havde ikke andet. Han var saa udmattet, at hun maatte bære ham, til Trods for, at hendes ene Arm var ramt af et Øksehug. En Morgen sagde Barnet: „Mor . . . jeg dør . . . jeg er sulten, ikke syg, giv mig Græs . . .“ Den Dag døde den lille Dreng — og Moderen *begravede ham med sine egne Hænder* — i den haarde Jord. Dette er *Virkelighed*, Læsere. Kvinden er her i Svejts. „Jeg kunde ikke græde“ føjede hun til, da hun sløvt fortalte os sin Historie. Men om hendes Datter kunde befris gennem Karen Jeppes Arbejde? eller om hendes forsvundne Søn kunde findes? —

\* \* \*

Den ifjor afdøde, store Svejtsers-Filantrop og fremfor alt Armenierven *Leopold Favre* fik d. 14. Marts 1918 overrakt en haandskreven »*Gontag*« fra den armeniske Nations Overhoved, den gamle Catholicos *Kevork V* i Etchmiadzin.

En Bog, der i denne Maaned er udkommet og omdelt til Armeniens Venner i Svejts, et Mindeskrift over Leopold Favre, indeholdende Brevene fra hans 5 Rejser i Armenien, Talerne ved hans Jordefærd i Genève og den samlede Armenierpresses Artikler i Anledning af hans Død, slutter med at bringe en fransk Oversættelse af



denne Bulle, der saaledes for første Gang er kendt offentlig, efter at Mr. Favre (og ingen af os der kendte ham, forbavses derover) i de forløbne 4 Aar havde holdt Bullens Tilværelse næsten hemmelig og ikke villet op-hænge den i sin Bolig.

Den lyder i Oversættelse saaledes — og jeg beder alle, der i denne for Armenien afgørende sidste Krise yder sin Skærv til Folkets Frelse mens det venter, om at føle den gamle Catholicos' Tak rettet til sit eget Hjerte.

„Fra

*Kevork V.*, Jesu Christi Tjener og efter Guds uransagelige Vilje øverste Erkebiskop og Catholicos over alle Armeniere, øverste Patriark over den apostoliske, nationale Moderkirke med Sæde i den hellige Kathedral i Etchmiadzin.

Til

Léopold Favre, den højtærede Menneskeven, Præsident for den svejtsiske Hjælpekomité for Armenien, i Genève.

Glæde i Herren, saaledes som vi anraabe den i vore daglige Bønner, og Hilsen fra vort ærkebiskoppe-lige Sæde i Etchmiadzin i Armenien.

»Salige ere de Barmhjertige, thi dem skal ene vederfares Barmhjertighed«.

Vi ved, at I er én af disse Barmhjertige, I værdige Borger af det frie Svejts; thi idet I har fulgt den barmhjertige Samaritans Eksempel og med Hjertet fyldt af Medlidenhed mod vore Brødre, der blev nedhugget under de Ugudeliges Slag, sparede I ingen Møje og ingen Smerte for Aar efter Aar at gyde Balsam over deres Saar og at lindre de Lidelser, som har overvældet Armeniens Jord gennem saa mange Aar og især i Løbet af denne Krig, som har ødelagt Verden og som en Flod, der styrter sig ned fra de stolte Bjerge, har kvalt mit Folk og ødelagt Frugterne af dets aandelige Liv.

Vi berømmer Eder og bringer Eder vor Tak fordi I, da I forstod vore Brødres og Søstres Lidelser, ikke tøvede med at udstrække en barmhjertig Haand fra Bjergenes Højder som om det var fra Him-melens Hvælv, en Haand mod vore mishandlede Sønner, for at opsamle deres forældreløse Børn i Favnen

af de Børnehjem og Asylere, som skylder deres Tilværelse de Gaver, Eders Komité indsamlede, barmhjertigt skænkede af Eders ædle Fædreland. De af vore Børn, som har overlevet Slagene af deres uforsonlige Forfølgere, vender nu og bestandig deres Bønner for eder og for alle dem, som omgiver Eder, til Ham, fra hvem al god Gave kommer.

Vi bringer Eder vor Tak for Eders ophøjede Handlinger og fordi I ikke har ophørt med i Skrift og Tale at vække baade Eders Landsmænd og Mennesker i andre Nationer til Forstaaelse af Armeniens Ret til Retfærdighed og til Befrielse fra Tyrkernes Aag, og fordi I har vedblevet atter og atter at tale om mit Folks Trængsler og om vore Fjenders grusomme Forfølgelser, og at forberede den offentlige Mening i Eders Fædreland til Gunst for en retfærdig Løsning af det armeniske Spørgsmaal.

Det er os da en dyrebar og glædelig Pligt at udtrykke for Eder og hele det svejtsiske Folk vor og vore Aandsbrødres dybe og uendelige Taknemlighed, som en ydmyg Takkeskærv for al den Møje, I har udstaaet og for alle de Hverv, I har udfyldt til Gunst for vore Børn i deres Ulykkes Dage.

Vi beder Gud være Eders og Eders Medarbejderes Hjælper, saaledes at han tillader Eder, som sit udvalgte Redskab, at fuldende Eders Menneskekærlighedens Værk og altid vedblive at være Enkernes og de Faderløses Støtte.

Hilsen med Gud! Frelserens Fred forblive i Eder, i den Korsfæstedes Navn!

Lev i Gud! Han styrke og og hjælpe Eder ved sin hellige Aand! Hans Fred og vor Velsignelse følge Eder! Amen“.

*Kevork V.*

Catholicos over alle Armeniere.

Danmark har gjort en ny Kraftanstrengelse, ved en Indsamling i stor Stil, for at gøre Redningsarbejdet Danmark og den menneskelige Broderskabsfølelse værdigt. Jeg kan kun atter paa dette Sted vidne: ingen Øre og ingen Krone er givet forgæves, Tusinder og Tusinder venter paa vor

Hjælp; vi, der laa udenfor Krigens Eksplosionsfelt maa ikke trættes og ikke sløves over for dem, hvis hjemsogte Fædreland sprængtes i Luften; *hjælp dem at vente*, indtil Stumperne samles og det gamle Armenien staar frem af Asken.

Støt vort danske Arbejde derovre, nu mens Tiden er, Vejene aabne, ingen ny Krig udbrudt og Haabet endnu ikke dødt.

Det kan vi gøre, mens vi venter — og mens *de* venter. Alle maa være med at række en Haand til Arbejdet for at ikke Jødefolkets Skæbne skal ramme Jordens ældste, kristne Folk.

Genève, Maj.

*Inga Nalbandian.*

## De danske Armeniervenner.

Komitéen „De danske Armeniervenner“, der oprindeligt blev nedsat for at indsamle Bidrag til de overlevende efter Massakrerne i 1895—96, har nu igennem en Aarrække arbejdet for Armeniens Sag og søgt at vække Interesse herhjemme i Danmark for det ulykkelige Folk. „De danske Armeniervenner“ repræsenterer Danmark i den internationale Liga af Armeniervenner, og i dens Styrelse sidder Folk, der kender Armenierne og deres Forhold saa godt som nogen.

„De danske Armeniervenner“s Styrelse har nu for ligesom at skabe en bredere Basis for det stadig videre Arbejde, besluttet at fæstne Rammerne for sin Virksomhed, og der blev derfor den 8. Maj afholdt et Møde, paa hvilket man konstituerede „De danske Armeniervenner“ som Forening og vedtog Love. For at komme paa en let Maade over dette at skaffe Medlemmer har vi ganske simpelt givet alle „Armeniervennen“s Abonnenter — som vi forudsætter sympatiserer med „De danske Armeniervenner“s Formaal — Medlemsret uden yderligere Kontingent.

Vi haaber, at vore Læsere vil paa-skønne det Skridt, vi har foretaget, og tilføjer, idet vi iøvrigt henviser til Lovene nedenfor, at Styrelsen vil fortsætte i samme Spor som hidtil, forhaabentlig til Gavn for den Sag, i hvis Tjeneste vi arbejder.



## Love for „De danske Armeniervenner“:

### § 1.

„De danske Armeniervenner“ har til Formaal at støtte nødlidende Armeniere og slaa til Lyd for Armeniens Sag hjemme og ude.

### § 2.

„De danske Armeniervenner“ udgiver „Armeniervennen“. Medlemmer af Foreningen er dette Blads Abonnenter, medmindre de udtrykkelig fremsætter Ønske i modsat Retning. Kvitteringen for Modtagelsen af Abonnementsafgiften gælder som Legitimation for Medlemsretten. Hvis Styrelsen nægter en Abonnent Medlemsret, kan Vedkommende indanke Sagen for den førstkommende Generalforsamling.

### § 3.

Generalforsamlingen har den højeste Myndighed i alle Foreningens Anliggender. Den ordentlige Generalforsamling afholdes hver Aar i Maj Maaned. Den konstituerende Generalforsamling den 8. Maj 1923 anses for den første ordentlige Generalforsamling. Overordentlig Generalforsamling kan indkaldes af Styrelsen, naar den finder det fornødent, og skal indkaldes, naar mindst Tredjedelen af Medlemmerne indgiver skriftlig Begæring derom, i dette Tilfælde senest til Maanedsdagen efter Begæringens Modtagelse.

Den ordentlige Generalforsamling indkaldes ved Meddelelse i „Armeniervennen“ med mindst 14 Dages Varsel. Overordentlige Generalforsamlinger bekendtgøres, saafremt der ikke indenfor det angivne Tidsrum udkommer noget Nummer af „Armeniervennen“, med samme Varsel i „Berlingske Tidende“.

### § 4.

Paa den ordentlige Generalforsamling aflægger Styrelsen Beretning og revideret Regnskab for det forløbne Kalenderaar, ligesom der foretages Valg af Styrelsesmedlemmer og af 2 Revisorer.

### § 5.

Styrelsen bestaar af mindst 5, højst 15 Medlemmer, hvoraf 2 afaar aarligt efter Tur (de første Gange i Henhold til Lodtrækning). Den har, hvis den ikke er fuldtallig, Ret til at sup-

plere sig indtil den følgende Generalforsamling.

### § 6.

Styrelsen, der leder Foreningens Arbejde og forvalter Foreningens Formue, vælger selv sin Formand, eventuelt Næstformand, Kasserer og Sekretær og fastsætter sin Forretningsorden.

### § 7.

Til Foreningens Opløsning, Ændringer i Lovene og Optagelse af Æresmedlemmer kræves  $\frac{3}{4}$  af de afgivne Stemmer paa to efter hinanden følgende ordentlige eller overordentlige Generalforsamlinger.

Saaledes vedtagne paa den konstituerende Generalforsamling Tirsdag den 8. Maj 1923.

## Indgaaede Bidrag.

(Beløbene er angivne i Kroner).

### April—Maj 1923.

Indgaaet ved Agitationen:

Fr. Margrethe Christoffersen, Fejø, 5. Fru Marie Poulsen Hansesodde, Katterød St., 5. „Uden Mærke“, Laasby ved Galten, 5. Fru Anna Grønbek, Kallundborg, 10. Sinding, Linne pr. Skive, 50. Indsamling i Linne pr. Skive, 25. Fru D. Thrane, Rude Møllegaard, Rude, Sjælland, 10. Kommunesekretær Thomsen, Ballerup, 10. P. Petersen, Stenlille ved Tølløse, 8. Frk. Ellen Nordahl, Zinnsgade 7<sup>2</sup>, Kbh. Ø., 2. Oberstløjtnant Hammershøj, Madvigsgade 13, Kbh. V., 15. Grosserer Johs. Thornam, Gl. Mønt, 12, Kbh. K., 25. Cand. theol. Olaf Kejser, Jonstrup pr. Ballerup, 15. Lærer N. Attermann Ulsted, 15. Fru Møller, Frederiksborggade 30<sup>4</sup>, Kbh. K., 5. C. S. Lange, Kompagnistræde 34, Kbh. K., 5. Gdr. Jakobsen, Bomme, Munkebjergby, 5. Chr. Agergaard, Flønder, Bækmarksbro, 10. H. Friis, Oure, Oure St., 10. Fr. Marie Andersen, Liengaard, Aalestrup, 10. Plejerske Sofie Frederiksen, Aandsvageanstalten, Ribe, 41. Fru Provstinde A. Gulstad, Lyng pr. Sorø, 5. Laur. Vermant, Oure, pr. Oure St., 15. Fru Jakobsen, Bomme, Munkebjergby, 5. R. Dohn, Robstrup M., Grenaa, 5. Frk. Brønnum, Gammeltotsgade, Kbh. K., 5. Grosserer Herman H. Hülse, Gl. Strand 46, 10. Østerbros Dampvæveri, Øresundsgade 6, Kbh., 100. Mrkt. F. R. T. 100. Axel Küster, Knippelsbrogade 2, Kbh., 25. Hasselbalch & Co., Kejsergade 2, Kbh., 200. Boghandler Einar Harch, Fiolstræde 33, Kbh., 20. Valdemar Rix, Raadhustræde 6, Kbh., 20. Grosserer H. Danielsen, Holbergsgade 6, Kbh. K., 25. Apotheker Helveg-Mikkelsen, St. Kongensgade 25, Kbh., 50. Grosserer Ferd. Gress, Ny Østergade 23,

Kbh., 50. A/S. Hellebæk Fabrikker, Købmagergade 60, Kbh., 100. A/S. I. C. Modeweg & Søn, Østergade 17, Kbh., 100. A/S. Mogensen & Dessau, Odense, 100. Mrkt. Math. 21. K. 6. V., 10. A/S. C. Olesen, Højbroplads 4, Kbh., 100. Forfatteren Åge Meyer Benedictsen, Holbergsgade 4<sup>3</sup>, Kbh., 10. Chr. Fritze, Bastrupsvej 10, Varde, 5. Husmand I. P. Greve, Horne Mark pr. Faaborg, 5. Alsted, Kappelgaard, Tørring St., 10. Overretssagfører C. Dalberg, Nikolaj Plads 26, Kbh., 10. Købmand Jørgen Andersen, Maaløv, 20. N. M. Erlandsen, Bangsbo, Læsø, 10. Frk. I. Hjort, Dauruplund, Fredensborg, 10. Frk. Karen Glæsel, Fredensborg, 10. Fr. Ida Andersen, Vestergade 81, Aarhus, 10. Firma Chr. Nielsen & Co.s Trikotagefabrik, Odense, 100. Firma Holger Petersen, Købmagergade 44, Kbh. K., 200. Kr. Dengsøe, Tindbæk, Bjerringbro, 5. Frk. Betty Olsen, Nansensgade 42<sup>4</sup>, Kbh. K., 5. Mærkesalg i Ballerup ved Fru Ivara Nyholm, 200. A. Albrektsen, Toftegaard, Pederstrup, Ringe, 2. Fr. Ingeborg Davidsen, Heinsvig, Grindsted, 10. A/S. Nordisk Fjerfabrik, Frihavnen, Kbh. Ø., 100. Direktør Jacob Møller, D. f. Vatfabrikker, Guldborgvej 10, Kbh. F., 50. Direktør V. Hansen, c/o N. S. Kejser, Akt., Vimmelskiftet 47, Kbh. K., 100. Aktieselskabet N. S. Kejser, Vimmelskiftet 47, Kbh. K., 100. Direktør C. Aasted, Halse, Vimmelskiftet 47, Kbh. K., 50. Tapetserer Severin Aasted, St. Kongensgade 5, Kbh. K., 20. Godskontrollør F. Hansen, Oehlsenschlägersgade 71, Kbh. B., 10. Smed ved D. S. B. Eriksen, Saxogade 6, Kbh. B., 5. Jens Frandsen, Onsager pr. Lejre, 50. Fra Beboerne paa Reersø ved M. Amtkjær, 92. Amalie, Sønderbro 81, Horsens, 2. I. Kristiani, Præst ved Vartov, N. Søgade 49<sup>4</sup>, Kbh. K., 5. K. B. J. Dons, Gejsing Skole, Lunderskov, 10. Pastor Frode Beyer, H. C. Ørstedesvej 11 A<sup>2</sup>, Kbh. V., 5. Stiftsprovst Hoffmeyer, Pileallé 1, Kbh. F., 10. Pastor Axel Ohlman, Rosendalsgade 15, Kbh. Ø., 10. Pastor Alfred Bindslev, Chr. d. 9. Gade 3<sup>2</sup>, Kbh. K., 10. Fr. Adele Webel, Arnum, Sønderjylland, 10. Pastor I. Skovgaard Petersen, Strandagervej 20, Hellerup, 50. Fra Asserballe Menighed 1. Paaskedag, ved Pastor J. Eriksen, 60. Mrkt. M. R., 5. A/S. Valby Strømpfabrik, Valby, 50. Fabrikant Th. Wistrup, Grejsdalen, Vejle, 100. Grosserer Joh. L. Torp, Købmagergade 47, Kbh. K., 10. Grosserer E. Kanitz, Frederiksborggade 17, Kbh. K., 20. J. L. Duvald, Løsning St., 5. Karen Marie Ahle, „Solbakken“, Kibæk St., 12. Sognepræst Anton Skettrup, St. Jacobs-gade 15<sup>2</sup>, Kbh. Ø., 20. Pastor L. Jørgensen, Enghaveplads 20<sup>1</sup>, Kbh. B., 10. Andreas Arntzen, Brendstrup pr. Gramby, 10. Axel Møller, Købmagergade 53, Kbh. K., 10. Pastor Davidsen, H. C. Ørstedesvej 28 C., Kbh. V., 10. Brødrene Bøggild, Holstebro, 50. Lærer A. Eriksen, Nr. Saltum Skole, 5. Pastor R. M. Huusom, Vesterbrogade 41, Kbh. B., 20. Fru Mariane Ahnholm, Sigridsvej 1 A, Hellerup, 5. Vognmand Herman Møller, Gl. Kongevej 9, Kbh. B., 10. Dr. Strandbygaard, Ringkøbing, 10. Fru



Olga Schmiegelow, Stavangergade 6, Kbh. Ø., 10. Fru Julie Hvenegaard Larsen, Sikkebjerg, Marslev, 10. Fru K. Dinesen, Testrupgaard pr. Haslev, 10. Cornelius Petersen & Co., Frederiksberggade 2, Kbh., 25. Fabrikant Gregers Winkel, Studiestræde 7, Kbh., 105. Henrik Filtenborg, Kompagnistræde, Kbh., 20. Grosserer Hans Christensen, Citygade 20, Kbh., 200. A/S. Andreas Erichsen & Co., Farvergade 17, Kbh., 20. M. Damgaard, „Sølyst“, Erritsø pr. Fredericia, 5. Landpost Jens Hansen, Fejø, 10. Landpost Hans Degn, Fejø, 20. Charles Nielsen, Bjørnsonsvej 47, Valby, 10. Provst Refsdorph, Hellerup, 10. Fuldmægtig Dybholm, Strandboulevard 62, Kbh. Ø., 10. Bodelsen og Schrøder, „Det hvide Hus“, Odder, 17. Grosserer P. K. Breum, Købmagergade 53, Kbh. K., 20. Direktør Faber, Tekstilfabrikken, Silkeborg, 20. Frk. Anna P. Krarup, Allégade 37, Kbh. F., 5. Fru Pastorinde H. Agersted, Gerlev, Frederikssund, 38. A. Munk, Kong Georgsvej 49, Kbh. F., 5. Fredskirkens Ungdomsforening, Howitzvej, Kbh. F., 18.35. J. Hansen, Veddelev, Roskilde, 10. Sogneraadformand J. P. Dahl, Hallund, 31. Snedkermester Iv. Gimlinge & Frue, Ribegade 11, Kbh. Ø., 25. Sognepræst Anton Skettrup, St. Jakobsgade 15<sup>2</sup>, Kbh. Ø., 20. Fru Marie Reimann, Vridsløselille pr. Taastrup, 2. Mrkt. Hans Viggo, 5. Pastor V. Bech, Ryde, Dursø, Maribo, 2. Stud. art. Carli Ulbæk Christensen, Amaliegade, Horsens, 5. Fr. Maren Bech, Nymark St., 10. Indsamlet ved Lærer P. Demstrup, Ølsted pr. Hinnerup, 28.25. Chr. P. Nielsen, Brølund pr. Brænderup, 5. Julius Andersen, Forlev, Slagelse, 2. A. Boden & E. Strange, Stege, 15. Nattevagterne paa Sindssygehospitalet i Middelfart, 8. Dyr læge Chr. Christensen, Glamsbjerg, 10. Pastor R. M. Huusom, Vesterbrogade 41<sup>2</sup>, Kbh. B., 20. Fr. Timmy Holm, Fiskerstræde 1, Rønne, 5. Lieutn., Proprietær W. Bang, Rolykkegaard, Købelev, 20. Herling Christensen, Nyvangshuse, Holbæk, 5. E. Pehl, Rønne, 10. Stationsmester S. P. Christensen, Hvorupgaard, 1. Johannes Poulsen, Thorsted pr. Horsens, 10. Pens. Lærer C. N. Andersen, Jellinge, 5. Ole Andersen, Haunstrup, Herning, 100. Marie Andersen, Sletten Skole, Humlebæk, 10. Stabssergent Th. Bertelsen, Øerne, Helsingør, 2. Postassistent V. Birch, Korsør, 2. Lars Andersen, Lille Stokkebjerg, Jyderup, 5. Pastor H. Ehrhardt, Mølleallé 5<sup>2</sup>, Valby, 5. H. Eriksen, Lendeborg, Forlev, 10. Bmd. J. Christensen, Rørby, Kallundborg, 5. Parcelist Niels Petersen, V. Lumbgaard, Nykøbing, Sjælland, 10. Mrkt. H. L., 10. Fr. Timmy Holm, Fiskerstræde 1, Rønne, 5. G. Beck, Nykær St., Rønne, 5. J.L. Duvald, Løsning, Horsens, 20.18. Peter Sørensen, Hjembæk, Saugstrup, 10. Førstelærer Hans Birkelund, Nimtofte, 5. Lærer Juul Kristensen, Borregaard, Hornum, 5. Fr. Ruth Eriksen, „Bakkely“, Nr. Snede, 5. C. Andersen, Vestergade, Grindsted, 5. I. I. Vojstrup, Nr. Broby, 10. Alf. Bjelkholm, Dalgasgade 1<sup>2</sup>, Aalborg, 20. Tømmer Peter Christensen, „Hytten“, Vipperød, 10. Fru Anna Christensen, „Skolen“, Humble, 5.

Pens. Lærer A. Christensen, Asferg., Faarup, 5. Fr. Ane Birkelund, Stautrup, Aarhus, 3. P.L. Petersen, Margrethelunds Mølle, Vig, 5. P. Mogaard, Hesselager v. Nyborg, 10. E. Bielefeldt, „Irene“, Skanderborg, 5. A. B., Gedser, 4. Fr. Line Hansen Søndergaard, Yderby Odden, Nykøbing Sj., 10. Fr. Anna Petersen, Valdemarsminde, Fuglebjerg, 10. Karleby Plejehjem, Karleby, 10. Frk. Adele Dahl, Arnum, Gramby, 15. Fru Mathilde Christensen, Idestrup, Sdr. Ørslev, 5. R. Bjerregaard, Idestrup, Sdr. Ørslev, 5. D. Beck, Østedgaard, Pjedsted, 10. Fr. Jensine Christensen, N. Sejerslev, Højer, 20. Laurits Christensen, Hovedgaard, 10. Ernst Bendtzen, Solderup, Jepsing, 5. Fr. Josefine Pedersen, Jukkerup, Mørkøv, 5. Gmd. Chr. Petersen, Strynø, 10. Mikkel Thomsen, Harre, Roslev, 5. A. H. Juul, Hammelev, Sdr. J., 10. Skomager S. Andersen, Hvornum, Hobro, 3. Fr. Margrethe Andersen, Hellebæk, 1. Laurits Christensen, Ginnerup, Hurup, 1. Bødker Martin Christensen, Hundeleve, Gjølstrop, 5. M. Andersen, Alume, Græsted, 5. Jens Chr. Larsen, Alume, Græsted, 5. Postbud L. Kristensen, Alume, Græsted, 5. Chr. Bendtsen, Asaa Felled, Asaa, 3. Hansine Kristensen, Rude, 3. Jens Andersen, Lund, Højslev, 2. Lars Bendtsen, Faarevejle, 15. Grd. J. P. Andersen, St. Spjellerup, Karise, 5. Fr. Nanny Hansen, Grønsundsvej 41, Nykøbing F., 5.20. Helga Andersen, Søhusene, Hørve, 20. Fru Højskolef. Maarsø, Ask Højskole, Mallings, 25. Dyr læge Andersen, Hornslet, 10. A. Kaysen, Stubbesø, Ebeltoft, 15. Karl Kristensen, Hvideling, Faarup, 5. Rasmus Basse, Stenvad Hede, Stenvad, 5. Marinus J. Bjerg, Ballerum, Thisted, 5. J. P. Bjerregaard, Hammerum, 10. Parcelist A. P. Andersen, Brandbjerg, Sejerø, 5. A. R. Bentsen, Majbølle, Guldborg, 10. Peter Jensen Bilde, Ø. Tversted, Aalbæk, 10. Johanne Christensen, Voldbjerg Mark, Hee, 0.50. Tjenestekarl H. P. Hansen, Strandhavegaard, Lejbølle, 3. Elever fra Jonstrup Seminarium, Ballerup, ved Olaf Kejser, 15.25. Sognepræst Leth, Hensing, Rudme, 20. Provst H. Larsen, Stenstrup, Mørkøv, 15. Frk. Chr. Hansen, Visby, 20. Prokurist Kai Thune, Sortedamsgade 7, Kbh. N., 20. Landpost Jørgen Bendtzen, Karleby F., 5. Frk. Marie Bille, Nysted, 5. Bartholm, Holsted, 4. Fhv. Kommunalærerinde F. S. Riis, Ry, 20. Frk. M. Stouby, Ry, 10. Svend Christensen, Harboøre, Lemvig, 3. Fr. Marie Andersen, Gammelvej 7, Hostruphuse, Hobro, 5. Chr. G. Andersen, Gammelvej 7, Hostruphuse, Hobro, 2. R. Andersen, Hverrehus, Gjedsted, 10. H. Bentzen & M. Nielsen, Hedensted, Vejle, 10. I. C. Christensen, Hemmet, 10. Th. Christensen, Grevgård, Hvidbjerg, 10. Seldegaarden, Ørslev, 10. Chr. Andersens Enke, Nr. Sejerslev, Højer, 20. Fru Lektor Bloch, Ribe, 5. Birgitte Andersen, Tollestrup, Hobro, 5. Fr. Timmy Holm, Fiskerstræde 1, Rønne, 10. H. Mathiesen, Lyngbyvej 4<sup>2</sup>, Str., 5. Frk. M. Brasch, Nivaa-gaard, Nivaa, 10.30. Fru Boline Andersen, Bakkegaard, Glumsø, 10. Erik Nielsens Enke, Holeby, 8. „Uden Mærke“, Havnsø,

2. Fra en syg Mand paa „Philadelfia“, 1. L. Hansen-Zederhoff, Endelave, Horsens, 1. Vinther-Nielsen, Endelave, Horsens, 1. Abraham Hansen, Endelave, Horsens, 5. P. Hansen, Endelave, Horsens, 2. Niels Madsen, Endelave, Horsens, 2. Jens Jensen, Endelave, Horsens, 2. Carl Andersen, Endelave, Horsens, 5. Peder Lassen, Endelave, Horsens, 2. Julius Jensen, Endelave, Horsens, 2. Johan Jensen, Endelave, Horsens, 2. K. O. Knudsen, Endelave, Horsens, 2. Anders Hansen, Endelave, Horsens, 4. Sine Nielsen, Endelave, Horsens, 1. M. Larsen, Endelave, Horsens, 4. Niels Hansen, Endelave, Horsens, 4. Martin Nielsen, Endelave, Horsens, 1. N. Sørensen, Endelave, Horsens, 1. J. Hansen, Endelave, Horsens, 1. H. Hansen, Endelave, Horsens, 1. Holm Jensen, Endelave, Horsens, 1. S. S. Grotkjær, Søvind, 1 Dollar. Ludvig Jørgensen, Endelave, Horsens, 2. Herm. J. Jensen, Endelave, Horsens, 2. Jens Christensen, Endelave, Horsens, 1. F. P. Eskildsen, Endelave, Horsens, 2. Bmd. Søren Rasmussen, Endelave, Horsens, 2. Fr. Mariane Jensen, Endelave, Horsens, 10. E. Munck, Endelave, Horsens, 2. Fr. Maria Hansen, Endelave, Horsens, 10. Alfred Hansen, Endelave, Horsens, 1. Thomas Sørensen, Endelave, Horsens, 1. P. Petersen, Endelave, Horsens, 1. Kr. J. Rasmussen, Endelave, Horsens, 3. Lars Chr. Jensen, Endelave, Horsens, 2. M. Christiansen, Endelave, Horsens, 5. O. Jørgensen, Endelave, Horsens, 1. F. Petersen, Endelave, Horsens, 1. Aage Petersen, Endelave, Horsens, 1. Th. Thomsen, Endelave, Horsens, 5. Fr. Karen Christensen, Endelave, Horsens, 1. Oluf Olesen, Endelave, Horsens, 1. Fuldmægtig Julsø, Gerdasvej 7, Valby, 10. Boghandler Edmund Jacobsen, Holbergsgade 13, Kbh. K., 25. Enkefru Inger Christensen, Krogstrup, Hornum, 5. Enkefru Bartels, Tarm, 4. Fra 33 Venner i Hauen, Tarm, ved Fru Sine Bjerre, 36.75. Landpost Karl Kristensen, Asdal, Hjørring. 3. Fru Kristine Christensen, Knebel Bro, Knebel, 5. P. Andersen, Fur, 5. A. P. Andersen, Fur, 2. Fr. Maren Andersen, Fur, 2. Jørgen Berthelsen, Brejninghoved, Børkop, 5. Sygeplejerske K. Birkemose, Haarby, 4. Jens Chr. Christensen, Lyngby, Østjyll., 10. Frk. Nanna Andersen, Ny Havnegade 41, Horsens, 5. Fr. Karen Bille, Nøddebo Skole, Fredensborg, 25. Fr. Marie Andersen, „Ellinorsminde“, Hørve, 5. Frk. Dagmar Rützeck, Kong Georgsvej 32, Kbh. F., 10. A. Hartvigsen, Hellerup, 15. Fru C. A. Christensen, Ravnsbjerggaard, Fredensborg, 5. Gross. V. Bockelund, Ved Stranden, Kbh. K., 10. Bjergsteen, Gl. Kalkbrænderivej, Kbh. Ø., 2. Elise Andersen, Gærum, Frederikshavn, 1. Chr. Andersen, Gærum, Frederikshavn, 1. Pens. Landpost P. Bjørslev, Ølgod, 5. J. Andersen, Halskovvej 24, Korsør, 20. Inger Marie Kjeldsen & Olga Kristensen, Ingstrup, 5. Holger Betz, Lindegaard, Karleby F., 5. H. Berthelsen, Dragerup, Holbæk, 5. Fru K. Christensen, Sdr. Boulevard 80<sup>3</sup>, Kbh. B., 5. Fru Davidsen, Vinkelvej 3<sup>2</sup>, Kbh. V., 25. Fru B. Pedersen, Mølleplads, Aalborg, 5.



Kr. Kristen, Ø. Kjølsten, Løgstrup, Viborg, 5.	Dahl Nikolajsen, Sømandshj., Esbjerg, 10.	10. „Uden Mærke“, 15. Pens. Lærer A. F.
J. Dissing, „ „ „ 4.	Kristine Aggersberg, „ „ 2.	Brendstrup, Bagsværd, 5. Th. Christiansen,
Emil Jensen „ „ „ 1.	Bakken H. Jepsen, „ „ 2.	Kagerup, 5. Marie Hansen, Spaanildshus,
Søren Kristensen, „ „ 2.	Fritz Rasmussen, „ „ 2.	Hillerød, 5. Tømrer P. Andersen, St. Strands-
P. C. Hendriksen, „ „ 0.50.	Niels Hansen, „ „ 2.	lodde, Gilleleje, 10. Bøgebjerg, Martofte,
Villum Hansen, „ „ 1.	Lauritz Olsen, „ „ 2.	10. C. Hansen, Gl. Lægebolig, Strøby,
Hendrik Hendriksen, „ „ 1.	Herman Olsen, „ „ 1.	10. Fru Eline Ibsen, Ll. Næstved, 5. Alfr.
Magnus Sørensen, „ „ 1.	Carl Christensen, „ „ 2.	C. Schrøder, Nybrogade 26, Kbh., 5. Fru
Niels Hansen, „ „ 1.	Johannes Jensen, „ „ 2.	Gertrud Møller, Villa Landlyst, Farum, 5.
Jens Monsten, „ „ 1.	A. Lindquist, „ „ 3.	Vejmand Hans Hansen Nebb, Boeslunde,
Niels Rasmussen, „ „ 1.	Chr. Winberg, „ „ 3.	5. Rentier R.N.Kjøng, Lundby, 5. E. Bar-
Niels Hansen, „ „ 1.	S. Jensen, „ „ 2.	fod, Alsted, Ringsted, 5. H. Hansen, „Bak-
Søren Stiesing, „ „ 1.	Anders Nielsen, „ „ 2.	kely“, Omø, 10. Fr. Biehl, Augustenborg,
Jens Nørgaard Nielsen, „ „ 0.50.	Peder Heide, „ „ 2.	40. Andr. Chr. Andersen, Myrup, Lou, 20.
Johannes Sørensen, „ „ 4.	S. Pedersen, „ „ 2.	C. Christoffersen, Errindlev Fæled, Rødby, 5.
Johannes Kristensen, „ „ 4.	Martin Beck, Lyngsaa, Sæby, 50. Agnethe	Bødker Karl Hansen, Trustrup, 5. Martin
Poul Kristensen, „ „ 2.	Andersen, Strandgade 13 <sup>1</sup> , Holbæk, 5.	Andersen, Rønde, 10. Mrkt. Christensen,
Kristen Klausen, „ „ 0.50.	Mærkesalg ved Andreas Sørensen, Visby,	10. Nic. Andersen, Højerup, Storehedinge,
Niels Monsten, „ „ 0.50.	Sdr. Jyll., 33.95. Lærerinde K.K.Bek, Skalle-	10. Sofus Andersen, Vestergade 45, Vejle,
Laust Givart, „ „ 1.	balle Skole, Tommerup, 5.50. Emil S. Bad-	10. Bjørnsmøller, Klemensker, 5. H. Jør-
Karl Lunsgaard, „ „ 2.	kel, Sjelstofte, Rødby, 4. Karen Pedersen,	gensen, Kapelstræde 31, Rønne, 5. Ewald
H. C. Hansen, „ „ 1.	Birkebo, Kregome, 10.20. Dr. Funch, Hørs-	Christensen, Røde Mølle, Daugaard, 5.
Nielsine Kristensen, „ „ 1.	holm, 10. Lærerinde Frk. Carstensen, Real-	Partikulier Jørgen Andersen Lund, Horsens,
N. P. Bistrup, „ „ 1.	skolen, Gentofte, 10. Fru Jutta Bojsen	4. G. Bodmin, Posthusvej 12, Hellerup, 5.
Niels Nielsen, Kølseng., Løgstrup, Viborg, 1.	Møller, Østersøgade 108, Kbh. Ø., 10. En-	Gross. Carl O. Rasmussen, Svanemøllevej 71,
Otto Kristensen, „ „ 1.	kefru Maren Vestergaard, Gjølstrop, 10.	Hellerup, 10. Kirstine Kristensen, Lille-
Peder Kjelsen, „ „ 5.	Sognepræst H. Langhoff, Jelstrup, Gjøl-	gade 42, Grenaa, 1. Alle Bha., Haderup,
N. Lundsgaard, Lundsg., „ „ 5.	strup, 10. Fr. Thyra Kromann, Lægebolig-	3. Marie Andersen, Nyportstræde 43, Køge,
Kr. Stising, „ „ 1.	gen, Mallings, 10. C. B. Valeur, Kbh., 10.	4. Fru Lucia Jørgensen Guldborg, Kbh., 4.
Lærer Østergaard, Varde, „ „ 2.	Jensen, Løvstræde 4, Kbh., 4.50. H. Elle-	Læge Kr. Bagger, Femø, 10.10. C. F. C. Bly-
Peder Hansen, „ „ 0.50.	gaard, Aastrup, Pejrup, 10. Sidsel Bille-	itgen, Bjerresø, Hestehave, Storrekint, 10.
Jens Melgaard, „ „ 1.	skov, Smerup, Hvidbjerg, 25. A. Bless,	Sognepræst H. Helveg, Ousted, Lejre, 10.
Jens Olsen, „ „ 0.25.	Kertemind, 10. J. L. Frost, Farsø, 10. Ind-	Toldforvalter Bohn, Ærøskøbing, 10. Lær-
Holger Jensen, „ „ 1.	samlet i Bjerregaard ved K. B. Ottosen,	er J. P. Andersen, V. Egede, Haslev, 5.
Søren Melgaard, „ „ 1.	Bjerregaard, Ringkøbing, 10. Fru Hinds-	Landpostbud P. Olsen, Grønnegade 33,
Jens Jensen, „ „ 4.	holm, Rendebækgaard, Vig, 10. Central-	Stubbekøbing, 20. Slagter H. C. Hansen,
Ane Kirstine Jensen, „ „ 1.	bestyrer Christensen, St. Mørkede, Halkær,	Bogø, 5. Gdr. Albr. Jensen, Gislinge, 5.
Peder Nørgaard, „ „ 4.	2. Kontorchef V.P. Møller, Svinget 5, Kbh.,	Hmd. Viggo Hansen, Taagerup, Thureby,
Pastor Pedersen, „ „ 3.	10. Jens Møller, Svinget 5, Kbh., 5. „Uden	15. Hmd. P. Christiansen, Vemmedrup,
Niels Stigsing, „ „ 1.	Mærke“, Sorø, 2. Fra Esbjerg ved C. Ernst	Bjevskov, 5. Overlærer E. Mengel-Chri-
C. Ernst Bauer, Sømandshjem., Esbjerg, 5.	Bauer, Jyllandsgade 46, Esbjerg, 10. N.	stensen, Frederikssund, 5. Fru Stationsfor-
Chr. Høj Sørensen, „ „ 1.	Juel Andreasen, Fredens Allé, Fruens Bøge,	stander M. Ohrt, Hyllinge, 10.20. Vogn-
Hans Jørgen Hejde, „ „ 1.	5. P. Andersen, Fur, 7. Skomager K. Gre-	mand Jens Andersen, Ørslev, Slagelse, 5.
Martin A. Sørensen, „ „ 1.	gersen, Grindsted, 10. L. P. Pedersen,	Frk. C. Hansen, Slagteriudsalget, Skelskør,
Chr. Torbensen, „ „ 2.	Vadsby, Hedehusene, 11. Isenkræmmer	10. Gdr. Chr. Christiansen, Toftegaard,
Marinus Kristensen, „ „ 1.	Brønnum, Holbergsgade 8, Kbh., 20. Land-	Hømb, 2. L. P. Hansens Enke, Slg. 17,
Margrethe Enevoldsen, „ „ 2.	post Chr. Dreyer, Dunkær, Ærø, 5. Fyr-	Aakirkeby, 3. Hanny Ipsen, „Solbakke“,
Marie Lützen, „ „ 2.	assistent H. M. Hansen, Christiansø, Svaneke,	Aarsballe, 10. E. Sonne Lunsen, Nexø, 10.
Elisabeth Nielsen, „ „ 2.	5. N. Rasmussen, Maarupgaard, Ørsted, 5.	A. Christensen, Kristrupholt, Dronninge-
Niels H. Enevoldsen, „ „ 5.	Landpost Christiansen, Grønbæk, Silkeborg,	lund, 5. Overlærer J. Ørum, Hals, 10. Fr.
Jens H. Petersen, „ „ 3.	5. J. H. Buchhardt, Stensballe, Horsens, 1.	Bang, Flauenskjold, 5. E. C. Ifversen, Ser-
Svend Jørgensen, „ „ 3.	Sofie Andersen, Saallerup, 48.50. Gaard-	ritslev, Brønderslev, 10. Johan Olsen, Hvo-
Simon Aae, „ „ 5.	ejerske Kristine Hansen, Vanløse, Merløse,	rum, 5. Grd. P. J. Bælum, Smidie, Bælum,
Kristen Madsen, „ „ 3.	10. H. Christoffersen, Trendelev, Viemose,	5. Kathrine Bundsgaard, Bælum, 5. Niels
Ove Poulsen, „ „ 5.	10. Frands Hansen, Tejn, 5. Skomager	Bak, Højvang, Havndal, 5. Marie Bonde
Jens Jensen, „ „ 1.	H. Rosenkilde, Ravnkilde, Arden, 5. Fru	1/0 L. Kristensen, Langballegaard, Maarslet,
Marie Christensen, „ „ 2.	Ipsen, Ribe, 20. N. Christensen, Pontoppi-	10. Sognefoged Just Andersen, Bjerger, Braa-
Jens Chr. Hejde, „ „ 10.	dansgade 8 <sup>2</sup> , Aarhus, 5. Lærer P. Billeskov,	skov, 3. Syerske Anna Andersen, Hunborg,
Alfred Hansen, „ „ 5.	Bækmarksbro, 7.* Frk. Gyldenbjerg, Ibs.	Sjørring, 3. Skovfoged Knud Hansen, Vit-
Enevold Enevoldsen, „ „ 5.	Skole, Mørkøv, 5. Gæstgiver Carl Hansen,	tinge, Nr. Broby, 5. Fodermester P. M.
Johannes Kloster, „ „ 5.	Stubbekøbing, 5. H. Hansen, Dragsbæk-	Hansen, Tryggelev, 10. Frk. A.M. Larsen,
Mogens Muff, „ „ 5.	vej 24, Thisted, 5. Johanne Carlsen, Post-	Tryggelev, 20. Rs. Clausen, Lindelse, 5.
Chr. Enevold Sørensen, „ „ 5.	huset, Rude, 5. Bestyrer J. Christiansen,	Augusta Bak, Grynnerup, Durup, 10. Sofie
Otto Christensen, „ „ 5.	Stokkebjerg, Jyderup, 5. Kolportør P. An-	Sørensen, Frisvad, Varde, 15. C. Moltrup
Niels Olsen, „ „ 5.	dersen, Fur, 2. Anton Nielsen Andersen,	& Hustru, Frisvad, Varde, 15. Postbud A.
Søren Christensen, „ „ 2.	Sejerslev Mølle, Nykøbing, Mors, 10. Rode-	Strøm, Vinderup, 10. Gudrun Rasmussen,
Anders Nielsen, „ „ 5.	mester I. B. J. Bjørke, Ingølfshallé 7, Kbh.,	„Korsholm“, Hinnerup, 10. Christian An-
Iver Aae, „ „ 5.	10. Marie Hagerup, Diakonissestiftelsen,	dersen, Tommestrup, Storehedinge, 5. Plej-
Andreas Mogensberg, „ „ 4.	Kbh., 5. Kathrine Pedersen, Bogø, 5. Fru	erske Gilla Andersen, Oringe Hosp., Vor-
Iver Madsen, „ „ 3.	og Frk. Rohde, Strandboulevarden 102,	dingborg, 5. Katrine Hald, „Kilden“, Fre-
A. Hansen Sørensen, „ „ 3.	Kbh., 10. Tandlæge Vestergaard, Køge, 20.	derikshavn, 25. Christine Hagelund, Ask-
Chr. Lodberg, „ „ 2.	Fru Plantør Olsen, „Skrænten“, Gjerrild,	vad, Jyderup, 5. A.K. Andersen, Stubberup,



Assens, 10. Axel Hartmann, Østre Allé 62, Nykøbing F., 25. Ole Christensen, Holsted, 5. P. Bilde O. Tversted, Aalbæk, 25. Mette Hansen, Østerlars, Gudhjem, 5. Bager J. Hansen, Nykøbing S., 2. Hans Bråms, Budsted Mark, Støvring, 2. Kontorchef Baliet, Rømersgade 33, Kbh., 10. Mrkt. M. J., 10. N. Lykke, Rimerslund, Hedensted, 5. Inspektør A. J. Klingstrup, Tølløse, 5. Partikulier J. Kristensen, Kragevig, Ruds Vedby, 5. Grd. Sander Jacobsen, St. Merløse, 10. Marie Jacobsen, Skolegade, Rørbæk, Saksøbing, 10. E. Böttiger, Jernbanevej, Vordingborg, 10. Johanne Christensen, Centralen, Vemmetofte, Karise, 5. Fru Marie Corfitz, „Pomana“, Langgade 24, Nykøbing F., 5.30. Villamine Hansen, Bukkedal, Anede, 5. Frk. Jensine Bak, Svendborg, 2. Banearbejder Andersen, Studsgaard, 5. Karen M. Andersen, Kirkehuset, Stakroge, 5. Cecilie Kristensen, Kirkehuset, Stakroge, 5. Frk. S. Riis, Ry, 50. Lektor L. Kristiansen, Ribe, 10. Niels Moesgaard Andersen, Ottersbøl, Skærbæk, 2. Andrea Clausen, Brede, Bredebro, 35. Helen Ibsen, Hadsund, 20. Frk. M. Hansen, Torvet, Nexø, 5. Peder Andersen, Bollehus, Ravnstrup, 32. Peter Andersen, Alderdomshjemmet, Ibsg. 12, Viborg, 5. Lærerinde Ane Christensen, Skamby, 10. Chr. Jakobi Hansen, Hornelund, Tistrup, 10. J. Elin Harder, Taarupgaard, Auning, 5. N. Andersen, Bjødstrup, Rønede, 10. Fotograf Andersen, Rønede, 2. A. Albrechtsen, Fattiggården, Skjødso, Løgten, 10. Kbmd. H. Andersen, Astrup, Ballen, Malling, 5. Hertha & P.E. Haarsløv, Papirhandelen, Hobro, 10. Kbmd. N. E. Terndrup, Brovst, 10. Politibetjent Hansen, Nibe, 5. Fru Postm. Andersen, Asaa, 10. Rasmus Andersen, Svinding, Randers, 5. Mrkt. „fra Bogense“, 15. Holger Hansen, Frederiksmind, Vejen, 5. W. Bundsgaard, Erritsø, Fredericia, 10. Fru H. Christensen, Messen, Fredericia, 10. Pens. Overbtj. Chr. Jacobsen, Aalborg, 5. Landpost Chr. Hansen, Humble, 2. Emma Hansen, Østerli Bølshavn, Svaneke, 1. A. Harild, Bodilsker, Nexø, 5. K. Andersen, Sct. Jørgens Kloster, Svendborg, 16. Amtslandinspektør A. Jacobsen, Toftlund, 10. Gmd. Joh. Andersen, Strynø, 2. A. P. Andersen, Aastrup, Pejrup, 5. M. Christensen, Gjeding Mejeri, Mundelstrup, 5. Lars Andersen, Sortebro, Svendborg, 5. Hans Hansen, Heden, Allested, 5. M. Christensens Enke, Bøjden, Faaborg, 5. Ovpkm. T. K. Brokmose, Horsens, 2. Anna Bøgelund, Slangstrup, 10. O. Rademacher, Kongensgade 27, Nyborg, 5. H. Christensen, Elektricitetsværket, Marslev, 10. M. Hansen, Landbobanken, Køge, 5. Martha Bonnem, Flakkebjerg, 10. Olga Hansen, Bangskovgaard, Tranderup, Skelskør, 5. Postm. Graae Sponneck, Herlufmagle, 10. A. Nielsen, Svensgaard, Lohals, 5. Maskinass. O. Dybdal Christensen, Sanatoriet, Præstø, 5. Mariane Hansen, Egebjerg Mark, Braade, 10. E. Heffmann, Dianalund, 5. Landpostbud Th. Frederiksen, Kagerup, 10. C. Brødsgaard, Vallø, 10. Husejer Jens Hansen, Godthaab, Jyderup, 10. I. Jacobsen, Kildegaard, Saltofte, Stenlille, 10. S. Christensen, „Omega“, Pilevej, Nyborg,

5.20. Chr. N. Bruhn, Hundige, Taastrup, 2. Hans Christensen, „Bakkely“, Udby, Jerslev, 8.15. Niels Andersen, Græse, Frederikssund, 5. Lucius Nielsen, Bogtrykkeri, Aarhus, 10. Hmd. Chr. Hansen, Havremark, Vedde, 3. Fr. Hansen, Aasevang, Asnæs, 3. Fru Astrid Christensen, Villa „Laboremus“, Skanderborg, 5. Fru H. Broch, Fredericiavej 20, Kolding, 25. Bager C. Andersen, Glostrup, Braade, 5. Marie Risegaard, Lautholm, Faarevejle, 10. Fru Forst. Knudsen, Optagelseshj., Ærøskøbing, 5. Frk. Laurine Hansen, Voderup Mark, Ærøskøbing, 25. Agnete Hansen, Kruusesvej 16, Korsør, 5. H. C. Hansen, Vogterhus 28, Jyderup, 10. Fuldm. Th. Julsø, Anker Heegaardsg. 4, Kbh., 10.10. Frk. Andersen, Nyklostergade, Maribo, 20. Peder Andersen, Jegindø, Hvidbjerg, 5. Louise Hansen, Lysebjerg, Jyderup, 5. Smed Andersen, Visby, Bedsted, 35.50. Frk. D. Andersen, Dyr lægeboligen, Bedsted, 2. Anker Hansen, Kragenæs, 15. Restauratør H. P. Andersen, Fanefjord Skov, Askeby, 2. Hsm. Chr. Hansen, Thorslunde, Holeby, 5. Skomg. C. J. Christensen, Radsted, Saksøbing, 15. K.M. Andersen, Brødstrup, 2. Chr. & Hans Hansen, Sterning, Svenstrup, 8. Amalie Bøtkær, Hvilested, Skanderborg, 5. Jens Hansen, Hjarup, Kolding, 5. Kbmd. Hans Have, Kolding, 10. N. Petersen Klejs, Gramrode, 2. Hans Christensen, Hyrup M., Stouby, 3. Martha Hansen, Trunderup Dong., Kværndrup, 5. Kirstine Bækhoj, Højskolen, Ollerup, 5. Grd. H. C. Hansen, Turup Mark, Turup, 10. L. Hansen, Andelsslageriet, Hjørring, 20. Sofus Gissel, Grenaa, 10. Cementstøber N. Hansen, Nørregade, Brønderslev, 10. Chr. Christensen, Rodhusminde, Pandrup, 5. Stationsforstander M. Buch, Brøns, Skærbæk, 10. Telefonbest. C. Andreasen, V. Vedsted, Ribe, 5. J. P. Hansen, Gravsgade 158, Ribe, 10. Marinus Hansen, Ribe Mark, Ribe, 5. J. S. P. Hansen, Sønderø, Holme, Odense, 1. Assistent Christensen, Auning, 20. Fru Haurbach, Ryomgaard, 2. Realskolebestyrer Christensen, Vamdrup, 10. Andreas Christensen Diernisse, Faaborg, 5. Gandrup Hall, Emb, Vraa, 1. A. Bøgvad, Skolegade 3, Aalborg, 10. Kristian Andersen, Nr. Vinge, Onsild, 5. Portør M. Clausen, Bedsted, 2. Landpost J. C. N. Bredam, Bækmarksbro, 10. R. Andersen, Sct. Jørgensgade 211, Odense, 5. Fru A. D. Christensen, Ll. Pederstræde 23, Viborg, 5. Fru E. Balslev, Ø. Jølby, Erslev, Mors, 25. I. Boesen, Mejeriet Søkilde, Ry, 5. Landpost H. Hansen, Askov, Mørkøv, 41.50. Jens Peter Hansen, Pevlne, Mørkøv, 5. Mathias Andersen, Tingslemark, Nykøbing S., 8. Dagmar & Jørgen Vig, Vig, 10. Frederiksberg Bogtrykkeri og Protokolfabr., Falkoneralle 11, F., 10. Th. J. Palmer, Nygaardsvvej 14<sup>1</sup>, Str., 5. Uden Mærke 5. Mrkt. „Baba“ 5. Laurits Klag, „Bøgely“, Bogø, 3. A. Hansen, Saksøbing, 5. A. P. Ankensen, „Largo Boy“, Boldesager, Esbjerg, 5. Mads Andersen, Hundstrup, V. Skerning, 5. Ingrid Bock, Hvedholm, Faaborg, 10. Sigrd Hansen, Lindved Central, Vejle, 10. E. Borch, Hobrovej 26, Randers,

5. Marie Albrechtsen, Hobrovej 26, Randers, 7. Karen Hansen, Sparekassen, Adelg. 62, Middelfart, 10.25. A. M. Hansen, Kongevej 22, Viby, Jylland, 10. Frk. H. Blunch, Torvet, Ebeltoft, 5. Tømrer H. Hansen, St. Snøde, 5. Gdr. Christian Bang, Karup, Assens, 5. P. K. Christensen, Ring, Auning, 10. Cathrine Vestergaard, Villa „Carmen“, Fjerritslev, 10. C. M. B. Sandsgaard, Gjøl, Aabybro, 10. Chr. L. Andreassen, Bogtrykkeriet, Sæby, 5. B. Brockmann, Hejbergsgade 21, Aarhus, 5. Førstelærer Harstoft-Jørgensen, Hvis, Ulsted, 5. Lokomotivfører H. Hansen, Stefansg. 38, Horsens, 10. Chr. Bach, Ll. Vestergaard, Sparkjær, 5. L. Jacobsen, Aarup Møllegaard, Snedsted, 25. J. P. Hansen, Tempelhusene, Vipperød, 10. H. P. Hansen, Voxtrup, Græsted, 2. Karl Hansen, Vedskølle, Vallø, 1.75. L. Christiansen, Tureby, 2. H. Hansen, St. Ebberup, Døjringe, 1. P. Hansen, Gødstrup, Ølstrup, 3. Gdr. M. Andersen, Vinding, Roskilde, 10. Gdr. P. Hansen, Røgerup, Skibby, 5. Rigmor Andersen, Snekkersten, 21. Hmd. Søren Hansen, Rosilde, Lamdrup, 10. Hans Hansen, Lystagertorp, Fuglebjerg, 10. Realskolelærer C. Boe-Bojsen, Asnæs, 10. Lærerinde A. M. Hansen Rode, Haslev, 10. Bagerm. O. Rasmussen, Rødby, 10. Fru Wilhelmine Bjerre, Aaboulevard 11, Horsens, 10. Fr. Else K. Andersen, Grundtvigs Højskole, 3. Møllersv. Chr. Hansen, Høng Mølle, 20. A. Bræstrup, Adelgade 28, Nykøbing S., 10. P. Jensen, Sibslon, Storehedinge, 10. Fru I. Maarsøe, Ask Højskole, Malling, 25. Vognmand Jacobsen, Hou, 3. Chr. A. Bruun, Støvring Hede, Støvring, 5. I. C. Jacobsen, „Bakken“, Løgstør, 5. P. Bertelsen, Gl. Brovst, Brovst, 1. Helga Bonke, Dyreborg, Faaborg, 15. Hansen, Madsegade 78, Rønne, 2. Enkefru Marie Christensen Hyllholt, Rørholt, 5. Hans Chr. Hansen, Næsbyhoved, Broby, Odense, 5. Maskinarb. P. A. Isaksen, Fiskergade 67<sup>5</sup>, Aarhus, 10. Karen Clausen, Sygehusvej, Skanderborg, 10. Jens Marinus Andersen, Grønnerup, Fandrup, 10. Landpost P. Poulsen, Guldager, 5. Fru Ane Hansen Malle, Tistrup, 74. J. Jacobsen, Uhre, Brande, 5. Sognepræst L. Gunner Boss, Mejrup, Holstebro, 5. J. Fr. Andersen, Vipperød, 2. Bagerm. C. Hansen, Knabstrup, 5. Mathilde Hansen, Frederiksholm, Swebølle, 20. Kr. Kristensen, Skovlunde Mark, Vinderup, 2. Sine Iversen, Adr. J. J. Jensen. Urup, Eg, 2. Tømrer H. Hansen. Hammelev, Grenaa, 2. Johanne Toftdal, Vang, Thisted, 5. Fru Dr. Lundt, Skive, 10. Gdr. N. Hansen, Gjesing, Auning, 4. Anna Cortzen, Riis Skov, 3. R. Hansen, Gravlev, Hyllested, 5. M. Hansen, Havnegade, Nexø, 5. F. L. Hansen, Kohaven, Rudkøbing, 10. O. Hansen, Fredebo, Haagerup, 3. A. C. Hansen, Baaring, Asperup, 5. Marie Haargaard, Vinding, Vejle, 5. Kr. Hansen, Lundum, 5. Helga Pedersen, Agerbæk, 10. Fru N. Chr. Hansen, Overgade 38, Odense, 5. A. Andersen, Vesterbro 129, Odense, 5. I. L. Gjerulf, Nordvestvej 6, Vejle, 10. Formand J. Hansen, Haarby, Assens, 1. Gdr. Karl Hansen, Bodebjerg, Glamsbjerg,



25. Knud L. Hansen, Tommerup Mae, Knarreborg, 5. Karen Jensen, Skaarup, Flemløse, 5. Indsamlet i Præsteby ved Niels P. Christensen, Præsteby, Nr. Nebel, 23. Førstelærer H. P. Hansen, Ørslev Skole, Vordingborg, 2. Lærer Hansen, Pederstrup, Lou, 5. Smedem. Hansen, Rødby Mark, Rødby, 4. A. Christensen, Rengegaard, Storehedinge, 10. Gdr. Joh. Hansen, Nørregaard, Stege, 5. Parcl. Carl Hansen, Frejlev, 2. Gdr. H. P. Hansen, Kildedal, Nysted, 10. Sognef. H. Andersen, St. Lyngby, Skævinge, 5. M. Jacobsen, Anstaltens Avlsgaard, Saksøbing, 5. Sognef. L. Clausen, Koppegaard, Eskildstrup, 10. H. P. Jacobsen, Kinnemose, Ullerslev, 3. Eigil Aagaard, Tidemannsalle 4, Korsør, 7,35. Hay, Oluf Baggersgade 24, Odense, 3. Skotøjsarbejder Jens Hansen, Havdrup, 2. Parcl. L. P. Pedersen, Vadsby, Hedehusene, 10. Frederik Christensen, Nejst Mark, Tylstrup, 10. Træskomg. Lars P. Christensen, Bregentved, Haslev, 5. Ejnar Hansen, Vraaby Skole, Haarlev, 10. C. M. Petersen, Egebjergvej, Nykøbing S., 5. C. C. Bugge, Kr. Helsing, Gørlev, 5. Jensine Andersen, Vollerslev, Østervang, 5. Niels Christensen, Vollerslev, Østervang, 5. Murer V. Hansen, Haarslev, Sandved, 5. I. Bonnesen, Sorø, 20. Afb. Jens Christensen, Sønderby, Skibby, 10. Kontorass. Laura Andersen, Skuldelev, Skibby, 5. Jens Bonnut, Vrensted, 5. Ane Christensen, Thune Hede, Hedehusene, 5. K. Anthonson, Langø, Helsing, 10. Signe Hansen, Gilleleje, 10. Gdr. H. Hansen, Bistrup, Næstved, 5. Telegrafist Chr. Hansen, Næstved, 5. Slagterm. H. Hansen, Toxværd, Olstrup, 5. Enkefru H. C. Andersen, Paurup, Ullerslev, 5. Fru Ulla Paulsen, Hans Brogesgade 18, Aarhus, 5. Fru Lund, Gammeltoftsg. 18, K., 5. Frk. Ingebjørg Olafsson, Skindergade 26, K., 10. Parcl. Hansen, Karlstrup, Taastrup, 3,50. V. Christensen, Harmonien, Nakskov, 3. Slagter Fr. Hansen, Haslev, 12. Gmd. P. Christensen, Tranderup, Ærøskøbing, 5. Else Hansen, Østrehuse, Lohals, 5. I. P. Henriksens Enke, Enghavehus, Asnæs, 10. M. Hansen, Balslevgaard, Høkerup, Braade, 5. Fru Elisabeth Gjernin, Præstegaarden, Grevinge, 5. M. Geertsen, Korsør, 20. Hartvig Hansen, Allindelille, Merløse, 5. C. Christensen, Dronningstræde, Marstal, 15. G. Herløv, Eskebjerg, 5. H. P. Hansen, Ubberup, Ølsted, 5. Gdr. Chr. Hansen, Karensminde, Marslev, 10. Fyrbøder A. Andersen, Orebo Teglv., Vedde, 5. Chauffør Kr. Jensen, Orebo, Vedde, 5. Lærerinde V. Hansen, Esbønderup, Esrom, 10. Vognmand Niels Hansen, Kjøl, 5. Frk. K. Hansen, Gamborg, Strandgade, Kaulunde, 14. Ingeborg Christensen, Rønde, 5. O. Buemann, Rønde, 10. Margrethe Bojlesen, Lønborg, Tarm, 5. Kirstine Hebbelstrup, Barrit, 5. Enkefru Kirstine Andersen, Ørsnæs, Sebbesund, 10. Tømrer Ole P. Hansen, Bennebo, Mørkøv, 10. Mads Hansen, Hverrestrup, Simsted, 5. A. L. Bugge, Kastbjerg Havndal, 5. Stationsm. A. P. Christensen, Sunds, 10. Lærer L. B. Blom, Bjært, 10. P. Christensen, Aagade 63 o. G., Aarhus, 5. Fru D.

Christensen, Rødme, Stenstrup, 5. J. Ellrup, Nørsgaard, Helligsø, Gjettrup, 1,50. S. Andreassen, „Bredblik“, Aarhus, 30. Sofie Hansen, Ørsted, Rørmosehus, 2. Chr. Hansen, Rønes Skov, Kauslunde, 5. Th. Hansen, „Møliebakken“, Svaneke, 2. Fru Dagnie Halvorsen, Faaborg, 5,20. Jens Bøgh, Sahl, Bjerringbro, 5. H. Chr. Andreasen, Nebbelunde Mølle, Rødby, 10. Malerm. Chr. J. Berthelsen, Vordingborg, 5. Gmd. A. Andreasen, Alslev, Karise, 10. Ledv. Niels Andersen, Vesterskov, Fakse, 5. Anton Hansen Sejerø, Kallundborg, 5. „Uden Mærke“ 3. Frkn. E. & M. Andersen, Viborggade 12<sup>1</sup>, Ø, 10. Frk. Nielsen, Viborggade 14, Ø, 5. Aa, M. B. 10. Forligsmægler Christensen, V. Nordlunde, Nakskov, 5. A. Ibsen, Sierslev, Storehedinge, 5. Sygeplejerske Anna Hansen, „De gamles Hjem“, Vejle, 23,15. Skomager Chr. Moegaard-Hansen, St. Fuglede, 2. Carla Barnøe, Villa „Stenten“, Odder, 3. Anthon Hansen, Kærhøj, Nexø, 8. J. Hansen, Tolderlundsvej 20, Odense, 2. Skomg. C. H. Hansen, Sandby, Veterslev, 2. Bager Hansen, Vejlbj, Røjle, 10. Skomg. Joh. Christensen, Langebæk, 4. Laurits Hansen, „Bakkely“, Stenstrup, Højby, Sj., 5. Gdr. Vilh. Hansen, Aagaard, Heininge, Slagelse, 5. Fhv. Skovfoged J. Hansen, Storskov, Fuglebjerg, 5. Maren & Chr. Hansen, Øasminde, Mern, 5. Fr. M. Rasmussen, Østergade 7, Middelfart, 10. O. P. Jensen, Ruds Vedby, 5. Lærer Regnar Andersen, Taaderup, Skellebjerg, 50. Landpost M. Jensen, Nyrup, 5. Ellen Halberg, Gasværket, Korsør, 5. Sten Christensen, Svejlbæk, Silkeborg, 3. Overportør Jensen, Svejlbæk, Silkeborg, 2. N. B. Jacobsen, Frederiksberg Alle, Jerne, Esbjerg, 20. C. H. Folmer, Tranderup, Ærøskøbing, 10. Gdr. J. A. Hansen, Bouse, Præstø, 10. Marie Hansen, „Mariendal“, Grejsdal, 10. A. Clausen, Sundby, Guldborg, 3. Karen Rohde, Tindinge Bakke, Ruds Vedby, 27. Karl Bolander, Storhøj, Tolne, 2. A. & P. Hansen, Grønsundsvej 52, Nykøbing F., 5. Laurine Hansen, Voderup Mark, Ærøskøbing, 43,50. Ellen Andersen, Rolpestedet, Marstal, 10. Tømrer Chr. Andersen, Ydby, Hurup, 20. Niels Chr. Hansen, Vennebjerg, Lønstrup, 5. Laurits P. Laursen, Kejlstrup, Ejstrupholm, 10. Johanne Hansen, Frederiksgade 62, Horsens, 10. Kuskenes Fagforening, Løkkegade 5, Aalborg, 25. Fru M. Hassing, Pontoppidansgade 26, Aarhus, 10. Fyrbøder R. Hansen, Valdemarsgade 4, Esbjerg, 10. Anders Christensen, Fjemb Hede, Præstbro, 5. S. Bojesen, Ringstedgades Forl. 1, Næstved, 10. Ove Jacobsen, Hjøllund, Arnborg, Herning, 10. Th. Andersen, Hellerup, Ravnstrup, 5. Tømrer Niels P. Hansen, Jordløse Tomt, Svebølle, 5. N. P. Hansen, Flækkendeled, Dalmoose, 7. Skrædderm. Carl Christensen, Maribo, 3. Chr. Hansen, Snebjerg Asyl, Herning, 22. J. C. Hedemann, Hov Skole, Mariager, 10. Niels Andersen, Lemvig, 5. Anders Christensen, Rygaarde, Allingaebro, 5. Martin Greve, Todbjerg, Hjortshøj, 5. Sognefoged H. J. Hansen, Handrup, Ebeltoft, 5. Anna Andersen, Alkestrup Skole, Tølløse, 5.

Mrkt. „I“ 10. Jens Lund, Starup, 10. Mrkt. „O. B.“ 10. Johannes Huus, Nakskov, 20. V. Rix Wolsted, Holbæk, 5. Frk. A. Ortved, St. Josefs Hosp., Griffenfeldtsgade 44, 10. J. Christensen, Vestergaard, Vorsaa, Agersted, 10. Syerske Emilie Christensen, Valløby, Vallø, 10. M. Christiansen, Urmager, Asnæs, 5. Tjener A. Hansen, Giesegaard, Kværkeby, 8. Tømrerm. N. P. Andersen, Gerskov, Roskilde, 10. Gdr. Peter Henriksen, Flemtofte, Fuglebjerg, 50. Bertha Christensen, Nørremark, Marstal, 5. O. Nielsen, Omø, 10. V. Møller, Omø, 25. N. Hansen, Omø, 50. Mrkt. x, Omø, 2. Landpost Søren Hansen, Havrebjerg, 10. Mekaniker Chr. Christensen, Anlæget, Høbro, 5. Jynny Jacobsen, Glud, Horsens, 2. Johanne Christensen, Trikotageforr., Rask Mølle, 5. Anna Christensen, Tolne, 5. P. H. Nielsen, Fredericiagade 56, Vejle, 15. C. Christensen, Dusebergvej 23, Struer, 5. Chr. Laursen, Skolegade 16, Holstebro, 10. Politifuldm. Nielsen-Dahl, Nr. Sundby, 10. Skomg. Chr. Jacobsen, Onsild, 5. Postbud L. A. Christensen, Gudhjem, 10. Kogejomfru Anna Hansen, Svinningehus, Svinninge, 5. Smed Hansen, Blegstræde 6, Holbæk, 7,50. Pastor em. M. Th. Kramp, Solvej 2, F., 20. Frk. Köhler, Amagerbrogade 22, C., 10. Svend Aage Hansen, Klostergade 1, Helsingør, 5. Gmd. Ferd. Hansen, St. Ladager, Ll. Skensved, 20. Th. Larsen, Frederiksbergalle 11 A<sup>4</sup> tv., V., 5. A. Eilersgaard, Kastelvej 27, Aalborg, 5. Tømrer I. V. Hansen, Horreby, Karleby F., 5. Chr. Bonde, Søby, Trustrup, 5. Sognepræst Brasen, Humble, 5. Chr. Jacobsen, Lønborg, Tarm, 5. Urmager H. A. Hansen, Gredstedbro, 5. Kathrine Buthrup, Debel, Outrup, 5. Marie Hansen, Spandelgaard, Arnum, 5. Stationsforstander C. Arboe, Vilbjerg, 10. Banearb. J. Kristensen, Hverrestrup, Simsted, 2. Hans J. Christensen, Tinglev, 3. Arning Bager, Egelund, Aakirkeby, 5. Gdr. Chr. Rasmussen, Flojstrup, Beder, 5. Georg Hansen, Andkjær, Børkop, 10. Anna Hansen, Nørregade 40<sup>1</sup>, Esbjerg, 5. H. B. Hansen, Kongensstræde 72<sup>1</sup>, Fredericia, 10. Stella Hansen, Skovlykke, Mejlskov, 5. Henrik Henriksen, Lervedal, Addit, 5. Marie Hansen, Skrøbelev, 8. Gartner J. Nielsen, Dræby, 3. Asta Hansen, Hyllested, Dalmoose, 5. Hmd. Fr. Hansen, Stokholte, Fjenneslev, 24. A. Qwist, Christiansdals Kloster, Sorø, 2. Fra Damer paa Christiansdals Kloster, Sorø, 8. Skrædder Jens Andersen, Løkken, 10. Jens Christensen, Staum, Tranebjerg, 5. Murer Jens Thorsted Christensen, Sundby, V. Vildsund, 5. Hmd. Niels Hansen, Nielstrup, Rønnede, 35. Tømrer Holger Andersen, Skibbinge, Præstø, 5. Lærer Regnar Andersen, Taaderup Skole, Skellebjerg, 10,75. A. Buch, Tombøl Skole, Felsted, 5. Sognepræst Melby, Græse, Frederikssund, 5. A. N. Andersen, Sejerslev Mølle, Nykøbing M., 11. Kort- og Mærkesalg i Holmens K. F. U. K. ved Frk. E. Bochelund 12,65. Chr. Sørensen, Maglegaard, Tjæreby, 5. Lærer N. C. Arentoft, Ørslev, Sdr. Bjerre, 20. Frands Hansen, Vaadager, Pederstrup, 5. Skomager M. Hansen, Stensved, 5. L. Hansen, Haarlev,



10. Indsamlet ved Fisker Jens Brunn, Rønland, Harboøre, 32. Fisker M. Clausen, Aarhusene, Øksendrup, 5. Emil Carlsen, Skovhadstrup, Hvalsø, 32. Fru Johanne Stoltz. Ø. Farimagsgade 69, Ø., 10. Gmd. L. P. Hansen, Lou, Høng, 10. L. Hansen, Sandby, 10. Johanne Hansen, Pederstrup, Lou, 5. Anton Hansen, Eskemose, Frejlev, 2. Gdr. Chr. Hyltofte, Rødby, 10. H. J. Hansen, Dømmestrup, Fangel, 5. Mine Bredmose, Aargab, Ringkøbing, 2. Kristine Hansen, Karlebjerggaard, Lindelse, 2. Chr. Byrresen, Braulstrup, Støvring, 3. N. Hansen, Pandrup, 3. Martin Kristensen, Faulum, 5. Skrædder Chr. Christensen, Ø. Brønderslev, 5. Chr. K. Brix, Aggb. Thorup, Aggersund, 10. Karl Andersen, Taaning, Skanderborg, 5. Eli Christiansen, Estrup Mark, Brørup, 10, 20. Indsamlet ved et Møde ved Mathias Kristiansen, Brejning, Spjald, 30. Marie Lynggaard, Hansen, Alsted, Nykøbing M., 5. Enkefru E. Bertelsen, Holsteinsgade 51<sup>a</sup>, Ø., 5. Martin Hansen, Strandgade 25, C., 5. Bagerm. Laurits Christensen, Viborg, 25. M. Hansen, Helsing, 5. Jørgen Have, Vejringe, Stubbekøbing, 6. Mejeribest. Kristensen, Tillitze, Nakskov, 5. Margr. Buhl, Modehandlerinde, Kolding, 100. Landpost J. C. N. Breddam, Bækmarksbro, 10. Laura & Mine Kristiansen, Yderby Odden, Nykøbing S., 5. Christine Træholm, Nissum, Durup, 4. Jacobine Clemmensen, Lundø, Højslev, 5. Fru H. Busk, Remstrupvej 8, Silkeborg, 5. Marie Jacobsen, Aabybro, 5. Bager Hansen, Flauenskjold, 5. Edvard Hansen, Saltofte, Assens, 5. Fru A. Hansen, „Peters-

minde“, Bastrupvej, Vamdrup, 10. Skrædder Chr. Hansen, „Hullebakken“, Svaneke, 5. Bmd. Chr. Hansen, „Akselholm“, Jyderup, 5. Hansen, Fuglevad, ved Frk. S. Weel, Lyngby, 5. Mærkesalg ved Lærer Jacobsen, Udby, Lundby, 17. Fru Andreasen, Torne-mark, Sandved, 2. Niels Chr. Hansen, Faurbyvej, Fakse Ladepl., 5. K. Baarstrøm, Ø. Jølby, Erslev, Mors, 10. Hellmers, Rødby, 10. P. D. Madsen, Nørregade 3, Kerteminde, 10. Karen Steffensen, Hostrup Højskole, Haderslev. 10. Husejer L. Hansen, Græsted, 10. Bager Jens Christensens Enke, Tranderup, Ærøskøbing, 10. Ane Christensen, Nyrup, 5. Hansine Jacobsen, Stenmagle, Nyrup, 15. Hansine Hansen, Karleby, F., 10. Jens Christensen, Bundgaard, Snedsted, 5. Marie Birkemose, Bøjden, Faaborg, 5. Skomager Akselbjerg, Nordenbro, 5. Nielsen, Solgaard, Dybvadbro, 15. Th. Nielsen, Bøgebjerg, Dybvadbro, 5. P. Gottfredsen, Palæet 99, Kolding, 5. Hans Hansens Enke, Skovkrogen, Haarby, 5. Martin Hansen, Seggelund, Christiansfeldt, 12. Fru Rasmine Bach, Hald Folkekuranstalt, Pav. 10, Bækkelund, 5. Væver Jens Hansen, „Aldersro“, Bredstrup, Grenaa, 5. Inger Hansen, Baunagergaard, Hedehusene, 5. M. Andersen, Lyngby, Trustrup, 5. Kristine Kristensen, Dybheden, Volstrup, Sæby, 5. Fra flere Givere ved Elna Hansen, Rerslev Mark, Hedehusene, 13. R. Sand, Brun, Jensine & Andrea Wultze, Havnegade 30, Lemvig, 37. Lærerinde M. Christensen, Vorning, Onsild, 2. Husejer Johan Christensen, Strøby, 3. Enkefru M. Olsen, Mosede, Taastrup, 5. Fru Pastor-

inde Troensegaard-Hansen, Graasten, 5. P. Hansen, Ørenæs, Hamletsig, Helsingør, 5. Valborg Hjort, 5. Frkn. Stralbøcker, Jægersborgalle 19, Charlottenlund, 5. Frk. E. Rasmussen, Skydebanegade 13 A<sup>2</sup>, B., 10. Fra Venner i Bjergsted ved Peter Jensen, Bjergsted, Jyderup, 63. C. Hansen, Havbogade 22, Sønderborg, 5. Ole Han-Hyllested, Dalmose, 5. N. Christensen, Vestergade 37, Rødby, 5. Beslagsmed Jens Giversen-Nielsen, Karise, 100. Jens Nielsen, Ellemosegaard, Fakse, 5. Fru Pastorinde Eller, Nr. Vium, Herborg, 5. Fhv. Købm. Chr. Bidstrup, Sandvig, 5. Margrethe Hansen, Hovbækgaard, Tønning, 5. Enkefru P. Bang, Skolegade 12, Nr. Sundby, 5. Carl C. Christensen, Sørig Sindal, 42. P. M. Haarup, Vivild, Allingaabro, 20. P. Ladegaard-Andersen, Herslev, Fredericia, 5. K. Dudam, Søndergaard, Brædstrup, 10. M. Brøndum, Kastbjerg, Havndal, 5. A. Henriksen, Socialdem. Vælgerforening, Hvalpsund, 5. Katrine Rasmussen, Istebjerg, Kallundborg, 2. Enkefru S. Hartmann, Solvej 61, Nykøbing F., 30. G. Herløw, Eskebjerg, 10. Katrine Andersen, Grønne-gade 10, Sæby, 20. Fra Indre Missions Venner i St. Snøde, ved Skom. E. Andersen, 60. Fr. Hansen, Møllevejsgaard, Kvislemark, Sandved, 10. Karen Hansen, Vester-skov, Pederstrup, 10. Ole Bondesen, Faurholm Mark, Hillerød, 10. Frk. Larsen, Druebro, Tureby, 5. Frk. Hansen, Druebro, Tureby, 5. Hr. Madsen, Druebro, Tureby, 10. Hr. Olsen, Taagerup, Tureby, 10. Fru Petersen, Nøddegaard, Tureby, 10. Fru Christensen, Nygaard, Tureby, 10.

## Misak.

### Et Livsbillede fra Armenien.

(Fortsat.)

Af Karen Jeppe.

Men Chanum blev tungsindig, og Hagob gjorde hende det ikke lettere; for han syntes ligesom det var hendes Skyld.

Det mærkede Hovagim, og en Dag, da Familien var samlet, stillede han Begivenheden paa sin rette Plads: „Herren gav, Herren tog, Herrens Navn være lovet.“

Hovagim var saadan en flittig Kirkegænger, og deroppe i Kirken blev der hver Søndag læst et Stykke af Bibelen uden Udlægning eller andre overflødige Ord. Det blev bare læst op. Men Hovagim gemte Ordene i sit Hjerte og tænkte over dem Ugen igennem, saa derfor vidste han altid, hvad der skulde siges og gøres, og nu, da han havde talt, var det saadan for alle de andre, og man snakkede ikke mere om den Ting.

Men da Chanum havde sit tredie Barn paa Skødet, da frygtede hun fra den første Dag af, at det skulde dø, og det samme gjorde alle de andre. De var saa forsigtige med det Barn og tilkaldte en klog Kone, saa snart de saa mindste Tegn til Ildebefindede, ja, undertiden flere kloge Koner, og paa den Maade varede det jo ikke længe, før de fik taget Livet af det.

Nu var gode Raad dyre. Der maatte være noget i Vejen med den Familie, egentlig var det slet ikke utænkeligt, at der var „onde Øjne“ eller anden Trolddom med i Spillet.

Enhver gav gode Raad. Man kunde jo f. Eks. lade en Zigeuner hente, der kunde efterspore Trolddommen, eller tage med Chanum til en hellig Kilde

eller gøre et Løfte til en Helgen. Og alle Raadene blev illustrerede med Fortællinger om andre, der havde været i lignende Ulykke og var blevne hjulpede ved saadanne Midler.

Hovagim syntes dog ikke, det kunde være til nogen rigtig Nytte, og saa blev det ikke til noget. Derimod var der et andet Forslag, der blev fremsat fra flere Sider som noget af det virksomste, man kunde gøre, det modsatte han sig ikke, for det syntes han, der kunde være Mening i. Det var, at man kunde tage et forældreløst Barn til sig. Det var forsøgt af mange med udmærket Resultat, naar de enten ingen Børn fik selv, eller de, de havde, døde fra dem, og da selve deres Huspræst en Dag havde anbefalet det, var Hovagim stærkt stemt for det. Det var de andre ogsaa; men naturligvis vilde de helst have et sundt Barn, som de vidste, hvor kom fra.

Mikael vilde de vist ikke blive begejstrede for; men Hovagim syntes, at denne lille Dreng var nu netop hans Næste. Jo mere han tænkte



Peder Andersen, Hørsekærgaard, Sejro, Kallundborg, 20. Landpost J. C. M. Bred-dam, Bækmarksbro, 11. Fra Samfundet i Hellerø, ved Kr. Ilkjær, Hellerø, Hvidbjerg, 67. Murer Chr. Nielsen, Raarum, 5. A. Lunde, Vesterled, Ejby, 5. Vilh. Hansen, Ravnse, Nr. Alslev, 6. Mrkt. „S. K.“, 5. Lærer P. Hansen, Krungerup Skole, Saksøbing, 10. Fra en lille Vennekreds i Hvidbjerg, ved Jens Jensen, 80. P. Hansen, Søndergade 110, Frederikshavn, 3. J. P. Bang, Nibe, 15. D. Jacobsen, Menstrup, Hyllinge, 20. H. Henningsen, Taareby, Søllested, 10. Arkitekt G. Andersen, Ringstedgade, Næstved, 5. E. Malling-Pedersen, Adder, 5. Fru M. Helvard, Strib, 10. Johanne Christoffersen, Kvissel, Frederikshavn, 50. Anders Chr. Andersen, Lienggaard, Aalestrup, 10. Chr. E. Dilling, Solrød, Havdrup, 5.

Iøvrigt indgaaet:

X i H., 20. C. J., 10. C. T. S., 10. Ved Fru Esther Broch: 1075. Ved Signe Veel, Brede: Solgte Broderier 197. Ved G. Himmelstrup, Aarhus: Solgte Haandarbejder, 2000. Ved Pastor Johnsen, Præstholm: Købm. Poulsen, Hou, 10. Ved Frk. H. Forchhammer: Solgte Postkort, 365. Ved Fru Nyegaard, Laurbjerg: Solgte Haandarbejder, 137,20. Ved Stiftsprovst Lützhøft, Odense: Frk. V., 10. Uden Mærke, 1. Sognepræst Kjærskov, 10. Ved en Indsamling, 20. Frk. J., 20. Uden Mærke, 2. Ved Spr. Bartholdy Møller, Brabrand: Fru K. 25. Provst P. Joh. Viltøft, Hunseby, 100. Ved Gross. Fog: Kristeligt Hjælpeforbund (til det politiske Arbejde) 100. Ved Stiftsprovst Lützhøft: Gennem Fyens Stifts-

tidende, 156. Lærer A. Petersen. Lyngby, 25. Ved O. R. Sagf. C. Swendsen: Fra Fru Laura Olsens Bo, 5202,43. Fru Anne Mik-kelsen, Odder, 5. Frk. I. M. Sick, 100. Ved K. Jessen, Ullemose: a) Propr. French, 5, b) Propr. Kromann, 5. S. S. Grotkjær, Søvind, 1 Dollar = 5,28. Frk. H. Forchhammer, 30. Ved samme: a) E. Høier, 10. b) K. V. & G. Haar, 5. c) J. & A. Forchhammer, 5. d) Solgte Postkort, 80. E. Rosen-vinge, Odense: Solgte Haandarbejder, 320. Revisor A. Berthelsen, Kbhvn., 2. Ved Spr. A. Gjerulff, Sdr. Næraa: Aarsbidrag fra Kredsen i Fraugde Sogn, 30. Ved Fru Broch: „Tak for dagligt Brød“, 20.

Ialt Kr. 21.975,39.

Bidrag modtages fremdeles med Tak.

Prokurist **Johs. Malmstrøm**,

Kasserer,

Slotsholmsgade 16, København K.  
Telefon C. 10948.

## Noter.

Frk. *Jeppe* vil nu til Sommer komme til Europa. Hun aflægger antagelig Besøg hos Armeniervenerne i Svejts og ferierer derefter en lille Tid her i Landet. Der er Mulighed for, at hun ved et offentligt Møde vil fortælle sine Venner i Danmark om Arbejdet i Aleppo.

En af Armeniernes gode Venner i Danmark, Fru Højskoleforstander *Vedde*, Hadsten, er fornylig afgaaet ved Døden. Ogsaa i de sidste Timer beskæftigede Fru Veddes

Tanker sig med Armenierne og deres sørgelige Skæbne, og hendes Mand havde derfor den smukke Tanke at bede de mange Venner sende et Bidrag til „De danske Armeniervener“ i Stedet for en Krans. Den Sum, der indkom paa denne Maade, vil blive opført i næste Nummers Bidragliste.

\* \*

Paa Grund af den store Stofmængde (den lange Bidragliste) udgaar dette Nummer af „Armeniervennen“ ekstraordinært som 12-sidet.

\* \*

Forfatterinden Frk. *Ingeborg Marie Sick* talte om Armeniernes Sag i Gauerlund Præstegaards Have. Det smukke og varmtføjte Foredrag paahørtes med stor Interesse af de ca. 600 Mennesker, der var til Stede. Der indkom ved Bidrag, Lodtrækning og Salg af Haandarbejder 568 Kr.

\* \*

I en Del af Oplaget af „Armeniervennen“'s sidste Nummer havde Bogtrykkeriet ved en Fejltagelse anbragt Siderne forkert, saaledes at Side 11 var anbragt paa Side 15's Plads og omvendt. Vi beder vore Læsere undskylde det lille Uheld.

## Armeniervennen

udgaar 6 Gange aarlig og koster 2 Kr. 35 Øre aarlig. Bladet kan bestilles ved **Indsendelse af Beløbet** under Adresse: Armeniervennen, København.

Udgivet af „De danske Armeniervener“ under Redaktion af Overretssagfører *H. F. Ulrichsen*. Boldhusgade 6, København K., Tlf. C. 13602.

Trykt i Carl Bryrups Bogtrykkeri, Kbhvn. K.

over det, jo fastere satte den Overbevisning sig i hans Sind, at det var Gud selv, der havde vist ham Mikael, og havde knyttet den Forjættelse dertil, at hvis Hovagim tog ham til sig, saa skulde Gud nok hæve den Forbandelse, der aabenbart hvilede over Slægten, og give dem egne Børn.

Da Hovagim var naaet til dette Punkt i sin Tankegang, var det allerede over Middag, og nu kom Angsten op i ham for, at Barnet kunde være død, mens han betænkte sig, og Familiens Ulykke saaledes være bleven uhelbredelig. Altsaa lagde han pludselig Murskeen fra sig og sagde til de andre, at han havde noget at besørge, de skulde blot blive ved med Arbejdet.

Han gik lige op til Kirken med det faste Fortsæt at hente Mikael. Drengen sad eller laa imidlertid ikke paa sin sædvanlige Plads i Porten, og Hovagims Hjerte stod ligesom stille et Øjeblik. Maaske var han død. Han spurgte de andre Tiggere om ham. „Ja, det kunde saamænd gerne

være, at det var forbi med ham, han havde vist ikke langt igen“. Dog Hovagim opgav ikke saa let sit Forehavende. Han maatte finde ham, det var ham nu, som om det var ham en Livssag.

Efter lang Søgen fik han endelig Øje paa Mikael, der laa sammenkrøbet i en lun Krog og lod sig gennemvarme af Vintersolen. Den er i Mesopotamien altid en betydelig Varmekilde. Naar den gaar lavest, staar den lige saa højt, som hos i Oktober.

„Han er død“, tænkte Hovagim med Skræk; for Mikael laa ganske stille med lukkede Øjne; men hvor blev han glad, da Barnet pludselig aabnede Øjnene og saa paa ham. Trods Utøjet og Stanken tog han den lille, udtærede Skikkelse paa Skødet. Det var ham, som om det var en stor Skat, han havde fundet. Barnet følte rent instinktivt den inderlige Varme, der udgik fra ham, en lille, haard, snavset Arm listede sig omkring hans Hals, og det skurvede Barnehoved gemte sig ved hans Bryst.

Da slog Hovagim uden et Ord Kapten om ham og bar ham hjem.

Hjemme i Stuen sad Moderen ved Vinduet og syede. De havde ganske vist ingen Glasvinduer, saa naar det blev rigtig koldt, lukkede de Træskodderne for og fik kun Lys igennem et lille, bitte Vindue oppe under Loftet; men i Dag skinnede Solen saa dejligt og fyldte hele Stuen med sin velgørende Varme.

Moderen saa Hovagim komme og undrede sig ikke lidt over, hvad det kunde være, han bragte. Hun spurgte imidlertid ikke, han kom ind og satte sig, uden at hun endnu kunde se, hvad det var, han kom med.

„Ja, Moder“, begyndte han lidt efter langsomt og betænksomt, „jeg har saa bragt os et Barn, for at den Ulykke kan blive taget fra vort Hus“.

„Det har Du vist Ret i, min Søn, der er vel ikke andet for os at gøre. Naar vi nu blot ikke maatte faa for mange Besværligheder med det“.

(Fortsættes).



paa en fredelig Fremvej mellem Mennesker.

Vi haaber, at den høje Nobelkomité dømmer ligesaa.

Åge Meyer Benedictsens.  
De danske Armeniervenner.  
Formand.

Fra Nobelkomitéen indløb følgende Modtagelsesskrivelse (paa fransk):

Min Herre!

Jeg har den Ære at bevidne Modtagelsen i god Tid af Deres Brev af 9. Maj om Uddelingen af Nobelprisen for Fredsarbejde i 1923.

Modtag, min Herre, Forsikringen om min Højagtelse.

Sekretæren  
P. Moe.

Vore Venner vil sikkert, som vi, med Haab og Spænding afvente Udfaldet af Komitéens Dom! Fra mange og indflydelsesrige Sider er „Armeniervenners Liga“ blevet støttet — saaledes fra Generalsekretær Lange i „Folkenes Forbund“, vistnok ogsaa fra Fridtjof Nansen.

Om nu blot denne Svalevind af Støtte og Anerkendelse kunde naa og ildne vor svære Kamp!

A. M.-B.

## Mr. Gordon Berrys Besøg.

Den internationale Orient Liga.

En prægtig Film, der viste Amerikanernes kæmpemæssige Arbejde i Orienten.

Der er fornylig stiftet en ny verdensomspændende Orient-Liga, der har sat sig det Maal at samle alle de nationale Hjelpeorganisationer, for paa den Maade at skabe ligesom et internationalt Clearing House for det filantropiske Arbejde blandt de Folk, der lider ilde i tidligere eller nuværende tyrkiske Lande.

Near East Reliefs Repræsentant i Europa, Amerikaneren *Gordon L. Berry*, der er den nye Ligas Generalsekretær, aflagde i Slutningen af Juli Maaned Besøg her i København for at træde i Forbindelse med „De danske Armeniervenner“ og „K. M. A.“, de to danske Organisationer, der arbejder i den nære Orient.

Mr. Berry var en charmerende Mand; en af de Amerikanere, der forener en glødende Idealisme og en stærkt udviklet praktisk Sans. Den 27. om Eftermiddagen samledes De danske Armeniervenners Styrelse — til Stede var Formanden, Hr. Åge Meyer Benedictsens, Frk. Karen Jeppe og Frk. Sick, Grosserer Chr. Daell, Prokurist K. Malmstrøm og Overretssagfører H. F. Ulrichsen — og Baronesse Schaffalitzky de Muckadell, Frk. Fugl, Overkammerherre Oxholm og Frk. Inger Christensen fra „K. M. A.“ med Mr. Berry, der i et kort og klart Foredrag udviklede den nye Ligas

Program og betonedede de Fordele, de danske Armeniervenner vilde have af at indmelde sig i Ligaen; han vilde i hvert Fald anmode Danskerne om at lade sig repræsentere ved Ligaens første Aarsmøde i September i Genève.

Blandt de tilstedeværende Danske var der almindelig Sympati for Mr. Berrys Tanker, og begge Organisationerne vil uden Tvivl lade sig repræsentere i Genève.

Efter Mødet viste Mr. Berry en Film, der gav et udmærket Billede af det gigantiske Hjelpearbejde, Near East Relief udfører i Østen. Forevisningen overværedes af Repræsentanter for samtlige københavnske Dagblade, og den følgende Dag fremhævede Pressen, at Filmen vilde være velegnet til at forevise Offentligheden som Middel til at samle flere Penge til Velgørenheds- og Genopbygningsværket i Armenien. Det er, som Mr. Berry gentagne Gange betonedede, Near East Reliefs Ønske at virke paa langt Sigt, saaledes at man ikke alene afhjælper den øjeblikkelige forfærdelige Nød, men ogsaa gør det for at hjælpe Resten af de armeniske Folk til at genrejse Landet. De Unge oplæres i Haandværk og Agerbrug, der oprettes Skoler, og man gør alt for at uddanne de Unges Karakter, gøre dem til fri Borgere, der i Bevidsthed

om deres eget fysiske og moralske Værd er i Stand til at tage Kampen op for at føre det ulykkelige Folk fremad til bedre Tider.

Filmen var imponant i sin Virkning som i sin Opbygning; hist og her var der „Amerikanismer“, der maaske virkede lidt fremmed paa den danske Tilskuer, men de Billeder fra den armeniske Republik, der viser Tusinder af armeniske Børn samlede i de kæmpemæssige amerikanske Børnehjem, vil gøre Indtryk paa enhver Tilskuer.

Mr. Berry talte ikke alene om Arbejdet i selve Armenien; ogsaa fra Hjemmene i Konstantinopel og Syrien saa man Billeder, og nogle Tal gav et overvældende Indtryk af den Hjælp, Amerikanerne havde ydet de Hundredetusinder af Grækere, der som Følge af Kemalernes Sejre maatte forlade Hus og Hjem i Lilleasien og Trakien.

Der vil forhaabentlig blive Lejlighed for den danske Offentlighed til hen paa Efteraaret at se den amerikanske Film, der er blevet forevist i snart sagt hver Flække i Amerika, og derved har indhøstet Millioner til Near East Reliefs Arbejde.

Mr. Berry hilstes med stort Bifald, da han sluttede sin lille Konference. Om Aftenen var han sammen med de danske armenien-interesserede og næste Dag rejste han til Prag og Bratislava, hvor han skulde mødes med de czechiske Armeniervenner.

## Fra Kemals Tyrki.

Det „moderne“ Tyrki har en god Presse. I „Berlingske Tidende“ har saaledes Henry Hellsens elegante Pen i en Række Artikler fra Konstantinopel og Angora fremhævet alle Lyssiderne ved det nye nationalistiske Styre. Hr. Hellsens Evner, naar det gælder om at opfange en Stemning og give et baade kunstnerisk og fotografisk nøjagtigt Billede af en given Situation er maaske uovertrufne, men det er ikke til at undre sig over, at han ikke i samme Grad er i Stand til at trænge ind i de økonomiske, sociale og religiøse Problemer, der er Grundlaget for de store Begivenheder i Orienten. Hans Skildringer er derved blevne en Række Propaganda-Artikler for det nye tyrkiske Regime. Mod



Grækerne er han lidet velvillig — saa lidt, at han ganske synes at overse, at Konstantinopel er en gammel græsk By, i hvilken endnu den Dag i Dag Størstedelen af de Mennesker, der bestiller noget, er eller til nu var græsk.

Hr. Hellsen er, synes det, begejstret for den nye tyrkiske Forfatning. Han fortæller ikke, at den er Humbug i endnu højere Grad end Ungtyrkernes. Til Trods for at Stemningen i Konstantinopel langt overvejende er antikemalistisk, lykkedes det dog Regeringen at gennemføre Valget af alle de af den i den tidligere Hovedstad opstillede Kandidater. Af 26 uafhængige Kandidater fik kun 8 nogle

Stemmer; en, Nouredin Pacha, fik dog 100 Stemmer. Han — der kommanderede et Armékorps i Ismid — faldt ogsaa straks i Unaade!

Fra Konstantinopel meddeles iøvrigt, at der de sidste Maaneder er lukket ialt 485 græske Forretninger! Indehaverne er flygtet fra Byen, fordi de ikke har Tiltro til, at de vil være i Stand til at virke i Fred under det fremmedfjendtlige Angora-Styre.

Kristenhedens store Monument i Konstantinopel, Aja Sophia, er af Tyrkerne blevet døbt om til Mehmedje Moskéen. Som om Verden kunde glemme af hvem og for hvem den berømte Kuppelbygning var rejst!

komme af Sted. Hun ledsagedes af sin Protégé Pastor Boghossian og af Frøken Riedinger.

De kom til Sivas i det Øjeblik, da Alverden ventede, at de Allierede vilde opfylde deres højtidelige Løfter og endeligt befri den Nation, der havde udøst saa meget Blod for Ententens Sag. Og de besluttede straks at flytte Hjemmet til selve Armenien for der at grunde et svejtsisk filantropisk kristeligt og pædagogisk Midtpunkt. De tænkte først paa Erzinghian, som efter Wilsons Afgørelse hørte til Armenien. Men de blev saa daarligt modtagne i denne By, at de maatte flygte tilbage til Sivas. Paa Vejen var de endda ved at blive dræbte af Røvere — de frelstes i sidste Øjeblik af fire ledsagende Gendarmer.

I 1919—20 organiserede Mustapha Kemal sin Hær. De spredte Desertør-Bander blev til Batailloner, og Kemalisterne holdt deres første Nationalforsamling i selve Sivas.

I Sommeren 1920 forstod Frk. Stucky, at den genoplivede tyrkiske Chauvinisme kunde blive en ny Fare for hende og Hjemmet, og hun forlod Sivas med Frk. Riedinger, Boghossian og alle Hjemmets Børn.

Hjemmet fik saa Sæde i *Samsoun*. Der var den Gang ikke saa faa, der kritiserede Rømningen, men Begivenhederne har givet Frk. Stucky Ret. Hvem ved, hvor mange af de Armeniere, som efter amerikanske Missionærers Raad blev i Sivas, der nu er i Live?

I Samsoun levede Børnene under fortvivlede Forhold. Mange af dem fik Malaria. Sikkert var der heller ikke. Frk. Riedinger spaserede en Dag med nogle af Hjemmets Pige-børn ved Stranden. Nogle Soldater overraskede dem og vilde bemægtige sig Pigerne. Frk. Riedinger gjorde Modstand og var paa Nippet til at blive slaet ned. Saa var der nogle af Soldaterne, der forstod, at det var farligt at angribe en Europæer, og de lod Pigerne i Fred.

Svejtserkomitéen besluttede sig saa til at flytte Hjemmet endnu en Gang. To Herrer — Künzler (som vi kender fra Frk. Jeppes Beretninger) og Wieser — blev sendt derved for at ordne Flytningen, og Konstantinopel blev valgt til Sæde for Hjemmet. Nogle af de unge Piger blev dog

## Et svejtsisk Hjælpearbejde.

### Sivas-Samsoun-Konstantinopel-Begnins.

I „Nouvelles de l'Arménie“ skriver Pastor *Kraft-Bonnard*, vor gode Bekendt her fra København, om det svejtsiske Armenierhjem og dets Virke i Lilleasiens Hjørte, ved Sortehavets Kyst, ved Bosporus og — og tilsidst — ved Genfer Søen. Hjemmets omskiftende Tilværelse er som et Symbol paa det armeniske Folks Landflygtighed — ikke en Gang de Faderløse kan have deres Hjem indenfor Armeniens Grænser, der hvor man har nægtet det armeniske Folk selv det mest beskedne Fristed.

Efter Abdul-Hamids Myrderier i 1895—96 offentliggjorde Dr. Lepsius sit berømte Værk, der blev oversat til Fransk og gav Stødet til Dannelsen af de svejtsiske Komiteer for Hjælp til Armenierne. Fra første Færd var det Maalet at sørge for et vist begrænset Antal armeniske Børns Skæbne, følge dem til den Dag, de kunde sørge for sig selv. I Begyndelsen blev Børnene anbragt i engelske og amerikanske Børnehjem, men i Oktober 1897 afrejste to svejtsiske Damer, Catherine Stucky og Marie Zenger til Sivas, hvor de skulde lede et nyoprettet svejtsisk Hjem.

Flere Hundrede forældreløse Børn blev nu samlet i Hjemmet og opdraget under Svejtserkomitéens Auspicier. Af de 1500 Børn, der stod under svejtsisk Varetægt, lever nu kun 70—80. Resten, der var blevne voksne, massakreredes under Verdenskrigen.

I 1913 bestemtes det, at Sivas-Hjemmet skulde have sin egen Bygning. Da Verdenskrigen udbrød, var den nye Bygning allerede under Tag. Frøken Stucky var den Gang hjemme

i Svejts paa Orlov, og det var Frøken Zenger, der alene ledede Hjemmet.

I 1914 var der nogle tyrkiske Embedsmænd, der betroede Frøken Zenger, at det var Regeringens Hensigt at udrydde alle Armenierne. Komitéen i Genève modtog saa en skønne Dag fra Frk. Zenger et Telegram, der blot sagde, at hun var taget til Erzerum for at være Sygeplejerske ved den tyrkiske Hær. Vi forstod ikke Sammenhængen. Først nu kan vi roligt meddele, hvad vi senere fik at vide. Frøken Zenger rejste nogle Hundrede Kilometer bort for at pleje de syge Soldater, og hun tav stille med sin Viden om de tyrkiske Mordplaner. Til Gengæld tilsikrede Myndighederne hende, at hendes Børn i Hjemmet skulde blive skaanede. Nogle Maaneder efter fik Frøken Zenger Tyfus og hun døde i Erzinghian. Men hun havde frelst sit Hjems Beboere.

Fra 1917 gjorde Frk. Stucky sig Anstrængelser for at komme til Sivas for at bringe Hjælp til og overtage Ledelsen af Hjemmet. Men først i Maj 1919 blev der Mulighed for at



efterladt i Samsoun og indkvarterede i amerikanske Børnehjem, som var bedre installerede og som ventede at kunne forblive i Sortehavsbyen.

Frk. Stucky, Boghossian og en Del af de unge Piger slog sig altsaa ned i Konstantinopel.

Hvem er Boghossian? Han nævnes første Gang i Svejtserkomiteéns Beretninger som Dreng Nr. 136 paa Hjemmet i Sivas. Hans Fader var dræbt under de første store Massakrer og hans Forældres Hus plyndret. Han blev opdraget i Sivas og tog Lærerksamen hos Amerikanerne.

I 1909 læste han om de armeniske Præster i Adana, som Tyrkerne brændte levende. Og han følte, at det var hans Kald at erstatte en af disse sine Landsmænd. Han tog til Svejts og studerede Teologi. I 1916 fik han Meddelelse om at hele den Landsby, hvori han var født, var ødelagt og hele hans Familie — 120 Personer — dræbt af Tyrkerne.

Boghossian aabnede en armeno-svejtsisk Skole i Konstantinopel. Men Ulykken forfulgte Værket. Skolen brændte. Man gav dog ikke op. Den blev aabnet igen — i Makrikeuy mellem Konstantinopel og San Stefano. Og samtidig begyndte han at arbejde paa at genoplive det oprindelige svejtsiske Hjælpearbejde ved at samle en Del forældreløse Børn i et nyt Hjem bygget paa Sivas-Hjemmets Traditioner.

Imedens havde Frøken Stucky været hjemme i Svejts og plejet Armenierne gamle Ven Léopold Favre de sidste Uger, han levede. Den sidste Gang, Favre kunde deltage i Svejtserkomiteéns Møder, var netop, da man besluttede sig til at skaffe Penge til det af Boghossian foreslaaede Hjem i Konstantinopel.

I August 1922 rejste Frk. Stucky og den designerede Leder af Hjemmet, Frk. Maillefer, til Konstantinopel.

I Begyndelsen gik det godt. Saa kom alle Ulykkesbudskaberne. Det græske Nederlag, Smyrnas Brand, Belejringsstilstanden, den europæiske Politiks Given-op overfor de Finansinteresser, der forlangte, at Tyrkerne skulde have deres Vilje. Næsten alle de Kristne besluttede sig til at flygte fra Byen. I Svejts drøftede vi Sagen, og vi raadede Frk. Stucky til at tage bort med Børnene og med sine Medhjælpere. Englænderne og Amerika-

nerne flyttede ogsaa deres Hjem — til Korfu og til Grækenland.

Frk. Stucky kom til Svejts med 41 armeniske Børn og 7 voksne Armeniere. Og Hjemmet fik Husly i Begnins, Kanton Vaux.

I Begnins havde Selskabet „Armeniernes Hjem i Svejts“ allerede fra Juli 1921 haft et Hjem for armeniske Flygtninge. Da Spørgsmaalet om Børnehjemmets Ankomst blev brændende, saa man sig om efter et andet Sted til Optagelseshjemmet, og af praktiske Grunde valgte man selve Genève, hvor det var lettere at skaffe Arbejde til Hjemmets Beboere.

De Børn, der nu lever i det svejtsiske Hjem, der saa gæstfrit har aabnet sine Porte for dem, har alle været med til 2, 3 eller 4 Deportationer. De har frygtelige Minder — om Forældre, der er stukne ned for deres Øjne eller smidt i Floden. Alle vil de dygtiggøre sig for senere at være med til at genopbygge deres ødelagte Land og samle deres lemlæstede Folk.

Men hvortlængde skal Europas Hjælp til det ulykkelige Folk indskrænke sig til, hvad man kan gøre for nogle faa Børn, der bor Tusinder af Kilometre fra det Land, der var deres Fædres, men hvor der nu ikke mere er Plads for dem?

## Lausanne-Freden.

Trods al Gnidning lykkedes det endelig at hale Lausanne-Freden i Land. Til det sidste gjorde Tyrkerne Vanskeligheder, Gang paa Gang troede man, at Mæglerne havde faaet nok af den tyrkiske Forhandlingsmetode. Hver Gang faldt de tilsidst til Føje — for Fredens Skyld.

England og Frankrig, der søger at døde deres daarlige Samvittighed over, at de er gaaet med til at lade deres gamle Forbundsfæller og særlig det ulykkelige armeniske Folk i Stikken, fremhæver, at man nu har givet Tyrkerne en (sidste?) fair Chance. Men hvorledes det nye Tyrki skal kunne klare sig økonomisk er en Gaade, efter at alle de arbejdssomme Elementer i Befolkningen — Grækerne og Armenierne — er totalt udjagede eller udryddede overalt i det Lilleasien, der er og skal være Kærnen i den tyrkiske Militær-Republik.

**Vi beder Abonnenterne paa „Armeniervennen“ indsende Abonnementafgiften for 1923 (2 Kr. 35 Øre) til vort Kontor, - - Holbergsgade 4. - - - - København K. - -**

## Indgaaede Bidrag.

(Beløbene er angivne i Kroner).

Juni—Juli 1923.

J. Christiansen, Tange, Bjerringbro, 10. Fra Venner paa Fur ved N. Chr. Jacobsen Holm, Fur, 51.50. N.M. Boel, Møborg Bækmarksbro, 5. J. Chr. Broe, Østrup St., 10. Overskovfoged Christensen, Tranekjær, 10. Jørgen Bruntse, Brunsvig pr. Tommerup, 25. Chr. Christensen, Nr. Hostrup pr. Røde Kro, 5.50. P. Jensen, Krarup, Faarévjele, 7. Frk. O. Eich, Tostrup Præstegaard pr. Merløse, 10. Heinrich Callesen & Co., Aabenraa Motorfabrik, 70. A/S Den danske Margarinefabrik, Slagelse, 50. C. J. Busk, H. C. Andersensgade 44, Odense, 50. Herredsfuldsmægtig Axel Bolvig, Hjørring, 50. K. F. U. K. i Skuderløse ved Fr. Margrethe Hansen, 40. Frederikssunds Sparekasse, 10. Bogholder Frk. Hastrup, Frederikssund, 5. Købmand Chr. Christiansen, Frederikssund, 10. Kredslæge H. Bryder, Birkelse, 20. Konsulent M. Bakmann, Lundby, 20. Vordingborg Trælasthandel, 20. Hmd. Karl Andersen, Baunehøj, Ladby, 20. G. Schmiidt Søndergade 10, Kolding, 20. Sparekassedirektør S. Bencke, Roskilde, 10. K. F. U. K. Slagelse ved Sekretær Frk. Karen Porskrog, 10. K. F. U. K. Nykøbing F. ved Sekretær J. Nielsen, 10. D. Brock, Rudkøbing, 10. Kredslæge Arnold Larsen, Korsør, 10. Læge Bisgaard, Glamsbjerg, 10. Fr. Anna Andersen, Tranekjær, 10. Dr. Buchwald, Østeraa 6, Aalborg, 10. Harriet og Agnete Andersen, Vejgand, Storehedinge, 10. Erhardt Blichfeldt, Esbjerg, 10. Læge A. Clausen, Holbæk, 10. Sagfører Bundgaard, Aalborg, 10. Fru I. C. Breum, Nørregade 77, Odense, 10. J. B. Bidstrup, Maskinfabrik, Rønne, 10. O. E. Andersen, Vissinggaard, Tønning, 10. Sparekassebog. C. Christensen, Tilegade 12, Nakskov, 10. Konsulent A. Lyngvad, Aalborg, 10. N. Brun, Løgstør, 10. M. Brynum, Randers, 10. Overretssagfører Otto Bisgaard, Silkeborg, 10. Overretssagfører J. Brinch-Seidelin, Odense, 10. Pens. Lærer P. J. Pedersen, Flade, Nykøbing M., 10. Apotheker A. Bjørn-Jenh, Løgstør, 10. Sagførererne Orla Buhl & Chr. Rimestad, Lemvig, 10. Sagfører H. P. Abildgaard, Lemvig, 10. Læge J. A. Bang, Struer, 10. S. Brink, Frederikssund, 5. Fru Andreasen, Baldersbrønde, Hedehusene, 5. Arkitekt L. P. Aakjær, Rødding, 5.20. Heinrich Basgalle, Nyborg, 5. Sagfører F. Bronée, Sorø, 5. H. P. Hansen, Blaakjær, Knebel, 5. S. Christensen, Bygum, Aalestrup, 5. Pens. Overlærer Knud Christensen,



Dalgas Avenue 25, Aarhus, 5. Faktor P. Christensen, Herning, 5. A/S L. Bølkers Tømmerhandel, Esbjerg, 5. Sagfører Aarbo, Ølgod, 5. A. Christoffersen, Aarhus, 5. Dommerfuldmægtig H. Lund Andersen, Kjellerup, 5. Vejle Kulimport & Trælasthandel, 5. Bankassistent Harald Jensen, Nysted, 5. H. Bidstrup, Kolding, 2. Joh. de Butens, Esbjerg, 2. Th. L. Christensen, Hjørring, 2. Assistent L. Larsen, Hillerød, 2. Conrad Christoffersen, Fuglebjerg, 2. Tandlæge Moe, Randers, 10. Godsforvalter Christensen, Otterup, 10. Sara Jeppesen, Svindinge, 5. Havnefoged Bruun, Grenaa, 2. Anine Simonsborg, Ringsted, 2. A. Albrechtsen, Hjørland, 5. F. Bojsen, Rødkilde, 5. Stationsforstander Henningsen, Onsild, 5. H. Colberg, Finnvedalen, 5. Frederik Bruun, Vordingborg, 5. Lektor Bruun, Aabenraa, 5. A. Bech, Haderslev, 5. Jürgen v. Bergen, Aabenraa, 5. Kammerherre Grevenkop-Castenskiold, Hagstedgaard, 5. Anna Andersen, Løjesebjerg, 5. J. C., Maribo, 5. A. Møller, Maltrup, 5. W. Fr. Bülow, Køge, 5. Toldinspektør Brunke, Rønne, 5.25. Fru A. Christensen, Vallerød, 6. Dr. Lützhöft Seresten, Kolby, 10. Repræsentant K. H. Barkholdt, Hjørring, 10. Overlæge Cold, Esbjerg, 10. Arendt Christensen, Aalborg, 10. Kredslæge Bjerrum, Farsø, 10. Fr. v. Bülow & Frue, Norslund, 10. Anna Jensen, Fredbo, 10. Dommerfuldmægtig M. K. Andersen, Hillerød, 10. Læge Ove Bayer, Aarhus, 10. Carlös, Helsingør, 10. Bech, Slagelse, 10. Bech, Holsteinsminde, 10. Arkitekt C. Brandstrup, Taastrup, 10. Fru Marie Petersen, København F., 10.10. Uffe Birkedal, Rinné, 10.20. Fru M. Kjeldgaard, Nibe, 15. Frkr. Mohr, Branner, Ribe, 20. Fru Bülow, Odense, 20. Jørgen Brandt, Nykøbing M., 50. Politimester I. Colund, Randers, 50. Politifuldmægtig Mehl, Randers, 10. A. Berntsens Harmoniumfabrik, Vejle, 10. E. Larsen, Sandegjerd, Thorshavn, 20. H. R., Holbergsgade 4, 10. A. Berg, Hillerød, 5. Direktør Chr. Andersen, Helsingør, 10. Kæmner Brandt, Frederiksværk, 5. Provst Fenger, Kbhvn., 10. Ved Fru Broch: Fru Dina Hansen, Hyldeborg, 10. Margrethe Barthel, Nyborg, 2. J. Andersen, Nakskov, 2. Helga Iversen, Vrald Nedergaard, 4. Oberstljt. Clausen, Holbæk, 5. Proprietær Bonnevie, Haslev, 5. Th. Constantin Hansen, Roskilde, 5. Læge Alsted, Nørre Sundby, 5. N. Baatrup, Ørskovgaard, 5. Læge Agersnap, Ulfborg, 5. Faktor Christensen, Herning, 5. Godsforvalter Clasen, Saltø, 5. R. Aaby, Brabrand, 5. Lars Jacobsen, Højby, 5. K. Heimild, Tølløse, 10. Slotsforvalter G. L. Bjerring, Fredensborg, 10. Ahlefeldt C. Bille, Fjellerbro, 10. Askegaard, Svendborg, 10. Skovrider Christensen, Dyrehavegaard, 10. L. I. Bager, Marstal, 10. Fuldmægtig H. M. Madsen og Frue, Viborg, 10. Lærerinde J. Sundahl, Køge, 15. Fru C. Augustinus, Vridsløse, 20. J. Hovmand, Bakkebølle pr. Nyraad, 20. Sagfører Smedegaard Andersen, Herning, 20. Hans Christensen, Skippinge, 20. Fru Cathrine Christensen, Aalborg, 25. Th. Bøndergaard,

Mølgaard, 26. Lærer Jacobsen, Udby Skole, 77. Handelsminister Jørgen Christensen, Vejle, 100. Verninge Apotek pr. Knarreborg, 5. Landbrugslærer J. Aagaard, Tune, 10. P. B., Borup, 3. Adjunkt G. Brøndsted, Aabenraa, 5. W. Bremer, Odense, 5. Frk. Lund, Herti Skole, 3. Augusta Hansen, Kolding, 2. Oberst Bang, Ringsted, 5. Hofjægmesterinde Brun, Krogerup, 7. N. Bredkjær, Tune, 10. Andersen, Kirkegade 62, Esbjerg, 10. N. P. Bech, Stenderup 10. Laura Nielsen, Løgstør, 10. Poul Cohl, Aarhus, 10. Ved Kirsten Torbensen: Fra K. F. U. K., Ring-Føvling, 10.50. Karetmager P. Schou, Svaneke, 20. Kasserer M. Lauritsen, Aars, 50. Snedkermester Th. Jacobsen & Uddeler M. Petersen, Sejro, 241. „En af Armeniernes Venner“, 3. Malermester Stilling, Hellerup, 10. Frk. Mørch, Hellerup, 5. H. Brørup, Aalborg, 2. Læge H. Bindslev, Fjellerad, 5. P. L. Balling, Silkeborg, 5. Overportør Brandt, Nykøbing M., 5. Gitta Mølbak Andreasen, Vraa, 5. Georg Albeck, Aarhus, 5. H. F. Hansen, Blaavand, 5. Inger Iversen, Nykøbing F., 10. W. Bau Müller, Odense, 10. Otto Christiansen, Odense, 10. Sygeplejerske K. Stousgaard, Spangsbjerg Sanatorium, 10. Frkn. Banke, Jordløse, 10. Bygningsinspektør O. Beck, Aalborg, 10. Gram Sogneraad, Gramby, 10. O. Bang, Toftlund, 10. Sygeplejeelev K. Bøjlesen, Lemvig, 12. Skibsinspektør A. J. Berg, Svendborg, 15. Jakob Christensen, Vollerup, 20. A/S Assens Bank, Assens, 20. Lærer Jens Hansen, Gedebo Skole, 22. Fr. Biehl, Augustenborg, 20. Enkefru Brücker, Aalborg, 25. Pastor Baden, Hvilsted, 60. C. M. Bonde, Værumgaard, 5. S. Bang, Vinstrup, 5. K. Balle, St. Restrup, 5. H. L. Thobo Carlsen, Odense, 5. J. Bille Brahe, Skibby, 10. Chr. Beyer, Aasgaard, 10. Margrethe Hansen, Bendslev, 10. Johs. Berntsen, Bredeshave, 10. K. Bedsted, Kronborg Ladegaard, 10. Parcellist Henrik Hansen, Vejby, 10. Frk. Michaelsen, K. F. U. K., Rødding, 10. N. P. Nielsen, K. F. U. M., Kerteminde, 10. Hans J. Andersen, Holeby, 10. Th. Sparrild, Assens, 10. H. Iversen, Thirstrup, 25. Pastor Balslev, Ø. Jolby, 41. J. L. Ellegaard, Højerup Skole, 50. A. Andersen, Andrup, 142. Ved Provst Christensen, Vejle: Fra Menigheden i St. Nicolai Kirke i Vejle, 270. Uden Mærke, 2. Frederiksborg Husholdningsskole, 4.75. Andreasen, Rugaardsvej 40, Odense, 5. N. Brinch, Aalborg, 5. Fru Vognmand Clausen, Holstebro, 5. Th. Bjørning, Aarhus, 5. Overlæge Frk. Andersen, Vedsted, 5. J. P. Bang, Nibe, 8. C. Christens, Næstved, 10. Manufakturhandler Emil Bang, Nørre Sundby, 10. A. A., Præstø, 13. Lærerinde, Frk. Winther, Køge, 5. Lærerinde, Frk. Johanne Sundahl, Køge, 10. Fotograf F. Buch, Nakskov, 15. Lærerinde Ella Petersen, K. F. U. K., Vordingborg, 20. Overgendarm Kristen Madsen, Graasten, 20. Henrik Andersen, Odense, 25. Ved Marie Nielsen: Gudhjem K. F. U. K., 25. A. Andersen, Dauding Skole pr. Brædstrup, 100. Kirsten Jørgensen, Kolshave, 5. Fra en Anonym ved Pastor Christensen, Hejnsvig, 50.

Fra en gammel Kone ved Pastor Christensen, Hejnsvig, 15. Stiftsfuldmægtig H. C. Andersen, Roskilde, 5. A. K. Andreasen, Sindrup, 5. Niels P. Hansen, Moshuse, Varmark, 5. Læge C. Barslund, Vejgaard, Aalborg, 10. Fru Ingeniør Brøndum, Aarhus, 10. J. Brunsgaard, N. Nissum Seminarium, 10. Lærerinde K. Eriksen, Køge, 10. Aug. Boldsen, Egense Kloster, 10. M. Blichfeldt, Helsingør, 15. M. Hansen, Modeforretningen, Aarup, 25. Fra Damer og Funktionærer ved Sygeklostret i Nykøbing F., 31. Fra en unævnt Ven i Hvidbjerg, 35. Sognepræst E. Prøvensen, Hvidbjerg, 10. Fru Bisgaard, Villa Kuben, Aalborg, 50. Fr. Marie Hansen, Alderdomshj. Kettinge, Lolland, 144.50. Statskons. Appel, Aarhus, 2. Brønnum Christensen, Nissogaard Kirke, Gørlev, Helsingør, 5. Johanne Hansen, Gørlev, 5. V. Malthe Bruun, Sophienholm, Hellebæk, 5. L. Finnemann, Kolding, 5. Sognepræst C. Berthelsen, Starup, 10. Th. Bonde, Rødding, 10. A. Boesen, Nakskov, 10. Økonoma Kristiane Andersen, Sygehuset, Rudkøbing, 10. Apotheker Bøggild, Terndrup, 10. Lærerinde K. Eriksen, Køge, 10. E. Baagøe, Svendborg, 10. Lektor Black, Odense, 10. Dommerfuldm. Christensen, Høng, 20. Marie Kofoed, Svaneke, 20. Ved A. Iversen: Fra Venner i Linde, 24. Ved F. V. Jørgensen, Kbhvn.: Fra K. F. U. K. i Vraa, 40. Ingeniør Demandt, Struer, 2. Pens. Stationsforst. Pedersen, Vordingborg, 4. A/S Portland Cementfabriken „Danmark“, Aalborg, 10. Aase Brandt, Aalborg, 10. Redaktør Dreyer, Fyns Stiftstidende, 10. Den Hempelske Boghandel, Odense, 10. Apotheker Davidsen, Silkeborg, 10. Mejerist P. Jakobsen, Børkop, 10. Lærer Hansen, Gylling, 10. Læge J. Didriktsen, Gylling, 10. Ingeborg Maarup, Jyderup, 10. V. Crone, Holbæk, 10. Ved Spr. Levy Bang, Pederskær: Fra Pederskær Menighed, 25. Greve Ahlefeldt, Eriks-holm, Vipperød, 25. Amtslæge James la Cour, Svendborg, 25. Lærerinde Frk. Jensen, Viborg, 5. Fru Fuldm. Louise Madsen, Viborg, 25. Kirstine Rasmussen, Kommunebogholderkontoret, Horsens, 10. Rasmus Rasmussen, Sct. Hans Hosp., Roskilde, 3. H. Efsen, Skovbygaard, Haderslev, 5. Fru K. Bentzen, Storehedinge, 5. Karen Daugaard, Hovtbjerg, 5. B. Elfsen, Horsens, 5. Grd. S. Hansen, Rødby Mark, 5. Inger Dyekjær, Ringkøbing, 5. Andersen, Søgaard, pr. Holbæk, 10. Pastor Dam, Seest, Kolding, 10. Sognefoged Damm, Riselund, 10. Hr. Branddirektør H. J. Dinesen, Glamsbjerg, 10. Karen Bang, Struer, 10. Forvalter Bech, Rodnæs, Saxkøbing, 10. J. F. V. Bohn-Jespersen, p. t. Hotel „Cosmopolite“, 10. N. C. A. Dohn, Svaneapoteket, Horsens, 10. N. N. Bruhn, Østerkær, pr. Varmark, 20. Fra Apothekeren og Personalet, Østerbro Apt., Aalborg, 20. Ved Frk. Klingberg, Fredensborg: Fra K. F. U. K., 20. Ved Karl Hansen, Korsholte: Fra Korsholte Samfundskreds 56. O. R. Cortsen, Højvang, Brovst St., 2. Godsforvalter Dahl-Jensen, Wedelsborg, 2. Sophus Deuleuran, Aarhus, 5. Kathrine Bogrum, Als, 5.



Herredsfoged Ahlmann, Fredericia, 5. H. Corneliussen, Kaaregaard pr. Væggerløse, 10. H. P. Christophersen, Hammersgaard, Haslev, 10. Konsul Eff., Kolding, 10. Charlotte la Cour, Randers, 10. M. Sønderby, Aalestrup, 19.50. Grd. Dresen, Skovby pr. Kettinge, 20. K. F. U. K., Silkeborg, 20. Ved Hans Andersen, Kravenløse pr. Tølløse: Fra K. F. U. M., 39. M. Andreasen, Starup, 5. Fisker I. P. Hansen, Hals, 5. M. C. Dinesen, Haarby, Assens, 5. Oversergent Hansen, Bov, 5. Pastor Dragsdahl, Haraldsted, 10. E. Dirckinch-Holmfeld, Kbhvn. F., 10. K. Eriksen, Køge, 10. Joh. Andersen, Nolev pr. Odder, 10. B. Dohn, Faaborg, 10. Martin Jensen, Assing pr. Kibæk, 55. Ved K. Hald: Fra Indre Missions Samfund i Fandrup, 60. Beslagssmed J. Giversen Nielsen, Karise, 100. Kjær, Herluf Trollesvej 6, Kbhvn., 5. Hofjægerm. Jørgen Castenskiold, „Kongstedlund“, 5. Postmester Amstrup, Fjerritslev, 5. Gudrun Rasmussen, Korsholm, Himmerup, 5. Plantør Breng, V. Thorup St., 10. Odense Vin Kompagni, 10. J. Brunsgaard, N. Nissum Seminarium, 10. Medlemmer af Vorbasse Sogneraad, 15. Apoteker Bolle-  
rup, Gesten, 15. P. P. Hedegaard, Borbjerg, Holstebro, 25. Tømrer Hansen, Horreby, Falster, 40. X, 5. Sognepræst Asschenfeldt-Hansen, Gjern, 10. J. L. Nielsen, Grenaaagade 13, 25. H. R. Nielsen, Øster Allé 18, 25. Fru Clara Hansen, Taarup Mark pr. Auning, 2. Jacob L. Jacobsen, Gudminderup Enghave, 5. Fru Christiansen, Kolding, 5. Fru Laurette Frederiksen, Rødkærbro, 5. Ella Sperling,

Rosenvold Skovridergaard, Storby, 10. Ingeniør Andersen, Vissinggaard, Tønning, 10. Ved A. Haagensen: Fra Herrested Forskole, 15. Langesø Godskontor, 10. Kirstine Petersen, Øxenmølle pr. Trustrup, 2. I. Chr. Christensen, Troldhede, 5. Hilda Bondesen, Magleby Skole pr. Nordenbro, 10. Apoteker Bartels, Slagelse, 25. Strovlund, Odense, 20. Fru Konsul Berg, Aalborg, 20. Snedker Hein, Esbjerg, 5. X, Odense, 8. Ved Murermester Hansen: Indsamling i Haarby, 60.25. Ved Provst Møller, Spentrup: Indsamlet i Spentrup, 12. Fru Margrethe Schou, Randers, 5. Lærerinde Regine Iversen, Rørbæk, Saxkøbing 5. C. Tage Hansen, Aarhus, 6. Mærket „An“ 10. Th. Poulsen, Gaarslev Skole, 10. Ved Caroline Christensen: K. F. U. K., Nr. Aaby, 10. Niels Schibsky og Frue, Hjørring, 10. Ved Frk. Johanne Løgstrup: K. F. U. K. i Odense, 13. Ved Fru Holdgaard: Langaa Kvindekreds, 21. Statsbanernes 3. Distrikts Kontorpersonale i Struer, 54.55. Frk. Maren Lütken, Strandboulevard 104, 5. Å. M. B., 5. Ved Frk. Klingberg: K. F. U. K. i Fredensborg, 10. Lærer Jacobsen, Udby Skole, 10. Ved L. Hansen: K. F. U. K. i Grenaa, 10. I-I. M. Ø., Ebeltoft, 10. Provst Boeck, Lønborg, 10. H. H. Ettersen, Vigerslev pr. Farstrup, 10. Ved Frk. Thorsen: Fra K. F. U. K., Glostrup, 15. Landbrugsl. Hans Appel og Frue, Hjallesø, 25. Ved Ove S. Kold: Fra Venner i Haverslev, 50. Martin Jacobsen, Rorup, 3. Guldsmed Andersen, Roskilde, 5. Adjunkt Branner, Ribe, 9.50. Kgl. Vejer P. Dangaard, Kolding, 10. Ved Frk. Kirstine Nielsen:

K. F. U. K. i Ballerup, 14. Ved Åge Meyer Benedictsens: Fra Venner i Faxe, 119. Enkefru Christensen, Aalborg, 5. Frk. Dagmar Christensen, Aalborg, 5. Fru A. Nielsen, Grønnegade 6, Aalborg, 5. Frk. Marie Nielsen, Grønnegade 6, Aalborg, 5. Frk. Poula Nielsen, Grønnegade 6, Aalborg, 5. Frk. Nico Nielsen, Grønnegade 6, Aalborg, 5. Frk. Bertha Rasmussen, Algade 59, Aalborg, 2. Frk. Erna Nielsen, Kastelsvej 59, Aalborg, 4. Borgmester Bach, Odense, 5. Tolne Station, Tolne, 9. Mejeriejer Vilh. Christensen, Flauenskjold, 10. Overretssagf., Godsf. Christov, Jettehøj pr. Haslev, 20. Lærer, Kordegn O. Olesen, Stubbekøbing, 25. Sparekassékasserer R. Møller, Faaborg, 10. Christian Christensen, Skanderborg, 5. Malerm. Thorvald Andersen, Thorkildstrup, Roskilde, 5. C. Brinca, „Lys over Landet“, Taastrup, 5. Margrethe Christensen, Strøby, 5. Pastor emer. Fr. Birkedal-Barfod, Villa Rosenlund, Farum, 25. Mærke „M.“ ved Sagfører Beck, Middelfart, 50. K. F. U. M. & K. i Nørresundby ved Hyttel & Berthelsen, 86. Uden Mærke, 2. A. A. L. Tveden, 3. Edv. Kristiansen, Spangsbjerg, 5. Landpost R. Jeppesen, Kallehave, 5. Karen Henneberg, Langskov Skole, 2. Jens Dalgaaards Enke, V. Borsterup, 5. Lærer H. Hansen, Gylling, 15. Parcellist Chr. Christiansen, Døjringe, 5. Duvold, Løsning St., 6. Dagmar Frederiksen, Marstal, 10. Briegent Müller, Vejle, 10. Gaardejer Chr. P. Jacobsen, Alslev, 10. Chr. Hyttel, Nørresundby, 10. J. C. Bach, Ranum, 10. N. Christensen, Granhøjgaard, Ølstrup, 25. Chr. Hansen, Bjergene pr. Faarevejle, 15. Pastor

## Misak.

### Et Livsbillede fra Armenien.

(Fortsat.)

Af Karen Jeppe.

„Det faar vi, Moder; men ellers er der heller ingen Lykke ved det“. Dermed slog Hovagim Kappen til Side og viste hende Misael.

„Gud forbarme sig!“ udbød Moderen forfærdet „kunde du ikke finde et skrækkeligere Barn, dette her kan man jo ikke røre ved med en Ildtang, og se nu blot, hvordan Lusene kryber op ad Dig selv. Bær det dog hellere tilbage og kom saa og skift Tøj“.

„Nej“, sagde Hovagim, „dette her skal vi have. Med ondt skal ondt fordrives, og der kommer ikke nogen Velsignelse ud af at tage et af de pæne Børn, som enhver gerne vil have. Chanum! Gaa ud og sæt Vand over, saa skal jeg nok selv gøre Barnet rent“.

Chanum, der nu havde været saa

længe i Huset, at hun ikke mere tilslørede sig for Familiens Medlemmer og ogsaa en Gang imellem i al Beskedenhed gav sit Besyv med, naar de talte til hinanden, havde hele Tiden staaet ganske stum og betragtet Barnet. Hun syntes, at Hovagim havde Ret; men det passede sig jo ikke for hende at være af en anden Mening end Svigermoderen. Altsaa tav hun viselig stille, og Taarerne, der løb hende ned ad Kinderne, sagde ikke noget om, hvad hun havde tænkt.

Snart blussede en lystig Ild i Køkkenet, og lidt efter kom hun med det varme Vand i en stor, flad Kobberbalje og med Gløderne i et Fyrfad.

Nu vilde hun jo tage Barnet fra Hovagim for at gøre det istand; men det lod han ikke ske. Trods Kvinder-

nes ihærdige Protester satte han sig selv hen og vaskede Drengen, saa Moderen nok forstod, at hun havde krænket ham, og at hun nu maatte se at gøre det godt igen. Hun fik da ogsaa travlt med at faa fat i et Badehaandklæde og noget at svøbe Barnet ind i, og hun sendte Chanum ud for at hente en Skaal Suppe til det, som de saa satte til Varme paa Fyrfadet.

Dernæst trak Chanum, der vilde skynde sig at vise sig imødekommende, sine Sengklæder frem; for skulde det være hendes Barn, maatte det vel ogsaa sove hos hende. Det syntes Bedstemoderen dog ikke om, og skønt det krøb i hende, betydede hun Chanum, at hun skulde brede hendes Dynner ud. Men da saa Hovagim op. „Nej, mine“, sagde han kun.

Igen Indvendinger fra Kvinderne; men Hovagim var urokkelig, og lidt efter laa den lille Misael, ren og mæt, indpakket i et varmt Klæde i Hovagims Sengetøj. De kunde nu alle se, at han var et rigtigt kønt Barn.

Den lille, blaa Kjole havde Moderen



Balslev, Ø. Jølby, 43. C. P. Jensen, Glostrup, 35. P. Larsen, Faxe Ladeplads, 48. Ved Fru Esther Broch: X, 5. Gaardejer Hans Kristensen, Refsøre, 100. Bortlodning af 3 armeniske Haandarbejder ved Møde i Laurbjerg ved Ida Nyegaard, 80. Ved Ellen Høyer: Indsamlet ved Møde i Gauerlund Præstegaardshave, 343.75. M. R., 5. Ved Valgmenighedspræst V. Christensen, Mellerup: Fra Menigheden, 26. Lærer Dydensborg og Hustru, Lyngby, 10. M. Bruusgaard, Nr. Nissum, 10. Ved Spr. E. J. Hagensen, Holbæk: Fra Kvindeforeningen i Holbæk og Udby Sogne, 50. J. Sundahl, Køge, 5. Frk. Karen Marie Ahle, Kibæk, 13. K. F. U. K., Hadsten, 5. Ellen Bjørn, Korsør, 5. Ved Frk. Karen Jeppe: a) Anton Jacobsen, Skotterup, 300. b) Foredrag i Kirkeligt Samfund, 50. c) Figur-maler Niels Skovgaard, Lyngby, 5. d) Rentier J. C. Jeppe, 30. Havearkitekt E. Böttiger, Aarhus, 5. Fru Th. Christensen, Grønne-gaard, Aalborg, 10. K. F. U. K., Tørring (ved Oline Lauersen), 23. Gaardejer Chr. Buchwald, Bjerup, 30. Sørine Sørensen, Kolding, 10. Lais Chr. Jeppesen, Sverre-strup, 6. Lektor A. Egebjerg Jensen, Tøn-der, 10. Johanne Bundgaard, Sundby, Ko-lind, 10. Møller H. Hansen, Skaftelse Mølle, 10. Fra en unævnt ved Fr. Caroline Ander-sen, Glumsø, 50. Eugenie Wernblad, Nr. Sundby, 3. Estrid Andersen, Stouby, 5. Ved Postbud S. Nielsen: K. F. U. M. i Dronninglund, 15. S. Hedegaard, Trælast-handel, Ikast, 20. Carl C. Christensen, Sorig pr. Sindal, 5. Jørgine Andersen, Roerslev Mark, Nr. Aaby, 10. Ved Ane Nielsen:

K. F. U. K. i Ringkøbing, 10. Chr. Hyttel, Nørresundby, 6. P. Danielsen, Skrødstrup pr. Mariager, 5. Martin Hansen, Strand-gade 25, C., 5. R. Hansen, Eskildstrup, Nykøbing F., 5. Kontorchef Arendt Chri-stensen, Aalborg, 10. Skrædderm. M. Jen-sen, Nordby, Fanø, 10. Elisabeth Larsen, Sandegjerd, Thorshavn, 20. Fra en ung Mand i Thorshavn, 1. L. Klingberg, Fredens-borg, 5.20. Adjunkt Bardenfleth, Rungsted, 5. Sognepræst Sv. Alsinger, Flakkebjerg, 29. Sygeplejerske E. Christensen, Oringe, Vordingborg, 10. Fr. Biehl, Augustenborg, 20. Ved Karen Jensen: K. F. U. K. i Vordingborg, 20. Ved Sekretær Larsen: K. F. U. M. i Haslev, 11. V. Brücker, „Kirkebakken“ pr. Gravens, 25. Mærkesalg ved Kommunal. F. Christensen, Østre Skole, Nykøbing F., 215. Th. Drachmann, Metalvarefabrik, Vejle, 10. O. E. Andersen, Vissinggaard pr. Tønning, 10. Fru C. Torfasen, N. Farimagsgade 27 B, 10. Maren Hansen, Billum St., 5. Lektor Hammer, Haderslev, 8. Rektor Mortensen, Haderslev, 2. Lektor Ottosen, Haderslev, 2. Lektor Moter, Haderslev, 3. Lærerinde Frk. Christensen, Haderslev, 10. Købmand Johs. Thomsen, Ø. Hjermitlev, 10. Lærer Vald. Pedersen, Fjerslev, Nykøbing M., 52. En Funktionær i Forsikringsselskabet „Haand i Haand“, 1. Grd. A. Sørensen, Ebbe, Vigandt pr. Guldborg, 30. Vin-handler Niels Christensen, Aalborg, 10. Smed H. Olsen, Aalestrup, 15. K. F. U. K. i Lemvig, 18. Carl Christensen, Viborg, 10. Cyklefabrikant H. Hansen, Marstal, 10. A. Andreasen, Joakim Larsens Vej 16, 2.

Bruhn, Vindumovergaard, Bjerringbro, 10. G. Klug, Kallundborg, 5. M. Berntsen, Høve, Galten St., 10. Ved Sygeplejerske Maria Simonsen: Ørslev pr. Rørmosehus, 440. Ved Å. Meyer Benedictsen: Fru Laura Juulsgaard, Rosendal, Faxe, 128. Kaptajn Alstrup, Aalborg, 10. Toldforvalter P. Lar-sen, Lemvig, 10. K. Andersen, Sct. Jørgens Kloster, Svendborg, 5. Ved Mary Brink: K. F. U. K., Tarm, 11,25. Læge Birk, Ringkøbing, 5.

Ialt Kr. 9.040,50.

Bidrag modtages fremdeles med Tak.

Prokurist **Johs. Malmstrøm**,  
Kasserer,  
Slotsholmsgade 16, København K.  
Telefon C. 10948.

## Syrerfolkets Skæbne.

Af et Brev fra en Præsteenke.

Formanden for „De danske Armenier-venner“, Forfatteren *Åge Meyer Benedictsen*, modtog forleden fra Tebriz i Nord-persien et Brev, som giver et godt Indtryk af de Ulykker, der væltede ind over et af Orientens gamle kristne Folk, hvis Skæbne i mangt og meget minder om Armeniernes.

forlængst ved Hjælp af en Ildtang faaet smidt ned der, hvor den Slags Uhumskheder rettelig hører hjemme. Hun fik ogsaa Hovagim til at tage en anden Dragt paa, saa hun kunde faa hans Arbejdskittel renset. Saa gik han sin Vej og kom en Timestid efter tilbage med Stof til Klæder til Drengen og med fine, røde, nye Sko.

Misaels Øjne lyste, da han saa Skoene; men pludselig formørkedes hans Ansigt. „Dem tager Tante bare fra mig og sælger dem, dem skal De slet ikke give mig.“

„Men du skal ikke tilbage til din Tante. Du skal være vor Dreng. Vil du ikke nok det?“

Om han vilde? Ja, det kunde der vel ikke være Tvivl om. Men han blev ved med at være bange for Tanten, indtil Hovagim sagde, at han nok skulde ordne det med hende.

Det mindede da ogsaa Hovagim om, at han havde endnu en Pligt, nemlig at gaa hen og ordne Sagen med Misaels Onkel.

Denne havde ikke Arbejde, fordi

han var fremmed og som saadan ikke let kunde finde Beskæftigelse om Vinteren. Han sad eller laa saa den hele, lange Dag i Solen og levede af hvad Tanten og Misael tiggede sammen. Han var imidlertid en godmodig Mand og sagde, at det glædede ham, at Barnet var saa vel anbragt. Det var ham alligevel altid svært, at hans Broders Barn levede i saadan Elen-dighed.

Men da Tanten kom hjem om Aftenen, fik han det glatte Lag. „Begge dine Øjne skal blive blinde! Gid du laa under Jorden, din Drivert! Hvor kan det falde dig ind at give Misael bort. Han samlede en hel Del Penge sammen hver Dag. Tror du jeg har slæbt ham med mig saa langt for ingen Ting?“

Hun gav ondt af sig en rum Tid, indtil Manden endelig ruskede sig op af sin Dorskhed.

„Dit lede Kvindfolk, at skælde ud over dit „Hoved“!“

Saa fik hun en over Nakken, men hun skreg og brugte Mund, indtil han

bankede hende rigtig grundig. Saa bad hun om godt Vejr, de blev forsonede, og satte sig hen og fortærede hendes Tiggerkoster i Forening.

Hovagims Brødre blev ikke lidt forbavsede, da de kom hjem om Aftenen. Men da de fik at vide, hvordan han havde taget det, gjorde de ingen Indvendinger, men sagde, at de syntes, han havde handlet rigtigt.

Det kunde de jo ogsaa sagtens sige; for de havde ingen Ulejlighed med Barnet. Saa megen mere havde Kvinderne, men fremfor alle Hovagim. Han havde ham hos sig om Nætterne, og han stod mange Gange op for at skifte under ham og vadske ham. Det var svære Uger, inden det værste var overstaaet med Misael, saa de begyndte at være visse paa, at han kunde overleve sin Sygdom. Og nedbrudt var hans Helbred jo i høj Grad, saa det kun meget langsomt rettede sig.

Der var ogsaa meget andet end Urenligheden at bære over med. Misael var irritabel, som alle den Slags forsømte Børn er det, og nogen



Brevskriverinden — en Enke efter en protestantisk Præst — skriver bl. a.:

„Deres sidste Brev mindede mig om de gode Tider, da De var sammen med min afdøde Mand og min i Saudj Bulak. Jeg vil ganske kort fortælle, hvordan det i de sidste Aar er gaaet mig og mit Folk.

Indtil for et Aars Tid siden hjalp Amerikanernes Hjelpeorganisation mig mere eller mindre. Nu er det Slut med Amerikanernes Midler, og de kan ikke mere støtte mig. Jeg og min Søns Familie — 7 Personer — er nu i Nød i det Fremmede, uden Hjem og uden Fortjeneste. Min Søn tænker ofte paa at drage Nytte af sin Uddannelse som Læge, men han har ingen Midler, for hvilke han kan købe Instrumenter og Medicin. Saa i Virkeligheden lever vi kun i Kraft af den Hjælp, vi faar fra nogle af min Mands gamle Venner. Uden den var vi forlængst døde af Sult og Elendighed.

Og vort Folk! Det lever i Landflygtighed fra Bombay til Bagdad og fra Hamadan til Tebriz. For et Par Maaneder siden (Brevet er dateret Januar 1923) tog omtrent tre Tusinde til Urmia, hvor de nu lever under ynkelige Forhold og i Angst og Bæven for Kurderne og Perserne. De kristne Kvarterer i Byen er ødelagt, og de kristne Landsbyer i Omegnen er forsvundne — vilde Dyr strejfer nu om, hvor der en Gang var Huse og Marker. Da de 3000 tog til Urmia, var der 7, der blev dræbt af Ulve. Hvis der ikke snart kommer politisk eller økonomisk Hjælp, vil Resterne af vort Folk ogsaa være viet til Undergang.

De spurgte om vore frie syriske „fem Stammer“\*). Kun en Tiendedel af dem er tilbage. De andre blev massakrerede, faldt under Krigen eller døde af Sult og Nød. De Efterlevende bor omkring Mossul under slette Forhold. Englænderne hjalp dem meget, men det er ogsaa forbi nu. Hvis de engelske Tropper forsvinder fra Mesopotamien, er det ude med de Ulykkelige. De vil blive dræbt til sidste Mand. Af de syriske Bønder fra Tergawar og Margawar (to af de rigeste Provinser i Persien) er der nogle tilbage — de lider Nød sammen med os i Byer som Hamadan (i Persien) og Tebriz«.

## Noter.

Frøken *Karen Jeppe* kom den 7. Juli til København. Sekretæren, Overretssagfører *Ulrichsen*, var til Stede paa Banegaarden paa Komiteens Vegne.

Frk. Jeppe havde haft en god Rejse, men trænger til Hvile, og vil derfor blive

\*) I Dalene mellem de kurdiske Bjerge (Provinserne Hekkiari) boede der før Krigen fem syriske Stammer, der fra gammel Tid havde et vist Selvstyre og var fritagne for Skat til den tyrkiske Regering. Resten af Syrerne boede spredt i Nord-Mesopotamien, i Kurdistan og Nord-Persien og var fuldt ud underkastede Landets (Tyrkiets eller Persiens) Love.

hjemme i Danmark til hen paa Efteraaret. Hun agter inden sin Tilbagerejse at aflægge Besøg i Genève, som hun ogsaa passerede paa Vejen til Danmark.

\* \*

„De danske Armeniervenner“s Formand, Forfatteren *Åge Meyer Benedictsen*, har været en længere Rejse i Lithauen, et af de Lande, der fra gammel Tid har hans Interesse.

\* \*

„Berlingske Tidende“, „Kristeligt Dagblad“ og „Nationaltidende“ har bragt lange, velvillige Interviews med Frøken *Karen Jeppe*.

\* \*

Ved den internationale Orient-Ligas Møde i Genève vil „De danske Armeniervenner“ ventelig blive repræsenteret af Formanden, Hr. *Åge Meyer Benedictsen*, foruden af Fru *Inga Nalbandian*, der som bekendt har Bopæl i denne By.

## Armeniervennen

udgaar 6 Gange aarlig og koster 2 Kr. 35 Øre aarlig. Bladet kan bestilles ved **Indsendelse af Beløbet** under Adresse: Armeniervennen, København.

Udgivet af „De danske Armeniervenner“ under Redaktion af Overretssagfører *H. F. Ulrichsen*, Boldhusgade 6, København K., Tlf. C. 13602.

Trykt i Carl Bryrups Bogtrykkeri, Kbhvn. K.

Opdragelse havde han jo aldrig faaet. Han havde levet sit Liv i Folkets laveste Lag, havde leget med Gadedrenge paa Kirkepladsen og været udsat for sin Tantes raa og uretfærdige Mishandlinger og Skældsord. Kvinderne forfærdedes over den Flom af uhumske Ord, der kom ud af ham, naar han fik sine Anfald af Vrede.

Hovagim var kun hjemme om Aftenen, saa han saa ikke meget til det, og Kvinderne vidste ikke rigtigt, hvad de skulde stille op. Hele den Maade, Hovagim havde grebet denne Sag an paa fra Begyndelsen, gjorde dem usikre. De mente, at han sandsynligvis vilde tage det ilde op, hvis de straffede Drengen, og vilde tro, at de gjorde det, fordi de var kede af at have ham. Derfor følte de sig ret magtesløse, og Misael's heftige Temperament, der blev næret af hans Sygelighed, tog ofte Herredømmet over ham.

Han havde nu ogsaa mange Lidelser at gennemgaa. Det led hen ad Sommer, før hans Fordøjelse nogenlunde kom i Orden. Han blev ved

gennem mange Aar fra Tid til anden at blive hjemsøgt af stærke Underlivssmerter; men ellers var han dog saa vidt, at han kunde taale at spise samme Slags Mad som de andre.

Saa kom der en ny Vanskelighed. Øjensmerterne begyndte igen.

Han led af Trachom, ogsaa kaldet den ægyptiske Øjensygdom. Den hærger hele Orienten, og udbreder sig mere og mere paa Grund af den herskende Urenlighed og Uforsigtighed.

Misael maatte sidde hele Dagen med tilbundne Øjne, og endda gjorde det ondt. Det var heller ikke let for en lille Dreng.

Hver Morgen, før Hovagim gik paa Arbejde, tog han ham paa Ryggen og bar ham hen til en klog Kone, der forstod at behandle saadanne Ting. Hun vendte Øjenlaagene og gned dem, paa Indersiden med sit Fingerbøl, indtil Blodet sprang frem, og saa strøede hun Pudder og andre mystiske Ingredienser i Øjnene.

Det med Gnidningen var i og for sig ikke saa daarligt; for Sygdommen

sidder netop der under Huden i en Mængde bitte smaa Bylder. Men det var jo en Hestekur, og hvad der paa den Maade kom ind i Øjnene af Snavs, er skrækkeligt at tænke paa. Nogle blev blinde af den Behandling; men nogle kom sig, og til dem hørte heldigvis Misael.

Det var en lang Tid, Hovagim maatte gaa med ham hver Dag. Han forsømte ikke sit Arbejde af den Grund. Det var den Tid, han ellers havde benyttet til at gaa til Messe; men han syntes, det var lige saa godt som Messe. Moderen sagde jo nok til ham, at hun nok skulde bringe Misael derhen; men det vilde han ikke høre Tale om. Alt, hvad der angik den Dreng vilde han selv besørge.

Da det gik saa nogenlunde med Øjnene, kom Turen til Hovedet. Han kunde jo ikke komme i Orden, saa længe det var saa fuldt af Skurv. Men at faa det helbredet, var en endnu værre Historie.

Fortsættes.



Handelsveje. Linien Konstantinopel—Batum har næsten mistet sin Betydning, og Importen kommer nu for Størstedelen fra Centralrusland ad de russiske Jernbaner og Vandveje.

Sundhedstilstanden er bedre, og Kampen mod Malariaen er blevet organiseret under Ledelse af en i England uddannet Specialist, Dr. Popoff.

## Noter.

Da Komitéen for nogen Tid siden var samlet, fik den Besøg af en Dansker, *George Dane*, der under Navnet Mustapha har gjort Tjeneste i 33 Aar i det tyrkiske Toldvæsen, men som flygtede fra Smyrna efter Branden og nu er vendt tilbage til Danmark.

\* \*

Som bekendt er den tidligere danske Minister i Buenos Aires, *K. M. Widding*, blevet Medlem af den Kommission der skal forestaa Udvekslingen af de græske og tyrkiske Befolkningsselementer i henholdsvis Angora-Republikken og Grækenland. Forfatteren *Carl Bratli* er blevet knyttet til Kommissionen som Sekretær.

\* \*

Den af Fru *Ester Broch* ledede armeniske Damekreds holder Møde Mandag den

spredelse at lege med ham. Dog var det just ikke saa tit, han kunde faa Lejlighed til det; for Kevork var sart. Det var klart nok, at han heller ikke vilde blive noget kraftigt Barn.

Imidlertid var Familien ikke just ængstelig for ham. De havde allesammen den faste Overbevisning, at Kevork skulde leve. Misael var der jo, og han var dem Pantet paa, at de skulde beholde deres Barn.

Kevork kom da ogsaa over den Alder, de andre var døde i, og var nu omtrent et Aar. Det tegnede til i alle Maader at blive et hyggeligt Familieliv, da en frygtelig Katastrofe paa een Gang knuste hele deres Hjem og deres Lykke.

## ANDET KAPITEL

### Sorte Skyer.

I Sommeren 1895 var en Vartabed fra det egentlige Armenien paa Gennemrejse til Konstantinopel. Han opholdt sig et Par Dage i Urfa som Anania Vartabeds Gæst, og ved den

# „De danske Armeniervenner“

Til Arbejdet for Armenierne modtages med Tak Bidrag af Komitéen:

Forfatter **Åge Meyer Benedictsens**,  
Holbergsgade 4, København K.  
Komitéens Formand.

Grosserer **V. Bockelund**,  
Højbropl. 21, København K.

Fru **Ester Broch**,  
K. F. U. K., København K.

Grosserer **Christen Daell**,  
Nørregade 12, København K.

Frøken **Karen Glæsel**,  
Fredensborg.

Frøken **Karen Jeppe**,  
Aleppo, Syrien.

Stiftsprovst **H. Lützhøft**,  
Odense.

Prokurist **Johs. Malmstrøm**,  
Slotsholmsg. 16, København K.  
Komitéens Kasserer.

Dr. phil. **J. C. Scharling**,  
Tostrup Præstegaard, Merløse.

Forfatterinde Frk. **Ingeborg Maria Sick**,  
Pileallé 19 B, København F.

Overretssagfører **H. F. Ulrichsen**,  
Sundholmsvej 5, København S.  
Komitéens Sekretær.

5. November Kl. 3 i K. F. U. K. Frk. *Karen Jeppe* kommer til Stede og taler.

\* \*

Mellem de i Listen i dette Nummer opførte Bidrag er 700 Kr. indgaaet ved Pastor *Boye* i Torrild, 1200 Kr. for Broderier solgte ved Frk. *Veel Jeppe* og ikke mindre end 4300 Kr. ved *G. Himmelstrup* i Aarhus. Af dette sidste Beløb hidrørte de 900 Kr. fra Bidrag indgaaede i Stedet for Kranse ved Forstander *Veddes* Hustrus Jordefærd.

\* \*

Ved Basaren i K. F. U. K. forevises den store, armeniske Propaganda-Film, der

er optaget af „The Near East Relief“ og velvilligst overladt Komitéen af Near East Reliefs Genève-Kontor.

## Armeniervennen

udgaar 6 Gange aarlig og koster 2 Kr. 35 Øre aarlig. Bladet kan bestilles ved **Indsendelse af Beløbet** under Adresse: Armeniervennen, København.

Udgivet af „De danske Armeniervenner“ under Redaktion af Overretssagfører *H. F. Ulrichsen*, Boldhusgade 6, København K., Tlf. C. 13602.

Trykt i Carl Bryrups Bogtrykkeri, Kbhvn. K.

Lejlighed var en Kreds af Byens armeniske Storborgere efter Orientens Skik komme sammen i dennes Embedsbolig for at hilse paa den fremmede.

Hovagims Fader havde indtaget en ret fremragende Plads i Byen, og den var nu gaaet i Arv til ham, da Brødrene eenstemmigt havde udpeget ham som den, der var bedst skikket til at repræsentere Familien ved alle Lejligheder. Der var nu da ogsaa gaaet Bud til ham, at den fremmede Vartabed tog imod, han havde strøget sin Arbejdskittel af, havde klædt sig pænt paa og var gaaet derhen.

Da han kom, var der allerede mange samlede i den lille Sal, der brugtes ved saadanne Lejligheder. Oppe i den øverste Ende sad Anania Vartabed i sin Embedsstol med Biskop Choren paa sin højre og den fremmede Vartabed paa sin venstre Side. Langs med Væggene løb der hyndebedækkede Bænke, og paa dem sad de ældste og fornemste af Bymændene, nøje ordnede efter Alder og Rigdom

eller anden Værdighed. Lige ved Siden af Biskoppen havde Urfas 4 Præster Sæde. De, der ikke havde faaet Plads paa Bænkene, sad med korslagte Ben paa det tæppebelagte Gulv, og iblandt dem fandtes mange af de yngre Mænd.

Da Hovagim kom ind, hilste han først Forsamlingen med et „god Dag allesammen“, der eenstemmig besvarede. Dernæst gik han op og kysede Prælaternes Hænder og trak sig saa tilbage til en beskeden Plads i Nærheden af Døren. Her satte han sig ved Siden af Chanums Broder, Krikor, der ogsaa hørte til de yngste Medlemmer.

Da han vel havde faaet sig sat, begyndte de forsamlede fra en Kant af at byde ham velkommen, idet de en for en saa hen paa ham, førte Haanden op til Panden, bøjede Overkroppen let fremover og fremførte den armeniske Velkomsthilsen. Hovagim svarede med en lignende Bevægelse hen imod hver af dem og med et „vel mødt“.

(Fortsættes).



## Fra Konstantinopel

Da de Allieredes Tropper drog bort. — Tyrkere og Grækere. — Angora eller Konstantinopel.

De Allierede har forladt Konstantinopel, som de havde holdt besat i omtrent fem Aar. Den 2. Oktober var de sidste Tropper indskibede, og ved Kajen blev der holdt mere eller mindre varmtføjte tyrkisk-fransk-engelsk-italienske Militær-Ceremonier.

Den kristne Befolkning havde med Frygt og Bæven imødeset den Dag, de tyrkiske Tropper skulde holde deres Indtog i Byen. Men der skete heldigvis ingen eller saa godt som ingen Overgreb — Europa forskaandedes for en Gentagelse af Smyrna-Rædslerne.

Det var Chukri Naili Pacha, der kommanderede den Hær, der en tidlig Oktobermorgen blev udskibet i Stambul og derefter deltog i en Revy i den vidunderskønne Gulhané-Park ved det gamle Serail. Tropperne marcherede — for at vise de Kristne Sejren og dens Betydning — derefter gennem Peras Hovedgade, og den tyrkiske Stab blev indkvarteret i Harbie-Kasernen, hvor Englænderne hidtil havde haft deres Hovedkvarter.

Den tyrkiske Pøbel — urolige Kurder og Lazer — blev holdt i Ave af det tyrkiske Politi, der i det store og hele synes at have løst sin Opgave vel. Men det betyder ingenlunde, at Tyrkerne har naaet en mere ædruelig Opfattelse af Situationen. Tværtimod, saa godt som hele den nationalistiske Presse haaner Dag efter Dag det overvundne Europa og fremhæver, at hvad der er sket, alene skyldes Tyrkerne og deres moralske Kraft.

Fremmedhadet er i stadig Stigning. Nu som under Krigen, da Tyskerne og Parolen om den hellige Krig havde opflammet Masserne, skal det forbydes at have Skilte eller Opslag med ikke-tyrkisk Tekst. Man glemmer, at Hundredtusinder af Konstantinopels Beboere ikke kan læse et tyrkisk Ord, og at Staden ved Bosphorus igennem Aarhundreder har været Samlingsstedet for en Række Folkeslag og Kulturer.

De tyrkiske Autoriteter forlanger i stort Omfang af de forskellige Administrationer og Institutioner, at de afskediger deres udenlandske og ikke-

muhammedanske Personale. For Sporvejenes Vedkommende betød Afskedigelserne en væsentlig Tilbagegang i Personalets Kvalitet — men det gør ingenting, naar blot de nationale Krav sker Fyldest.

Af de græske Forretningsmænd er som tidligere omtalt en Mængde allerede forsvundet fra Byen. Grækernes Kaar er heller ikke blide — selve det hellige Patriarkat, der har haft til Huse i Phanar fra længe før den Tid, en Tyrker havde sat sin Fod i Konstantinopel, er krænket af en Flok Tyrkere, der ganske roligt afsatte den tidligere Patriark.

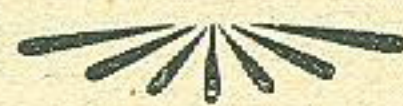
Konstantinopels Beboere interesserer sig iøvrigt i Øjeblikket særlig for den nye Regerings Spiritus-Forbud — der efter mange Maaneders Udsættelse endelig blev gennemført samtidig med, at de tyrkiske Tropper besatte Konstantinopel. Forbudet er sikkert til en vis Grad et Led i Bestræbelserne for at knuse græsk Erhvervsliv — det var Grækere, der var saa godt som eneraadende i denne Branche.

Selv de mest fanatiske Tyrkere begynder at føle Virkningerne af Deportationerne. De tyrkiske Frugtdyrkere i Lilleasien forstaar ikke at behandle

Høsten, og i flere Tilfælde har man maattet gribe til den ydmygende Udvej at tilbagekalde nogle af de deporterede Grækere og Armeniere for paa denne Maade at redde i hvert Fald noget af det, der ellers gaar tabt. Det var noget lignende, man saa under Krigen, da man i mange Tilfælde maatte tilbagekalde Landsbyens armeniske Haandværker, fordi man overhovedet ikke kunde erstatte ham med en Tyrk.

Den nye Regering har bestemt sig for Angora som Hovedstad. Men efter hvad „The Near East“ fortæller, er der en voksende Opposition, som kræver, at Konstantinopel skal være Regeringens Sæde. Denne Opposition vil, hedder det sig, foreløbig modsætte sig, at Nationalforsamlingen bevilger de af Regeringen krævede 114,000 tyrkiske Pund til Opførelsen af en Parlamentsbygning i det som Hovedstad meget tarveligt udrustede Angora.

H. F. U.



## Misak.

### Et Livsbillede fra Armenien.

(Fortsat).

Af Karen Jeppe.

Denne Slags Skurv er en Sygdom, der sidder i Haarrødderne. Hvis man blot passer paa lige i Begyndelsen, naar man ser den første lille vædskende Byld, og ved omhyggelig Renselse sørger for, at al Materien bliver fjernet straks, er Sygdommen ikke saa farlig. Men naar den har sat sig fast i aarevis, er saadan Behandling overflødig. Det eneste, der er at gøre, er at rive alle Haarene ud, saa Rødderne kommer med. Men det gør jo forfærdelig ondt.

Fremgangsmaaden er da den, at man smører Beg blandet med et eller andet over hele Hovedet og lader det blive der en Tid, indtil alle Haarene sammen med Begen danner een fast Kage. Saa river man med et rask Tag det hele af. Det er en radi-

kal Fremgangsmaade, og naar man saa passer paa bagefter og er omhyggelig med Forbinding og Vaskning, er Sygdommen helbredet. Men det er en Kur, der minder lidt om Middelalderens Torturer, og den bliver ikke mere hyggelig ved, at det er Børn, den anvendes paa.

Men der var ingen anden Udvej, og Hovagim besluttede sig med et tungt Hjerte til at lade Misael gennemgaa Behandlingen. Imidlertid var der blevet snakket om det, og Misael var stor nok til at vide, hvad det drejede sig om, saa nu havde han ogsaa Angsten at slaas med. De greb saa til at love ham noget, og de blev enige om, at han skulde have et lille Lam, naar han vilde gaa med hen til Konen. Han var imidlertid forsigtig.



## Armenierne.

### Lidt om deres Historie og Sædvaner.

En Række Forfattere har meddelt deres Indtryk fra Orienten og deres Syn paa de mange Nationaliteter, der har hjemme i Tyrkiet og ikke mindst i det ottomanske Riges tidligere Hovedstad. Nogle af dem — som f. Eks. Pierre Loti — har indskrænket sig til en ensidig lyrisk Lovsang af den tyrkiske Kulturs Ro og Skønhed og paa Forhaand opgivet at gøre mindste Forsøg paa at trænge ind i de kristne Folks Liv og Sædvaner. Af en anden Type er *G. des Godins de Souhemes*, der i 1896 i sin Bog „Turcs et Levantins“ skildrer Orientens Folk. Han er ikke Ven eller Beundrer af de kristne Folk i den Nærmere Orient, men hans Betragtninger er den Dag i Dag ikke uden Interesse, og hans Oplysninger er i det hele og store rigtige. Nedenfor gengiver vi nogle af hans Bemærkninger om Armenierne, idet der dog er Grund til at understrege, at hans Betragtninger væsentlig støtter sig paa Iagttagelser fra selve Konstantinopel.

Armenierne er med Rette stolte af at tilhøre en af Verdens ældste Nationer. Den kristne Tro fik Indpas hos dem under Kong Apkar lige efter Jesu Tid; den forsvandt igen, men vandt atter frem i Slutningen af det 3. og Begyndelsen af det 4. Aarhundrede. *St. Gregor Lysbringeren* omvendte Kong Diritades, der var opdraget i Rom. Hoffet fulgte Kongens Eksempel, og Landet antog Kristen-

dommen. St. Gregor skyndte sig at foranstalte offentlige Opbrændinger af alle Hedenskabets Bøger; men det varede længe, inden de gamle hedenske Skikke iklædte sig kristne Former.

Mange af Fortidens Sædvaner har holdt sig til vore Dage. Dette gælder saaledes Duefesten (Vartavar), der siges at stamme fra Noahs Dage. Man ved, at Biblen fortæller, at Noah slap nogle Duer løs, da Arken var

strandet paa Ararats Bjerg. Til Minde om denne Episode fra Syndflodens Dage bliver der hvert Aar i de armeniske Kirker sat nogle Duer i Frihed. I en forhistoriske Tid var Duefesten helliget Anahid — den armeniske Diana.

Det 4. og 5. Aarhundrede blev den armeniske Litteraturs Guldalder. En Række Kirkefædre dyrkede Videnskaben, blandt dem St. Mesrob, hvis Oversættelse af den hellige Skrift endnu bruges til Oplæsning i de armeniske Kirker, St. Sahag, der opfandt det armeniske Alfabet — med 38 Bogstaver — som ligeledes bruges den Dag i Dag, Historikeren Elisé eller Egisché, Moses fra Koren, der fortalte Armeniens Historie indtil det 4. Aarhundrede, Filosofer som Eznik og David den Uovervindelige og mange flere.

Det armeniske Alfabet er et af de rigeste, der eksisterer. Det giver Udtryk for praktisk talt alle de Lyde, der findes i de forskellige europæiske Sprog, og alle dets Bogstaver udtales. Selve Sproget, der hører til den iranske Gren af de indo-germanske Sprog, er haardt og har svage Vo-

Han vilde have Lammet først, og det fik han. Saa vilde han have det med derhen, og ogsaa det fik han Lov til. Og saa blev det da til, at han sad paa Hovagims Skød med Lammet knuget krampagtigt ind til sig og Ansigtet presset ned i dets Pels, mens Konen rev Haarene af. Men skrækeligt var det alligevel. Hovagim var næsten lige saa medtaget som Misael selv, og glade var de begge, at det var overstaet.

Da endelig Saarene var lægte og de nye Haar kom frem, begyndte Misael at se ud som andre Børn. Og der har vel sjældent været en saadan Kærlighed mellem Fader og Søn, som der var mellem ham og Hovagim. Hver Aften tog han Misael i sine Arme, og saadan sov de hele Natten. Misael var hans første Tanke, naar han kom hjem om Aftenen og den sidste, naar han gik ud om Morgen. Al den Æmhed, han ved sin Forsagelse ligesom havde stængt inde i sig selv, udøste han nu over Misael, og dette Barn, der havde levet uden For-

ældrekærlighed og ogsaa uden anden Æmhed, fandt sin hele Verden i ham. Utallige Ting havde han at fortælle sin Ven og vise ham, naar han kom hjem om Aftenen. Gerne løb han ham et Stykke i Møde for saa at gaa hjem med sin Haand i hans eller at ride paa hans Skuldre.

Men en Aften, da han saaledes kom ham i Møde, saa Hovagim straks, at der var sket noget usædvanligt. Misael's Ansigt var blegt og ophidset, og Øjnene var helt røde og ophovnede af Graad.

„Lad mig ikke gaa fra dig! Lad mig ikke gaa fra dig!“ næsten skreg han og omfavnede Hovagims Ben.

„Men hvorfor dog det? Nej, det kunde rigtignok aldrig falde mig ind“, trøstede Hovagim. Men ogsaa han blev urolig, da han fik Rede paa, hvad der var sket.

Onkelen og Tanten havde været der den Dag, mens Hovagim var paa Arbejde. De vilde nu rejse tilbage til deres Hjemstavn og vilde have Drengen med.

De havde ingen virkelig Ret til ham, det var sikkert nok; for de havde ladet ham dø. Det var Hovagims Fortjeneste, at han nu overhovedet levede. Og dog kunde de tage ham, Loven gav dem Medhold. Onkelen havde nok sagt, at Hovagim maatte have ham; men han havde ikke faaet noget skriftligt, saa de havde Ret til at tage ham tilbage.

Det var en Uforsigtighed af Hovagim, og han blev nu lige saa uheldig som Misael. Han gik ind for at faa rigtig Rede paa, hvad der var sket, og det saa virkelig slemt nok ud.

Saa opsøgte han Onkelen og Tanten, og de gav Grunde nok for deres Forlangende. „Vi kan dog ikke lade vor Broders Barn blive ude blandt Fremmede; det passer sig ikke, og det kan vi ikke bære over vort Hjærte. Han er jo dog vor „Indvold“, og vi kan ikke undvære ham.“

Det blev dog Hovagim for meget, da de begyndte at lyve saa groft, og han lod dem høre, at Barnet havde været yderlig forsømt og lige ved at dø.



kaler. Tonen falder paa sidste Stavelse. I Sproget er der efterhaanden indgaet en Række tyrkiske og persiske Ord, der næsten giver det et turansk Præg. Der er to Dialekter — en vestlig, brugt i Konstantinopel og Lilleasien, og en østlig, brugt i Persien, Indien og Kaukasus.

Om Alfabetets Opfindelse fortælles følgende Sagn:

Sahag havde bedt og sunget i 24 Timer. Det var den hellige Paaskelørdag Nat. Sahag var gaaet om bag Alteret, og dødtræt lagde han sig ned for at faa lidt Hvile. I Drømme saa han saa det nye Alfabetets Tegn. Da han vaagnede, skrev han dem ned, og siden den Dag er der ikke foretaget den mindste Ændring i dem.

En anden Tradition, der dog forkastes af de moderne Armeniere, gaar ud paa, at selve Adam talte armenisk, da han vandrede i Edens Have, som laa i Armenien, i Landet mellem Eufrat og Tigris.

Det gamle Armenien naaede højt i Maler- og Billedhuggerkunsten. De Motiver, der pryder den store Moske i Erzerum, udmærker sig ved Finhed i Udførelsen og Lune i Detaillerne.

Det samme gælder Resterne af Dekorationerne paa Kirken i Ani — Ani en gammel armenisk Hovedstad i Kaukasus ikke saa langt fra Tiflis, blev ødelagt ved et Jordskælv i 1319 og har nu i 600 Aar ligget i Ruiner —, hvor der blandt andet er Billedhuggerarbejder, som giver Indtryk af Landets Dyre- og Planteverden i de Tider. En Kirke i Tiflis indeholder meget smukke oldarmeniske Metalarbejder og i Schahander findes et trefløjet Maleri i byzantisk Stil, prydet med Guld og Ædelstene og forestillende den hellige Jomfru, Jesusbarnet og Helgener i Krigerdragt. Det armeniske Folk har ikke altid været saa fattigt som efter, at det blev undertrykt af Tyrkerne!

Armenierne er sædvanligvis vel-skabte, kraftige Folk, der dog har Tilbøjelighed til Fedme. Deres Hovedform er iransk langskallet, de har rig Skægvekst, brune eller blaa Øjne og en markeret Næse; deres Hud er i Ungdommens Aar fin og hvid, men bliver senere ofte rød-blisset.

I moralsk Henseende bør der sondres mellem Armenieren fra selve Armenien — Bjærg- og Landboen —

og de Armeniere, der har slaet sig ned i Byerne. Den førstnævnte er blid, hæderlig, haardfør og arbejdsom, from og traditionsbunden; Luksus kender han intet til. Den anden er smidig, pengebegærlig og har en udpræget Evne til at klare sig. Han forstaar at bevise, at to og to er fem og mangler ofte god Tro. Han er servil, men sparsommelig og ordentlig. Man bebrejder ham Mangel paa personligt Mod — det er ofte vanskeligt at tænke sig, at den krybende Armenier fra Konstantinopel tilhører samme Folk som de Armeniere i Lilleasien, der Gang paa Gang i Desperation rejser sig og uden Haab om Sejr kæmper mod de raa og grusomme Undertrykkere — Tyrkere og Kurdere. Eller skal jeg minde om Zeitun-Armenierne, som Tyrkerne aldrig har kunnet undertvinge, og som den Dag i Dag forhindrer Landets Herskere i at sætte deres Ben i deres Egn. Nej, den armeniske Folkekarakter er ikke fejs, og de Armeniere, der synes at have prisgivet deres nationale Ære, er kun Ofre for en Slaphed, der er Følgen af langvarig Undertrykkelse.

Men nu tog Tanten paa Veje. „Ja, det er det sædvanlige. Fattigfolk har ingen Følelser. Vi har delt med ham af vor Fattigdom, vore egne Børn kunde ikke have haft det bedre, og saa skal vi saadan smædes. Vi vil absolut have Barnet.“

Nu var gode Raad dyre. — Efter at have tænkt noget frem og tilbage gik Hovagim næste Morgen ud til den gamle Biskop Choren, der boede i det armeniske Kloster Vest for Byen.

Biskoppen var en mærkelig Mand, og han havde i lang Tid været Urfas „Fører“. Denne Stilling beklædes altid af en Mand af den højere Gejstlighed, hvis Medlemmer i Modsætning til den lavere Gejstlighed er ugifte og er i Besiddelse af teologisk, tit ogsaa af anden almindelig Dannelse. Den Indehaver fører Forsædet baade i det gejstlige og det verdslige armeniske Raad; han ordner ved sin personlige Mellekomst de allerfleste Stridsspørgsmaal indenfor Menigheden, naar de da overhovedet naar ud i Offentligheden, og desuden repræ-

senterer han den armeniske Befolkning og varetager dens Interesser overfor den tyrkiske Regering.

De gejstlige, der kan beklæde denne Stilling, skal mindst have naaet Graden „Vartabed“ for at komme i Betragtning. Undertiden er de ogsaa Biskopper. Begge er akademiske Grader med forskellige Afskygninger, der ikke er saa lette for uindviede at hitte Rede i. Det spiller heller ikke nogen stor Rolle, som „Fører“ har de samme Myndighed.

Biskop Choren var nu imidlertid blevet for gammel til at beklæde denne Stilling længere, og efter nogen Gnidning med de store i Byen havde han trukket sig tilbage til Klosteret og overladt Pladsen til Anania Vartabed.

Skønt denne nu altsaa officielt var Føreren, blev han dog ved mange Lejligheder stillet i Skygge af den langt betydeligere Biskop. Jævne Folk foretrak ofte at bringe deres Sager frem for ham, og han tog tit nok Affære.

Paa den Maade opstod der ofte

Rivninger mellem den ældre og den yngre, og det gavnede ikke Armeniernes Sag; men den almindelige Regel at sende den afgaaede „Fører“ som Pensionist til Jerusalem, kunde man i dette Tilfælde ikke følge, dertil var Biskop Choren en for betydelig Mand.

Han stod saaledes i et personligt Forhold til Tyrkiets Enevoldshersker, Abdul Hamid, der havde givet ham en høj Orden og, efter hvad man sagde, satte stor Pris paa ham. Alle-rede det var jo mere end Grund nok til at omgaaes ham meget forsigtigt.

Men desuden var han en særdeles klog Mand og vistnok ogsaa en meget god Mand, der holdtes højt i Ære af Menigmand, ja, der havde saa smaat begyndt i levende Live at danne sig en Helgenglorie om ham.

Der var ogsaa mange Fortællinger i Omløb om de mærkværdige Svar, han ved Lejlighed skulde have givet. Mest bekendt var vel Historien om en Europæer, der havde spurgt ham, hvorfor hans Folk, der jo dog var



Armenierne i Armenien lever i Fattigdom. Deres Huse er smaa og snavsede, deres Døtre har sjældent Medgift, og deres Sønner maa tjene til Livets Ophold fra 14 Aars Alderen. Anderledes er Armenierne i Byerne stillede — det gælder baade Funktionærerne, Bankmændene og Vekselrerne og de Handlende.

Det store Flertal af Hovedstadens Armeniere har ingen Interesse i at søge Kundskaber udover dem, der er nødvendige i Eksistenskampen. For Videnskaben selv er det kun et Faatal, der gløder.

Der er dog Tegn til nye Tider paa det Omraade. Man er blevet opmærksom paa de videnskabelige Resultater, der er opnaaet af Mekhitaristernes Orden (en katolsk-armenisk Munke-Orden, der blandt sine Medlemmer har talt en Række fremragende og beskedne Lærde) i Wien, Paris og Venezia. Det armeniske Nationalraad har de senere Aar skabt udmærkede højere Skoler — fra dem vil der de kommende Aar udgaa en Intelligensens Stab, der kan blive af den største Betydning for Folket.

Den armeniske Nation har Krav

paa Sympati. Igennem Aarhundreder har den trods Ulykker og Omskiftelser bevaret sit væsentlige Særpræg. For Franskmand kommer dertil, hvad Kesnin Bey skriver: „Den dannede Armenier taler og skriver Fransk, kender vor Litteratur og følger alt, hvad der rører sig i fransk Kultur. Tyrken er optaget af at beskue sin egen Navle og interesserer sig sjældent for noget som helst.“

Den armeniske Kvinde er smuk uden at have regelmæssige, skønne Træk. Hun har ofte store Øjne, en bred Mund, en stærkt markeret Næse, mat Hud. Hun bliver tidlig ret svær og er i hele sit Væsen ikke lidt orientalsk. Meget i hendes Væsen og Tænkemaade minder om Tyrkinden.

I religiøs Henseende er Armenierne delt i tre Dele, de ortodokse (gregorianske) Armeniere, de katolske og de protestantiske.

De *gregorianske Armeniere*, der tilhører den gamle nationale Kirke, udgør langt den største Del. De anerkender ikke Paven i Rom, og deres Dogmer er lige langt fra de græsk-ortodokse og fra de romersk-katolske.

Den armeniske Kirke anerkender Vedtagelserne paa Kirkeforsamlingen i Nicæa og anvender Neddykkelsesdaaben. Gejstlighedens Top er Catholicos, der residerer i *Etchmiadzin* (i Nærheden af Erivan), under hvem der sorterer Patriarker i *Konstantinopel*, *Sis* og *Jerusalem*, en Række Biskopper (Vartabed'er) og Præster. Ægteskab er tilladt i de lavere Grader; men de Præster, der gifter sig, maa renoncere paa de højere Stillinger.

De *katolske* Armeniere slutter sig til Romerkirken, men bruger deres eget armeniske Sprog i Messen. Deres Patriark har de samme Forrettigheder og nyder de samme Hædersbevisninger som den græske og den armeniske Patriark. Alle Præsterne lever i Cølibat.

Af *protestantiske* Armeniere er der kun en lille Kreds, som ikke spiller større Rolle.

Mellem de forskellige armeniske Trossamfund har der været lange og bitre Stridigheder. De katolske Armeniere er dem, der staar os Franskmand nærmest; de har mest Kendskab til Fransk, og en stor Del af deres Præster har i deres Ungdom

racebeslægtet med de europæiske Folkeslag, havde faaet saadan noget slavisk, snigende over sig, der gennemgaaende var Europæerne ret fremmed. „Ak, ja,“ sagde den gamle, „engang mødtes en Løve og en Kat. Løven betragtede Katten nøje og sagde saa: „Hvoraft kommer det, at Du, der dog ligner mig saa meget i Legemsbygning, er blevet saa forskellig fra mig i Aand? Jeg gaar lige paa og griber mit Bytte i fri Jagt; Du ligger og lurar paa det og overfalder det saa bagfra.“ „Gud bedre det,“ svarede Katten, „det er sandt hvert Ord, Du siger; men Du glemmer, at jeg i saa mange Aartusinder har været nødt til at omgaa Menneskene.“

Til denne Mand var det nu, at Hovagim vendte sig i Stedet for at gaa til „Føreren“. Biskoppen hørte paa hele Historien og beklagede, at den juridiske Ret var paa Onkelens Side; men han skulde alligevel gøre, hvad han kunde. Det var jo sandsynligt, at de blot vilde forsøge en Pengeafpresning. Penge kunde de

godt faa, mente Hovagim, det kom det ham ikke an paa, blot han fik Lov til at beholde Drengen. Biskoppen sendte saa sin Tjener og lod Folkene hente.

Overfor ham var de jo de smaa og kunde ikke saadan skræppe op. De var glade, da Prisen blev sat til 300 Piaster, saa skulde de frasige sig al Ret til Barnet.

Henimod Aften samledes saa Onkelen, Tanten, Hovagim og Misael hos Biskoppen, og nu blev der opsat et Dokument, i Følge hvilket Misael blev tilskrevet Hovagim som hans Søn. Onkelen kunde ganske vist ikke skrive sit Navn; men han dyppede Tømmelfingeren i Blæk og trykkede den paa Papiret, der hvor Navnet skulde staa, og der blev taget Vidner paa det hele. Hovagim betalte de 300 Piaster, de kyssede alle Biskoppens Haand, og Onkelen drog glad af med sin Skat.

Det var for Resten ogsaa en god Pris, han havde betalt for ham. Ganske vist er 300 Piastre kun 40 Kr.;

men dengang var det en stor Sum. Hovagim kunde knapt nok fortjene de Penge i 2 Maaneder, naar han stræbte alt, hvad han kunde. Men man kunde saa ogsaa faa meget for dem. De Dage laa slet ikke saa langt tilbage, da en Mand gik paa Torvet med 20 Øre og købte Middagsmad til hele Familien, eller da en anden udbrød: „Gud fri os, sikke en Dyr-tid, nu maa vi snart rømme af Landet.“ Han fik nemlig kun 3 Æg for 1 Øre. Noget anderledes var det jo blevet nu; men — 40 Kr. var en stor Sum. Familien fandt selvfølgelig, at den var meget for stor; men det sagde de fornuftigvis ikke noget til Hovagim om.

Da nu Hovagim saaledes havde sikret sig Misael, og denne ogsaa begyndte at blive nogenlunde rask, fandt Hovagim, at han skulde sættes i Skole.

Det var dengang ingen Selvfølge, at Børn blev sat i Skole. Det hørte tværtimod snarere til Undtagelserne; men det fremkaldte almindelig Til-



besøgt Præsteseminariet Saint-Sulpice i Paris.

Hvad end man kan sige om det armeniske Folk, en Betragtning trænger sig paa med bydende Kraft og overskygger alle andre: „Dette Folk har en Mission, en lykkelig Mission at opfylde her i Verden.“ Saaledes talte den berømte Fader Alishan, og jeg tror, at hans Overbevisning er rigtig i Kraft af Forholdenes Natur og den historiske Udvikling.

## Frk. Jeppe i Danmark.

### En Række Møder Landet over.

Frk. Karen Jeppe har benyttet sit Ophold i Danmark til at foretage en Agitationstourné, paa hvilken hun har slaaet til Lyd for sit Arbejde blandt armeniske Flygtninge og Børn.

Et af Frk. Jeppe's første Møder blev holdt i *Randers*, hvor der, ikke mindst takket være den i Armenien-Spørgsmaalet stærkt interesserede Pastor *Gram Nygaard* fra Laurberg, er god Jordbund for Frk. Jeppe's Arbejde.

Pastor Gram Nygaard aabnede Mø-

det og gav Ordet til Frk. *Henni Forchhammer*, der gav en kort Oversigt over Karen Jeppe's Arbejde blandt Armenierne og talte om Frk. Jeppe's Arbejde i Folkenes Forbunds Tjeneste.

Derefter talte Frøken *Karen Jeppe*.

Hun skildrede i et meget interessant Foredrag Armeniernes Kaar, hvorledes man faar udfriet armeniske Kvinder af Tyrkernes Hænder og senere hjælper dem.

Salen var fyldt af Tilhørere, der interesserede paahørte Karen Jeppe's Tale. Paa Mødet blev der nedsat en stedlig Komité for *Randers* og Omegn til at organisere en Indsamling til Støtte for Frøkenens Arbejde. Den kom til at bestaa af:

Pastor Nygaard, Laurberg, Adjunkt Bjørnbak, Mejeriejer Ligaard, Fru Pastorinde Møller Andersen, Voldum, Pastor Rützou, Fru Læge Møller, Hadsten, Fru Redaktør Drøhse, *Randers*, Provst Møller, Spentrup, Fru Ladefoged, Lyngaa, Sygeplejerske Frk. Laursen, Hadsten, Fru Pastor Ring, Ørsted, Pastor Thaning, Hobro, og Fru Gaardejer Kock, Granslev.

En Mængde Haandarbejder, der er lavet i Armenien, blev solgt efter Mødet.

## Indgaaede Bidrag.

(Beløbene er angivne i Kroner).

### August—September 1923.

Valborg Hassel, Agersted, 25. K.F.U.M., Sæby, 5. Anna Bystrup, Østrup St. 69,50. Ved P. Daurtoft, Maabjerg, Holstebro: Fra Samfundet i Maabjerg, 46. Skovejer S. Hansen, Vordingborg, 10. Ved Pastor Balslev, Ø. Jølby, Erslev, 39. A. Christensen, Aalborg, 10. Jenny Boesen, Aas pr. Vildsund, 20. Fru Buhl, Kolding, 50. L. P. Hansen, Faxe Ladepl., 10. Elisabeth Larsen, Sandgjerd, Thorshavn, 21,10. A. Bülow, Nr. Ørslev, Egebjerg, 25. F. P., 10. Dommerfuldmægtig Blæhr, Haderslev, 10. Lærer Jens Hansen, Tvis, 24. Landpost S. Christensen, Todbøl, 10. Direktør Jacob Møller, De foren. Vattfabr., Kbhvn. F., 100. Ved Spr. Sv. Alsinger, Gimlinge: Fra Skolebørn i Gimlinge Sogn, 50. H. G. Krebs, Charlottenlund, 5. Ved Skoleinspektør Christensen, Hadsundvejens Skole, *Randers*: Inds. bl. Lærerpersonalet, 33. L. Sperling Andersen, Brønderslev, 5. Fru Henrica Nielsen, K.F.U.K., Sakskøbing, 10. Sygeplejerske Julie Hansen, Broholm pr. Gudme, 7. Fru Hindsholm, Vig, 10. S. Riis, Ry St., 15. Kaptajn Alstrup, Aalborg, 10. Seminarieforsstander Albeck, Tønder, 5. C. Christensen, Taars, 10. J. F. Pedersen, Skaarup pr. Øsløs, 10. Kirsten Bøgh, Dalager, 5. Frk.

fredshed i Huset. Kvinderne var himmelglade over at være af med Drenge den meste af Dagen — hvad man da heller ikke kunde fortænke dem i — og en Morgen bragte Hovagim ham hen til Skolen.

Skolestuen var et stort, tomt Værelse med nøgne, kedelige Vægge. Det eneste, der fandtes derinde, var et Bord og en Stol til Lærerinden, og nogle gamle, snavsede, ituslidte Bastmaatter til Børnene at sidde paa. Af Børn var der derimod Guds Velsignelse; der var over 100 samlede om den ene Lærerinde. Hun lod dem komme op til sig en for en og læse sit Stykke i Bogen. Saa blev de lykkelige hørt een Gang i Løbet af 7 Timer. Den øvrige Tid havde de at sidde stille uden nogen anden Beskæftigelse end at læse paa deres Lektie. Det var en rar Skoleordning. Det kostede nu da heller ikke Alverden; de, der havde bedst Raad, betalte 5 Øre om Ugen.

Der sad nu Misael. Han havde faaet en ny Bog, den saa han lidt

paa; men det kan man jo ikke tilbringe ret lang Tid med, naar man kun er 5 Aar. Saa begyndte han at se lidt paa sine Kammerater, og da han kendte en af dem, indledede han en Samtale med ham. Saa lød Lærerindens Stemme: „Levon, Misael, ti stille!“

Et Øjeblik blev Misael noget betuttet; men hvad skulde han tage sig til? Han begyndte at pille et Hul i Bastmaatten større. „Frøken, Misael piller Maatten i Stykker“, lød det fra hans Sidekammerat. Denne Gang fik Misael Smæk over Fingrene og Anvisning paa at sidde stille.

Nu var han rasende, og da Lærerinden saa til den anden Side, blev Sladrebankens Hoved ramt af en velrettet Sten, der var kommet op af Misael's Lomme.

Skrig og stor Opstandelse! Misael fik sig nu en ordentlig Dragt Prygl.

Det havde til Følge, at han, saa snart han slap fri, sprang ud af Vinduet, der efter Ørientens Skik sad langt nede, og derudefra begyndte at

kaste Sten ind i Skolestuen og traktere dem allesammen med uartige Ord.

Denne Scene hidlokkede Kirkebetjenten, og nu fik Misael en saa solid Omgang, at han foreløbig indstillede Fjendtlighederne og resigneret satte sig hen indtil Frikvarteret. Saa løb han hjem og kom ikke mere den Dag.

Næste Morgen bragte Hovagim ham derhen igen. Naturligvis løb han bort, og denne Gang blev han hentet af Kirkebetjenten.

Det kom de følgende Dage til en Række stormende Scener, hvor Misael snart blev gennempryglet, snart bunden til en Pæl midt i Stuen.

Til sidst blev han saa vidt tæmmet, at han kunde sidde nogenlunde stille og se ud i Vejret uden at tage sig noget særligt forstyrrende for; men en Prøvelse var og blev han for Skolefrøkenen, og det gik meget smaat fremad med hans Lærdom.

Det gik nu just heller ikke saa godt med de andres, for der var store tekniske Vanskeligheder at overvinde.

Børnene i den Klasse skulde kun



Winther, Køge, 5. Toldassistent Apel, Aalborg, 5. Toldassistent Jacobsen, Aalborg, 5. Ritmester de la Cour, Aarhus, 10. Ved Husejer Duus, Havdrup: Gave fra Havdrup Stationsby og Omegn, 285. „N.“, 5. N. S. Dahl, Vejle, 10. Ved Sagfører Boesen, Køge: a) Indsamlede Bidrag én Gang for alle 70,50, b) eget Bidrag 10, ialt 80,50. Spr. M. Johnsen, Præstholm, 25. A. Christensen, Aalborg, 10. Fru Bruun, Fuglebjerg, 10. Frederik Bach, Sdr. Hostrup, 5. Ved Bogholderske I. Johansen, Hillerød: Fra K.F.U.K., Hillerød, 10. Læge Th. Balslev, Nordborg, 10. L. Nielsen, Kaffe- og Thehandel, Saxkøbing, 20. Beslagsmed Nielsen, Karise, 100. M. Poulsen, Aalborg, 10. I. Blichfeld, Nr. Aaby, 10. Ved Herrekviperingshandler Petersen, Brørup: Fra Samfundet i Brørup, 36,55. Lærer Alfred Pedersen, Lyngby, 20. Lærerinde Elisabeth Jensen, Børnehjemmet, Sæby: Fra Sæby K.F.U.K., 15. Uden Mærke, 3. Frk. Sick: Solgt Mærker ved Bazar i Fredensborg, 50. H. A. Hansen, Nordborg, 4. Bispinde Nielsen, Kbhvn., 20. Ved Pastor Boye, Torrild: Betaling for Haandarbejder 500, indsamlet ved Havefest i Maarslev ved Gartner M. Holm 100, indkommen ved Bazar i Astrup Præstegaardshave 100, ialt 700. Ved Frk. H. Forchhammer: Salg af Postkort, 200. Ved Signe Veel Jeppe, Lyngby: Solgte Broderier ved Kirkeligt Samfunds Lyngbykreds, 1200. Ved G. Himmelstrup, Aarhus: a) Solgte Haandarbejder 3000, b) fra Forstander Vedde: Indkommen fra Venner ved hans Hustrus Jordefærd 900, c) Medlemsbidrag 400, ialt 4300. Ved Forstander Bals-

lev: Indkommen ved Møde paa Uubberup Højskole ved Hr. Meyer Benedictsen, 205.

Ialt Kr. 8.028,65.

Bidrag modtages fremdeles med Tak.

Prokurist **Johs. Malmstrøm**,  
Kasserer,  
Slotsholmsgade 16, København K.  
Telefon C. 10948.

## Fra Sovjet-Armenien.

### Den økonomiske Situation.

En af Lederne af det filantropiske Arbejde i Erivan, Rev. H. W. Harcourt, er nylig vendt tilbage til England, hvor han fortæller, at den økonomiske Situation i Sovjet-Armenien og i det hele taget i Transkaukasien nu snarest er tilfredsstillende. Høsten i 1922 var ret god, og i Aar er den i de fleste Distrikter endogsaa udmærket. I Erivan er der anlagt nye Gader, plantet Træer og bygget Huse i et Omfang som aldrig før. Bomuldsmarkernes Udstrækning er forøget til det mangedobbelte, og det dyrkede Areal er overalt forøget.

De tre transkaukasiske Sovjet-Republikker, Armenien, Georgien, Asserbedjan, har stadig Selvstyre i en Række administrative Spørgsmaal. Sundhedsvæsen, Politi og Undervisningsvæsen er saaledes særligt for hver af Staterne. Møntfoden er derimod fælles for hele det transkaukasiske Forbund; men man overvejer nu fra 1. Januar 1924 at indføre russisk Sovjet-Mønt, og den nye Tschernovetz vinder mere og mere Indpas i de tre Republikker.

Den økonomiske Udvikling har fuldstændig omlagt Transkaukasiens

**Abonnementsafgiften for 1923 (2 Kr. 35 Øre) bedes inden 15. November indsendt til Kassereren, Prokurist Malmstrøm, Slotsholmsgade 16, Kbhvn. K.**

**De Abonnenter, som ikke inden 15. November har betalt Bladet, vil modtage en Postopkrævning paa Kr. 2.65, som da bedes**  
- - - - indløst. - - - -

lære Begyndelsesgrundene i Læsning, og det var de fleste af dem tre Aar om. Men det armeniske Sprog har da ogsaa 36 Bogstaver med svære Navne: aib, bæn, kem o. s. v. Og havde de endelig faaet dem lært, saa voldte Stavningen ikke saa faa Vanskeligheder; for at ho-aib-hi-re siger hajr, det er nu da ikke saa nemt at faa ind. Der var mange, der fik meget mere paa Ryggen end i Hovedet. Det var en slem Plage med det Skolevæsen baade for Lærerinden og Børnene.

Behageligt var det kun for Forældrene, der var af med Børnene saalænge; for Gaardene var smaa, og der var tit flere Familier med ikke saa faa Børn i hver Gaard. Det var næsten lige galt, om man havde dem til at sætte Gaarden paa den anden Ende eller til at løbe paa Gaden og lære Uartighed.

Med alt det var man naaet hen i Efteraaret 1894, og Misael var da omtrent 6 Aar. Da fødte Chanum igen et Barn, en lille Dreng, der i

Daaben fik Navnet Kevork (Georg).

Man var ellers begyndt at blive bange for, at Midlet, at adoptere et Barn, ikke skulde have hjulpet noget, idet hun ingen Børn fik mere. Men nu var det jo i Orden, og glade var de allesammen.

Misael var Kevorks „Kirvæ“.

Barnet blev af Kvinderne bragt op til Kirken og døbt i den lille Daabstue. Der blev det klædt af og af Præsten dukket helt ned under Vandet i Døbefonten, saadan som den gregorianske Kirkes Ritual foreskriver. Saa blev det klædt paa igen og tildækket med et Klæde, lagt paa Misael's udstrakte Arme. Desuden fik han et brændende Lys i hver Haand, og saadan gik han med Barnet ind i Kirken hen foran Alteret.

Dér sang en anden Præst en heldigvis kort Messe over alle de smaa Daabskandidater, tog dem paa Armen, en for en og bar dem rundt om Alteret. Tilsidst puttede han et lille Stykke af en Hostie i Munden paa paa hver af dem og permittedede

dem saa endelig. Det var en noksom lang og anstrængende Forretning for Misael; men han bar den med Anstand.

Misael kom tit i Kirken, for Hovagim tog ham med til Messen om Søndagen, og naar Misael knælede ved Siden af ham, saa faldt Tiden ham aldrig lang. Og efter Gudstjenesten kom det allerbedste, saa fik Misael Lov til at dele Rosiner og andre gode Sager ud til alle de Børn, der sad og tiggede ved Kirkeporten. Naar han gik forbi dem, tog han altid fastere om Hovagims Haand, og tit fik han Taarer i Øjnene. Han kunde ikke glemme, hvor skrækkeligt det havde været den Gang. Og vel holdt han af alle de gode, lækre Ting, som Hovagim fyldte hans Lommer med; men saa han et fattigt Barn, var han altid parat til at give sin sidste Rosin bort.

Kevork var han ogsaa meget glad for. Saa snart han blev saa stor, at man kunde betro Misael til at røre ved ham, var det hans kæreste Ad-



Handelsveje. Linien Konstantinopel—Batum har næsten mistet sin Betydning, og Importen kommer nu for Størstedelen fra Centralrusland ad de russiske Jernbaner og Vandveje.

Sundhedstilstanden er bedre, og Kampen mod Malariaen er blevet organiseret under Ledelse af en i England uddannet Specialist, Dr. Popoff.

## Noter.

Da Komitéen for nogen Tid siden var samlet, fik den Besøg af en Dansker, *George Dane*, der under Navnet Mustapha har gjort Tjeneste i 33 Aar i det tyrkiske Toldvæsen, men som flygtede fra Smyrna efter Branden og nu er vendt tilbage til Danmark.

\* \*

Som bekendt er den tidligere danske Minister i Buenos Aires, *K. M. Widding*, blevet Medlem af den Kommission der skal forestaa Udvekslingen af de græske og tyrkiske Befolkningsselementer i henholdsvis Angora-Republikken og Grækenland. Forfatteren *Carl Bratli* er blevet knyttet til Kommissionen som Sekretær.

\* \*

Den af Fru *Ester Broch* ledede armeniske Damekreds holder Møde Mandag den

spredelse at lege med ham. Dog var det just ikke saa tit, han kunde faa Lejlighed til det; for Kevork var sart. Det var klart nok, at han heller ikke vilde blive noget kraftigt Barn.

Imidlertid var Familien ikke just ængstelig for ham. De havde allesammen den faste Overbevisning, at Kevork skulde leve. Misael var der jo, og han var dem Pantet paa, at de skulde beholde deres Barn.

Kevork kom da ogsaa over den Alder, de andre var døde i, og var nu omtrent et Aar. Det tegnede til i alle Maader at blive et hyggeligt Familieliv, da en frygtelig Katastrofe paa een Gang knuste hele deres Hjem og deres Lykke.

## ANDET KAPITEL

### Sorte Skyer.

I Sommeren 1895 var en Vartabed fra det egentlige Armenien paa Gennemrejse til Konstantinopel. Han opholdt sig et Par Dage i Urfa som Anania Vartabeds Gæst, og ved den

# „De danske Armeniervenner“

Til Arbejdet for Armenierne modtages med Tak Bidrag af Komitéen:

Forfatter **Åge Meyer Benedictsens**,  
Holbergsgade 4, København K.  
Komitéens Formand.

Grosserer **V. Bockelund**,  
Højbropl. 21, København K.

Fru **Ester Broch**,  
K. F. U. K., København K.

Grosserer **Christen Daell**,  
Nørregade 12, København K.

Frøken **Karen Glæsel**,  
Fredensborg.

Frøken **Karen Jeppe**,  
Aleppo, Syrien.

Stiftsprovst **H. Lützhøft**,  
Odense.

Prokurist **Johs. Malmstrøm**,  
Slotsholmsg. 16, København K.  
Komitéens Kasserer.

Dr. phil. **J. C. Scharling**,  
Tostrup Præstegaard, Merløse.

Forfatterinde Frk. **Ingeborg Maria Sick**,  
Pileallé 19 B, København F.

Overretssagfører **H. F. Ulrichsen**,  
Sundholmsvej 5, København S.  
Komitéens Sekretær.

5. November Kl. 3 i K. F. U. K. Frk. *Karen Jeppe* kommer til Stede og taler.

\* \*

Mellem de i Listen i dette Nummer opførte Bidrag er 700 Kr. indgaaet ved Pastor *Boye* i Torrild, 1200 Kr. for Broderier solgte ved Frk. *Veel Jeppe* og ikke mindre end 4300 Kr. ved *G. Himmelstrup* i Aarhus. Af dette sidste Beløb hidrørte de 900 Kr. fra Bidrag indgaaede i Stedet for Kranse ved Forstander *Veddes* Hustrus Jordefærd.

\* \*

Ved Basaren i K. F. U. K. forevises den store, armeniske Propaganda-Film, der

er optaget af „The Near East Relief“ og velvilligst overladt Komitéen af Near East Reliefs Genève-Kontor.

## Armeniervennen

udgaar 6 Gange aarlig og koster 2 Kr. 35 Øre aarlig. Bladet kan bestilles ved **Indsendelse af Beløbet** under Adresse: Armeniervennen, København.

Udgivet af „De danske Armeniervenner“ under Redaktion af Overretssagfører *H. F. Ulrichsen*, Boldhusgade 6, København K., Tlf. C. 13602.

Trykt i Carl Bryrups Bogtrykkeri, Kbhvn. K.

Lejlighed var en Kreds af Byens armeniske Storborgere efter Orientens Skik komme sammen i dennes Embedsbolig for at hilse paa den fremmede.

Hovagims Fader havde indtaget en ret fremragende Plads i Byen, og den var nu gaaet i Arv til ham, da Brødrene eenstemmigt havde udpeget ham som den, der var bedst skikket til at repræsentere Familien ved alle Lejligheder. Der var nu da ogsaa gaaet Bud til ham, at den fremmede Vartabed tog imod, han havde strøget sin Arbejdskittel af, havde klædt sig pænt paa og var gaaet derhen.

Da han kom, var der allerede mange samlede i den lille Sal, der brugtes ved saadanne Lejligheder. Oppe i den øverste Ende sad Anania Vartabed i sin Embedsstol med Biskop Choren paa sin højre og den fremmede Vartabed paa sin venstre Side. Langs med Væggene løb der hyndebedækkede Bænke, og paa dem sad de ældste og fornemste af Bymændene, nøje ordnede efter Alder og Rigdom

eller anden Værdighed. Lige ved Siden af Biskoppen havde Urfas 4 Præster Sæde. De, der ikke havde faaet Plads paa Bænkene, sad med korslagte Ben paa det tæppebelagte Gulv, og iblandt dem fandtes mange af de yngre Mænd.

Da Hovagim kom ind, hilste han først Forsamlingen med et „god Dag allesammen“, der eenstemmig besvarede. Dernæst gik han op og kysede Prælaternes Hænder og trak sig saa tilbage til en beskeden Plads i Nærheden af Døren. Her satte han sig ved Siden af Chanums Broder, Krikor, der ogsaa hørte til de yngste Medlemmer.

Da han vel havde faaet sig sat, begyndte de forsamlede fra en Kant af at byde ham velkommen, idet de en for en saa hen paa ham, førte Haanden op til Panden, bøjede Overkroppen let fremover og fremførte den armeniske Velkomsthilsen. Hovagim svarede med en lignende Bevægelse hen imod hver af dem og med et „vel mødt“.

(Fortsættes).



## Fra Konstantinopel

Da de Allieredes Tropper drog bort. — Tyrkere og Grækere. — Angora eller Konstantinopel.

De Allierede har forladt Konstantinopel, som de havde holdt besat i omtrent fem Aar. Den 2. Oktober var de sidste Tropper indskibede, og ved Kajen blev der holdt mere eller mindre varmtføjte tyrkisk-fransk-engelsk-italienske Militær-Ceremonier.

Den kristne Befolkning havde med Frygt og Bæven imødeset den Dag, de tyrkiske Tropper skulde holde deres Indtog i Byen. Men der skete heldigvis ingen eller saa godt som ingen Overgreb — Europa forskaandedes for en Gentagelse af Smyrna-Rædslerne.

Det var Chukri Naili Pacha, der kommanderede den Hær, der en tidlig Oktobermorgen blev udskibet i Stambul og derefter deltog i en Revy i den vidunderskønne Gulhané-Park ved det gamle Serail. Tropperne marcherede — for at vise de Kristne Sejren og dens Betydning — derefter gennem Peras Hovedgade, og den tyrkiske Stab blev indkvarteret i Harbie-Kasernen, hvor Englænderne hidtil havde haft deres Hovedkvarter.

Den tyrkiske Pøbel — urolige Kurder og Lazer — blev holdt i Ave af det tyrkiske Politi, der i det store og hele synes at have løst sin Opgave vel. Men det betyder ingenlunde, at Tyrkerne har naaet en mere ædruelig Opfattelse af Situationen. Tværtimod, saa godt som hele den nationalistiske Presse haaner Dag efter Dag det overvundne Europa og fremhæver, at hvad der er sket, alene skyldes Tyrkerne og deres moralske Kraft.

Fremmedhadet er i stadig Stigning. Nu som under Krigen, da Tyskerne og Parolen om den hellige Krig havde opflammet Masserne, skal det forbydes at have Skilte eller Opslag med ikke-tyrkisk Tekst. Man glemmer, at Hundredtusinder af Konstantinopels Beboere ikke kan læse et tyrkisk Ord, og at Staden ved Bosphorus igennem Aarhundreder har været Samlingsstedet for en Række Folkeslag og Kulturer.

De tyrkiske Autoriteter forlanger i stort Omfang af de forskellige Administrationer og Institutioner, at de afskediger deres udenlandske og ikke-

muhammedanske Personale. For Sporvejenes Vedkommende betød Afskedigelserne en væsentlig Tilbagegang i Personalets Kvalitet — men det gør ingenting, naar blot de nationale Krav sker Fyldest.

Af de græske Forretningsmænd er som tidligere omtalt en Mængde allerede forsvundet fra Byen. Grækernes Kaar er heller ikke blide — selve det hellige Patriarkat, der har haft til Huse i Phanar fra længe før den Tid, en Tyrker havde sat sin Fod i Konstantinopel, er krænket af en Flok Tyrkere, der ganske roligt afsatte den tidligere Patriark.

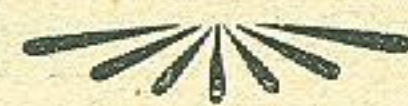
Konstantinopels Beboere interesserer sig iøvrigt i Øjeblikket særlig for den nye Regerings Spiritus-Forbud — der efter mange Maaneders Udsættelse endelig blev gennemført samtidig med, at de tyrkiske Tropper besatte Konstantinopel. Forbudet er sikkert til en vis Grad et Led i Bestræbelserne for at knuse græsk Erhvervsliv — det var Grækere, der var saa godt som eneraadende i denne Branche.

Selv de mest fanatiske Tyrkere begynder at føle Virkningerne af Deportationerne. De tyrkiske Frugtdyrkere i Lilleasien forstaar ikke at behandle

Høsten, og i flere Tilfælde har man maattet gribe til den ydmygende Udvej at tilbagekalde nogle af de deporterede Grækere og Armeniere for paa denne Maade at redde i hvert Fald noget af det, der ellers gaar tabt. Det var noget lignende, man saa under Krigen, da man i mange Tilfælde maatte tilbagekalde Landsbyens armeniske Haandværker, fordi man overhovedet ikke kunde erstatte ham med en Tyrk.

Den nye Regering har bestemt sig for Angora som Hovedstad. Men efter hvad „The Near East“ fortæller, er der en voksende Opposition, som kræver, at Konstantinopel skal være Regeringens Sæde. Denne Opposition vil, hedder det sig, foreløbig modsætte sig, at Nationalforsamlingen bevilger de af Regeringen krævede 114,000 tyrkiske Pund til Opførelsen af en Parlamentsbygning i det som Hovedstad meget tarveligt udrustede Angora.

H. F. U.



## Misak.

### Et Livsbillede fra Armenien.

(Fortsat).

Af Karen Jeppe.

Denne Slags Skurv er en Sygdom, der sidder i Haarrødderne. Hvis man blot passer paa lige i Begyndelsen, naar man ser den første lille vædskende Byld, og ved omhyggelig Renselse sørger for, at al Materien bliver fjernet straks, er Sygdommen ikke saa farlig. Men naar den har sat sig fast i aarevis, er saadan Behandling overflødig. Det eneste, der er at gøre, er at rive alle Haarene ud, saa Rødderne kommer med. Men det gør jo forfærdelig ondt.

Fremgangsmaaden er da den, at man smører Beg blandet med et eller andet over hele Hovedet og lader det blive der en Tid, indtil alle Haarene sammen med Begen danner een fast Kage. Saa river man med et rask Tag det hele af. Det er en radi-

kal Fremgangsmaade, og naar man saa passer paa bagefter og er omhyggelig med Forbinding og Vaskning, er Sygdommen helbredet. Men det er en Kur, der minder lidt om Middelalderens Torturer, og den bliver ikke mere hyggelig ved, at det er Børn, den anvendes paa.

Men der var ingen anden Udvej, og Hovagim besluttede sig med et tungt Hjerte til at lade Misael gennemgaa Behandlingen. Imidlertid var der blevet snakket om det, og Misael var stor nok til at vide, hvad det drejede sig om, saa nu havde han ogsaa Angsten at slaas med. De greb saa til at love ham noget, og de blev enige om, at han skulde have et lille Lam, naar han vilde gaa med hen til Konen. Han var imidlertid forsigtig.



## Armenierne.

### Lidt om deres Historie og Sædvaner.

En Række Forfattere har meddelt deres Indtryk fra Orienten og deres Syn paa de mange Nationaliteter, der har hjemme i Tyrkiet og ikke mindst i det ottomanske Riges tidligere Hovedstad. Nogle af dem — som f. Eks. Pierre Loti — har indskrænket sig til en ensidig lyrisk Lovsang af den tyrkiske Kulturs Ro og Skønhed og paa Forhaand opgivet at gøre mindste Forsøg paa at trænge ind i de kristne Folks Liv og Sædvaner. Af en anden Type er *G. des Godins de Souhemes*, der i 1896 i sin Bog „Turcs et Levantins“ skildrer Orientens Folk. Han er ikke Ven eller Beundrer af de kristne Folk i den Nærmere Orient, men hans Betragtninger er den Dag i Dag ikke uden Interesse, og hans Oplysninger er i det hele og store rigtige. Nedenfor gengiver vi nogle af hans Bemærkninger om Armenierne, idet der dog er Grund til at understrege, at hans Betragtninger væsentlig støtter sig paa Iagttagelser fra selve Konstantinopel.

Armenierne er med Rette stolte af at tilhøre en af Verdens ældste Nationer. Den kristne Tro fik Indpas hos dem under Kong Apkar lige efter Jesu Tid; den forsvandt igen, men vandt atter frem i Slutningen af det 3. og Begyndelsen af det 4. Aarhundrede. *St. Gregor Lysbringeren* omvendte Kong Diritades, der var opdraget i Rom. Hoffet fulgte Kongens Eksempel, og Landet antog Kristen-

dommen. St. Gregor skyndte sig at foranstalte offentlige Opbrændinger af alle Hedenskabets Bøger; men det varede længe, inden de gamle hedenske Skikke iklædte sig kristne Former.

Mange af Fortidens Sædvaner har holdt sig til vore Dage. Dette gælder saaledes Duefesten (Vartavar), der siges at stamme fra Noahs Dage. Man ved, at Biblen fortæller, at Noah slap nogle Duer løs, da Arken var

strandet paa Ararats Bjerg. Til Minde om denne Episode fra Syndflodens Dage bliver der hvert Aar i de armeniske Kirker sat nogle Duer i Frihed. I en forhistoriske Tid var Duefesten helliget Anahid — den armeniske Diana.

Det 4. og 5. Aarhundrede blev den armeniske Litteraturs Guldalder. En Række Kirkefædre dyrkede Videnskaben, blandt dem St. Mesrob, hvis Oversættelse af den hellige Skrift endnu bruges til Oplæsning i de armeniske Kirker, St. Sahag, der opfandt det armeniske Alfabet — med 38 Bogstaver — som ligeledes bruges den Dag i Dag, Historikeren Elisé eller Egisché, Moses fra Koren, der fortalte Armeniens Historie indtil det 4. Aarhundrede, Filosofer som Eznik og David den Uovervindelige og mange flere.

Det armeniske Alfabet er et af de rigeste, der eksisterer. Det giver Udtryk for praktisk talt alle de Lyde, der findes i de forskellige europæiske Sprog, og alle dets Bogstaver udtales. Selve Sproget, der hører til den iranske Gren af de indo-germanske Sprog, er haardt og har svage Vo-

Han vilde have Lammet først, og det fik han. Saa vilde han have det med derhen, og ogsaa det fik han Lov til. Og saa blev det da til, at han sad paa Hovagims Skød med Lammet knuget krampagtigt ind til sig og Ansigtet presset ned i dets Pels, mens Konen rev Haarene af. Men skrækeligt var det alligevel. Hovagim var næsten lige saa medtaget som Misael selv, og glade var de begge, at det var overstaet.

Da endelig Saarene var lægte og de nye Haar kom frem, begyndte Misael at se ud som andre Børn. Og der har vel sjældent været en saadan Kærlighed mellem Fader og Søn, som der var mellem ham og Hovagim. Hver Aften tog han Misael i sine Arme, og saadan sov de hele Natten. Misael var hans første Tanke, naar han kom hjem om Aftenen og den sidste, naar han gik ud om Morgen. Al den Æmhed, han ved sin Forsagelse ligesom havde stængt inde i sig selv, udøste han nu over Misael, og dette Barn, der havde levet uden For-

ældrekærlighed og ogsaa uden anden Æmhed, fandt sin hele Verden i ham. Utallige Ting havde han at fortælle sin Ven og vise ham, naar han kom hjem om Aftenen. Gerne løb han ham et Stykke i Møde for saa at gaa hjem med sin Haand i hans eller at ride paa hans Skuldre.

Men en Aften, da han saaledes kom ham i Møde, saa Hovagim straks, at der var sket noget usædvanligt. Misaels Ansigt var blegt og ophidset, og Øjnene var helt røde og ophovnede af Graad.

„Lad mig ikke gaa fra dig! Lad mig ikke gaa fra dig!“ næsten skreg han og omfavnede Hovagims Ben.

„Men hvorfor dog det? Nej, det kunde rigtignok aldrig falde mig ind“, trøstede Hovagim. Men ogsaa han blev urolig, da han fik Rede paa, hvad der var sket.

Onkelen og Tanten havde været der den Dag, mens Hovagim var paa Arbejde. De vilde nu rejse tilbage til deres Hjemstavn og vilde have Drengen med.

De havde ingen virkelig Ret til ham, det var sikkert nok; for de havde ladet ham dø. Det var Hovagims Fortjeneste, at han nu overhovedet levede. Og dog kunde de tage ham, Loven gav dem Medhold. Onkelen havde nok sagt, at Hovagim maatte have ham; men han havde ikke faaet noget skriftligt, saa de havde Ret til at tage ham tilbage.

Det var en Uforsigtighed af Hovagim, og han blev nu lige saa uheldig som Misael. Han gik ind for at faa rigtig Rede paa, hvad der var sket, og det saa virkelig slemt nok ud.

Saa opsøgte han Onkelen og Tanten, og de gav Grunde nok for deres Forlangende. „Vi kan dog ikke lade vor Broders Barn blive ude blandt Fremmede; det passer sig ikke, og det kan vi ikke bære over vort Hjærte. Han er jo dog vor „Indvold“, og vi kan ikke undvære ham.“

Det blev dog Hovagim for meget, da de begyndte at lyve saa groft, og han lod dem høre, at Barnet havde været yderlig forsømt og lige ved at dø.



kaler. Tonen falder paa sidste Stavelse. I Sproget er der efterhaanden indgaaet en Række tyrkiske og persiske Ord, der næsten giver det et turansk Præg. Der er to Dialekter — en vestlig, brugt i Konstantinopel og Lilleasien, og en østlig, brugt i Persien, Indien og Kaukasus.

Om Alfabetets Opfindelse fortælles følgende Sagn:

Sahag havde bedt og sunget i 24 Timer. Det var den hellige Paaskelørdag Nat. Sahag var gaaet om bag Alteret, og dødtræt lagde han sig ned for at faa lidt Hvile. I Drømme saa han saa det nye Alfabetets Tegn. Da han vaagnede, skrev han dem ned, og siden den Dag er der ikke foretaget den mindste Ændring i dem.

En anden Tradition, der dog forkastes af de moderne Armeniere, gaar ud paa, at selve Adam talte armenisk, da han vandrede i Edens Have, som laa i Armenien, i Landet mellem Eufrat og Tigris.

Det gamle Armenien naaede højt i Maler- og Billedhuggerkunsten. De Motiver, der pryder den store Moske i Erzerum, udmærker sig ved Finhed i Udførelsen og Lune i Detaillerne.

Det samme gælder Resterne af Dekorationerne paa Kirken i Ani — Ani en gammel armenisk Hovedstad i Kaukasus ikke saa langt fra Tiflis, blev ødelagt ved et Jordskælv i 1319 og har nu i 600 Aar ligget i Ruiner —, hvor der blandt andet er Billedhuggerarbejder, som giver Indtryk af Landets Dyre- og Planteverden i de Tider. En Kirke i Tiflis indeholder meget smukke oldarmeniske Metalarbejder og i Schahander findes et trefløjet Maleri i byzantisk Stil, prydet med Guld og Ædelstene og forestillende den hellige Jomfru, Jesusbarnet og Helgener i Krigerdragt. Det armeniske Folk har ikke altid været saa fattigt som efter, at det blev undertrykt af Tyrkerne!

Armenierne er sædvanligvis vel-skabte, kraftige Folk, der dog har Tilbøjelighed til Fedme. Deres Hovedform er iransk langskallet, de har rig Skægvekst, brune eller blaa Øjne og en markeret Næse; deres Hud er i Ungdommens Aar fin og hvid, men bliver senere ofte rød-blisset.

I moralsk Henseende bør der sondres mellem Armenieren fra selve Armenien — Bjærg- og Landboen —

og de Armeniere, der har slaet sig ned i Byerne. Den førstnævnte er blid, hæderlig, haardfør og arbejdsom, from og traditionsbunden; Luksus kender han intet til. Den anden er smidig, pengebegærlig og har en udpræget Evne til at klare sig. Han forstaar at bevise, at to og to er fem og mangler ofte god Tro. Han er servil, men sparsommelig og ordentlig. Man bebrejder ham Mangel paa personligt Mod — det er ofte vanskeligt at tænke sig, at den krybende Armenier fra Konstantinopel tilhører samme Folk som de Armeniere i Lilleasien, der Gang paa Gang i Desperation rejser sig og uden Haab om Sejr kæmper mod de raa og grusomme Undertrykkere — Tyrkere og Kurdere. Eller skal jeg minde om Zeitun-Armenierne, som Tyrkerne aldrig har kunnet undertvinge, og som den Dag i Dag forhindrer Landets Herskere i at sætte deres Ben i deres Egn. Nej, den armeniske Folkekarakter er ikke fejs, og de Armeniere, der synes at have prisgivet deres nationale Ære, er kun Ofre for en Slaphed, der er Følgen af langvarig Undertrykkelse.

Men nu tog Tanten paa Veje. „Ja, det er det sædvanlige. Fattigfolk har ingen Følelser. Vi har delt med ham af vor Fattigdom, vore egne Børn kunde ikke have haft det bedre, og saa skal vi saadan smædes. Vi vil absolut have Barnet.“

Nu var gode Raad dyre. — Efter at have tænkt noget frem og tilbage gik Hovagim næste Morgen ud til den gamle Biskop Choren, der boede i det armeniske Kloster Vest for Byen.

Biskoppen var en mærkelig Mand, og han havde i lang Tid været Urfas „Fører“. Denne Stilling beklædes altid af en Mand af den højere Gejstlighed, hvis Medlemmer i Modsætning til den lavere Gejstlighed er ugifte og er i Besiddelse af teologisk, tit ogsaa af anden almindelig Dannelse. Den Indehaver fører Forsædet baade i det gejstlige og det verdslige armeniske Raad; han ordner ved sin personlige Mellekomst de allerfleste Stridsspørgsmaal indenfor Menigheden, naar de da overhovedet naar ud i Offentligheden, og desuden repræ-

senterer han den armeniske Befolkning og varetager dens Interesser overfor den tyrkiske Regering.

De gejstlige, der kan beklæde denne Stilling, skal mindst have naaet Graden „Vartabed“ for at komme i Betragtning. Undertiden er de ogsaa Biskopper. Begge er akademiske Grader med forskellige Afskygninger, der ikke er saa lette for uindviede at hitte Rede i. Det spiller heller ikke nogen stor Rolle, som „Fører“ har de samme Myndighed.

Biskop Choren var nu imidlertid blevet for gammel til at beklæde denne Stilling længere, og efter nogen Gnidning med de store i Byen havde han trukket sig tilbage til Klosteret og overladt Pladsen til Anania Vartabed.

Skønt denne nu altsaa officielt var Føreren, blev han dog ved mange Lejligheder stillet i Skygge af den langt betydeligere Biskop. Jævne Folk foretrak ofte at bringe deres Sager frem for ham, og han tog tit nok Affære.

Paa den Maade opstod der ofte

Rivninger mellem den ældre og den yngre, og det gavnede ikke Armeniernes Sag; men den almindelige Regel at sende den afgaaede „Fører“ som Pensionist til Jerusalem, kunde man i dette Tilfælde ikke følge, dertil var Biskop Choren en for betydelig Mand.

Han stod saaledes i et personligt Forhold til Tyrkiets Enevoldshersker, Abdul Hamid, der havde givet ham en høj Orden og, efter hvad man sagde, satte stor Pris paa ham. Alle-rede det var jo mere end Grund nok til at omgaaes ham meget forsigtigt.

Men desuden var han en særdeles klog Mand og vistnok ogsaa en meget god Mand, der holdtes højt i Ære af Menigmand, ja, der havde saa smaat begyndt i levende Live at danne sig en Helgenglorie om ham.

Der var ogsaa mange Fortællinger i Omløb om de mærkværdige Svar, han ved Lejlighed skulde have givet. Mest bekendt var vel Historien om en Europæer, der havde spurgt ham, hvorfor hans Folk, der jo dog var



Armenierne i Armenien lever i Fattigdom. Deres Huse er smaa og snavsede, deres Døtre har sjældent Medgift, og deres Sønner maa tjene til Livets Ophold fra 14 Aars Alderen. Anderledes er Armenierne i Byerne stillede — det gælder baade Funktionærerne, Bankmændene og Vekselrerne og de Handlende.

Det store Flertal af Hovedstadens Armeniere har ingen Interesse i at søge Kundskaber udover dem, der er nødvendige i Eksistenskampen. For Videnskaben selv er det kun et Faatal, der gløder.

Der er dog Tegn til nye Tider paa det Omraade. Man er blevet opmærksom paa de videnskabelige Resultater, der er opnaaet af Mekhitaristernes Orden (en katolsk-armenisk Munke-Orden, der blandt sine Medlemmer har talt en Række fremragende og beskedne Lærde) i Wien, Paris og Venezia. Det armeniske Nationalraad har de senere Aar skabt udmærkede højere Skoler — fra dem vil der de kommende Aar udgaa en Intelligensens Stab, der kan blive af den største Betydning for Folket.

Den armeniske Nation har Krav

paa Sympati. Igennem Aarhundreder har den trods Ulykker og Omskiftelser bevaret sit væsentlige Særpræg. For Franskmænd kommer dertil, hvad Kesnin Bey skriver: „Den dannede Armenier taler og skriver Fransk, kender vor Litteratur og følger alt, hvad der rører sig i fransk Kultur. Tyrken er optaget af at beskue sin egen Navle og interesserer sig sjældent for noget som helst.“

Den armeniske Kvinde er smuk uden at have regelmæssige, skønne Træk. Hun har ofte store Øjne, en bred Mund, en stærkt markeret Næse, mat Hud. Hun bliver tidlig ret svær og er i hele sit Væsen ikke lidt orientalsk. Meget i hendes Væsen og Tænkemaade minder om Tyrkinden.

I religiøs Henseende er Armenierne delt i tre Dele, de ortodokse (gregorianske) Armeniere, de katolske og de protestantiske.

De *gregorianske Armeniere*, der tilhører den gamle nationale Kirke, udgør langt den største Del. De anerkender ikke Paven i Rom, og deres Dogmer er lige langt fra de græsk-ortodokse og fra de romersk-katolske.

Den armeniske Kirke anerkender Vedtagelserne paa Kirkeforsamlingen i Nicæa og anvender Neddykkelsesdaaben. Gejstlighedens Top er Catholicos, der residerer i *Etchmiadzin* (i Nærheden af Erivan), under hvem der sorterer Patriarker i *Konstantinopel, Sis* og *Jerusalem*, en Række Biskopper (Vartabed'er) og Præster. Ægteskab er tilladt i de lavere Grader; men de Præster, der gifter sig, maa renoncere paa de højere Stillinger.

De *katolske* Armeniere slutter sig til Romerkirken, men bruger deres eget armeniske Sprog i Messen. Deres Patriark har de samme Forrettigheder og nyder de samme Hædersbevisninger som den græske og den armeniske Patriark. Alle Præsterne lever i Cølibat.

Af *protestantiske* Armeniere er der kun en lille Kreds, som ikke spiller større Rolle.

Mellem de forskellige armeniske Trossamfund har der været lange og bitre Stridigheder. De katolske Armeniere er dem, der staar os Franskmænd nærmest; de har mest Kendskab til Fransk, og en stor Del af deres Præster har i deres Ungdom

racebeslægtet med de europæiske Folkeslag, havde faaet saadan noget slavisk, snigende over sig, der gennemgaaende var Europæerne ret fremmed. „Ak, ja,“ sagde den gamle, „engang mødtes en Løve og en Kat. Løven betragtede Katten nøje og sagde saa: „Hvoraft kommer det, at Du, der dog ligner mig saa meget i Legemsbygning, er blevet saa forskellig fra mig i Aand? Jeg gaar lige paa og griber mit Bytte i fri Jagt; Du ligger og lurar paa det og overfalder det saa bagfra.“ „Gud bedre det,“ svarede Katten, „det er sandt hvert Ord, Du siger; men Du glemmer, at jeg i saa mange Aartusinder har været nødt til at omgaaes Menneskene.“

Til denne Mand var det nu, at Hovagim vendte sig i Stedet for at gaa til „Føreren“. Biskoppen hørte paa hele Historien og beklagede, at den juridiske Ret var paa Onkelens Side; men han skulde alligevel gøre, hvad han kunde. Det var jo sandsynligt, at de blot vilde forsøge en Pengeafpresning. Penge kunde de

godt faa, mente Hovagim, det kom det ham ikke an paa, blot han fik Lov til at beholde Drengen. Biskoppen sendte saa sin Tjener og lod Folkene hente.

Overfor ham var de jo de smaa og kunde ikke saadan skræppe op. De var glade, da Prisen blev sat til 300 Piaster, saa skulde de frasige sig al Ret til Barnet.

Henimod Aften samledes saa Onkelen, Tanten, Hovagim og Misael hos Biskoppen, og nu blev der opsat et Dokument, i Følge hvilket Misael blev tilskrevet Hovagim som hans Søn. Onkelen kunde ganske vist ikke skrive sit Navn; men han dyppede Tømmelfingeren i Blæk og trykkede den paa Papiret, der hvor Navnet skulde staa, og der blev taget Vidner paa det hele. Hovagim betalte de 300 Piaster, de kyssede alle Biskoppens Haand, og Onkelen drog glad af med sin Skat.

Det var for Resten ogsaa en god Pris, han havde betalt for ham. Ganske vist er 300 Piastre kun 40 Kr.;

men dengang var det en stor Sum. Hovagim kunde knapt nok fortjene de Penge i 2 Maaneder, naar han stræbte alt, hvad han kunde. Men man kunde saa ogsaa faa meget for dem. De Dage laa slet ikke saa langt tilbage, da en Mand gik paa Torvet med 20 Øre og købte Middagsmad til hele Familien, eller da en anden udbrød: „Gud fri os, sikke en Dyr-tid, nu maa vi snart rømme af Landet.“ Han fik nemlig kun 3 Æg for 1 Øre. Noget anderledes var det jo blevet nu; men — 40 Kr. var en stor Sum. Familien fandt selvfølgelig, at den var meget for stor; men det sagde de fornuftigvis ikke noget til Hovagim om.

Da nu Hovagim saaledes havde sikret sig Misael, og denne ogsaa begyndte at blive nogenlunde rask, fandt Hovagim, at han skulde sættes i Skole.

Det var dengang ingen Selvfølge, at Børn blev sat i Skole. Det hørte tværtimod snarere til Undtagelserne; men det fremkaldte almindelig Til-



besøgt Præsteseminariet Saint-Sulpice i Paris.

Hvad end man kan sige om det armeniske Folk, en Betragtning trænger sig paa med bydende Kraft og overskygger alle andre: „Dette Folk har en Mission, en lykkelig Mission at opfylde her i Verden.“ Saaledes talte den berømte Fader Alishan, og jeg tror, at hans Overbevisning er rigtig i Kraft af Forholdenes Natur og den historiske Udvikling.

## Frk. Jeppe i Danmark.

### En Række Møder Landet over.

Frk. Karen Jeppe har benyttet sit Ophold i Danmark til at foretage en Agitationstourné, paa hvilken hun har slaaet til Lyd for sit Arbejde blandt armeniske Flygtninge og Børn.

Et af Frk. Jeppe's første Møder blev holdt i *Randers*, hvor der, ikke mindst takket være den i Armenien-Spørgsmaalet stærkt interesserede Pastor *Gram Nygaard* fra Laurberg, er god Jordbund for Frk. Jeppe's Arbejde.

Pastor Gram Nygaard aabnede Mø-

det og gav Ordet til Frk. *Henni Forchhammer*, der gav en kort Oversigt over Karen Jeppe's Arbejde blandt Armenierne og talte om Frk. Jeppe's Arbejde i Folkenes Forbunds Tjeneste.

Derefter talte Frøken *Karen Jeppe*.

Hun skildrede i et meget interessant Foredrag Armeniernes Kaar, hvorledes man faar udfriet armeniske Kvinder af Tyrkernes Hænder og senere hjælper dem.

Salen var fyldt af Tilhørere, der interesserede paahørte Karen Jeppe's Tale. Paa Mødet blev der nedsat en stedlig Komité for *Randers* og Omegn til at organisere en Indsamling til Støtte for Frøkenens Arbejde. Den kom til at bestaa af:

Pastor Nygaard, Laurberg, Adjunkt Bjørnbak, Mejeriejer Ligaard, Fru Pastorinde Møller Andersen, Voldum, Pastor Rützou, Fru Læge Møller, Hadsten, Fru Redaktør Drøhse, *Randers*, Provst Møller, Spentrup, Fru Ladefoged, Lyngaa, Sygeplejerske Frk. Laursen, Hadsten, Fru Pastor Ring, Ørsted, Pastor Thaning, Hobro, og Fru Gaardejer Kock, Granslev.

En Mængde Haandarbejder, der er lavet i Armenien, blev solgt efter Mødet.

## Indgaaede Bidrag.

(Beløbene er angivne i Kroner).

### August—September 1923.

Valborg Hassel, Agersted, 25. K.F.U.M., Sæby, 5. Anna Bystrup, Østrup St. 69,50. Ved P. Daurtoft, Maabjerg, Holstebro: Fra Samfundet i Maabjerg, 46. Skovejer S. Hansen, Vordingborg, 10. Ved Pastor Balslev, Ø. Jølby, Erslev, 39. A. Christensen, Aalborg, 10. Jenny Boesen, Aas pr. Vildsund, 20. Fru Buhl, Kolding, 50. L. P. Hansen, Faxe Ladepl., 10. Elisabeth Larsen, Sandgjerd, Thorshavn, 21,10. A. Bülow, Nr. Ørslev, Egebjerg, 25. F. P., 10. Dommerfuldmægtig Blæhr, Haderslev, 10. Lærer Jens Hansen, Tvis, 24. Landpost S. Christensen, Todbøl, 10. Direktør Jacob Møller, De foren. Vattfabr., Kbhvn. F., 100. Ved Spr. Sv. Alsinger, Gimlinge: Fra Skolebørn i Gimlinge Sogn, 50. H. G. Krebs, Charlottenlund, 5. Ved Skoleinspektør Christensen, Hadsundvejens Skole, *Randers*: Inds. bl. Lærerpersonalet, 33. L. Sperling Andersen, Brønderslev, 5. Fru Henrica Nielsen, K.F.U.K., Sakskøbing, 10. Sygeplejerske Julie Hansen, Broholm pr. Gudme, 7. Fru Hindsholm, Vig, 10. S. Riis, Ry St., 15. Kaptajn Alstrup, Aalborg, 10. Seminarieforsstander Albeck, Tønder, 5. C. Christensen, Taars, 10. J. F. Pedersen, Skaarup pr. Øsløs, 10. Kirsten Bøgh, Dalager, 5. Frk.

fredshed i Huset. Kvinderne var himmelglade over at være af med Drenge den meste af Dagen — hvad man da heller ikke kunde fortænke dem i — og en Morgen bragte Hovagim ham hen til Skolen.

Skolestuen var et stort, tomt Værelse med nøgne, kedelige Vægge. Det eneste, der fandtes derinde, var et Bord og en Stol til Lærerinden, og nogle gamle, snavsede, ituslidte Bastmaatter til Børnene at sidde paa. Af Børn var der derimod Guds Velsignelse; der var over 100 samlede om den ene Lærerinde. Hun lod dem komme op til sig en for en og læse sit Stykke i Bogen. Saa blev de lykkelige hørt een Gang i Løbet af 7 Timer. Den øvrige Tid havde de at sidde stille uden nogen anden Beskæftigelse end at læse paa deres Lektie. Det var en rar Skoleordning. Det kostede nu da heller ikke Alverden; de, der havde bedst Raad, betalte 5 Øre om Ugen.

Der sad nu Misael. Han havde faaet en ny Bog, den saa han lidt

paa; men det kan man jo ikke tilbringe ret lang Tid med, naar man kun er 5 Aar. Saa begyndte han at se lidt paa sine Kammerater, og da han kendte en af dem, indledede han en Samtale med ham. Saa lød Lærerindens Stemme: „Levon, Misael, ti stille!“

Et Øjeblik blev Misael noget betuttet; men hvad skulde han tage sig til? Han begyndte at pille et Hul i Bastmaatten større. „Frøken, Misael piller Maatten i Stykker“, lød det fra hans Sidekammerat. Denne Gang fik Misael Smæk over Fingrene og Anvisning paa at sidde stille.

Nu var han rasende, og da Lærerinden saa til den anden Side, blev Sladrebankens Hoved ramt af en velrettet Sten, der var kommet op af Misael's Lomme.

Skrig og stor Opstandelse! Misael fik sig nu en ordentlig Dragt Prygl.

Det havde til Følge, at han, saa snart han slap fri, sprang ud af Vinduet, der efter Orientens Skik sad langt nede, og derudefra begyndte at

kaste Sten ind i Skolestuen og traktere dem allesammen med uartige Ord.

Denne Scene hidlokkede Kirkebetjenten, og nu fik Misael en saa solid Omgang, at han foreløbig indstillede Fjendtlighederne og resigneret satte sig hen indtil Frikvarteret. Saa løb han hjem og kom ikke mere den Dag.

Næste Morgen bragte Hovagim ham derhen igen. Naturligvis løb han bort, og denne Gang blev han hentet af Kirkebetjenten.

Det kom de følgende Dage til en Række stormende Scener, hvor Misael snart blev gennempryglet, snart bunden til en Pæl midt i Stuen.

Til sidst blev han saa vidt tæmnet, at han kunde sidde nogenlunde stille og se ud i Vejret uden at tage sig noget særligt forstyrrende for; men en Prøvelse var og blev han for Skolefrøkenen, og det gik meget smaat fremad med hans Lærdom.

Det gik nu just heller ikke saa godt med de andres, for der var store tekniske Vanskeligheder at overvinde.

Børnene i den Klasse skulde kun



Winther, Køge, 5. Toldassistent Apel, Aalborg, 5. Toldassistent Jacobsen, Aalborg, 5. Ritmester de la Cour, Aarhus, 10. Ved Husejer Duus, Havdrup: Gave fra Havdrup Stationsby og Omegn, 285. „N.“, 5. N. S. Dahl, Vejle, 10. Ved Sagfører Boesen, Køge: a) Indsamlede Bidrag én Gang for alle 70,50, b) eget Bidrag 10, ialt 80,50. Spr. M. Johnsen, Præstholm, 25. A. Christensen, Aalborg, 10. Fru Bruun, Fuglebjerg, 10. Frederik Bach, Sdr. Hostrup, 5. Ved Bogholderske I. Johansen, Hillerød: Fra K.F.U.K., Hillerød, 10. Læge Th. Balslev, Nordborg, 10. L. Nielsen, Kaffe- og Thehandel, Saxkøbing, 20. Beslagsmed Nielsen, Karise, 100. M. Poulsen, Aalborg, 10. I. Blichfeld, Nr. Aaby, 10. Ved Herrekviperingshandler Petersen, Brørup: Fra Samfundet i Brørup, 36,55. Lærer Alfred Pedersen, Lyngby, 20. Lærerinde Elisabeth Jensen, Børnehjemmet, Sæby: Fra Sæby K.F.U.K., 15. Uden Mærke, 3. Frk. Sick: Solgt Mærker ved Bazar i Fredensborg, 50. H. A. Hansen, Nordborg, 4. Bispinde Nielsen, Kbhvn., 20. Ved Pastor Boye, Torrild: Betaling for Haandarbejder 500, indsamlet ved Havefest i Maarslev ved Gartner M. Holm 100, indkommen ved Bazar i Astrup Præstegaardshave 100, ialt 700. Ved Frk. H. Forchhammer: Salg af Postkort, 200. Ved Signe Veel Jeppe, Lyngby: Solgte Broderier ved Kirkeligt Samfunds Lyngbykreds, 1200. Ved G. Himmelstrup, Aarhus: a) Solgte Haandarbejder 3000, b) fra Forstander Vedde: Indkommen fra Venner ved hans Hustrus Jordefærd 900, c) Medlemsbidrag 400, ialt 4300. Ved Forstander Bals-

lev: Indkommen ved Møde paa Ubberup Højskole ved Hr. Meyer Benedictsen, 205.

Ialt Kr. 8.028,65.

Bidrag modtages fremdeles med Tak.

Prokurist **Johs. Malmstrøm**,  
Kasserer,  
Slotsholmsgade 16, København K.  
Telefon C. 10948.

## Fra Sovjet-Armenien.

### Den økonomiske Situation.

En af Lederne af det filantropiske Arbejde i Erivan, Rev. H. W. Harcourt, er nylig vendt tilbage til England, hvor han fortæller, at den økonomiske Situation i Sovjet-Armenien og i det hele taget i Transkaukasien nu snarest er tilfredsstillende. Høsten i 1922 var ret god, og i Aar er den i de fleste Distrikter endogsaa udmærket. I Erivan er der anlagt nye Gader, plantet Træer og bygget Huse i et Omfang som aldrig før. Bomuldsmarkernes Udstrækning er forøget til det mangedobbelte, og det dyrkede Areal er overalt forøget.

De tre transkaukasiske Sovjet-Republikker, Armenien, Georgien, Asserbedjan, har stadig Selvstyre i en Række administrative Spørgsmaal. Sundhedsvæsen, Politi og Undervisningsvæsen er saaledes særligt for hver af Staterne. Møntfoden er derimod fælles for hele det transkaukasiske Forbund; men man overvejer nu fra 1. Januar 1924 at indføre russisk Sovjet-Mønt, og den nye Tschernovetz vinder mere og mere Indpas i de tre Republikker.

Den økonomiske Udvikling har fuldstændig omlagt Transkaukasiens

**Abonnementsafgiften for 1923 (2 Kr. 35 Øre) bedes inden 15. November indsendt til Kassereren, Prokurist Malmstrøm, Slotsholmsgade 16, Kbhvn. K.**

**De Abonnenter, som ikke inden 15. November har betalt Bladet, vil modtage en Postopkrævning paa Kr. 2.65, som da bedes - - - - indløst. - - - -**

lære Begyndelsesgrundene i Læsning, og det var de fleste af dem tre Aar om. Men det armeniske Sprog har da ogsaa 36 Bogstaver med svære Navne: aib, bæn, kem o. s. v. Og havde de endelig faaet dem lært, saa voldte Stavningen ikke saa faa Vanskeligheder; for at ho-aib-hi-re siger hajr, det er nu da ikke saa nemt at faa ind. Der var mange, der fik meget mere paa Ryggen end i Hovedet. Det var en slem Plage med det Skolevæsen baade for Lærerinden og Børnene.

Behageligt var det kun for Forældrene, der var af med Børnene saalænge; for Gaardene var smaa, og der var tit flere Familier med ikke saa faa Børn i hver Gaard. Det var næsten lige galt, om man havde dem til at sætte Gaarden paa den anden Ende eller til at løbe paa Gaden og lære Uartighed.

Med alt det var man naaet hen i Efteraaret 1894, og Misael var da omtrent 6 Aar. Da fødte Chanum igen et Barn, en lille Dreng, der i

Daaben fik Navnet Kevork (Georg).

Man var ellers begyndt at blive bange for, at Midlet, at adoptere et Barn, ikke skulde have hjulpet noget, idet hun ingen Børn fik mere. Men nu var det jo i Orden, og glade var de allesammen.

Misael var Kevorks „Kirvæ“.

Barnet blev af Kvinderne bragt op til Kirken og døbt i den lille Daabstue. Der blev det klædt af og af Præsten dukket helt ned under Vandet i Døbefonten, saadan som den gregorianske Kirkes Ritual foreskriver. Saa blev det klædt paa igen og tildækket med et Klæde, lagt paa Misael's udstrakte Arme. Desuden fik han et brændende Lys i hver Haand, og saadan gik han med Barnet ind i Kirken hen foran Alteret.

Dér sang en anden Præst en heldigvis kort Messe over alle de smaa Daabskandidater, tog dem paa Armen, en for en og bar dem rundt om Alteret. Tilsidst puttede han et lille Stykke af en Hostie i Munden paa paa hver af dem og permittedede

dem saa endelig. Det var en noksom lang og anstrængende Forretning for Misael; men han bar den med Anstand.

Misael kom tit i Kirken, for Hovagim tog ham med til Messen om Søndagen, og naar Misael knælede ved Siden af ham, saa faldt Tiden ham aldrig lang. Og efter Gudstjenesten kom det allerbedste, saa fik Misael Lov til at dele Rosiner og andre gode Sager ud til alle de Børn, der sad og tiggede ved Kirkeporten. Naar han gik forbi dem, tog han altid fastere om Hovagims Haand, og tit fik han Taarer i Øjnene. Han kunde ikke glemme, hvor skrækkeligt det havde været den Gang. Og vel holdt han af alle de gode, lækre Ting, som Hovagim fyldte hans Lommer med; men saa han et fattigt Barn, var han altid parat til at give sin sidste Rosin bort.

Kevork var han ogsaa meget glad for. Saa snart han blev saa stor, at man kunde betro Misael til at røre ved ham, var det hans kæreste Ad-